

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

Σ.Ε.Υ.Π.

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

B. B. ...

ΘΕΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

" Προβλήματα της τρίτης ηλικίας σε σχέση με τις υπάρχουσες Κοινωνικές Υπηρεσίες του σήμερα, και τι αναμένουν οι ηλικιωμένοι του 2020"

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ

Ιακωβίδου Γιασεμούλα

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Δρ. Μουζακίτης Χρήστος

Πτυχιακή για την λήψη του πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) Πάτρας.

ΠΑΤΡΑ Ιούλιος 1992

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	593
----------------------	-----

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν

	Σελ.
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ.....	III
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	IV
ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ.....	VI
ΚΕΦΑΛΑΙΟ I	
Εισαγωγή.....	1
Το πρόβλημα.....	1
Σκοπός της μελέτης.....	3
Ορισμοί όρων.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ II	
ΓΗΡΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥ-	
ΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ Α'	
1. Γεωγραφικά-Δημογραφικά και Οικονομικά στοιχεία της Κύπρου.....	13
ΕΝΟΤΗΤΑ Β'	
A. Υγεία και διατροφή.....	16
B. Στέγαση και περιβάλλον.....	17
Γ. Έξοδος και απασχόληση.....	20
Δ. Επιμόρφωση και εκπαίδευση.....	23
E. Κοινωνικός συσχετισμός.....	25
ΕΝΟΤΗΤΑ Γ'	
1. Ιστορική αναδρομή στην ανάπτυξη υπηρεσιών για ηλικιωμένους στην Κύπρο.....	29

	Σελ.
√ 2. Υφιστάμενη κοινωνική πολιτική για τους ηλικιωμέ- νους.....	33
√ 3. Κρατικές υπηρεσίες κατά είδος.....	35
3.α. Ιατρικές υπηρεσίες.....	35
3.β. Κοινωνικές υπηρεσίες.....	37
3.γ. Εισοδήματα διαβίωσης.....	41
√ 4. Αξιολόγηση του τομέα παροχής φροντίδας στους υπε- ρήλικες.....	45

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ'

√ 1. Οι σύγχρονες αντιλήψεις και πολιτική για την μεταχει- ρηση των ηλικιωμένων στο διεθνή χώρο.....	46
2. Η κοινότητα και οι ευθύνες της απέναντι στα ηλι- κιωμένα άτομα.....	48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	51
------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	58
---------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Συμπεράσματα.....	80
-------------------	----

Εισηγήσεις.....	86
-----------------	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

	Σελ.
Α. Πίνακες Υπολογισμών.....	90
Β. Ποσοστά με βάση τα τρία ερωτηματολόγια.....	118
Γ. Ερωτηματολόγια.....	146
Δ. Γραφικές παραστάσεις.....	167
Ε. Νομοθεσία.....	199
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	228

Α Ν Α Γ Ν Ω Ρ Ι Σ Η

Κατ'αρχήν θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τον Κ. Χαρά-
λαμπο Τζιόγκουρο, κλινικό ψυχολόγο, για την καθοδήγηση και βοή-
θεια που μου πρόσφερε καθόλη την διάρκεια της συνεργασίας μας.

Επίσης ευχαριστώ τον Δρ. Μουζακίτη Χρήστο, Καθηγητή ΤΕΙ
Πάτρας, και την κ. Καραολή Ρέα, Μαθηματικό, Στατιστικολόγο για
τον χρόνο που διέθεσε για την σύνθεση του ερωτηματολογίου.

Παράλληλα ευχαριστώ κατ'αλφαβητική σειρά τους συνεργάτες
μου: - Βέρρα Αθανασία, Δακτυλογράφο,

- Ιωαννίδη Κώστα (Πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή)

Τμήμα Κοινωνικής Ευημερίας Κύπρου

Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών Κύπρου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Εξασφαλίστε

οιγουριά και περηφάνεια

στους απόμαχους της εργασίας

στους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας

Δώστε

ουσιαστικό περιεχόμενο

στο δικαίωμα τους

για κοινωνική προστασία

Η μελέτη αυτή αναφέρεται στους ηλικιωμένους της Κύπρου, που ζουν μόνοι τους και σε Στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων, και τι προσδοκούν οι νέοι άνθρωποι από το κράτος και από τα δικά τους παιδιά για τα γηρατειά τους.

Η προσέγγιση του θέματος οριοθετήθηκε με γενικό σκοπό

α) Να διερευνήσει τις σημερινές μορφές φροντίδας που παρέχονται στον πληθυσμό της τρίτης ηλικίας και κατά πόσο οι υπηρεσίες αυτές κρίνονται ικανοποιητικές από τους λήπτες.

β) Να εξετάσει ποιές ανάγκες θα υπάρχουν στον τομέα της φροντίδας των ηλικιωμένων στις αρχές του 21ου αιώνα τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά.

Χρησιμοποιήθηκε σχετική επιστημονική βιβλιογραφία και πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις. Με βάση το θέμα, καθορίστηκε το είδος της έρευνας και διατυπώθηκαν ερωτήματα βάση των οποίων καταρτίστηκε το σχετικό ερωτηματολόγιο. Η έρευνήτρια απευθύνθηκε σε 150 άτομα από τα οποία τα 100 ήταν ηλικιωμένοι ηλικίας 65-80 από τους οποίους οι 50 διαμένουν σε στέγες ηλικιωμένων και ανα-

πήρων και οι 50 ζουν μόνοι τους σε σπίτι. Ολοι διαμένουν στην επαρχία Λευκωσίας. Τα υπόλοιπα 50 άτομα είναι αυτοί που το 2020, θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία.

Η έρευνα έδωσε στοιχεία που απάντησαν στα αρχικά της ερωτήματα, καλύπτοντας έτσι και τον βασικό και τους επιμέρους σκοπούς της. Στα αποτελέσματα, διαπιστώθηκε ότι οι ηλικιωμένοι δεν έχουν σοβαρής μορφής οικονομικά προβλήματα, παρ'όλο ότι ένας μεγάλος αριθμός ηλικιωμένων παραπονούνται για το ύψος του εισοδήματος τους. Επίσης διαπιστώθηκε ότι οι βασικές ανάγκες στέγασης και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης καλύπτονται. Τα κενά όμως στην οργανωμένη προσφορά υπηρεσιών για κάλυψη αναγκών Κοινωνικής συμμετοχής είναι εμφανής και οι συνέπειες δημιουργούν ερωτήματα τόσο για την ευημερία των ίδιων των ηλικιωμένων όσο των κοινοτήτων και του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου.

Παράλληλα υπήρξε η διαπίστωση ότι οι νέοι άνθρωποι, οι άνθρωποι που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία έχουν προνοήσει και προγραμματίσει για μια καλύτερη ποσοτικά και ποιοτικά ζωή από τους ηλικιωμένους του σήμερα.

Στο τελευταίο κεφάλαιο αναφέρονται τα συμπεράσματα της μελέτης και διατυπώνονται οι εισηγήσεις, οι οποίες έχουν βασικό σημείο αναφοράς την καταπολέμηση του φαινομένου της κοινωνικής απομόνωσης, αποξένωσης και περιθωριοποίησης των ηλικιωμένων καθώς και τα άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ηλικία αυτή.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

Πίνακας 1 (ΠΑ)	Τόπος διαμονής σαν αποτέλεσμα Τουρκικής Εισβολής των ηλικιωμένων	Σελίδα 90
Πίνακας 2 (ΠΑ)	Φύλο των ηλικιωμένων	90
Πίνακας 3 (ΠΑ)	Ηλικία των ηλικιωμένων	90
Πίνακας 4 (ΠΑ)	Μορφωτικό επίπεδο ηλικιωμένων	91
Πίνακας 5 (ΠΑ)	Οικογενειακή κατάσταση ηλικιωμένων	91
Πίνακας 6 (ΠΑ)	Πηγή εισοδήματος ηλικιωμένων	92
Πίνακας 7 (ΠΑ)	Υψος εισοδήματος ηλικιωμένων	92
Πίνακας 8 (ΠΑ)	Εισόδημα που οι ηλικιωμένοι πιστεύουν ότι πρέπει να έχουν για να είναι ικανοποιητικό	93
Πίνακας 9 (ΠΑ)	Εξοπλισμός ιδρύματος	93
Πίνακας 10 (ΠΑ)	Απόψεις ηλικιωμένων για τη διαμονή τους στο ίδρυμα	94
Πίνακας 11	Πόσο μακριά μένουν τα παιδιά των ηλικιω- μένων	94
Πίνακας 12 (ΠΑ)	Πόσο συχνά επισκέπτονται τα παιδιά τους ηλικιωμένους γονείς τους	95
Πίνακας 13	Είδος βοήθειας από τα παιδιά στους ηλικιω- μένους	95
Πίνακας 14 (ΠΑ)	Τόποι συνάντησης τους ηλικιωμένους στο ίδρυμα	96
Πίνακας 15 (ΠΑ)	Είδος ψυχαγωγίας ηλικιωμένων στο ίδρυμα	96
Πίνακας 16 (ΠΑ)	Συχνότητα επισκέψεων των Κοινωνικών Λει- τουργών στους ηλικιωμένους	97
Πίνακας 17 (ΠΑ)	Είδος βοήθειας των Κοινωνικών Λειτουργών προς τα ηλικιωμένα άτομα	97

	Σελίδα
Πίνακας 18 (ΠΑ) Πρόβλημα υγεία των ηλικιωμένων	98
Πίνακας 19 (ΠΑ) Τρόποι εισόδου των ηλικιωμένων στο ίδρυμα	98
Πίνακας 20 (ΠΑ) Λόγοι ικανοποίησης των ηλικιωμένων για τα γηρατειά	99
Πίνακας 21 (ΠΑ) Λογοι μη ικανοποίησης των ηλικιωμένων για τα γηρατειά τους	99
Πίνακας 22 (ΠΑ) Αντιλήψεις ηλικιωμένων για τον καλύτε- ρο τόπο διαμονής, για να περάσουν τα γηρατειά τους	100
Πίνακας 23 (ΠΑ) Τόπος διαμονής σαν αποτέλεσμα τουρκι- κής εισβολής των ηλικιωμένων	100
Πίνακας 24 Φύλο των ηλικιωμένων	100
Πίνακας 25 (ΠΑ) Ηλικία ηλικιωμένων	101
Πίνακας 26 (ΠΑ) Μορφωτικό επίπεδο ηλικιωμένων	101
Πίνακας 27 (ΠΑ) Οικογενειακή κατάσταση ηλικιωμένων	102
Πίνακας 28 Πηγή εισοδήματος ηλικιωμένων	102
Πίνακας 29 Ύψος εισοδήματος ηλικιωμένων	103
Πίνακας 30 (ΠΑ) Εισόδημα που οι ηλικιωμένοι πιστεύουν ότι πρέπει να έχουν για να είναι ικα- νοποιητικό	103
Πίνακας 31 (ΠΑ) Εξοπλισμός κατοικίας ηλικιωμένων	104
Πίνακας 32 (ΠΑ) Απόψεις ηλικιωμένων της σημερινής τους κατοικίας	104
Πίνακας 33 (ΠΑ) Πόσο μακριά μένουν τα παιδιά των ηλι- κιωμένων	105
Πίνακας 34 (ΠΑ) Πόσο συχνά επισκέπτονται τα παιδιά τους ηλικιωμένους γονείς τους	105

	Σελίδα
Πίνακας 35 (ΠΑ) Είδος βοήθειας από τα παιδιά προς τους ηλικιωμένους γονείς τους	106
Πίνακας 36 (ΠΑ) Είδος ψυχαγωγίας των ηλικιωμένων	106
Πίνακας 37 (ΠΑ) Συχνότητα επισκέψεων των κοινωνικών λειτουργών στους ηλικιωμένους	107
Πίνακας 38 (ΠΑ) Είδος βοήθειας των κοινωνικών λειτουργών προς τους ηλικιωμένους	107
Πίνακας 39 (ΠΑ) Απόψεις των ηλικιωμένων για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη που τους παρέχει το κράτος	108
Πίνακας 40 (ΠΑ) Πρόβλημα υγείας ηλικιωμένων	108
Πίνακας 41 (ΠΑ) Λόγοι ικανοποίησης των ηλικιωμένων για τα γηρατειά τους	108
Πίνακας 42 (ΠΑ) Λόγοι μη ικανοποίησης των ηλικιωμένων για τα γηρατειά τους	109
Πίνακας 43 (ΠΑ) Απόψεις ηλικιωμένων για τη θέση τους στην οικογένεια σήμερα	109
Πίνακας 44 Αντιλήψεις ηλικιωμένων για τον καλύτερο τρόπο διαμονής, για να περάσουν τα γηρατειά τους	110
Πίνακας 45 (ΠΑ) Τόπος διαμονής των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία, σαν αποτέλεσμα, της τουρκικής εισβολής	110
Πίνακας 46 (ΠΑ) Φύλο των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία	110
Πίνακας 47 (ΠΑ) Ηλικία των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία	111

Πίνακας 48 (ΠΑ)	Μορφωτικό επίπεδο των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία	111
Πίνακας 49 (ΠΑ)	Πηγή εισοδήματος των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία	112
Πίνακας 50 (ΠΑ)	Υψος εισοδήματος των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία	112
Πίνακας 51 (ΠΑ)	Επαγγελματική ιδιότητα των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία	113
Πίνακας 52 (ΠΑ)	Είδος βοήθειας που προσδοκούν οι ηλικιωμένοι του 2020 από τα παιδιά τους	113
Πίνακας 53 (ΠΑ)	Απόψεις των μελλόντων ηλικιωμένων για την θέση τους στην οικογένεια σήμερα	114
Πίνακας 54 (ΠΑ)	Ενέργειες των μελλόντων ηλικιωμένων για τα γηρατειά τους	114
Πίνακας 55 (ΠΑ)	Τι αναμένουν οι ηλικιωμένοι του 2020 από τα παιδιά τους	115
Πίνακας 56 (ΠΑ)	Αντιλήψεις των ηλικιωμένων του 2020 για τον καλύτερο τρόπο διαμονής των γηρατειών τους	115
Πίνακας 57 (ΠΑ)	Απόψεις των μελλόντων ηλικιωμένων που προτιμούν να περάσουν τα γηρατειά τους σε ίδρυμα	116
Πίνακας 58 (ΠΑ)	Πού μένουν σήμερα οι γονείς των μελλόντων ηλικιωμένων	116
Πίνακας 59 (ΠΑ)	Πως αντιμετωπίζουν τώρα τα ηλικιωμένα άτομα, οι μέλλοντες ηλικιωμένοι	117
Πίνακας 60 (ΠΑ)	Απόψεις των μελλόντων ηλικιωμένων όσο αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες	117

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ι

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η

Η φροντίδα και ο σεβασμός για τα ηλικιωμένα άτομα, είναι στοιχεία σύμφωνα με τον πανάρχαιο πολιτισμό μας και υπάρχουν ενδείξεις ότι είμαστε αποφασισμένοι να δικαιώσουμε και να καταξιώσουμε τα ωραία αυτά γνωρίσματα της πολιτιστικής μας παράδοσης. Η παράδοση αυτή, δεν είναι μόνο δική μας γιατί τα γνωρίσματα αυτά αποτελούν κληρονομιά για ολόκληρο τον κόσμο.

Παρουσιάζω λοιπόν την παρούσα μελέτη με απότερο σκοπό να προσφέρει τα αναγκαία στοιχεία και την κατάλληλη ενημέρωση σε όσους ασχολούνται με τους ηλικιωμένους, σε μια περίοδο που τα έντονα ψυχολογικά, κοινωνικά, οικιστικά, οικονομικά και άλλα προβλήματα που δημιουργεί η αύξηση του γεροντικού πληθυσμού στην Κύπρο.

Επίσης να κατανοήσουμε βάση της έρευνας αυτής τις ανάγκες και τα προβλήματά τους, και να σφυγομετρήσουμε τι προσδοκούν οι νέοι άνθρωποι από το κράτος και από τα δικά τους παιδιά για τα γηρατειά τους.

Το πρόβλημα

Τα γηρατειά, τα προβλήματα που τα συνοδεύουν και οι ανάγκες που δημιουργούν, απασχολούν όλο και πιά πολύ την ανθρωπότητα τα τελευταία χρόνια, λόγω της επιμήκυνσης της ζωής του ανθρώπινου γένους και της διάσπασης της εκτεταμένης οικογένειας που προήλθε από την αστυφιλία και την εκβιομηχάνιση.

Τα προβλήματα των ηλικιωμένων παρουσιάστηκαν στην Κύπρο

τα τελευταία χρόνια, σε ίδια ποιοτική και ποσοτική αναλογία με εκείνα που αντιμετωπίζουν οι βιομηχανικά προηγμένες χώρες.

Με τις εξελίξεις στην ιατρική και τη σημαντική βελτίωση του βιωτικού επιπέδου ο μέσος όρος ζωής των Κυπρίων αυξήθηκε στα 72 χρόνια και κατά συνέπεια αυξήθηκε το ποσοστό των ηλικιωμένων άνω των 65 χρόνων. Τα δεδομένα αυτά σε συνάρτηση με τις επιπτώσεις της τραγωδίας του 1974 δημιούργησαν ένα κοινωνικό πρόβλημα τεραστίων διαστάσεων για την Κυπριακή κοινωνία. Έτσι, ενώ η Κυπριακή οικογένεια και κοινότητα είχαν κατά κανόνα τις δυνατότητες να συμπαρίστανται στα ηλικιωμένα άτομα, μετά το 1974 το κοινωνικό σύνολο και η πολιτεία υποχρεώθηκαν ξαφνικά και χωρίς κανένα προγραμματισμό να αναλάβουν την κυριότερη ευθύνη για την μέριμνα των ηλικιωμένων.

Εκτός από τα συνηθισμένα προβλήματα των ηλικιωμένων -οικονομική δυσπραγία, ψυχολογική ανία, κλονισμένη υγεία, ακατάλληλη στέγη - ιδιαίτερα τραγικές ήταν οι συνθήκες για τους εκτοπισμένους γέροντες που έμειναν χωρίς καμιά ενασχόληση και προσωπικά ενδιαφέροντα μετά το ξεριζωμό από το κοινωνικό τους περιβάλλον. Ξέκοψαν από την παραδοσιακή κοινότητα, έμειναν μακριά από τα παιδιά τους, τους φίλους και συγγενείς και αναγκάστηκαν να προσαρμοστούν σε καινούργιες συνθήκες άγνωστες προς αυτούς.

Στην αύξηση των προβλημάτων των ηλικιωμένων, τις συνθήκες και τη δημιουργία της ανάγκης για παροχή φροντίδας σ' αυτούς συντέλεσαν και οι πιο κάτω λόγοι:

- α) Η μετακίνηση των αγροτικών οικογενειών σ' αστικά κέντρα με σκοπό την εξασφάλιση καλύτερου βιοτικού επιπέδου.
- β) Η μείωση των γεννήσεων.

- γ) Η προοδευτική μετατροπή της οικογένειας από εκτεταμένη σε πυρηνική.
- δ) Η μετανάστευση ατόμων νεαρής ηλικίας σε ξένες χώρες (με αποτέλεσμα οι ηλικιωμένοι γονείς να μένουν μόνοι).
- ε) Η ένταξη της γυναίκας στο εργατικό δυναμικό.

Σ' αυτή την μελέτη θα μας απασχολήσει οι συνθήκες διαβίωσης και διερεύνηση βαθμού ικανοποίησης βασικών αναγκών της τρίτης ηλικίας που διαμένουν σε στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων όπως και σε σπίτι στην περιοχή Λευκωσίας.

Πως επίσης η διερεύνηση για ικανοποίηση βασικών αναγκών ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία και που τώρα διαμένουν στην περιοχή Λευκωσίας.

Επίσης η μελέτη αυτή θα αναφερθεί στην προσφορά της πολιτείας, τις υπάρχουσες Κοινωνικές υπηρεσίες και τα προγράμματα.

Σκοπός της μελέτης

A. Γενικοί σκοποί είναι:

α) Να διερευνήσει τις σημερινές μορφές φροντίδας που παρέχονται στον πληθυσμό της τρίτης ηλικίας και κατά πόσο οι υπηρεσίες αυτές κρίνονται ικανοποιητικές από τους λήπτες.

β) Να εξετάσει ποιές ανάγκες θα υπάρχουν στον τομέα της φροντίδας των ηλικιωμένων στις αρχές του 21ου αιώνα τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά.

B. Οι ειδικοί ή επιμέρους σκοποί είναι:

α) Να καταγράψει τις απόψεις των ηλικιωμένων όσον αφορά τις ανάγκες τους από τους ίδιους για τους τομείς: εισόδημα,

συνθήκες διαβίωσης, ανθρώπινες σχέσεις, ψυχαγωγία, απασχόληση, άλλες δραστηριότητες, κρατικές υπηρεσίες, και ειδικές ανάγκες.

β) Να καταγράψει τις απόψεις των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία, για τους τομείς: εισόδημα, συνθήκες διαβίωσης, ανθρώπινες σχέσεις, προσδοκίες και επιδιώξεις.

ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΓΗΡΑΤΟΣ

Στην εποχή που ζούμε μιλούμε για τα γηρατειά σαν να είναι μια λέξη με νόημα καθαρά προσδιορισμένο. Στην πραγματικότητα όμως, δεν είναι εύκολο να δοθεί ένας ορισμός των γηρατειών, ή μάλλον να καθοριστεί ακριβής ηλικία από την οποία αρχίζει το γήρας.

Γενικά όμως η ηλικία αυτή συνδιάζεται με τον χρόνο αφυπηρέτησης ή συνταξιοδότησης που είναι ένα από τα κριτήρια που υπάρχουν για διαχωρισμό των γηρατειών ως στάδιο ανάπτυξης.

"Δεν υπάρχει μιαενιαία θεωρία για το τί είναι γήρας. Όμως είναι γενικά αποδεκτό ότι το γήρας επέρχεται ως αποτέλεσμα επίδρασης βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών παραγόντων. Οι παράγοντες αυτοί βρίσκονται σε αλληλεπίδραση, ταυτόχρονα όμως και σε αντιπαράθεση ή σύγκρουση. Οι αλλαγές που επέρχονται με την παρέλευση του χρόνου δεν είναι πάντοτε οι ίδιες και στα τρία επίπεδα, ούτε και πρέπει πάντοτε να είναι αρνητικές.

(Δρ. Χαράλαμπος Τζιόγκουρος, 1988).

Σύμφωνα με τον Ρόμπερτ Καστενμπάουμ (1982 σελ.11) το γήρας μπορεί να θεωρηθεί μια διαδικασία ή ένα σύνολο από διαδικασίες και οπωσδήποτε κάτι που διαρκεί χρόνια. Συνεπώς ως διαδικασία το γήρας δεν είναι κάτι το στατικό, αλλά μάλλον κάτι συ-

νεχές θεμελιωμένο και διαφοροποιημένο με την πάροδο του χρόνου.

Εδώ θα ήθελα να επισημάνω ότι το γήρας είναι έντονα ιστορικό-πολιτισμικό καθιερωμένο. Δηλαδή, το να θεωρηθεί ένας ως γέρος εξαρτάται σε ποιό τόπο και σε ποιά εποχή ζεί.

Η Σιμόν ντε Μπωβουάρ στο βιβλίο της "Τα γηρατειά" αναφέρεται στην αρχαία Ελλάδα που σύμφωνα με τον Ιπποκράτη, τα γηρατειά αρχίζουν στα 56. Ενώ ο Αριστοτέλης πίστευε πως το σώμα φθάνει την τελειότητα στα 35 και η ψυχή στα 50. Ο Δάντης είχε την γνώμη πως αρχίζουμε να νιώθουμε τα γηρατειά από τα 45. (Σιμόν ντε Μπωβουάρ 1970, σελ. 20).

Στην Κύπρο ένα άτομο 45 ετών θεωρείτο ηλικιωμένος. Χαρακτηριστική είδηση, το 1940, για το γεγονός αυτό είναι η διήμοσέυση σε

κυπριακή εφημερίδα της εποχής: "Γέρων 45 ετών εφονεύθη εις οδικόν δυστύχημα". (Αργύρη Ρούσου, 1983, σελ.94).

Αντίθετα τώρα η έναρξη του γήρατος στην Κύπρο τοποθετείται όπως και στις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες στα 65 χρόνια της ζωής.

Τα πιο πάνω μας παρέχουν την δυνατότητα να υποστηρίξουμε ότι πράγματι το γήρας είναι ιστορικό-πολιτισμικό φαινόμενο και ότι η περίοδος που καλύπτει διαφέρει από εποχή σε εποχή και από τόπο σε τόπο.

Η ζωή του ανθρώπου χωρίζεται σε στάδια, που σύμφωνα με τον Δρ. Χαράλαμπο Τζιόγκουρο λίγο πιο πολύ είναι αυθαίρετα "γιατί δεν υπάρχουν επακριβή κριτήρια διαχωρισμού τους. Βασικά υπάρχουν κοινά στοιχεία ή αλλαγές για κάποια περίοδο της ζωής που μας επιτρέπουν αν την περιγράψουμε ως στάδιο. Τα όρια μεταξύ των στάδιων είναι πολύ ρευστά και ελαστικά. (Χαράλαμπος Τζιόγκουρος 1988, σελ.3).

Ο D.B.BROMLEY διαχωρίζει τον κύκλο της ανθρώπινης ζωής σε πέντε στάδια που παραθέτω πιο κάτω, αναφέροντας ταυτόχρονα και τα κυριότερα χαρακτηριστικά τους:

α) Στάδιο κύησης: Καλύπτει την περίοδο από τη σύλληψη μέχρι και την γέννηση του ατόμου και αφορά γενικά την ενδομήτρια εξέλιξη.

β) Στάδιο παιδικής ηλικίας: Καλύπτει την περίοδο από την βρεφική ηλικία του ατόμου μέχρι και την προεφηβική, δηλαδή παιδιά του σχολείου.

γ) Στάδιο εφηβικής ηλικίας: Καλύπτει την περίοδο των εφηβικών χρόνων όπως επίσης και την έναρξη της νεότητας, που αρχίζει γύρω στα 13 περίπου χρόνια και τελειώνει γύρω στα 20 χρόνια.

δ) Στάδιο ενηλικίωσης: Το στάδιο αυτό καλύπτει την ηλικία από τα 21 χρόνια μέχρι και τα 65 χρόνια, που είναι η έναρξη της αφυπηρέτησης.

ε) Στάδιο γήρατος: Το στάδιο αυτό αρχίζει από το 65ο έτος της ζωής και καλύπτει τα χρόνια της συνταξιοδότησης του ατόμου, που σημαίνουν αυξημένες απαιτήσεις στις προσαρμοστικές του ικανότητες. Το στάδιο αυτό συνεχίζει μέχρι το τέλος της ζωής του ανθρώπου. (BROMLEY B.D., 1966, σελ.19-22).

Στην εργασία αυτή το γήρας θεωρείται, (για καθαρά τεχνικούς λόγους) αρχίζει στο 65ο έτος της ζωής και συνεπώς ηλικιωμένα άτομα θεωρούνται όλα τα άτομα που είναι πέραν της ηλικίας αυτής, αν και είναι γνωστό το γεγονός ότι υπάρχουν σημαντικές διατομικές, αλλά και ενδοατομικές διαφορές.

Θα ήθελα να κλείσω το κεφάλαιο αυτό με τη θέση ότι οι άνθρωποι πρέπει να προετοιμάζονται για αυτήν την αλλαγή, γιατί οι

άνθρωποι είναι το μόνο από ζωντανά όντα που ξέρει ότι γερνά και συνεπώς μπορεί να προετοιμαστεί κατάλληλα.

(II) Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΥΘΥΝΕΣ ΤΗΣ ΑΠΕΝΤΑΝΤΙ ΣΤΑ ΗΛΙΚΙΩ -
ΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ

Οι απαιτήσεις από την κοινωνία που σχετίζονται με τους ηλικιωμένους αφορούν την κοινωνική ολοκλήρωση και την οικονομική τους άνεση. Η κοινωνία έχει ευθύνη να χρησιμοποιεί τον καλύτερο δυνατό τρόπο για να υποβοηθεί το γέροντα, να συνεχίζει να απολαμβάνει μια ομαλή και ευτυχισμένη ζωή στην οποία να διατηρεί την ανεξαρτησία, την αξιοπρέπεια και τον αυτοσεβασμό, να κατέχει μια σωστή θέση στην κοινωνική δομή και ταυτόχρονα να είναι πομπός και δέκτης των κοινωνικών θεσμών και αξιών.

Η ποιότητα ζωής, δεν είναι λιγότερο σημαντική από τη μακροζωία, γι' αυτό, πρέπει να παρέχονται στα ηλικιωμένα άτομα, οι κατάλληλες προληπτικές, θεραπευτικές και αναπτυξιακές υπηρεσίες, έτσι ώστε να τα καθιστούν ικανά να διάγουν μια ανεξάρτητη ζωή, που θα τους εξασφαλίζει υγεία, ασφάλεια και ευδαιμονία, μέσα στις δικές τους οικογένειες και κοινότητες, παραμένοντας χρήσιμοι, δραστήριοι και εκτιμώμενοι σαν αναπόσπαστο μέρος της κοινωνίας.

Η νέα τάση αντίκρισης και ικανοποίησης των αναγκών των υπερηλίκων, τοποθετείται μέσα στο γνωστό περιβάλλον της κοινότητας, με την παροχή αποτελεσματικών ιατρικών και κοινωνικών υπηρεσιών γι' αυτό θεωρείται σκόπιμο και εξ' ίσου σημαντικό να αναλυθεί εννοιολογικά ο χώρος της κοινότητας και να υπογραμμιστούν οι ευθύνες της απέναντι στα ηλικιωμένα άτομα.

Υπάρχουν πάρα πολλοί ορισμοί που καθορίζουν την έννοια της κοινότητας. Για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης υιοθετείται ο ακόλουθος:

Κοινότητα : "Είναι η ομαδική συμβίωση σε μια συγκεκριμένη, αρκετά συμπαγή και συνεχόμενη γεωγραφική περιοχή όπου οι άνθρωποι συμμερίζονται κοινά προβλήματα, επιδιώξεις και αισθήματα. Η γεωγραφική περιοχή μπορεί να είναι ένα χωριό, μια πόλη ή μια γειτονιά πόλεως. Στα αισθήματα συμπεριλαμβάνονται το αίσθημα του ανήκειν και της αλληλοεξάρτησης στοιχεία που προσδίδουν στα μέλη της κοινότητας ιδιαίτερη αναγνώριση". (Κοινότητα και Κοινωνική Ανάπτυξη, 1987, σελ. 3).

Η εδαφική περιοχή και τα αισθήματα αποτελούν δύο βασικά συστατικά που μπορεί να ποικίλλουν από κοινότητα σε κοινότητα. Είναι γεγονός, ότι όσο το εδαφικό στοιχείο είναι πιο συμπαγές και τα αισθήματα πιο έντονα, τόσο η κοινότητα είναι πιο οργανωμένη και συντονισμένη.

Οι κοινότητες ταξινομούνται σε δύο κατηγορίες στις πρωτογενείς και στις δευτερογενείς.

Πρωτογενείς κοινότητες

Στις πρωτογενείς κοινότητες οι σχέσεις μεταξύ των μελών είναι προσωπικές και στενά συνδεδεμένες. Επικρατεί το αίσθημα της ενότητας και εφόσον, αυτό συνυπάρχει, το ενδιαφέρον της κοινότητας για τη φροντίδα των μελών της είναι αυξημένο - ιδιαίτερα για τα μέλη εκείνα που χρειάζονται τόσο βοήθεια και φροντίδα οποιασδήποτε φύσης όσο και οικονομική αρωγή.

Σε τέτοιες κοινότητες ο ηλικιωμένος βοηθείται κυρίως από τους συγγενείς του ή από εθελοντές που ζούν στο άμεσο οικογενειακό και κοινωνικό του περιβάλλον.

Δευτερογενείς Κοινότητες

Στις δευτερογενείς κοινότητες τα αισθήματα δεν είναι έντονα, με αποτέλεσμα, οι σχέσεις που αναπτύσσονται να είναι απρόσωπες και απόμακρες και το ενδιαφέρον των μελών τους για άτομα που χρειάζονται βοήθεια συγκριτικά περιορισμένο.

Σε τέτοιες κοινότητες οι υπηρεσίες που αναπτύσσονται για τους γέροντες προέρχονται από εξωγενή ιδρύματα.

Ανεξάρτητα όμως, αν οι κοινότητες είναι πρωτογενείς ή δευτερογενείς έχουν ευθύνη να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στους ηλικιωμένους με στόχο την επίλυση των προβλημάτων τους. Οι υπηρεσίες αυτές διακρίνονται σε απρόσωπες και σε προσωπικές.

Απρόσωπες Υπηρεσίες

Καλούνται εκείνες που έχουν σχέση με την οποιαδήποτε παροχή οικονομικής φύσης π.χ. σύνταξης, έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης κ.λ.π. Οι δε δοσοληψίες, γίνονται τις περισσότερες φορές χωρίς να υπάρχει προσωπική επαφή μεταξύ του δότη και του λήπτη.

Σε αντίθεση με τις απρόσωπες υπηρεσίες οι προσωπικές εξυπηρετούν το άτομο στο ίδιο του το σπίτι ή στο ίδρυμα που διαμένει.

Οι επισκέψεις αυτές εξυψώνουν το ηθικό και δίνουν την αίσθηση της κοινωνικής αναγνώρισης, και αποδοχής.

Η συναισθηματική αυτή υποστήριξη είναι ιδιαίτερα σημαντική για τα ηλικιωμένα άτομα τα οποία αισθάνονται ότι παραγνωρίζονται ή ξεχνιούνται, γιατί μειώνει τις πιέσεις και εντάσεις τους και τα κάνει να νοιώθουν ευτυχημένα και κοινωνικά ενσωματωμένα.

Ένα άλλο είδος προσωπικών υπηρεσιών είναι και οι Ειδικές Υπηρεσίες. Στις υπηρεσίες αυτές συμπεριλαμβάνονται οι επισκέψεις γιατρών, οδοντιάτρων, νοσοκόμων, βοήθεια και φροντίδα στο σπίτι, ψυχαγωγικές και πολιτιστικές διευκολύνσεις π.χ. θεατρικές ή μουσικές παραστάσεις είναι ευπρόσδεκτες από τους γέροντες, ένα ζεστό γεύμα τα Σαββατοκύριακα σ' ένα θερμό οικογενειακό περιβάλλον, εκδρομές, πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.λ.π.

Τελειώνοντας θα ήθελα να τονίσω ότι τόσο οι απρόσωπες όσο και οι προσωπικές υπηρεσίες είναι απαραίτητες και σημαντικές στη σύγχρονη κοινωνία. Για το λόγο αυτό, το Κράτος, άτομα εθελοντές και εθελοντικοί οργανισμοί, δημαρχεία καθώς και άλλες οργανώσεις που παρέχουν τέτοιου είδους υπηρεσίες, θα πρέπει να έχουν σαν στόχο τους, την ουσιαστική συμβολή και παροχή υποστήριξης και φροντίδας, με απώτερο σκοπό τη δημιουργία, προαγωγή και συντήρηση ενεργών και χρήσιμων ρόλων για τα γηρατειά μέσα στο στενό οικογενειακό και ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

Σκοπός της μελέτης αυτής είναι η διερεύνηση των σημερινών μορφών φροντίδας που παρέχονται στον πληθυσμό της τρίτης ηλικίας και κατά πόσο οι υπηρεσίες αυτές κρίνονται ικανοποιητικές από τους λήπτες. Άκομα να εξετάσει ποιές ανάγκες θα υπάρχουν στον τομέα της φροντίδας των ηλικιωμένων στις αρχές του 21ου αιώνα τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά.

Μετά την εξέταση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας πάνω στο θέμα αυτής της μελέτης διαπιστώθηκε η ύπαρξη άλλων σχετικών ερευνών για τις οποίες θα γίνει σχετική αναφορά. Συγκεκριμένα οι έρευνες αυτές και άλλες σχετικές πληροφορίες θα παρουσιασθούν ως ακολούθως: Ενότητα Α. Γεωγραφικά - Δημογραφικά και Οικονομικά στοιχεία της Κύπρου, Ενότητα Β: Ανάγκες και προβλήματα ηλικιωμένων, Ενότητα Γ: α) Ιστορική αναδρομή στην ανάπτυξη υπηρεσιών για ηλικιωμένους στην Κύπρο, β) υφιστάμενη κοινωνική πολιτική για τους ηλικιωμένους, γ) Κρατικές Υπηρεσίες, δ) Αξιολόγηση του τομέα παροχής φροντίδας στους υπερήλικες, Ενότητα Δ: α) Οι σύγχρονες αντιλήψεις και πολιτική για την μεταχείριση των ηλικιωμένων στο διεθνή χώρο, β) Η κοινότητα και οι ευθύνες της απέναντι στα ηλικιωμένα άτομα.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ - ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ
ΚΥΠΡΟΥ

Για την καλύτερη κατανόηση του κυπριακού χώρου, αναφέρονται πιο κάτω τα γεωγραφικά, δημογραφικά και οικονομικά στοιχεία που συνθέτουν την κυπριακή κοινωνία:

α) ΕΚΤΑΣΗ : 3,572 τετραγωνικά μίλια. Το 40% του εδάφους της βρίσκεται υπό Τουρκική κατοχή.

β) ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΠΑΡΧΙΕΣ : Η πρωτεύουσα της Κύπρου είναι η Λευκωσία και ο πληθυσμός της σήμερα ανέρχεται περίπου σε 231,500. Άλλες επαρχίες είναι η Λεμεσός (πληθυσμός 156,000), η Λάρνακα (πληθυσμός 90,500), η Πάφος (πληθυσμός 49,000), η Αμμοχώστος (πληθυσμός 25,000) και η Κερύνεια (πληθυσμός 4,000).

Η Αμμοχώστος και η Κερύνεια από τις 20-7-74 βρίσκονται κάτω από την Τουρκική κατοχή. (BACKGROUND NOTES IN CYPRUS AND OTHER COUNTRIES, 1971, PAGE 1).

γ) ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ : Ο πληθυσμός της Κύπρου πριν από την Τουρκική Έκταση ήταν 650,000 κάτοικοι. Τον αποτελούσαν Έλληνες, Τούρκοι, Αρμένιοι, Άγγλοι και Ιταίνοι. Το 40% των κατοίκων ζούσαν στις πόλεις και τα προάστια και το 60% στις αγροτικές περιοχές.

Σήμερα, ο πληθυσμός της Κύπρου, εκτός του Τουρκικού πληθυσμού, ανέρχεται σε 356,000 περίπου κατοίκους, με 64,3% πληθυσμό πόλεων και προαστίων και 35,7% πληθυσμό στις αγροτικές περιοχές. Εκτός από τις κυριώτερες πόλεις και τα προάστια τους, υπήρχαν 604 κοινωνίες. Μετά την

Τουρκική εναβολή παρέμειναν μόνο 335 κοινότητες στις ελεύθερες περιοχές. Το 1/3 του ελληνικού πληθυσμού, περίπου 200.000 κάτοικοι προσφυγοποιήθηκαν στην ίδια τους την πατρίδα και αποκαταστάθηκαν στις κοινότητες που βρίσκονται στις ελεύθερες περιοχές και πόλεις της Λευκωσίας, Λάρνακας, Λεμεσού, Αμμοχώστου και Πάφου, σε προσφυγικούς οικισμούς αυτοστεγάζσεως και σε Τουρκικά χωριά που εγκατέλειψαν οι κάτοικοι τους. Οι νέες κοινότητες που δημιουργήθηκαν από το 1974 ανέρχονται σε 51, αυξήθηκαν σε 67 το 1975 και το 1976 έφτασαν τις 81. (DEPARTMENT OF SOCIAL WELFARE " MANUAL OF OPERATIONS ", MINISTRY OF LABOUR AND SOCIAL INSURANCE, NICOSIA 1977, PAGES).

δ) ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ : 4,1%

ε) ΕΘΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ :

Ελληνες	80%
Τούρκοι	18%
Αρμένιοι, Μαρωνίτες, Αγγλοι	2%

ς) ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ :

Ελληνες Ορθόδοξοι, Μωαμεθανοί, Μαρωνίτες, Αρμένιοι, Καθολικοί και Προτεστάντες.

Οι Έλληνες στην πλειονότητα τους είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι και μιλούν την ελληνική γλώσσα. Οι Τούρκοι είναι Μωαμεθανοί και μιλούν την Τουρκική, οι Αρμένιοι μιλούν την Αρμενική και Ελληνική και οι Μαρωνίτες την Ελληνική. Οι Αγγλοι και Γάλλοι μιλούν την Αγγλική γλώσσα. Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της Κύπρου, εκτός της μητρικής τους γλώσσας, μιλούν την Αγγλική.

ζ) ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

Ελληνική, Τουρκική, Αγγλική.

η) ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ : 94,1%

θ) ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Ενεργος πληθυσμος	225,500
Γεωργία	35,700
Βιομηχανία	45,300
Δημόσιοι Οργανισμοί και Τράπεζες	12,400
Οικονομικοί Οργανισμοί	22,800
Μεταλλών	900
Ηλεκτρισμού	1,400
Μεταφορές	10,500
Εμπόριο, Τουριστικά και Ξενοδοχειακά	
Επαγγέλματα	50,200
Άλλες υπηρεσίες	44,100

Ε Ν Ο Τ Η Τ Α Β

Ανάγκες και προβλήματα ηλικιωμένων

α) ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Υγεία

Το κεντρικό πρόβλημα της γεροντικής ηλικίας σήμερα, είναι αυτό της υγείας. Οι βιολογικές αλλαγές δεν μπορούν να αναχαιτιστούν και υπάρχουν πολλές φυσικές ή διανοητικές ασθένειες που συνοδεύουν το γήρας, οι οποίες πρέπει να παρακολουθούνται και να αντιμετωπίζονται. Τα ηλικιωμένα άτομα υποφέρουν κατά κανόνα από πολλές παθήσεις συγχρόνως, και συνήθως χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να αναρρώσουν. Συχνά παρουσιάζουν προβλήματα κινητικότητας και είναι πιο εκτεθειμένα στους κινδύνους από το φυσικό τους περιβάλλον. Μερικές δε, από τις ασθένειες αυτές, θα μπορούσαν να προληφθούν, αν οι γέροντες λάμβαναν κάποια μέτρα προστασίας.

Η έγκαιρη διάγνωση και η κατάλληλη θεραπεία είναι παράγοντες υψίστης σημασίας τόσο για την πρόληψη, όσο και για τη μείωση των ασθενειών. Με τις περιοδικές ιατρικές εξετάσεις θα μπορούσε να τεθεί υπό έλεγχο η πίεση του αίματος και να διαγνωστούν ασθένειες στο πρωταρχικό τους στάδιο, που εύκολα θα μπορούσαν να θεραπευτούν. Παράλληλα με την πρόληψη και την έγκαιρη διάγνωση ή σωματική αγωγή υποβοηθεί τους υπερήλικες να έχουν γενική ευρωστία και διατήρηση του βάρους τους σε συνηθισμένα επίπεδα.

Επιπλέον η διατήρηση μιας σταθερής ρουτίνας και η προσαρμογή του γέροντα σε ένα ήσυχο περιβάλλον με καλές συνθήκες ζωής συντείνει στην συναισθηματική και διανοητική του ισορροπία.

Τέλος, η φροντίδα για τα ηλικιωμένα άτομα πρέπει να επεκτείνεται πέρα από την υγεία και να αγκαλιάζει τη συνολική ευημερία τους, λαμβάνοντας υπόψη την αλληλοεξάρτηση των σωματικών,

πνευματικών, ψυχικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων. Η φροντίδα για την υγεία πρέπει γι' αυτό, να εμπλέξει τους υγειονομικούς και κοινωνικούς κλάδους και την οικογένεια για την βελτίωση της ποιότητας ζωής για τα ηλικιωμένα πρόσωπα. Προσπάθειες για την υγεία, ειδικότερα η πρωταρχική φροντίδα σαν στρατηγική πρέπει να έχει σαν στόχο της να καταστήσει ικανά τα γηρατειά να διάγουν ανεξάρτητη ζωή, στην δική τους οικογένεια και κοινότητα για όσο καιρό είναι δυνατό, αντί να αποκλείονται και να αποκόπτονται από όλες τις δραστηριότητες της κοινωνίας.

Διατροφή

Ενα πολύ σημαντικό θέμα που αφορά τις δυνατότητες πρόληψης ή τουλάχιστον την αναβολή των αρνητικών λειτουργικών συνεπειών της γήρανσης είναι αυτό της διατροφής.

Η κακή διατροφή, επηρεάζει τις φυσικές δυνάμεις των ηλικιωμένων, προκαλεί την δυσκοιλιότητα ή την διάρροια και συντείνει στην περαιτέρω εκδήλωση άλλων ασθενειών.

Γι' αυτό οι γέροντες, πρέπει να διατηρούν μια ισορροπημένη διαίτα για να αποφεύγουν την κακή διατροφή και το υπερβολικό βάρος και να απολαμβάνουν καλής υγείας.

Η κατάλληλη και ικανοποιητική διατροφή ειδικά, η επαρκής λήψη πρωτεϊνών, ορυκτών και βιταμινών θεωρείται απαραίτητη για την ευημερία των γηρατειών.

β) ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Ενας άλλος τομέας πρωταρχικής σημασίας για τους γέροντες είναι οι στεγαστικές συνθήκες διαβίωσης.

Επαρκής στέγαση και ευχάριστο περιβάλλον αποτελούν αναγ-

καίες προϋποθέσεις για την ευημερία όλων των ανθρώπων.

Κατάλληλη στέγαση θεωρείται ακόμα πιο σημαντική για τα γηρατειά, που το σπίτι τους είναι στην ουσία το κέντρο όλων των δραστηριοτήτων τους. Οικιακές προσαρμογές, η παροχή πρακτικών οικιακών βοηθημάτων στην καθημερινή διαβίωση και κατάλληλα σχεδιασμένος οικιακός εξοπλισμός όπως (αναπηρικές καρέκλες, στηρίγματα που υποβοηθούν το γέροντα να περπατά με ασφάλεια και προστασία κατά την διάρκεια της νύκτας), μπορούν να καταστήσουν ευκολότερη τη ζωή για εκείνους από τους ηλικιωμένους των οποίων η ευκινησία είναι περιορισμένη ή που κατά τα άλλα είναι ανήμποροι να συνεχίσουν να ζουν στα δικά τους σπίτια.

Παράλληλα, ικανοποιητική διαμονή και επαρκείς οικιακές παροχές και διευκολύνσεις επιβάλλονται να παρέχονται στους συνταξιούχους οι οποίοι ένεκα της προχωρημένης ηλικίας τους διαμένουν τις περισσότερες ώρες στα σπίτια τους τα οποία αποτελούν τον κύριο άξονα της καθημερινής τους ζωής. Οι διευκολύνσεις αυτές θα μπορούσαν να συμπεριλαμβάνουν ισόγειες κατοικίες, κατάλληλο φωτισμό και χρωματισμό τοίχων, διευκολύνσεις λουτρού και τουαλέτας κ.λ.π.

Η ανάγκη για ικανοποιητικές στεγαστικές συνθήκες διαβίωσης, γίνεται πιο επιτακτική στις χώρες εκείνες όπου η δομή της οικογένειας έχει υποστεί αλλαγές. Ένας σημαντικός αριθμός νεώτερων αδυνατούν αν προσφέρουν διαμονή στους ηλικιωμένους γονείς τους με αποτέλεσμα να κατοικούν μόνοι τους χωρίς τις αναγκαίες διευκολύνσεις, καταβάλλοντας πολύ συχνά τόσο ψηλά ενοίκια που είναι δυσβάστακτα γι' αυτούς λόγω των περιορισμένων εισοδημάτων τους.

Πέραν τούτου, ειδική προσοχή πρέπει να δοθεί στα περιβαλ-

λοντικά προβλήματα και στη σχεδίαση ενός ζωντανού περιβάλλοντος που θα λάμβανε υπόψη τη λειτουργική ικανότητα των γηραιών και θα διευκόλυνε την κινητικότητα και επικοινωνία μέσω της παροχής επαρκών μεταφορικών μέσων.

Το ζωντανό περιβάλλον πρέπει να δημιουργηθεί με υποστήριξη από Κυβερνήσεις, τοπικές αρχές και κυβερνητικούς οργανισμούς, έτσι που να καθιστά τους ηλικιωμένους ανθρώπους ικανούς να συνεχίσουν να διαβιούν σε τοποθεσίες που είναι γνωστές και αγαπητές σ' αυτούς. Οι γέροντες προτιμούν να διαμένουν στις παλιές τους κατοικίες γιατί συνδέονται συναισθηματικά μ' αυτές.

Όπως δε αναφέρει ο δόκτωρ Άγγελος Αγγελίδης, "Η κατοικία για τον ηλικιωμένο δεν αποτελεί μόνο το χώρο διαβίωσης του, αλλά κάτι παραπάνω: το χώρο της ύπαρξης του. Είναι η "έδρα", το "μουσείο", και η "φωλιά" του."

1) Η κατοικία σαν έδρα του ηλικιωμένου

Με τη σύνταξη ο ηλικιωμένος εγκαταλείπει τον τόπο εργασίας του και μειώνονται οι καθημερινές απασχολήσεις του. Η κατοικία σ' αυτή την περίπτωση αποκτά μεγαλύτερη σημασία, γιατί επισφραγίζει την παρουσία του στο περιβάλλον που ζει, στην πολυκατοικία, στη συνοικία. Η πλάκα του γραμματοκιβωτίου του επισφραγίζει την ύπαρξη του.

Γι' αυτό το λόγο η είσοδος του σε κάποιο ίδρυμα γι' αυτόν είναι συνώνυμη με την εξαφάνισή του. Δεν χάνει μόνο το σπίτι του μ' όλες τις αναμνήσεις αλλά γίνεται ανώνυμος μέσα στην κοινωνία.

2) Η κατοικία σαν "μουσείο"

Το μουσείο υπό μια έννοια θεωρείται ο χώρος όπου βρίσκονται συγκεντρωμένα αντικείμενα αξίας. Με αυτή την έννοια μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κατοικία του ηλικιωμένου που κατά την διάρκεια της ζωής έχει μαζέψει διάφορα αντικείμενα που έχουν συνδεθεί με ορισμένες καταστάσεις με αποτέλεσμα η αξία τους να πάρει άλλες διαστάσεις στα μάτια του.

Οι μνήμες και τα όνειρα, ένας ολόκληρος κόσμος που σφράγισε μια ολόκληρη ζωή έχουν δημιουργηθεί μέσα σ' αυτόν τον χώρο που ο απλός άνθρωπος χαρακτηρίζει με τη φράση "Σπίτι μου - σπιτάκι μου και φτωχοκαλυβάκι μου".

3) Η κατοικία σαν "φωλιά"

Η λέξη φωλιά φέρνει στο νου ζεστασιά, προστασία. Αυτό ζητά ο ηλικιωμένος που ο εσωτερικός του κόσμος φαίνεται με τη μέρα πιά επικίνδυνος και σε μερικές περιπτώσεις επιθετικός. Μέσα στην κατοικία οι αόρατοι δεσμοί που υπάρχουν με τις αναμνήσεις και οι συνθήκες (κινήσεις οπτικές και ακουστικές) δημιουργούν ένα προστατευτικό κλίμα και ο χώρος γίνεται μια επέκταση της ίδιας της προσωπικότητας και του σώματός του". (Αγγελίδης Αγγελος, 1983, σελ.74-75).

γ) ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Οι επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις που πραγματοποιήθηκαν στον 20ο αιώνα μαζί με την εκβιομηχάνιση και την αστικοποίηση επέφεραν ριζικές αλλαγές στους παραδοσιακούς τομείς

οικονομικής δραστηριότητας και μεθόδους παραγωγής, στον τομέα απασχόλησης, στους κοινωνικούς θεσμούς και γενικά στον παραδοσιακό τρόπο ζωής.

Οι άλλοτε εργασίες απλοποιημένης μορφής έγιναν πιά περιπλοκές, οι ειδικότητες αυξήθηκαν και εξειδικεύτηκαν ακόμα περισσότερο, οι άλλοτε μικρές αγροτικές κοινότητες μειώθηκαν ή μετατράπηκαν σε μεγάλα αστικά κέντρα, οι στενά συνδεδεμένες οικογενειακές μονάδες διασπάστηκαν γεωγραφικά και επαγγελματικά. Τέλος η βελτίωση του επιπέδου υγείας και των συνθηκών διαβίωσης μετέβαλε το όριο ηλικίας λόγω της παράτασης της διάρκειας ζωής.

Όλες αυτές οι αλλαγές δημιούργησαν ειδικά προβλήματα για την τάξη των ηλικιωμένων εργαζομένων, τα οποία όχι μόνο αυξάνονται συνεχώς αλλά γίνονται και πιά έντονα. Από μελέτες δε, που έχουν γίνει στις ανεπτυγμένες χώρες διαπιστώθηκε ότι οι πηγές του εισοδήματος των ηλικιωμένων είτε από εργασία είτε από σύνταξη, τους παρέχουν ένα πολύ χαμηλό επίπεδο ζωής. Γι' αυτό είναι ενδεχόμενο να βρει κανείς πιά πολλούς ανθρώπους στην τάξη των γερόντων να ζούν στη φτώχεια παρά στις άλλες ομάδες ηλικιών. Αυτό συναντάται περισσότερο σε ηλικιωμένες γυναίκες που είναι χήρες ή δεν παντρεύτηκαν.

Η απασχόληση των ηλικιωμένων στις περισσότερες χώρες, παρουσιάζει όλο και πιά πολλές δυσκολίες. Η οικονομική κάμψη, που σημειώθηκε τελευταία στις χώρες αυτές, είχε σαν αποτέλεσμα τη μείωση στην απασχόληση γενικά, και, ειδικά, των ηλικιωμένων, οι οποίοι όχι μόνο είναι οι πρώτοι που παραμένουν χωρίς εργασία αλλά έχουν και λιγότερες ευκαιρίες επανεργοδότησης.

Προσπάθειες από ηλικιωμένα πρόσωπα να συμμετάσχουν στην εργασία

και τις οικονομικές δραστηριότητες που θα ικανοποιούσαν την ανάγκη τους για συνεισφορά στη ζωή της κοινότητας και για όφελος της κοινωνίας σαν συνόλου, αντιμετωπίζουν εμπόδια. Επικρατούν προκαταλήψεις και γενικά γίνονται διακρίσεις σε βάρος τους.

Για παράδειγμα, οι άμεσες διακρίσεις όπως ο καθορισμός μεγίστου ορίου ηλικίας κατά την πρόσληψη, επανεκπαίδευση, τις προαγωγές και οι έμμεσες διακρίσεις όπως η έλλειψη παροχής ίσων ευκαιριών στην τοποθέτηση των ηλικιωμένων σε θέσεις που απαιτούν ειδικότητα και χειρισμό σύγχρονων τεχνολογικών μηχανημάτων (π.χ. Ηλεκτρονικών Υπολογιστών).

Ενα άλλο σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η κατηγορία αυτή των εργαζομένων, είναι και η προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες οικονομικές και τεχνολογικές συνθήκες που λόγω αρνητικών παραγόντων όπως οι ψυχολογικές και σωματικές δυσχέρειες, συνήθως τείνει να είναι δύσκολη". (Πρωτοπαπάς Ανδρέας 1983, σελ. 133).

Τέλος, η έλλειψη ικανοποιητικών προσωπικών ή οικογενειακών πηγών εισοδήματος, η απώλεια της δυνάμεως των ηλικιωμένων να κερδίζουν τα "προς το ζειν", η αναγκαστική αφυπηρέτηση, οι διάφορες ασθένειες και η απροθυμία εργοδοτών να εξασφαλίσουν κάποια μικροεργασία στους υπερήλικες, λόγω προκαταλήψεων ηλικίας και διακρίσεων, έτσι ώστε να συμπληρώσουν τα εισοδήματά τους και να αισθάνονται χρήσιμοι, προκαλούν συναισθηματικές στερήσεις στα ηλικιωμένα άτομα και τα εξαναγκάζουν κατά συνέπεια, να αποταθούν εκτός της οικογένειας τους για βοήθεια πράγμα το οποίο θίγει την αξιοπρέπεια τους και μειώνει τον αυτοσεβασμό τους.

Για την επίλυση των προβλημάτων αυτών, οι κυβερνήσεις των διαφόρων χωρών θα πρέπει αφ' ενός, να προβούν στις κατάλληλες ενέργειες έτσι ώστε να εξασφαλίσουν σ' όλα τα ηλικιωμένα άτομα

ένα ικανοποιητικό κατώτατο εισόδημα και να διευκολύνουν τη συμμετοχή τους στην οικονομική ζωή της κοινωνίας. Αφ' ετέρου, να λάβουν κατάλληλα μέτρα για την καταπολέμηση των προκαταλήψεων και διακρίσεων και να αναπτύξουν τέτοια σχέδια και προγράμματα που να προωθούν την ισοτιμία στις ευκαιρίες απασχόλησης και μεταχείρισης των ηλικιωμένων εργαζομένων που να καθιστούν την προσαρμογή τους πιο εύκολη και ομαλή.

6) ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Οι επιστημονικές και τεχνολογικές επαναστάσεις του 20ου αιώνα έχουν οδηγήσει σε μια "έκρηξη" γνώσεων και πληροφοριών, που έχουν προκαλέσει επιταχυνόμενη κοινωνική μεταβολή. Σε πολλές κοινωνίες του κόσμου οι ηλικιωμένοι υπηρετούν ακόμα σαν μεταδότες πληροφοριών, γνώσεων, παραδόσεων και πνευματικών αξιών. Τούτη η παράδοση δεν πρέπει να χαθεί.

Γι' αυτό θα πρέπει να αναπτυχθούν εκπαιδευτικά προγράμματα που θα προβάλλουν τους ηλικιωμένους ως δάσκαλους και μεταδότες γνώσεων πολιτισμού και πνευματικών αξιών.

Τα εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα πρέπει να είναι διεπιστημονικού τύπου γιατί το γήρας και η πληθυσμιακή γήρανση είναι ένα πολυεπιστημονικό θέμα. Εκπαίδευση και επιμόρφωση στις διάφορες πτυχές του γήρατος και της πληθυσμιακής γήρανσης πρέπει να καταστούν διαθέσιμες σε όλα τα επαγγελματικά επίπεδα. Πρέπει δε να καταβληθούν προσπάθειες ώστε να προσαρμοστούν οι επιμορφωτικές δεξιότητες και οι εκπαιδευτικές απαιτήσεις προς τις διάφορες λειτουργίες στον τομέα της γήρανσης.

Η ανταλλαγή δεξιοτήτων, γνώσεων και εμπειριών μεταξύ χω-

ρών με παρόμοιες ή παρεμφερείς δομές και σύνθεση ή που έχουν ιστορικούς, πολιτιστικούς, γλωσσικούς ή άλλους δεσμούς όσον αφορά το γηράσκοντα πληθυσμό τους, θα ήταν μια ιδιαίτερη γόνιμη μορφή διεθνής συνεργασίας.

Τέλος, κυβερνήσεις και διεθνείς οργανώσεις που ασχολούνται με τα προβλήματα γήρανσης πρέπει να εγκαινιάσουν προγράμματα με σκοπό να εκπαιδεύσουν το ευρύ κοινό όσον αφορά τη διεργασία γήρανσης και τα γηρατειά. Τέτοιες δραστηριότητες πρέπει να αρχίσουν από τα πρώτα χρόνια της παιδικής ηλικίας και να συνεχίσουν καθ' όλα τα επίπεδα του επίσημου σχολικού συστήματος.

Από αυτή την άποψη ο ρόλος και η ανάμειξη των υπουργείων πρέπει να ενισχυθούν στο να ενθαρρυνθεί και διευκολυνθεί η συμπερίληψη της γήρανσης στα αναλυτικά προγράμματα, σαν μιας πτυχής φυσιολογικής ανάπτυξης και εκπαίδευσης για τη ζωή των ατόμων, αρχίζοντας με τη πιό νεαρή ηλικία. Έτσι, αγόμαστε σε πιό μεγάλη γνώση του θέματος και σε πιθανή θετική αλλαγή στις στερεότυπες στάσεις των τωρινών γενεών προς γη γήρανση. Ανεπίσημα κανάλια και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας πρέπει επίσης να χρησιμοποιηθούν όχι μόνο για την ανάπτυξη τέτοιων προγραμμάτων αλλά και άλλων που να αποσκοπούν στην εξασφάλιση ευκολότερης φυσικής προσπάσιας στα πολιτιστικά ιδρύματα (μουσεία, θέατρα, αίθουσες όπερας, συναυλίες, κινηματογράφους κ.λ.π.) για τα γηρατειά που να ενθαρρύνουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και τη δημιουργική χρήση του χρόνου τους.

Η χρησιμοποίηση των μέσων μαζικής επικοινωνίας ως μέσα προώθησης της συμμετοχής των γηρατειών σε κοινωνικές, πολιτιστικές, εκπαιδευτικές δραστηριότητες μέσα στη ζωή της κοινότητας

θεωρείται σημαντική και απαραίτητη. Επιπλέον, θα πρέπει να ζητηθεί από τα πολιτιστικά και εκπαιδευτικά κέντρα να οργανώσουν για τα γηρατειά εργαστήρια σε διάφορους κλάδους όπως χειροτεχνίας, καλών τεχνών, μουσικής κ.λ.π., όπου τα γηρατειά θα μπορούν να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο ως ακροατήριο και μέτοχοι. Κοντά στα άλλα, οι ηλικιωμένοι μέσω των εκπροσώπων τους, θα πρέπει να αναμιχθούν ενεργά στη διαμόρφωση και σχεδίαση αυτών των δραστηριοτήτων.)

ε) ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΣΥΓΧΝΩΤΙΣΜΟΣ

Ένα άτομο μπορεί να είναι περισσότερο ή λιγότερο ενσωματωμένο στην κοινωνία που ζει. Η επίγνωση του ότι είναι καλά ενσωματωμένο στην κοινωνία, του δημιουργεί ένα αίσθημα βαθιάς ασφάλειας. Το ενσωματωμένο άτομο ξέρει ότι είναι "κάποιος" γιατί και οι άλλοι του φέρονται έτσι. Βλέπει ότι είναι χρήσιμο, συμμετέχει σε μερικές τουλάχιστον αποφάσεις και έχει πρόσβαση σε πολλές ευκαιρίες και προνόμια.

Κατά τη διάρκεια της μέσης ηλικίας το άτομο βρίσκεται στο απόγειο της δέσμευσης του με την κοινωνία. Πολλοί άνθρωποι εξαρτώνται από αυτόν, ο χρόνος και η ενεργητικότητα του είναι πολύτιμα στοιχεία. Καθώς όμως γερνάει, έχει την τάση να αποσύρεται από την κοινωνία και να φθάνει, καμιά φορά στο σημείο της κοινωνικής απομόνωσης. Μερικοί κοινωνικοί επιστήμονες χαρακτηρίζουν την κατάσταση αυτή σαν διαδικασία φυσιολογικής αποδέσμευσης.

Η θεωρία αυτή, υποστηρίζει, ότι η μετάβαση από την ενήλικη φάση της ζωής στα γηρατειά οδηγεί σε μια φυσική απόσυρση από

δραστηριότητες και υποχρεώσεις που παλαιότερα συνέδεαν τόσο στενά το άτομο με την κοινωνία. Το άτομο και η κοινωνία είναι έτοιμοι να χαλαρώσουν τους δεσμούς τους ταυτόχρονα. Όταν όμως, η αμοιβαία απόσυρση καθιερωθεί σε ικανοποιητικό βαθμό, το ηλικιωμένο άτομο και η κοινωνία του αναπτύσσουν μια νέα ισορροπία: εξακολουθούν να είναι σημαντικοί ο ένας για τον άλλο όχι όμως με τον ίδιο καθημερινό τρόπο που χαρακτήριζε παλαιότερα τη σχέση τους. Όταν η διαδικασία της αποσύνδεσης προχωράει ομαλά τα δύο μέλη παίρνουν αυτά που χρειάζονται. Το ηλικιωμένο άτομο έχει πιά χρόνο να αναπτύξει δραστηριότητες και ενδιαφέροντα, που έχουν αναγκαστικά περάσει σε δεύτερη μοίρα την εποχή που η διαδικασία της κοινωνικής τους ενσωμάτωσης βρισκόταν στο απόγειο της. Μπορεί να ντυθεί, να μιλήσει και να φερθεί όπως του αρέσει και όχι σύμφωνα με τον τρόπο που προτιμάει το αφεντικό του ή καθορίζουν οι γενικότερες προσδοκίες. Το ηλικιωμένο άτομο συνεχίζει να γερνάει. Οι αρρώστιες και άλλες αλλαγές στη ζωή οδηγούν συνήθως σε ακραίες καταστάσεις αποδέσμευσης, με το θάνατο σαν τελική αναχώρηση. Η κοινωνία στο μεταξύ, είχε αρκετό χρόνο στη διάθεσή της να διδάξει στα νέα μέλη της τα πολύτιμα βήματα των αμοιβαίων υποχρεώσεων και να προετοιμαστεί για την οριστική αναχώρηση των παλαιότερων μελών της.

Η θεωρία προσπαθεί να εξηγήσει, γιατί οι άντρες και οι γυναίκες προχωρούν κάπως διαφορετικά στο μονοπάτι της αποδέσμευσης. Ο άντρας αντιμετωπίζει, συνήθως τη ρήξη με τον πηγούμενο τρόπο ζωής του, όταν σε κάποια ηλικία παραιτείται ή τον αναγκάζουν να παραιτηθεί από τη δουλειά του.

Η γυναίκα, αντίθετα, διατηρεί τη κοινωνική-συναισθηματική πλευρά της ζωής, και θεωρείται πιά έτοιμη στις κοινωνικές σχέ-

σεις και συναισθηματικές καταστάσεις και δεν χάνει απαραίτητα την "απασχόληση" της όταν γερνάει. Ενώ ο άντρας, κάποια στιγμή βρίσκεται σε αδιέξοδο - ούτε δουλειά το πρωί, ούτε αρκετές ικανότητες να χειρίζεται τις διαπροσωπικές σχέσεις και τις εκφραστικές δραστηριότητες.

Η γυναίκα είναι, ωστόσο, περισσότερο ευάλωτη γιατί συνήθως ζει το θάνατο του συζύγου της. Αυτό πέρα από ότι αποτελεί πηγή αφόρητου πόνου, μπορεί ταυτόχρονα να της στερήσει τη θέση της στην κοινωνία, αφού δεν είναι πιά το μισό ενός ζευγαριού. Αλλά, και πριν από το θάνατο του άντρα της, νιώθει και αυτή το κενό που δημιουργείται στη σχέση τους με την κοινωνία, όταν εκείνος παίρνει σύνταξη.

Η θεωρία της αποδέσμευσης, ωστόσο, διατείνεται ότι το μέγιστο της απόστασης ανάμεσα στο άτομο που γερνάει και την κοινωνία, είναι κάτι φυσικό. Είναι μέρος της βασικής ανθρώπινης εξέλιξης. Κάθε άτομο βιώνει σε διαφορετικό βαθμό τον πόνο ή την ικανοποίηση. Όταν τίθεται στο περιθώριο από την κοινωνία, προτού να είναι έτοιμο για κάτι τέτοιο νιώθει απελπισία και καμιά φορά προσπαθεί μάταια να γυρίσει το χρόνο πίσω. Ο άντρας που θα μπορέσει, μετά τη συνταξιοδότησή του, να καλλιεργήσει τις κοινωνικές και εκφραστικές διαστάσεις της προσωπικότητάς του έχει μεγαλύτερες πιθανότητες να απολαύσει τα χρόνια που ακολουθούν.

Η χήρα που κατορθώνει να ισορροπήσει σ' ένα επίπεδο ανεξαρτησίας και αυτοπεποίθησης μετά το θάνατο του συζύγου της, έχει μεγαλύτερες πιθανότητες να αφομοιώσει ικανοποιητικά τη διαδικασία της αποδέσμευσης απ' ό,τι αν παραμένει η σκιά του πρώην υπάνδρου εαυτού της.

Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί ότι μερικοί άνθρωποι παύουν

καθώς γερνάνε να είναι στον ίδιο βαθμό ενσωματωμένοι στην κοινωνία, πράγμα που ταιριάζει με τις περιγραφές της θεωρίας της αποδέσμευσης. Η ιδέα ότι οι τυπικές αλλαγές στις σωματικές ικανότητες και τον προσωπικό τρόπο ζωής βρίσκονται σε αλληλεπίδραση με τις ανάγκες της κοινωνίας και φέρουν μια αλλαγή στις καθιερωμένες σχέσεις, δεν μπορεί να απορριφθεί ολότελα.

Αν και η θεωρία της αποδέσμευσης δεν ισχύει σαν γενική ερμηνεία, περιέχει όμως, ιδέες που αφορούν τη ζωή των περισσότερων ανθρώπων μιας σύγχρονης κοινωνίας.

Ε Ν Ο Τ Η Τ Α Γ

Γ.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Μιλώντας για το παρόν και σκεφτόμενοι για το μέλλον είναι αναπόφευκτη μια αναδρομή στο παρελθόν και μια θεώρηση του θέματος μέσα από τα χρόνια που πέρασαν.

Η Κυπριακή Οικονομία υπήρξε καθαρά γεωργική μέχρι το 1945, οπότε άρχισε δειλά-δειλά η εκβιομηχάνιση. Μέχρι τότε μόνο το 26% του πληθυσμού κατοικούσε στις πόλεις. Στην διάρκεια αυτής της καθαρά γεωργικής οικονομίας, η Κυπριακή οικογένεια διατηρούσε την εκτεταμένη της μορφή και τον πατριαρχικό της χαρακτήρα. Σ'αυτού του είδους την οικογένεια, πρωτεύοντα ρόλο διαδραμάτισαν οι ηλικιωμένοι.

Ήταν αποδεκτοί και εκτιμητοί στην κοινότητα σε τόσο μεγάλο βαθμό που αν κάποιος αμελούσε ή παραμελούσε να φροντίζει τους γονείς του κατακρινόταν από το κοινωνικό σύνολο.

Οι γέροντες διατηρούσαν, τη θέση τους στην οικογένεια και ο λόγος τους είχε μεγάλη σημασία, ενώ συμμετείχαν ενεργά σε θέματα που απασχολούσαν την κοινότητα με φυσικό επακόλουθο να αισθάνονται χρήσιμοι και υπολογίσιμοι.

Σε περίπτωση οικονομικής δυσπραγίας η οποία προερχόταν από την απουσία κρατικής μέριμνας και κοινωνικών παροχών η Εκκλησία, πλούσια μέλη της κοινότητας, ή Φιλανθρωπικοί Οργανισμοί πρόσφεραν χρηματική βοήθεια ή βοήθεια σε είδος, στα άτομα αυτά και στις οικογένειές τους, για να διατηρηθεί ο ηλικιωμένος στο οικογενειακό του περιβάλλον. Αν δεν είχε οικογένεια ο ηλικιωμένος, ο πλησιέστερος συγγενής φρόντιζε για τη συντήρησή του.

Πολύ λίγοι δε, ήταν οι γέροντες εκείνοι που ζούσαν στα

λεγόμενα "πτωχοκομεία" που διαχειρίζονταν τα Δημαρχεία στις κυριώτερες πόλεις ή σε Ιδρύματα που βρίσκονταν κάτω από την διεύθυνση θρησκευτικών κυρίως οργανώσεων, ή άλλων ομάδων, γιατί δεν υπήρχε κάποιος για να αναλάβει τη φροντίδα τους.

Οι επιτεύξεις της ιατρικής συνέτειναν στην επιμήκυνση της ζωής με αποτέλεσμα πολλοί άνθρωποι να φτάνουν στα 70 ή 80 χρόνια. Η αύξηση του ορίου ζωής προκάλεσε με το πέρασμα του χρόνου την αύξηση του γεροντικού πληθυσμού. Τούτο, χωρίς να είναι ο μοναδικός λόγος συνέτεινε στην αύξηση των ατόμων που είχαν ανάγκη οικονομικής βοήθειας.

Για την αντιμετώπιση των δυσχερειών αυτών, το Τμήμα Υψηλών Κοινωνικής Ευημερίας έθεσε σε εφαρμογή το 1953 το σχέδιο Δημοσίων Βοηθημάτων με άπώτερο σκοπό την οικονομική ενίσχυση & την ενθάρρυνση της οικογένειας να φροντίζει τους υπερήλικες στους κόλπους της. Αυτός ο τρόπος αντιμετώπισης των ηλικιωμένων συνεχίστηκε για πολλά χρόνια.

Επιπρόσθετα η εισαγωγή του Σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων το 1957 βοήθησε τους ηλικιωμένους στην εξασφάλιση κάποιου εισοδήματος. Την ίδια περίπου περίοδο άρχισε να διαφαίνεται σταδιακά η ανάγκη λειτουργίας γηροκομείων σαν μια οργανωμένη μορφή παροχής φροντίδας στους ηλικιωμένους.

Εθελοντικοί οργανισμοί ίδρυσαν και λειτούργησαν Στέγες Ηλικιωμένων που περιορίζονταν για κληήρεις ή ανάπηρους γέροντες.

Σε κατοπινό στάδιο, λειτούργησαν ιδιωτικές στέγες πάνω σε κερδοσκοπική βάση τόσο για σωματικά ικανά άτομα όσο και για ανάπηρα άτομα.

Από το 1960, μετά την Κυπριακή ανεξαρτησία, αρχίζει η ουσιαστική οικονομική άνοδος και η εισβολή του τεχνολογικού πολι-

τισμού στο νησί. Με την εκβιομηχάνιση, αυξάνεται το ρεύμα αστυφιλίας με αποτέλεσμα ο αστικός πληθυσμός να ανέλθει μέχρι το 1973 στο 42% του συνόλου. Με την ανάπτυξη, στις περισσότερες πόλεις και στα προάστεια αρχίζει η συρροή πολλών μισθοσυντηρητών οικογενειών. Η κυπριακή οικογένεια, κυρίως στις αστικές περιοχές, άρχισε να ξεφεύγει από τον παραδοσιακό τρόπο λειτουργίας της και να αλλάζει χαρακτήρα και μέγεθος. Οι γονείς μετα παιδιά τους συνήθως δεν εγκατέλειπαν τα χωριά τους για να ζήσουν στις πόλεις, γιατί δεν υπήρχαν οι αναγκαίες στεγαστικές διευκολύνσεις και τα ενοίκια ήταν πολύ ψηλά. Αλλά ακόμη και στις περιπτώσεις εκείνες που εξασφαλιζόταν ικανοποιητική στέγαση για τα ηλικιωμένα άτομα, τα περισσότερα προτιμούσαν την παραμονή στο χωριό τους συνεχίζοντας τις γεωργικές τους ασχολίες.

Ετσι φθάνουμε στο 1974. Η κοινωνική και οικονομική καταστροφή που επέφερε στην Κύπρο η Τουρκική εισβολή στις 20-7-1974 ήταν μοναδική. Ενδεικτικά αναφέρω μερικές από τις επιπτώσεις της:

Ένα στα τρία πρόσωπα του Ελληνικού πληθυσμού έχασε την οικογενειακή του εστία και προσφυγοποιήθηκε. Ένα στα οκτώ άτομα του ενεργού εργατικού δυναμικού κατέστη άνεργο, ένα στα 100 ελληνόπαιδα πέθανε ή θεωρείται αγνοούμενο, μια στις 500 οικογένειες έχασε τον προστάτη της, ένα στα 100 παιδιά κατέστη ορφανό, ένας στους 5 κατοίκους παρέμεινε χωρίς πόρους ζωής, δύο στις 5 κοινότητες διαλύθηκαν και 40% του εδάφους και 70% των οικονομικών πόρων περιήλθαν υπό τον έλεγχο και την κατοχή των Τούρκων.

Η ξαφνική αυτή κοινωνική και οικονομική αλλαγή αναμφίβολα επηρέασε γενικά τα ηλικιωμένα άτομα της Κύπρου αλλά σε μεγαλύτερο βαθμό εκείνα που ξεριζώθηκαν από το γνωστό περιβάλλον της

κοινότητάς τους.

Τα βασικά προβλήματα που δημιουργήθηκαν για τους υπερήλικες μετά τον εκτοπισμό τους ήταν κυρίως οικονομικά, προβλήματα φροντίδας, προσαρμογής και επικοινωνίας. Τα προβλήματα έκαναν πιο αναγκαία την παρέμβαση του κράτους και τη συστηματική οργάνωση και ανάπτυξη των κρατικών υπηρεσιών προς τους ηλικιωμένους.

Ταυτόχρονα όμως αυξήθηκε κι ενεργοποιήθηκε το ενδιαφέρον του εθελοντικού τομέα, αλλά και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Κατά συνέπεια αναπτύχθηκαν ή βελτιώθηκαν οι υφιστάμενες υπηρεσίες με βάση την κοινοτική πολιτική για τους ηλικιωμένους.

Ο περί δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμος εφαρμόστηκε στην Κύπρο το Μάρτη του 1975. Με τις πρόνοιες, τους νόμους αυτούς οι γέροντες και ο υπόλοιπος πληθυσμός ενισχύονται οικονομικά όταν αποδειχθεί ότι οι πόροι ζωής τους είναι ελάχιστοι ή ανύπαρκτοι. Παράλληλα ο νόμος διαλαμβάνει την ίδρυση και λειτουργία κρατικών στεγών καθώς επίσης την εγγραφή και τον έλεγχο ιδιωτικών στεγών. Επιπλέον, οι εκτοπισθέντες ηλικιωμένοι καλύπτονται από τα σχέδια στεγάσεως σε κυβερνητικούς οικισμούς ή αυτοστεγάσεις.

Γ.2. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ

Μετά από μελέτη, ανάλυση και αξιολόγηση του ιστορικού υπόβαθρου των ειδών και βασικών χαρακτηριστικών της δομής και λειτουργίας των κοινοτήτων που υπάρχουν στην Κυπριακή κοινωνία, δημιουργήθηκαν οι πιο κάτω κρατικές υπηρεσίες στην Κύπρο.

Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται από το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθώς επίσης και από το τμήμα Υγείας που υπάγεται στο Υπουργείο Υγείας. Προτού αναλυθούν οι Κρατικές Υπηρεσίες που παρέχονται στους Κύπριους ηλικιωμένους, θεωρείται απαραίτητο να αναφερθεί η υφιστάμενη κοινωνική πολιτική του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας για τους υπερήλικες.

Η πάγια κοινωνική πολιτική του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- 1) Τη διατήρηση του ηλικιωμένου στο οικογενειακό περιβάλλον της κοινότητάς του.
- 2) Την παροχή υποστηρικτικής βοήθειας για ενδυνάμωση του παραδοσιακού θεσμού φροντίδας του ηλικιωμένου από την οικογένειά του.
- 3) Τη φροντίδα του ηλικιωμένου σε περίπτωση που υπάρχουν αδυναμίες περίθαλψης του στην οικογένεια λόγω χώρου ή οποιαδήποτε άλλης αιτίας, από φροντιστή στο σπίτι του, ή την τοποθέτησή του σε υποκατάστατη οικογένεια.
- 4) Την Ιδρυματική φροντίδα του ηλικιωμένου σε Στέγη Ηλικιωμένων.
- 5) Την παροχή οικονομικής βοήθειας σε εθελοντικές οργανώσεις για την ίδρυση και λειτουργία κοινοτικών στεγών και στεγών διημερεύουσας φροντίδας.

6) Οικονομική ενίσχυση στους ηλικιωμένους που έχουν ανεπαρκή εισοδήματα.

Η δυνατότητα υιοθέτησης προγραμμάτων και λήψης μέτρων για υλοποίηση των πιο πάνω στόχων παρέχεται από τους ακόλουθους νόμους:

1. Τον περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμο 10/75.
2. Το περί Στεγών για Ηλικιωμένους και Αναπήρους Νόμο 79/81.

(Οι πιο πάνω νόμοι επισυνάπτονται στο παράρτημα).

Γ.3. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ

Μετά την αναφορά της υφιστάμενης κοινωνικής πολιτικής του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ακολουθεί εκτενέστερη ανάλυση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους υπερήλικες στην Κύπρο.

Γ.3.α. Ιατρικές Υπηρεσίες

Κάθε ηλικιωμένο άτομο που παρουσιάζει προβλήματα υγείας χρησιμοποιεί τις υφιστάμενες ιατρικές υπηρεσίες της κοινότητας του ή τις Κρατικές, Συντεχνιακές, ή ιδιωτικές υπηρεσίες στις πόλεις ή κωμοπόλεις ανάλογα με την οικονομική του κατάσταση.

Αφ' ενός οι υπερήλικες εργαζόμενοι που ανήκουν στις συνδικαλιστικές οργανώσεις της Κύπρου, διατηρούν τα δικά τους δικαιώματα βάση των οποίων έχουν δωρεάν ιατρική εξέταση παρακολούθηση και επιχορηγημένη διάθεση φαρμάκων από τα συντεχνιακά φαρμακεία. Επίσης δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη παρέχουν τα κρατικά νοσοκομεία σ' όλους τους ηλικιωμένους δημοσίους υπαλλήλους με ιατρικά προβλήματα.

Αφ' ετέρου, οι εύποροι υπερήλικες προσφεύγουν σε ιδιώτες γιατρούς ή τυγχάνουν νοσοκομειακής περίθαλψης σε ιδιωτικές κλινικές. Αντίθετα, οι άποροι γέροντες ή πρόσφυγες ή μη, που λαμβάνουν δημόσιο βοήθημα ή κατέχουν πιστοποιητικό απορίας λόγω των χαμηλών τους εισοδημάτων, τυγχάνουν δωρεάν ιατρικής εξέτασης και φαρμακευτικής περίθαλψης από τα κυβερνητικά εξωτερικά ιατρεία, ή σαν εσωτερικοί ασθενείς στα γενικά κρατικά νοσοκομεία.

Επιπλέον, τα κρατικά νοσοκομεία των πόλεων επιλαμβάνονται

κάθε είδους ψυχοκοινωνικών προβλημάτων όλων των κατηγοριών των ηλικιωμένων μέσω των κοινωνικών λειτουργών που έχουν τοποθετηθεί εκεί και ανήκουν στο Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Στα κρατικά νοσοκομεία λειτουργούν ψυχιατρικές πτέρυγες οι οποίες δέχονται ασθενείς οποιασδήποτε ηλικίας συμπεριλαμβανομένων και ατόμων της γεροντικής ηλικίας με ψυχικά νοσήματα και ψυχολογικές διαταραχές για μικρές περιόδους παραμονής, παρακολούθησης και θεραπείας. Όταν όμως τα προβλήματα αυτά δεν μπορούν αν αντιμετωπιστούν στις ψυχιατρικές πτέρυγες, οι ασθενείς, κατόπιν δικαστικού διατάγματος, μεταφέρονται στα ψυχιατρικά ιδρύματα Α-θαλάσσης για περαιτέρω παρακολούθηση και περίθαλψη.

Είναι δε γεγονός ότι η πλειονότητα των ατόμων τρίτης ηλικίας για θέματα υγείας εξαρτάται από τις κυβερνητικές υπηρεσίες, οι οποίες παρέχονται είτε από γιατρούς των τεσσάρων κρατικών νοσοκομείων των κυριότερων πόλων, είτε από τα υγειονομικά αγροτικά κέντρα της υπαίθρου που βρίσκονται στις κωμοπόλεις και στα χωριά. Τόσο όμως τα κρατικά νοσοκομεία, όσο, και τα αγροτικά υγειονομικά κέντρα μειονεκτούν, μερικώς, γιατί δεν έχουν γηριατρικά τμήματα με αποτέλεσμα, η έλλειψη αυτή να αποτελεί αισθητή ανάγκη για μακρόχρονη παραμονή του ασθενή και συστηματική εντατική θεραπεία. Δεν είναι δε, φαινόμενο ασύνηθες οι γιατροί να βιάζονται να απολύσουν ηλικιωμένους ασθενείς, ειδικά στις χρόνιες περιπτώσεις για να χρησιμοποιήσουν τις διαθέσιμες κλίνες τους για νεαρότερα άτομα.

Γ.3.β. Κοινωνικές Υπηρεσίες

(ι) Φροντίδα στο σπίτι του ηλικιωμένου

Για την αντιμετώπιση των άπορων ηλικιωμένων που έχουν ανάγκη φροντίδας στο σπίτι τους και που δεν είναι σε θέση να εκτελέσουν ορισμένες λειτουργίες όπως το καθάρισμα του σπιτιού τους, προσωπική καθαριότητα, μαγείρεμα, πλύσιμο, πλύσιμο των ρούχων, κ.λ.π. Το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας δημιουργεί τις κατάλληλες προϋποθέσεις έτσι ώστε να αναλαμβάνει κάποιο πρόσωπο από την κοινότητα ή από το άμεσο οικογενειακό τους περιβάλλον τη φροντίδα τους με αμοιβή.

Παράλληλα το Τμήμα ενισχύει οικονομικά από το Ταμείο Δημοσίων Βοηθημάτων τους άπορους ηλικιωμένους για να καλύπτουν τα μεταφορικά τους. Επίσης καταβάλλεται σ' αυτούς επίδομα ειδικής διαίτας, κατόπιν ιατρικής βεβαίωσης, στις περιπτώσεις εκείνες που οι ηλικιωμένοι επισκέπτονται το νοσοκομείο για ιατρική εξέταση και θεραπεία.

(ιι) Φροντίδα του ηλικιωμένου σε θετή οικογένεια

Η τοποθέτηση του ηλικιωμένου στο ίδρυμα δεν θεωρείται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας σαν λύση προτίμησης. Η απομάκρυνση από το γνώριμο περιβάλλον προκαλεί στον ηλικιωμένο έντονα ψυχολογικά προβλήματα.

Το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας διευθετεί την παροχή φροντίδας και συντήρησης στο σπίτι του ηλικιωμένου είτε από γειτονικά πρόσωπα με αμοιβή, είτε με την τοποθέτηση του ηλικιωμένου σε "θετές οικογένειες" με αμοιβή, οι οποίες επιλέγονται

για να αντικαταστήσουν την οικογενειακή θαλπωρή που ελλείπει από τον ηλικιωμένο όταν εξαναγκάζεται να φύγει από τη δική του οικογένεια ή όταν δεν έχει οικογένεια.

Με τα μέτρα αυτά και με τη συστηματική διαφώτιση, υποστήριξη και συμπαράσταση του κράτους πολλές οικογένειες και κοινότητες βοηθήθηκαν να αντιληφθούν πως θα μπορούσαν να ανταποκριθούν στο χρέος τους και να συνεχίσουν να παρέχουν φροντίδα στον ηλικιωμένο στους κόλπους της οικογένειας ή της κοινότητας και να αποφύγουν την τοποθέτηση του σε ίδρυμα.

Στέγες Ηλικιωμένων

Όπως ήταν φυσικό, ο εκτοπισμός προκάλεσε ιδιαίτερα προβλήματα στέγης και φροντίδας στους υπερήλικες. Ενώ πριν από την εισβολή η οικογένεια δεχόταν τον παππού και τη γιαγιά στο σπίτι της, η στέγαση των εκτοπισθέντων σε καταυλισμούς και αργότερα σε συνοικισμούς, όπου τα σπίτια είναι περιορισμένης χωρητικότητας, εξανάγκασε τους ηλικιωμένους να αναζητούν στέγη έξω από την οικογένεια μετά την εισβολή.

Με τη στέγαση σε Κρατικές Στέγες ηλικιωμένων ήταν αδύνατο να αντιμετωπιστεί η τεράστια ανάγκη για παροχή στέγης και φροντίδας έξω από την οικογένεια, γι' αυτό στην μεταπολεμική περίοδο ιδρύθηκε και λειτούργησε μεγάλος αριθμός στεγών και οίκων για τους υπερήλικες από εθελοντικές Οργανώσεις πάνω σε μη κερδοσκοπική βάση και από ιδιώτες πάνω σε κερδοσκοπική βάση. Παρόλο δε που οι στέγες αυτές δεν λειτούργησαν πάντοτε σε επιθυμητά επίπεδα, εντούτοις οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας χρειάστηκε να τοποθετήσουν δικαιούχους ηλικιωμένους σε ιδιωτικές στέγες εθελοντικών οργανώσεων που λειτουργούσαν πάνω σε κοινοτική βάση και

τα τροφεία καταβάλλονταν από το Τμήμα.

Με στόχο τη διασφάλιση της καλής φροντίδας των περιπτώσεων αυτών που καλύπτονταν από τα προγράμματα του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, το τμήμα εφάρμοσε συστηματική επιθεώρηση των Στεγών από κοινωνικούς λειτουργούς η οποία δεν περιοριζόταν μόνο σε απλό έλεγχο, αλλά επεκτεινόταν και στην προσφορά συμβουλευτικής βοήθειας και συμπαράστασης με αποτέλεσμα την ουσιαστική άνοδο του επιπέδου των παρεχομένων υπηρεσιών με πλήρη συμμόρφωση προς το νόμο.

Το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, παράλληλα, συνεχίζει την προσπάθεια του να ενθαρρύνει την ίδρυση και λειτουργία Κοινοτικών Στεγών για ηλικιωμένους και να προσφέρει οικονομική βοήθεια, βάση του Προγράμματος Κρατικών Χορηγιών, για την οικοδόμηση και εξοπλισμό τους αφού διαπιστωθεί η βασιμότητά τους. Κατά την διάρκεια του 1986, παραχωρήθηκε ποσό ανερχόμενο στις Δίρες Κύπρου 4,900 για υπηρεσίες προς τους υπερήλικες. (Ετήσια έκθεση του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας για το έτος 1986, "Λευκωσία" 1987, σελ. 96).

(ΙV) Σύνδεσμοι Ευημερίας Ηλικιωμένων

Σε τοπικό και επαρχιακό επίπεδο, με εθελοντική πρωτοβουλία ιδρύθηκαν και λειτουργούν Σύνδεσμοι Ηλικιωμένων οι οποίοι συντονίζονται σε παγκύπριο επίπεδο μέσω του Παγκύπριου Συνδέσμου Υπερηλίκων.

Οι σύνδεσμοι αυτοί είναι αυτόνομοι και καθοδηγούνται από Κοινωνικό Λειτουργό του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Αποσκοπούν στην εξεύρεση πόρων, οργάνωση και λειτουργία συμπλη-

ρωματικών προγραμμάτων, για την εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων, για να ικανοποιηθούν επιτακτικές ανάγκες που δεν καλύπτονται από τον Κυβερνητικό τομέα. Τέτοια προγράμματα είναι κοινωνικού περιεχομένου (επισκέψεις σε απομονωμένους γέροντες, νοσοκομεία και διάφορα ιδρύματα), οικονομικού (έκτακτη οικονομική ενίσχυση, αγορά εξοπλισμού, ένδυση, υπόδηση κ.λ.π.), ψυχαγωγικού (εκδρομές, μουσικές και θεατρικές εκδηλώσεις, φεστιβάλ, χοροί κλπ) και παροχή υπηρεσιών (διευκολύνσεις για πλύση ρούχων, ζεστά γεύματα κατ' οίκον φροντίδα κ.λ.π.).

Ενδεικτικά αναφέρεται ο Επαρχιακό Σύνδεσμος Ευημερίας Ηλικιωμένων Λευκωσίας, Μελεσού, Λάρνακας και Πάφου.

(V) Ψυχαγωγικές Δραστηριότητες και Απασχόληση των Γερόντων

Οι ευκαιρίες ψυχαγωγίας που έχουν οι σωματικά υγιείς ηλικιωμένοι είναι μεταξύ άλλων, τα καφενεία και οι διάφοροι σύλλογοι για τους άνδρες και οι κοινωνικές επισκέψεις στη γειτονιά για τις γυναίκες.

Το καφενείο και οι σύλλογοι παρέχουν την ευκαιρία στους υπερήλικες να συναναστρέφονται με άτομα της ίδιας ηλικίας ή και με νεώτερους, να λαμβάνουν μέρος σε κοινωνικές και πολιτιστικές συζητήσεις, να απασχολούνται με διάφορα παιχνίδια ή να παρακολουθούν τηλεόραση.

Ταυτόχρονα οι ηλικιωμένες γυναίκες επισκέπτονται γειτόνισσες ή δέχονται επισκέψεις στα σπίτια τους, πλέκουν ή συζητούν διάφορα κοινωνικά και ειδικά θέματα απολαμβάνοντας το ζεστό καφέ τους. Είναι δε συνηθές φαινόμενο να βλέπεις ηλικιωμένους και των δυο φύλων στα πανηγύρια, στους γάμους, στις ποδοσφαιρικές ή αθλητικές συναντήσεις, ποστηρίζοντας με την παρουσία τους τους

νέους που λαμβάνουν μέρος σ' αυτές.

Εκτός από τις πιο πάνω εκδηλώσεις στις πόλεις, οι γέροντες έχουν περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης και ψυχαγωγίας. Τόσο οι ηλικιωμένοι άνδρες όσο και οι γυναίκες πηγαίνουν στον κινηματογράφο, στους δημόσιους κήπους, στις θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, στις κοινωνικές, θρησκευτικές, πολιτιστικές και πολιτικές εκδηλώσεις. Επιπρόσθετα, τα άτομα της τρίτης ηλικίας στην Κύπρο όπως και σε άλλες χώρες, έχουν ανεπτυγμένη την συνήθεια να πηγαίνουν στην εκκλησία, προφανώς διαισθανόμενοι το τέλος τους βίου τους. Αισθάνονται πιο έντονα τη θρησκευτική ανάγκη και η επιθυμία τους αυτή τους οδηγεί στο να μεταβαίνουν προσκυνητές στους Αγίους Τόπους ή να κάνουν τουρισμό αν οι οικονομικές τους δυνατότητες τους το επιτρέπει. Τους αρέσει να επισκέπτονται μοναστήρια για προσκύνημα και αρχαιολογικούς τόπους.

Οι ηλικιωμένοι όμως που είναι κληήρεις έχουν περιορισμένες ευκαιρίες ψυχαγωγίας και αυτές παρέχονται από επισκέψεις φίλων και συγγενών στο σπίτι τους. ✓

Γ.3.γ. Εισοδήματα Διαβίωσης

Τα εισοδήματα που έχουν οι ηλικιωμένοι στην Κύπρο προέρχονται από συντάξεις και φιλοδωρήματα από το Ταμείο Προνοίας, από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Ταμείο Συντάξεων και τα Δημόσια Βοηθήματα.

(ι) Ταμείο Προνοίας

Στην Κύπρο, όπως και σε άλλες χώρες στους εργαζομένους που είναι συνδρομητές του ταμείου, τακτικοί εργάτες και υπάλλη-

λοι πέραν από τις κοινωνικές ασφαλίσσεις, καταβάλλεται φιλοδώρημα από το ταμείο οπωσδήποτε μετά την αφυπηρέτησή τους.

Αυτό αποτελεί ένα τρόπο αναγκαστικής αποταμίσευσης καθ' όλη τη διάρκεια της εργάσιμης υπηρεσίας του υπαλλήλου, που εξυπηρετεί τόσο το άτομο, όσο και την οικογένειά του, στα γηρατειά του.

(ιι) Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Είναι η κυριότερη πηγή από την οποία οι υπερήλικες συνδρομητές εξασφαλίζουν επιδόματα και συντάξεις για την συντήρησή τους.

Ο αναμενόμενος μέσος όρος ζωής για τους άνδρες είναι τα 72 χρόνια και για τις γυναίκες τα 76. Το προσδόκιμο όριο ζωής στα 65 χρόνια είναι 14 χρόνια για τους άνδρες και 16 χρόνια για τις γυναίκες. Ο δε πληθυσμός της Κύπρου πέραν των 65 χρόνων ανέρχεται σε 65,000 εκ των οποίων οι 29,500 αποτελούν τον ανδρικό πληθυσμό και οι 35,000 τον γυναικείο. Οι πέραν των 65 χρόνων Κύπριοι αποτελούν το 10% του πληθυσμού. (Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών Κύπρου, Τελευταία Δημογραφικά και Οικονομικά Στοιχεία 1988, Υπουργείο Εσωτερικών, Λευκωσίας 1988).

Με βάση τα πιο πάνω δημογραφικά δεδομένα και λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές συνθήκες του τόπου, ο Νόμος Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων έχει καθορίσει την ηλικία των 65 χρόνων ως ηλικία συνταξιοδότησης για όλους τους ασφαλισμένους ανεξαρτήτως φύλου. Και αυτό συμβαίνει, γιατί στην ηλικία των 65 ετών θεωρείται ότι μειώνεται σε σημαντικό βαθμό η ικανότητα του ανθρώπου για εργασία, χωρίς τούτο να σημαίνει ότι δεν είναι και αρκετά υγιείς για να απολαύσει τις υπόλοιπες χαρές της ζωής. Εξαίρεση δε, από τον κανόνα, αποτελεί η τάξη των μεταλλορύχων που το επάγγελμά

τους είναι βαρύ και ανθυγιεινό. Για το λόγο αυτό για κάθε πέντε χρόνια απασχόληση στα μεταλλεία, η συντάξιμη ηλικία μειώνεται κατά ένα χρόνο. Με την προϋπόθεση δε ότι η ανώτατη περίοδος μείωσης της ηλικίας συνταξιοδότησης τους είναι πέντε χρόνια, τούτο σημαίνει πως κάθε μεταλλορύχος ο οποίος έχει 25 χρόνια εργασίας στο μεταλλείο μπορεί να συνταξιοδοτηθεί στο 60ο έτος της ηλικίας του.

Η σύνταξη γήρατος καταβάλλεται χωρίς τον περιορισμό της αφυπηρέτησης. Δηλαδή, ο συνταξιούχος μπορεί αν θέλει να συνεχίσει να εργάζεται και μετά τη συνταξιοδότησή του και συνάμα να απαλλάσσεται από την καταβολή εισφορών στις κοινωνικές ασφάλισεις.

Το ποσό της συντάξεως για το συνταξιούχο με σαραντάχρονη ασφάλιση, κυμαίνεται από 64% μέχρι το 100% του εισοδήματος ή του μισθού του ασφαλισμένου, βάση του νέου Νόμου Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

(ιιι) Ταμείο Συντάξεων Δημοσίων και Ημικρατικών Υπαλλήλων

Το σχέδιο αυτό προνοεί ότι όλοι οι Κυβερνητικοί Υπάλληλοι καθώς και οι εργαζόμενοι που απασχολούνται στους Ημικρατικούς Οργανισμούς σαν μόνιμοι και συντάξιμοι, μετά την αφυπηρέτησή τους, στο 60ο έτος της ηλικίας τους λαμβάνουν σύνταξη εφόρου ζωής. Όταν συμπληρωθεί το 65ο έτος της ηλικίας, δικαιούνται και σύνταξη από τις Κοινωνικές Ασφαλίσεις.

(ιV) Δημόσια Βοηθήματα

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του Περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμου 10/75, παρέχεται οικονομική βοήθεια στον πληθυσμό της νήσου που αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες για λόγους ανεπαρκούς εισοδήματος ή απορίας. Ο Νόμος καλύπτει τόσο τις βασικές ανάγκες (συντήρηση, ένδυση, υπόδηση), όσο και τις ειδικές ανάγκες (ενοίκιο, φροντίδα, δίαιτα, μεταφορικά έξοδα, νερό, προσωπικά έξοδα).

Κατά τη διάρκεια του 1986, βοηθήθηκαν 4,675 περιπτώσεις εκ των οποίων οι 1,863 ήταν περιπτώσεις γεροντικής ηλικίας. Από τις 1,863 περιπτώσεις, οι 1,000 αφορούσαν μη εκτοπισθέντες γέροντες και οι 863 εκτοπισθέντες. Το συνολικό ποσό που δαπανήθηκε σ' αυτούς ανήλθε σε λίρες Κύπρου 2,205,496. (Ετήσια Εκθεση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας για το έτος 1986, Λευκωσία 1987, σελ. 23).

Γ.4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΣΤΟΥΣ ΥΠΕΡΗΛΙΚΕΣ

Κατά τα τελευταία χρόνια έγιναν σημαντικές επιτεύξεις στην παροχή υπηρεσιών προς τους υπερήλικες. Οι κρατικές στέγες, άρτια εξοπλισμένες και επανδρωμένες με κατάλληλο προσωπικό πρόσφεραν ιδρυματική περίθαλψη στους τρόφιμους, ενώ υποκατάστατες οικογένειες που πληρώνονται από το κράτος δημιουργούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για να κάνουν ανετότερη τη ζωή των ηλικιωμένων που η οικογένεια τους δεν μπορεί να τους φροντίζει.

Εξάλλου, η ραγδαία αύξηση των Ιδιωτικών Στεγών που λειτουργούν πάνω σε κερδοσκοπική βάση εξυπηρέτησαν και εξακολουθούν να εξυπηρετούν τους υπερήλικες αλλά όχι στα επιθυμητά επίπεδα.

Για την αντιμετώπιση της κατάστασης, το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας προώθησε τη θέσπιση ειδικής νομοθεσίας για έλεγχο και σταδιακή επιβολή αποδεικτών επιπέδων λειτουργίας τόσο στις ιδιωτικές στέγες, όσο και σε αυτές που λειτουργούν πάνω σε μη κερδοσκοπική βάση.

Στην όλη προσπάθεια για μελέτη και αντιμετώπιση των προβλημάτων των ηλικιωμένων συνέβαλε η σύσταση της Εθνικής Επιτροπής Κύπρου για τα γηρατειά με τις διάφορες έρευνες και σεμινάρια που διεξήγαγε.

Ε Ν Ο Τ Η Τ Α Δ

(Ι) ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ

Η διαμόρφωση και εφαρμογή πολιτικής για τα γηρατειά είναι η αποκλειστική ευθύνη κάθε κράτους, που πρέπει να εφαρμοσθεί μέσα στα πλαίσια των ειδικών εθνικών αναγκών και στόχων σύμφωνα με τις εκάστοτε οικονομικές δυνατότητες.

Συνεπώς, η κατάστροψη μιας θετικής, ενιαίας κοινωνικής πολιτικής, που να βασίζεται σε κοινές αντιλήψεις, θεωρείται απαραίτητη, για την προστασία και ασφάλεια των συμφερόντων των ηλικιωμένων ατόμων, την εξύψωση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας τους και γενικότερα την προαγωγή της ευημερίας τους.

Γι' αυτό, παραθέτονται πιο κάτω οι σύγχρονες αντιλήψεις, οι οποίες αναμένεται να προσελκύσουν το ενδιαφέρον και να επικεντρώσουν την προσοχή στα ανθρωπιστικά και αναπτυξιακά προβλήματα των γηρατειών, σε διεθνές επίπεδο, με απώτερο σκοπό τη χάραξη διεθνούς πολιτικής, το σχεδιασμό και εφαρμογή προγραμμάτων δράσης τόσο από τις αναπτυγμένες όσο και από τις αναπτυσσόμενες χώρες:

1.α. Κάθε εθνική πολιτική διαλαμβάνει, ότι το άτομο πρέπει να τυγχάνει ανάλογου σεβασμού και εκτίμησης σαν ευηπόληπτος πολίτης, ανεξάρτητα από ηλικία, φυλή, δόγμα ή θρησκεία, εθνικότητα ή φύλο. Αυτό, ίσως να ισχύει ακόμη περισσότερο, για τους ηλικιωμένους γιατί συντείνει στην αποφυγή της τοποθέτησης τους στο περιθώριο και στην εξάλειψη του αισθήματος της μη αναγνώρισής τους, στοιχεία που τους κάνουν να αισθάνονται ανεπιθύμητοι και άχρηστοι.

Είναι επιτακτικό πως, όταν στοχαζόμαστε το θέμα της γήραν-

σης, η κατάσταση των ηλικιωμένων δεν πρέπει να εξετάζεται ξεχωριστά από τις συνολικές κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στην κοινωνία, αλλά να θεωρούνται σαν αναπόσπαστο μέρος του πληθυσμού και υπολογίσιμοι σε όλα τα επίπεδα της αναπτυξιακής διεργασίας μέσα σε μια δεδομένη κοινωνία.

β. Μέσα στα πλαίσια των δικών της παραδόσεων, δομών και πολιτιστικών αξιών, κάθε χώρα πρέπει να ανταποκριθεί στις δημογραφικές τάσεις και τις μεταβολές που επακολουθούν. Άνθρωποι όλων των ηλικιών πρέπει να ασχοληθούν στη δημιουργία μιας ισορροπίας μεταξύ παραδοσιακών και νεωτεριστικών στοιχείων στην επιδίωξη αρμονικής ανάπτυξης.

γ. Οι πνευματικές, πολιτιστικές και κοινωνικο-οικονομικές συνεισφορές των γηρατειών είναι πολύτιμες στην κοινωνία και πρέπει να αναγνωρίζονται και να προάγονται περαιτέρω. Δαπάνη πάνω στα γηρατειά θα πρέπει να θεωρείται σαν μια διαρκής επένδυση.

δ. Οι ηλικιωμένοι είναι απαραίτητο να κατέχουν μια αποδεκτή και υπολογίσιμη θέση στην κοινωνία.

Για να επιτευχθεί τούτο, πρέπει να διατηρούν την αυτοεκτίμηση και την αξιοπρέπειά τους στον ύψιστο δυνατό βαθμό.

Παράλληλα, η κοινωνία θα πρέπει να παρέχει ευκαιρίες στα ηλικιωμένα πρόσωπα για ικανοποίηση της ανάγκης για προσωπική ολοκλήρωση η οποία μπορεί να οριστεί στο ευρύτερο της νόημα σαν ικανοποίηση υλοποιήσιμη μέσω της επίτευξης προσωπικών στόχων και πόθων και της πραγματοποίησης των δυνατοτήτων. Είναι σημαντικό, πολιτική και προγράμματα που απευθύνονται στα γηρατειά να προάγουν ευκαιρίες για αυτοέκφραση σε μια ποικιλία ρόλων που να προβάλλουν τους εαυτούς τους και να συμβάλλουν στην αρμονική

διατήρηση τους στην οικογένεια και στην κοινότητα.

ε. Πολιτική που να απαντά στην πρόκληση ενός αυξανόμενου, υγιέστερου και πιο δραστήριου πληθυσμού-βασισμένη πάνω στην άποψη πως τα γηρατειά κάθε κοινωνίας αποτελούν μια ευκαιρία για χρησιμοποίηση - αυτόματα ευεργετούν το ηλικιωμένο πρόσωπο σαν άτομο, υλικά και με άλλο τρόπο. Παρομοίως, κάθε προσπάθεια για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής για τους ηλικιωμένους και την ικανοποίηση των ποικίλων κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών τους, αυξάνει την ικανότητά τους να συνεχίσουν να αλληλοεπιδρούν με την κοινωνία.

στ. Μερικοί ηλικιωμένοι ζούν από τις συντάξεις τους και δεν επιθυμούν την εργοδότησή τους. Πολλοί άλλοι, προτιμούν να χρησιμοποιούν επωφελώς τη συσσωρευθείσα πείρα και γνώση τους εργαζόμενοι, σε μερική απασχόληση.

Αυτό τους κάνει αυτοσυντήρητους και παράλληλα εξοικονομείται δημόσιο χρήμα. Πέραν τούτου, αισθάνονται ηθική ικανοποίηση για την προσφορά τους, τόσο οι ίδιοι όσο και οι οικογένειές τους. Η αναγνώριση αυτή ελευθερώνει τον ηλικιωμένο από την εσωτερική υπερένταση, σύγχυση και απομόνωση και του εξυψώνει το αίσθημα της χρησιμότητας.

Έτσι, η εφαρμογή μιας πολιτικής που να ενθαρρύνει και να δίνει ευκαιρίες για εργοδότηση των ηλικιωμένων αναλόγως των ικανοτήτων τους, είναι απαραίτητη.

ζ. Το γήρας αρχίζει να διαφαίνεται στον ενεργό πληθυσμό σε μερικά άτομα πολύ πριν φθάσουν στην ηλικία των εξήντα ετών. Είναι, επομένως αναγκαίο, αν ευαισθητοποιηθούν οι οικονομικοί οργανισμοί που παρέχουν συντάξεις, επιδόματα και φιλοδωρήματα στους γέροντες προς αυτή την κατεύθυνση και να εισηγηθούν αλλα-

γές ή προσαρμογές στην Εργατική Πολιτική και Νομοθεσία. Αυτή δε η άποψη, θα πρέπει να συνοδεύεται από αναγνώριση του γεγονότος ότι για τους ηλικιωμένους γενικά - και ειδικά για εκείνους που βρίσκονται πάνω από μια ορισμένη ηλικία - η πολιτική πρέπει να εξετάζεται και τα προγράμματα να εφαρμόζονται σε ανταπόκριση προς τις ειδικές ανάγκες και τους περιορισμούς τους.

η. Στις περισσότερο τεχνολογικά αναπτυγμένες κοινωνίες, οι άνθρωποι προτιμούν την οικονομική ανεξαρτησία. Αυτή μπορεί να επιτευχθεί και να διατηρηθεί με την εξοικονόμηση χρημάτων κατά την διάρκεια της περιόδου εργασίας τους, με την συνεισφορά τους στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στο Ταμείο Συντάξεων και στο Ταμείο Προνοίας. Με τον τρόπο αυτό μειώνεται η εξάρτηση των ηλικιωμένων από τα παιδιά τους ή τα δημόσια βοηθήματα.

θ. Οι πιο πολλοί άνθρωποι αναμένεται να ζήσουν για ένα ουσιαστικό αριθμό ετών πέραν της ηλικίας αφυπηρέτησης. Γι' αυτό, η αντίληψη "Προπαρασκευής για αφυπηρέτηση" δεν πρέπει να συνεχίσει να λογαριάζεται σαν μια προσαρμογή της τελευταίας στιγμής, αλλά να προταθεί σαν ένας ισοβίος στοχασμός από την ενηλικίωση. Η πολιτική που θα διέπει τη διάδοση της γνώσεως γύρω από τη διαδικασία της γήρανσης δεν αποτελεί έργο μονάχα των ηλικιωμένων, αλλά ευθύνη ολόκληρης της κοινωνίας.

ι. Άλλες υπηρεσίες που πρέπει να διαλαμβάνει η διαμόρφωση μιας εθνικής πολιτικής είναι να διαθέτει ένα κατά το δυνατό ολοκληρωμένο σχέδιο υγείας και διατροφής, στέγασης, ασφάλισης εισοδήματος και κοινωνικών, πολιτιστικών, ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, παιδείας, εκπαίδευσης και επιμόρφωσης.

ια. Η μετάβαση στο γήρας είναι μια βαθμιαία και ατομική διεργασία παρά το διά νόμου προβλεπόμενο όριο ηλικίας για αφυ-

πηρέτηση που υιοθετήθηκε σε ορισμένες χώρες και πολιτισμούς. Γι' αυτό, η πολιτική και τα προγράμματα θα πρέπει να βασίζονται πάνω στο γεγονός ότι το γήρας είναι μια φυσική φάση του κύκλου ζωής, σταδιοδρομίας και πείρας του ατόμου και στο ότι οι ίδιες ανάγκες, ικανότητες και δυνατότητες συνήθως επικρατούν σ' ολόκληρη τη διάρκεια ζωής.

Τέλος, η επιτυχής εφαρμογή μιας εθνικής πολιτικής εξαρτάται κυρίως από το επίπεδο συνεργασίας μεταξύ κυβερνήσεως και κοινότητας. Όσο πιο στενή είναι η συνεργασία αυτή τόσο πιο εποικοδομητικά είναι και τα αποτελέσματα.

Για να εξασφαλιστεί αυτή η συνεργασία και αποτελεσματικότητα θα πρέπει να υπάρχει αμοιβαίος συμμαρισμός των ευθυνών αφ' ενός στη συμμετοχή στα διάφορα επίπεδα και αφ' ετέρου στη διάθεση χρημάτων, για την εφαρμογή προγραμμάτων και υπηρεσιών για τους υπερήλικες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

Μεθοδολογία

Το θέμα της έρευνας έχει σχέση με την ζωή των ηλικιωμένων και τις ανάγκες τους σήμερα, όσο και την ζωή και τις ανάγκες των ηλικιωμένων του 2020.

Γεωγραφικά η έρευνα δεν περιλάμβανε συνοικισμούς ή αυτοστεγασείς εκτοπισθέντων. Κάλυπτε μόνο περιοχές που θα μπορούσαν να ονομαστούν από άποψη πολεοδομικής ανάπτυξης "φυσιολογικές". (Δηλ. δημιουργήθηκαν με την πρωτοβουλία των πολιτών).

Η έρευνα είναι ερευνητική διότι πρωταρχικός σκοπός ήταν η συλλογή στοιχείων σχετικά με τη ζωή των ηλικιωμένων που ζουν μόνοι τους ή σε στέγες και οι προσδοκίες και οι επιδιώξεις των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία.

Σκοπός της μελέτης αυτής είναι:

α) Να διερευνήσει τις σημερινές μορφές φροντίδας που παρέχονται στον πληθυσμό της τρίτης ηλικίας και κατά πόσο οι υπηρεσίες αυτές κρίνονται ικανοποιητικές από τους λήπτες.

β) Να εξετάσει ποιες ανάγκες θα υπάρχουν στον τομέα της φροντίδας των ηλικιωμένων στις αρχές του 21ου αιώνα τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά. Ειδικότερα οι επιμέρους στόχοι της μελέτης είναι :

α) Να καταγράψει της απόψεις των ηλικιωμένων όσον αφορά τις ανάγκες τους από τους υγιείς για τους τομείς:

Εισόδημα, συνθήκες διαβίωσης, ανθρώπινες σχέσεις, ψυχαγωγία, απασχόληση, άλλες δραστηριότητες, κρατικές υπηρεσίες και ειδικές ανάγκες.

β) Να καταγράψει τις απόψεις των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία, για τους τομείς: εισόδημα, συνθήκες, διαβίωσης, ανθρώπινες σχέσεις, προσδοκίες και επιδιώξεις.

Τα ερωτήματα και οι υποθέσεις που διατυπώθηκαν για την διεξαγωγή της έρευνας αυτής είναι τα παρακάτω:

- 1) Ποιες είναι οι οικονομικές και ψυχοκοινωνικές ανάγκες των ηλικιωμένων που διαμένουν μόνοι τους ή μετά την τοποθέτηση τους σε Στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων.
- 2) Ποιες είναι οι προτεραιότητες στις ανάγκες και τα προβλήματα των ηλικιωμένων, και τι τους προσφέρεται.
- 3) Ποια είναι τα κενά σε προσφορά υπηρεσιών που ενδεχομένως υπάρχουν.
- 4) Υπάρχει προβληματισμός από τους νέους ανθρώπους για αυτό που ονομάζουμε " γηραιά ";
- 5) Τι προσδοκίες και επιδιώξεις έχουν οι νέοι άνθρωποι για τα δικά τους γηραιά.

Δείγμα

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στην Επαρχία Λευκωσίας και η επιλογή της πόλης έγινε για λόγους πρακτικούς, διότι διευκόλυνε την διενέργεια της έρευνας εφόσον αυτή θα πραγματοποιούταν από έναν ερευνητή. Το δείγμα αποτελείται από 150 ερωτώμενους, οι οποίοι επιλέχθηκαν τυχαία. Το δείγμα βέβαια αυτό δεν μπορεί να χαρακτηριστεί απόλυτα αντιπροσωπευτικό για όλους τους ηλικιωμένους που ζουν σε Στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων ή ζουν μόνοι, ή σ' αυτούς που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία. Είναι όλοι κάτοικοι της Επαρχίας Λευκωσίας. Οι 50 ηλικιωμένοι διαμένουν σε Στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων και οι άλλοι 100 ζουν εντελώς μόνοι.

Ερωτηματολόγιο

Ως εργαλείο για τη συλλογή πληροφοριών επιλέχθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν τρία ερωτηματολόγια με συνέντευξη.

Τα δύο ερωτηματολόγια απευθύνθηκαν στους ηλικιωμένους που διέμεναν σε στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων και στα σπίτια τους. Το τρίτο ερωτηματολόγιο απευθύνθηκε στα άτομα που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία.

Πριν από την τελική μορφή των ερωτηματολογίων μελετήθηκαν παρόμοιες έρευνες και σχετική βιβλιογραφία για το θέμα και παράλληλα πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με άτομα που έχουν ασχοληθεί με τον τομέα αυτό.

Οι ερωτήσεις διαμορφώθηκαν σε κατηγορίες και διατυπώθηκαν προκατασκευασμένες για να διευκολυνθεί η ταξινόμηση και επεξεργασία.

Στην τελική του όμως μορφή το ερωτηματολόγιο περιείχε όλων των ειδών τις ερωτήσεις (άμεσες, έμμεσες, προκατασκευασμένες, ανοικτές, κλειστές, πραγματικές, πίστης ή γνώμης, ερωτήσεις "γιατί";. Επιλέχθηκαν ερωτήσεις, οι οποίες ήταν ευκόλοαπάντητες, κατανοητές και ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Εν περιλήψει το ερωτηματολόγιο αποσκοπούσε στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με 1) τα ατομικά χαρακτηριστικά των ερωτηθέντων, 2) την οικογενειακή τους κατάσταση, 3) τις συνθήκες διαβίωσης τους, 4) τις διαπροσωπικές σχέσεις που είχαν αναπτύξει, 5) το είδος της ψυχαγωγίας τους, 6) τις κρατικές υπηρεσίες από τις οποίες είχαν υποστήριξη, 7) τις ειδικές ανάγκες τους και 8) τις προσδοκίες και επιδιώξεις τους.

Το μέγεθος του ερωτηματολογίου, αν και ήταν μεγάλο δεν κούρασε τους ερωτώμενους λόγω του φιλικού κλίματος που δημιουργήθηκε στην συνέντευξη.

Η συνέντευξη προτιμήθηκε, επειδή σ' αυτήν μπορούσαν να διευκρινισθούν ορισμένα σημεία στις ερωτήσεις, που πιθανόν δεν ήταν κατανοητές. Επίσης, οι απαντήσεις είναι πιο αυθόρμητες και κατά συνέπεια υπάρχει μεγαλύτερη αξιοπιστία. Επιπλέον με την συνέντευξη, θεωρήθηκε ότι θα υπήρχε περισσότερη ανταπόκριση απ' τους ηλικιωμένους στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου απ' ότι με άλλους τρόπους στην ηλικία αυτή.

Αξίζει να σημειωθεί ότι πάντοτε τονίζοταν στον ερωτώμενο το απορρητό των απαντήσεων με σκοπό να έχουμε πιο ειλικρινείς απαντήσεις.

Αναφορικά

με τις συνθήκες και τον τρόπο συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, η ερευνήτρια συναντούσε τον ερωτώμενο στο χώρο διαμονής του και με δική του συγκατάθεση και προθυμία συμπληρωνόταν το ερωτηματολόγιο.

Πλαίσια για την έρευνα

Για το ερωτηματολόγιο που αναφέρεται σε ηλικιωμένους που διαμένουν σε Στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων η ερευνήτρια επισκέφθηκε μια κρατική, μια ιδιωτική και μια κοινοτική στέγη.

Για λόγους ανεξαρτήτους της θέλησης της ερευνήτριας δεν θα δοθούν περαιτέρω στοιχεία για τις στέγες αυτές αφού οι διευθυντές ήθελαν να κρατήσουν την ανωνυμία τους. Για το ερωτηματολόγιο που αναφέρονται οι ηλικιωμένοι που διαμένουν μόνοι τους όπως και τ' άτομα που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία η ερευνήτρια επισκέφθηκε όλες τις περιοχές της επαρχίας Λευκωσίας.

Οργάνωση, κόστος, χρόνος

Η διατύπωση του σκοπού, η κατάρτιση του σχεδίου και η μέθοδος συλλογής πληροφοριών διήρκεσε συνολικά τέσσερεις μήνες (1-8-1991 έως 30-11-1991).

Χρησιμοποιήθηκαν 150 ερωτηματολόγια για τα οποία αγοράσθηκε γραφική ύλη. Στη συνέχεια η επεξεργασία των στοιχείων έγινε από ηλεκτρονικό υπολογιστή και τ' αποτελέσματα δίνονται σε αριθμητικές και ποσοστιαίες μονάδες ως επίσης με γραφικές παραστάσεις. Η όλη διαδικασία επεξεργασίας των στοιχείων διήρκεσε περίπου 2 μήνες, από τον Δεκέμβριο μέχρι και τον Ιανουάριο του 1992.

Το κόστος αγοράς του προγράμματος για τον ηλεκτρονικό υπολογιστή υπολογιστή ήταν 90 Κυπριακές λίρες (36.000 δρχ).

Οργάνωση υπολοίπου μελέτης

Στο επόμενο κεφάλαιο VI παρουσιάζονται τ' αποτελέσματα της έρευνας και στο κεφάλαιον να παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και οι εισηγήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

Η Μελέτη αυτή βασικό σκοπό είχε να διερευνήσει τις σημερινές μορφές φροντίδας που παρέχονται στον πληθυσμό της τρίτης ηλικίας είτε μένουν μόνοι ή σε στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων και κατά ποσο οι υπηρεσίες αυτές κρίνονται ικανοποιητικές από τους λήπτες. Επίσης να εξετάσει ποιές ανάγκες θα υπάρχουν στον τομέα της φροντίδας των ηλικιωμένων στις αρχές του 21ου αιώνα τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά. Ιδιαίτεροι υποσκοποί της μελέτης ήταν:

- Να καταγράψει τις απόψεις των ηλικιωμένων όσον αφορά τις ανάγκες τους από τους ίδιους για τους τομείς: εισόδημα, συνθήκες διαβίωσης, ανθρώπινες σχέσεις, ψυχαγωγία, απασχόληση, άλλες δραστηριότητες, κρατικές υπηρεσίες και ειδικές ανάγκες.
- Να καταγράψει τις απόψεις των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία, για τους τομείς: εισόδημα, συνθήκες διαβίωσης, ανθρώπινες σχέσεις, προσδοκίες και επιδιώξεις.

Η έρευνα που προσπάθησε να συλλέξει στοιχεία για τα πιο πάνω αναφερομένα, έδωσε αποτελέσματα και απάντησε στα ερωτήματα που αρχικά είχαν τεθεί, καλύπτοντας μ' αυτόν τον τρόπο και τον βασικό και τους επιμέρους σκοπούς της. Άκομη έδωσε νέα στοιχεία, έτσι ώστε να μπορέσει να προωθήσει τον προβληματισμό των ειδικών που ασχολούνται με θέματα τρίτης ηλικίας.

Τα βασικά ερωτήματα που εξετάστηκαν ήταν τα εξής:

1. Ποιές είναι οι οικονομικές και ψυχοκοινωνικές ανάγκες των ηλικιωμένων που διαμένουν μόνοι τους ή μετά την τοποθέτησή τους σε Στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων;
2. Ποιές είναι οι προτεραιότητες στις ανάγκες και τα προβλήματα των ατόμων αυτών, και τι τους προσφέρει;
3. Ποιά είναι τα κενά σε προσφορά υπηρεσιών που ενδοχόμεως υπάρχουν;
4. Υπάρχει προβληματισμός από τους νέους ανθρώπους γι' αυτό που ονομάζουμε "γηρατειά";
5. Τι προσδοκίες και επιδιώξεις έχουν οι νέοι άνθρωποι για τα δικά τους "γηρατειά";

Για να γίνει όσο το δυνατό καλύτερη ανάλυση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας, προτιμήθηκε να χωριστούν τα αποτελέσματα σε ενότητες η κάθε μία από τις οποίες αντιστοιχεί στον ανάλογο τομέα, όπως αυτοί έχουν διατυπωθεί στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας.

Τα αποτελέσματα που ακολουθούν βασίζονται στην ανάλυση πινάκων μερικοί των οποίων παρουσιάζονται στο Κεφ. αυτό και άλλοι είναι καταχωρημένοι στο Παρ. Α.

Άτομα τρίτης ηλικίας που διαμένουν σε ίδρυμα

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Το ποσοστό που έδωσε η έρευνα για τον τόπο καταγωγής δείχνει ότι στις στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων διαμένουν αρκετοί εκτοπισθέντες (29) 58% και οι υπολοίποι (21) 42% είναι από την επαρχία Αευκωσίας. (Πίνακας 1).

Σχετικά με το φύλο των ηλικιωμένων οι περισσότεροι από τους ένοικους ήσαν γυναίκες (35), 70% ενώ οι άνδρες ανέρχοντο στο ποσοστό (15), 30%. (Πίνακας 2).

Η ηλικία τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες ήταν πάνω από 80 χρονών με ποσοστό (27), 54%. (Πίνακας 3).

Όσον αφορά το Μορφωτικό επίπεδο βλέπουμε ότι το (12), 24% είναι αναλφάβητοι ενώ το (38), 76% είναι σε θέση να κάνουν τουλάχιστον χρήση γραπτού λόγου. (Πίνακας 4). Οι περισσότεροι είναι χήροι/ες, (43), 86%. (Πίνακας 5).

Παιδιά έχουν οι (39), 78%, τα οποία όπως φαίνεται στην συνέχεια είναι σκορπισμένα σε διάφορα σημεία της Κύπρου ή στο εξωτερικό. (Πίνακας 6).

Οικονομική κατάσταση

Η μεγάλη πλειοψηφία τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών δεν έχουν κινητή περιουσία (41), 82%. (Πίνακας 8) καθώς επίσης κατά (32), 64% ακίνητη περιουσία. (Πίνακας 9). Η πηγή του εισοδήματος, τους είναι από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων (43), 86% και από Δημόσια βοήθημα (21), 42%. (Πίνακας 10) θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι το Δημόσιο βοήθημα, κατά κανόνα δίνεται σε ανθρώπους που είναι πρόσφυγες. Το μεγαλύτερο ύψος εισοδήματος είναι από £ 84 £ 166 (Κυπριακές λίρες) (39), 78%. (Πίνακας 11).

Σε σχέση με το ύψος εισοδήματος (κυρίως από τη σύνταξη) φαίνεται ότι δεν ικανοποιεί τους ηλικιωμένους αφού ποσοστό (26), 52% δήλωσε ότι δεν είναι ικανοποιητικό το ύψος του εισοδήματος τους. (Πίνακας 12). Θα ήθελαν να φθάσει στις "167 £2,91 (Κυπριακές λίρες) ποσοστό (25), 50% (Πίνακας 13).

Οι λόγοι που αναφέρθηκαν είναι ότι δεν καλύπτονται οι απαραίτητες τους ανάγκες και συγκεκριμένα με ποσοστά (24), 48% ότι δεν μπορούν να ταξιδεύουν (5), 10%, "κάτι άλλο" (9), 18%. (Πίνακας 14). Εναλλακτικές λύσεις, οι οποίες προτείνονται από τους ίδιους τους ηλικιωμένους, είναι σύμφωνα με τον πίνακα 15 οι εξής:

- α) Να αυξηθούν οι συντάξεις (50), 100%. Μια αύξηση η οποία, όπως διαπιστώθηκε δεν απαιτεί καμιά εργασία ή απασχόληση, αλλά μόνο αύξηση των συντάξεων.
- β) Να βρεθούν τρόποι μερικής απασχόλησης (2), 4%.
- γ) Περισσότερη βοήθεια από τα παιδιά (7), 14%.

Συνθήκες διαβίωσης

Όσον αφορά τη γνώμη των ηλικιωμένων για την κατάσταση της σημερινής τους κατοικίας (Στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων) παρατηρούμε ότι δεν έχουν ελλείψεις στον εξοπλισμό του ιδρύματος που διαμένουν (Πίνακας 16) ούτε και ιδιαίτερα προβλήματα φροντίδας (Πίνακας 17).

Χαρακτηρίζουν την κατάσταση διαμονής τους στο ίδρυμα "πολύ καλή" κατά (33), 66% ενώ "καλή" κατά (14), 28%. Συνολικά λοιπόν 94% εκφράζουν ουσιαστικά ικανοποίηση για τις συνθήκες διαβίωσης τους (Πίνακας 18).

Ανθρώπινες σχέσεις

Οι ηλικιωμένοι που έχουν παιδιά, είναι σκορπισμένα σε ολόκληρη την Κύπρο και στο εξωτερικό. (Πίνακας 19). Πιο-τεροι από τους μισούς (22), 44% βλέπουν κάποιο από τα παιδιά τους εβδομαδιαίως, ενώ οι υπολοίποι καθημερινώς (7), 14%,

μηνιαίως (3), 6% ετησίως (8), 16%, και σχεδόν καθόλου (4), 8%. (Πίνακας 20).

Όσον αφορά την βοήθεια που προσφέρεται στους ίδιους από τα παιδιά τους οι περισσότεροι από τους μισούς (29), 58% τσχυρίστηκαν ότι έχουν κάποια βοήθεια από τα παιδιά τους, αλλά ένα σχετικά μεγάλο ποσοστό, (10), 20%, ανέφερε ότι δεν έχουν καμιά βοήθεια από αυτά. (Πίνακας 21).

Το είδος της βοήθειας που προσφέρουν τα παιδιά προς τους ηλικιωμένους γονείς φαίνεται στον πίνακα 22.

Σε σχέση με την ικανότητα των ηλικιωμένων που κατοικούν σε στέγες για ηλικιωμένους και ανάπηρους το μεγαλύτερο ποσοστό (49), 98% έχουν αποκτήσει νέους φίλους, ενώ (23), 46% είναι άγνωστοι μεταξύ τους. (Πίνακας 23).

Ο πίνακας 24 αναφέρεται στο τόπο συναντήσεως των ατόμων που ζουν μαζί στις Στέγες Ηλικιωμένων και Αναπήρων, και τα ποσοστά δείχνουν ότι οι συναντήσεις κατά το ήμισυ σχεδόν (46), 92%, γίνονται στην τραπεζαρία ενώ οι υπόλοιπες γίνονται στο καθιστικό (43), 96%, στα προσωπικά δωμάτια (47), 94%, στην αυλή (20), 40%, και σε άλλα μέρη κατά (14) η 28%.

Τώρα όσο αφορά τις σχέσεις τους μεταξύ τους αυτές κρίνονται, "πολύ καλές" κατά ποσοστό (32), 64%, και "καλές" κατά ποσοστό (18), 36%. Ενώ οι απαντήσεις στις ερωτήσεις "Μέτριες" και "καθόλου καλές" τα ποσοστά ήταν μηδέν. Διαπιστώνουμε εδώ με ικανοποίηση ότι οι σχέσεις των ανθρώπων αυτών είναι αρμονικές και ευχάριστες και ότι ο ένας βοηθά τον άλλο.

Ψυχαγωγία/απασχόληση/άλλες δραστηριότητες

Η τηλεόραση φαίνεται να συγκεντρώνει τις προτιμήσεις όλων των ηλικιωμένων σαν την κυριότερη ψυχαγωγία με ποσοστά (50), 100%. Οι δεύτερες προτιμήσεις τους είναι η κουβεντούλα σε κοινούς χώρους (44), 88% και το ράδιο (44), 88%. Ακολουθούν οι επισκέψεις που έχουν ή κάνουν οι ίδιοι (38) 76%, ο περιπάτος (28) 56% και το διάβασμα (21) 42%. Οι υπόλοιπες ασχολίες τους με μικρά ποσοστά είναι η κηπουρική, κέντημα, επίσκεψη σε καφενεύσι και ομαδικά ψυχαγωγικά παιχνίδια, όπως φαίνεται στον (πίνακα 27).

Οι απαντήσεις που παρουσιάζονται στον πίνακα 28 δείχνουν ότι οι ηλικιωμένοι είναι ευχαριστημένοι από αυτά που τους παρέχουν για ψυχαγωγία με ποσοστά (46) 92% (Πίνακας 28) και μόνο ένα μικρό ποσοστό (4) 8% δεν είναι ευχαριστημένοι (Πίνακας 29).

Όσον αφορά την άσκηση των θρησκευτικών τους καθηκόντων όπως φαίνεται στους πίνακες 30,31 και 32 οι ηλικιωμένοι δεν έχουν ιδιαίτερα προβλήματα αφού το (46) ή 96% γνωρίζουν την ύπαρξη εκκλησίας κοντά τους και μπορούν να το πράξουν αυτό εάν το θέλουν.

Κρατικές Υπηρεσίες

Θα έπρεπε να θεωρηθεί πολύ θετικό στοιχείο το αποτέλεσμα του πίνακα 33 που αναφέρεται στο πόσο συχνά επισκέπτονται οι κοινωνικοί λειτουργοί τους ηλικιωμένους αφού έχουμε ποσοστό (50) 100%. (Πίνακας 33). Όμως δεν τους βλέπουν συχνότερα από μια φορά το μήνα (Πίνακας 34) ενώ όπως φαίνεται στον πίνακα 35 οι ηλικιωμένοι κατά το ήμισυ σχεδόν (23) ή 46% εκφράζουν

την επιθυμία να τους επισκέπτονται πιο συχνά. Η βοήθεια οποία τους δίνεται είναι ψυχολογική (36) 72%, οικονομική (24) 48%, κοινωνική (33) 66% και βοήθεια για επαφή με άλλους φορείς (10) 20%. (Πίνακας 36). Αποτελέσματα που σίγουρα δεν είναι πολύ ενθαρρυντικά για την προσφορά και την προστασία που παρέχεται στους ανθρώπους αυτούς.

Ειδικές Ανάγκες

Βλέπουμε ότι οι πιο πολλοί ηλικιωμένοι υποφέρουν από κάποια σωματική ασθένεια (37) 64%. (Πίνακας 37)

Σχετικά με την κινητική ικανότητα παρατηρείται ότι κινούνται χωρίς βοήθεια οι περισσότεροι (37) 64% και μόνο το (13) 36% χρειάζονται μπαστούνι. (Πίνακας 38). Επίσης φροντίζουν τον εαυτό τους το (31) 62% ενώ το (19) 38% αντιμετωπίζουν δυσκολίες. (Πίνακας 39). Σε σχέση με τα συγκεκριμένα προβλήματα που έχουν τα ποσοστά δείχνουν ότι η ηλικιωμένοι έχουν προβλήματα "Ακοής, (7) 14%, "Όρασης", (19) 38% "Μνήμης" (7) 14%, και "Ισορροπίας," (18) 36%.

Απ' ότι βλέπουμε ένα μεγάλο ποσοστό των ηλικιωμένων χρειάζονται γυαλιά (17) 34%, μπαστούνι (16) 32% ενώ ακουστικά (1) 2% και αναπηρικό καροτσάκι (5) 10%. (Πίνακας 41).

Το (42) 84% παίρνουν φάρμακα και ελάχιστο ποσοστό (8) 16% δεν κάνουν χρήση φαρμάκων. (Πίνακας 42). Η ιατρική φροντίδα στους ηλικιωμένους παρέχεται από το ίδρυμα (50) 100% (Πίνακας 43).

Απ' ότι βλέπουμε στον πίνακα 44 το (43) 86% παρακολουθείται από κυβερνητικό γιατρό, το (21) 42% από ιδιωτικό και το 28% με βάση τα πιο πάνω ποσοστά παρακολουθείται και από τους δύο

γιατρούς, και μόνο το 14% παρακολουθείται μόνο από ιδιώτη. Οι ηλικιωμένοι που διάλεξαν μόνοι τους το μέρος που θα ήθελαν να περάσουν τα γηρατειά τους είναι το (31) 62% κάτι παραπάνω από τους μισούς και το (19) 38% δεν είχαν την ευκαιρία να κάνουν επιλογή για το που θα πάνε. (Πίνακας 45). Για αυτούς είτε τα παιδιά τους, είτε συγγενείς ή άλλοι μεσολάβησαν για την τοποθέτηση τους.

Σε σχέση με το εάν οι ηλικιωμένοι ήταν ευχαριστημένοι με τα γηρατειά τους η πλειονότητα (45) ή 90% υπέδειξαν ότι ήταν. Οι σημαντικότεροι λόγοι ήταν ότι είχαν ιατροφαρμακευτική περιθαλψη (39) 78%, ότι τα παιδιά τους είχαν αποκατασταθεί (32) 64%.

Οι κυριώτεροι λόγοι που δεν είναι ευχαριστημένοι οι ηλικιωμένοι από τα γηρατειά τους είναι " Μοναξιά " (3) 6%, " Δεν αυτοεξυπηρετήσατε " (3) 6%, " Συνεχείς θάνατοι συγγενών και φίλων " (1) 2%, " Μη ικανοποιητικό εισόδημα " (2) 4%, " Άλλο " 0%. (Πίνακας 50).

Ο Πίνακας 51 μαρτυρεί την γνώμη των ηλικιωμένων για το ποιός είναι ο καλύτερος τόπος για να περάσει κανείς τα γηρατειά του. Το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησαν το ίδρυμα (22) 44%, στα παιδιά τους το (15) 30% και στο σπίτι τους μόνοι το (13) 26%. (Πίνακας 52).

Από τον πίνακα αυτό βλέπουμε ότι οι ηλικιωμένοι σήμερα αποδέχονται τον θεσμό του ιδρύματος και το θεωρούν (44%) τον καλύτερο τόπο για να περάσει κανείς τα γηρατειά του.

Άτομα τρίτης ηλικίας που διαμένουν σε σπίτι

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Σχετικά με τον τόπο καταγωγής τους (6) 12% ήταν πρόσφυγες και (44) 88% ήταν από την επαρχία Λευκωσίας. (Πίνακας 1). Οι άνδρες ήταν (22) 44% και οι γυναίκες (28) 56%. (Πίνακας 2). Η ηλικία τους εκυμένετο από 65-69 (18) 36%, 70-74 (18) 36%, 75-79 (8) 16% και 80+ (6) 12% (Πίνακας 3). Το μορφωτικό επίπεδο δείχνει ότι ένα πολύ μικρό ποσοστό είναι αναλφάβητοι (4) 8%, ενώ το (46) 92% είναι σε θέση να κάνουν τουλάχιστον χρήση γραπτού λόγου. (Πίνακας 4).

Οι ηλικιωμένοι αυτοί κατά (44) 88% ήταν έγγαμοι, άγαμοι κατά 4%, χήροι/ες κατά 4% και διαζευγμένοι 4%. (Πίνακας 5). Παιδιά έχουν το (38) 76%, ενώ το (12) 24% δεν έχουν παιδιά.

Οικονομική κατάσταση

Όσον αφορά την κινητή περιουσία το (32) 64% έχουν κινητή περιουσία και το (18) 36% δεν έχουν. (Πίνακας 8). Ακίνητη περιουσία έχει το (28) 56% και το (22) 44% δεν έχει. Σε σχέση με την πηγή του εισοδήματός τους το (6) 12% προέρχεται από εργασία, το (36) 72% από τη σύνταξη, το (24) 48% από τα παιδιά του, το (6) 12% απ δημοσιο βοήθημα, και το (20) 40% από άλλο. Το ύψος του εισοδήματός τους ανέρχεται:

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Υψος εισοδήματος των ηλικιωμένων

	Αρ.	%
Μέχρι 83	2	4
84 - 166	14	28
167 - 291	12	24
292 - 375	6	12
376 - 458	4	8
459 - 584	0	0
585 - 750	0	0
751 +	0	0
Δεν αναφέρεται	12	24

Το (30) 60% θεωρεί το ύψος του εισοδήματος τους αρκετό και το (20) 40% δεν το θεωρεί αρκετό. (Πίνακας 12). Αυτοί που δεν θεωρούν το ύψος του εισοδήματος τους αρκετό θα ήθελαν όπως φαίνεται στον πίνακα 13 μεγαλύτερο εισόδημα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

	Αρ.	%
Μέχρι 83	0	0
84 - 166	2	4
167 - 291	14	28
292 - 375	2	4
376 - 458	0	0
459 - 584	0	0
585 - 750	0	0
751 +	0	0
Δεν αναφέρεται	2	4

Ο λόγος που θα ήθελαν πιο μεγάλο ύψος εισοδήματος είναι ότι για (18) 36% δεν καλύπτονται οι απαραίτητες τους ανάγκες και για (12) 24% ότι δεν μπορούν να ταξιδέψουν (Πίνακας 14).

Οι γνώμες που έκφρασαν οι ηλικιωμένοι σχετικά με τον τρόπο κάλυψης των οικονομικών τους αναγκών είναι ως εξής: το (4) να βρεθούν τρόποι μερικής απασχόλησης, και το (4) 8% υπέδειξαν να βρεθούν τρόποι μερικής απασχόλησης, και το (4) 8% να δοθεί μεγαλύτερη οικονομική βοήθεια από τα παιδιά του. (Πίνακας 15).

Συνθήκες διαβίωσης

Το μεγαλύτερο ποσοστό (32) 64% των ηλικιωμένων έχουν ιδιοκτητη κατοικίας ένα γεγονός ευχάριστο γιατί τους κάνει να νοιώθουν ασφάλεια ότι κανείς δεν μπορεί να τους διώξει, το (14) 28% ενοικιάζουν το σπίτι που μένουν και το (4) 8% "Άλλο". (Πίνακας 16). Βλέπουμε ακόμη ότι μόνο (10) ή 20% μένουν σε διαμέρισμα ενώ το (40) ή 80% μένουν σε ανεξάρτητη μονοκατοικία. (Πίνακας 17) η οποία συνιστάται από τέσσερα δωμάτια. (Πίνακας 18). Το (26) 52% θεωρεί την κατοικία που διαμένουν "πολύ καλή", το (22) 44% "καλή" και το (2) 4% "μέτρια". (Πίνακας 20).

Ανθρώπινες σχέσεις

Οι ηλικιωμένοι αυτοί ζουν μόνοι τους και απ' ότι βλέπουμε στον πίνακα 21, τα παιδιά τους βρίσκονται σκορπισμένα σε ολόκληρη την Κύπρο και στο εξωτερικό.

Το (14) 28% μένουν στην ίδια γειτονιά με τα παιδιά τους. Το (18) 36% στην ίδια περιοχή μ' αυτούς, το (8) 16% στην ίδια

πόλη και το (8) 16% διαμένουν στο εξωτερικό. Το (24) 48% σχεδόν οι μισοί βλέπουν κάποιο από τα παιδιά τους καθημερινά, το (12) 24% εβδομαδιαίως, το (8) 16% ετησίως. (Πίνακας 22). Το ευχάριστο είναι ότι το "Σχεδόν καθόλου" και "Καθόλου" δεν είναι κανένα ποσοστό που είναι ενδεικτικό ότι τα παιδιά νοιάζονται για τους ηλικιωμένους γονείς τους.

Το μεγαλύτερο ποσοστό (34) 68% των παιδιών προσφέρει στους γονείς κάποια βοήθεια και μόνο (4) 8% δεν προσφέρει. (Πίνακας 23). Η βοήθεια που προσφέρουν τα παιδιά προς τους γονείς τους - που έχουν ήδη δηλώσει ότι έχουν βοήθεια από τα παιδιά τους φαίνεται στον πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 24

Είδος βοήθειας που έχουν οι ηλικιωμένοι από τα παιδιά τους.

Είδος βοήθειας	Αρ.	%
Σε χρήμα	22	44
Σε είδος	28	56
Προσ. Συμπαραστάση	32	64
Άλλη βοήθεια	10	20

Το ποσοστό των ηλικιωμένων που προσφέρει κάποια βοήθεια στα παιδιά του είναι πολύ μικρό (10) 20%, ενώ το (28) 56% δεν προσφέρει καθόλου. (Πίνακας 25). Όπως παρατηρούμε και στον πίνακα 21 το (14) 28% των ηλικιωμένων μένουν στην ίδια γειτονιά με τα παιδιά τους. Το μεγαλύτερο όμως ποσοστό, όπως φαίνεται στον πίνακα 22, δείχνει ότι τα ηλικιωμένα άτομα κατά (32) 64% μένουν στην ίδια γειτονιά που έχουν φίλους.

(22) 44% έχουν συγγενείς και για το (10) 20% είναι άγνωστοι γείτονες. Οι σχέσεις τους με τους πιο πάνω κρίνονται "Άριστες" (36) 72%, "Καλές" (10) 20%, "μέτριες" (2) 4% και σε καμιά περίπτωση δεν ήταν καθόλου καλές.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η πλειοψηφία των ηλικιωμένων συνεργάζονται με όλους αυτούς που αναφέρθηκαν πιο πάνω και μόνο ένα μικρό ποσοστό (19) ή 20% δεν συνεργάζονται όπως φαίνεται στον πίνακα 28.

Ψυχαγωγία - απασχόληση - άλλες δραστηριότητες

Φαίνεται ότι οι επισκέψεις που έχουν ή κάνουν, όπως και η τηλεόραση είναι η κυριότερη ψυχαγωγία των ηλικιωμένων κατά (48) ή 96%. Ως μέσο ψυχαγωγίας αναφέρονται επίσης το καφένετο (14) 28% ο περιπάτος (38) 76%, η κηπουρική (18) 36%, το διάβασμα (12) 24%, το κέντημα (12) 24%, το ραδιοφώνo (38) 76%, και τα ταξίδια (8) 16%. (Πίνακας 29). Το (4) 8% δεν είναι ευχαριστημένο από το είδος ψυχαγωγίας που έχει (Πίνακας 30) και προτείνει, πρόγραμμα για διακοπές, θεατρικές παραστάσεις και ανοιχτό ιδρυματισμό. Το θρησκευτικό συναίσθημα των ηλικιωμένων είναι πολύ υψηλό αφού ολοι (50) 100% πιστεύουν στο θεό. (Πίνακας 32) και το μεγαλύτερο ποσοστό πηγαίνει εκκλησία κατά (30) 60%. Αυτοί που δεν πάνωε στην εκκλησία (20) 40% δεν το κάνουν λόγω της μεγάλης απόστασης της εκκλησίας από τα σπίτια τους, όπως και λόγους υγείας. (Πίνακας 33).

Γα πιο πάνω αποτελέσματα είναι πράγματι πολύ απογοητευτικά εάν λάβει κάποιος υπόψη ότι οι ηλικιωμένοι που επισκέπτονται είναι σχεδόν όλοι προσφυγές ή ηλικιωμένοι που παίρνουν

βοήθημα.

Το ερώτημα που τίθεται με τα πιο πάνω αποτελέσματα είναι : εάν ο πληθυσμός της τρίτης ηλικίας δεν έχει κοινωνικά ή άλλα προβλήματα που να εμπίπτουν στα κρατικά τμήματα του Γραφείου Κοινωνικής Ευημερίας. (Θα ήθελα να αναφέρω ότι υπήρχαν ηλικιωμένοι που γνώριζαν ονομαστικά τους Κοινωνικούς Λειτουργούς χωρίς να γνωρίζουν τι θα μπορούσαν να τους προσφέρουν και ποιο είναι το εντικείμενο της δουλειάς τους). Σ' αυτούς που τους επισκέπτονται αργά και που ανέφεραν ότι τους προσφέρουν βοήθεια στον ψυχολογικό τομέα (συμπράσταση και κατανόηση) (6) 12% στον οικονομικό τομέα (4) 8%, στον κοινωνικό τομέα (4) 8%, και βοήθεια στο να κάνουν επαφή με άλλους φίλους (8) 16%. (Πίνακας 37). Οι ηλικιωμένοι αναφέρουν ότι το κράτος θα μπορούσε να τους προσφέρει φροντιστήρια (28) 56%, εξοπλισμο σπιτιού (6) 12%, και οικονομική βοήθεια ζήτησε το (30) 60%. (Πίνακας 38). Όλοι οι ηλικιωμένοι ανέφεραν ότι δεν είναι ευχαριστημένοι από το κράτος όσον αφορά την ιατροφαρμακευτική του περιθαλψη. (Πίνακας 39).

Ειδικές ανάγκες

Το (28) 56% ανέφερε ότι υποφέρει από κάποια σωματική ασθένεια ενώ το (22) 44% ότι δεν υποφέρει από καμιά. (Πίνακας 40). Σχετικά με την κινητική ικανότητα τους παρατηρείται ότι κινούνται χωρίς βοήθεια όλοι (Πίνακας 41) και φροντίζουν μόνοι τους τον εαυτό τους. (Πίνακας 42). Σχεδόν οι μισοί χρειάζονται γυαλιά (22) 44% και (2) 4% μπαστούνι. (Πίνακας 43). Με την ακοή τους έχουν πρόβλημα

(2) 4%, με την άραση τους (22) 44% και (2) 4% με την μνήμη τους. (Πίνακας 44). Το (30) 60% παρακολουθείτε από γιατρό (Πίνακας 45) και φροντίζουν γι' αυτό (18) 36% είτε από μόνοι τους, το (28) 56% ή από τα παιδιά τους το (8) 16% ή από συγγενείς (Πίνακας 46).

Επίσης το (18) 36% παρακολουθείτε από κυβερνητικό γιατρό και το (38) 76% από ιδιώτη. (Πίνακας 47). Για τις δουλειές του σπιτιού κρέτάζονται βοήθεια μόνο το (16) 32% (Πίνακας 48).

Όταν οι ηλικιωμένοι νοιώθουν αδιάθετοι ή τους συμβεί κάτι και αδυνατούν να βοηθήσουν στις δουλειές του σπιτιού το (36) 72% ανέφερε ότι τους βοηθούν τα παιδιά τους, το (10) 20% οι συγγενείς και το (4) 8% φροντίστρια. (Πίνακας 49). Σχεδόν όλοι οι ηλικιωμένοι είναι ευχαριστημένοι από τα γηρατειά τους (48) 96%, (πίνακας 50) και οι λόγοι είναι:

αυτοεξυπηρέτηση (48) 96%, αποκατάσταση παιδιών (38) 76%, κάλυψη από ιατροφαρμακευτική περιθαλψη (18) 36%, ικανοποιητικό εισόδημα (16) 32% και σωστή εκμετάλλευση του ελεύθερου χρόνου (7) 14%. (Πίνακας 51). Γι' αυτούς που ανέφεραν ότι δεν είναι ικανοποιημένοι από τα γηρατειά τους

(2) 4% οι κυριότεροι λόγοι είναι : η μοναξιά (2) 4%, οι συνεχείς θανάτοι συγγενών και φίλων (2) 4% και το μη ικανοποιητικό εισόδημα (2) 4%. (Πίνακας 52). Όσον αφορά τη σημερινή τους θέση μέσα στην οικογένεια οι ίδιοι παρατηρούν

ότι τα νεώτερα μέλη τους σέβονται (49) 98%, ζητούν την συμβουλή τους (30) 60% και τους υπακούουν (28) 56%. (Πίνακας 53).

Για τους ηλικιωμένους αυτούς ο καλύτερος τρόπος για να περάσει κανείς τα γηρατειά του είναι στο σπίτι του (44) 88% και κοντά στα παιδιά τους (6) 12%.

Άτομα μέσης ηλικίας που το 2020 θα βρισκόνται
στην τρίτη ηλικία.

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Το ποσοστό των εκτοπισθεισών είναι (36) 72% και το (14) 28% προέρχεται από την επαρχία Ήευκωσίας. (Πίνακας 1). Οι άνδρες είναι (22) 44%, και γυναίκες (28) 56%. (Πίνακας 2). Ηλικία τους κυμαίνεται από 35-39 (26) 52%, 40-44 (2) 4%, 45-49 (2) 4% και 50+ και άνω (20) 40%. (Πίνακας 3).

Το μεγαλύτερο ποσοστό μορφωτικού επιπέδου είναι αποφοίτοι Σχολής Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (22) 44%, αποφοίτοι Λυκείου (14) 28% και αποφοίτοι Δημοτικού Σχολείου (10) 20% (Πίνακας 4). Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων είναι έγγαμοι (41) 82%, άγαμοι (6) 12%, χήρος/α (1) 2% και διαζευγμένοι (2) 4% (Πίνακας 5). Το (40) 80% έχουν παιδιά (Πίνακας 6) και είναι γυιοί (30) 60%, κορίτσια (36) 72%. (Πίνακας 7).

Οικονομική κατάσταση

Κινητή περιουσία έχουν το (40) 80%, το (10) 20% δεν έχουν. (Πίνακας 8). Ακίνητη περιουσία έχουν το (38) 76% και το (12) 24% δεν έχουν. (Πίνακας 9). Σε σχέση με την πηγή του εισοδήματός τους το (40) 80% εργάζεται και το (10) 20% από "Άλλο". (Πίνακας 10).

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Υψος εισοδήματος	Αρ.	%
Μεχρι 83	0	0
84 - 166	2	4
167 - 291	12	24
292 - 375	26	52
376 - 458	1	2
459 - 584	2	4
585 - 750	1	2
751 +	1	2
Δεν αναφέρεται	5	10

Το (28) 56% θεωρεί το ύψος του εισοδήματος τους αρκετό, ενώ το (22) 44% δεν το θεωρεί αρκετό. (Πίνακας 12). Αυτοί που δεν θεωρούν το ύψος τους εισοδήματος τους αρκετό, όπως φαίνεται στον πίνακα 13, σε ποσοστό (30) 60%.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ 13

Μηνιαίο εισόδημα που θεωρούν ικανοποιητικό οι ερωτηθέντες ηλικιωμένοι.

<u>Εισόδημα</u>	<u>Αρ.</u>	<u>%</u>
<u>Μέχρι 83</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
<u>84-166</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
<u>167-291</u>	<u>2</u>	<u>4</u>
<u>292-375</u>	<u>12</u>	<u>20</u>
<u>376-458</u>	<u>10</u>	<u>16</u>
<u>459-584</u>	<u>8</u>	<u>4</u>
<u>585-750</u>	<u>2</u>	<u>24</u>
<u>751 +</u>	<u>12</u>	<u>8</u>
<u>Δεν αναφέρεται</u>	<u>4</u>	<u>100</u>

Εργαζόμενοι είναι (40) 80% άνεργοι το (1) 2%, οικοκυρές (9) 18% (Πίνακας 14).

ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Το (38) 76% έχουν ιδιόκτητη κατοικία ενώ το (12) 24% ενοικιαζόμενη. (Πίνακας 15). Το (18) 36% μένει σε διαμέρισμα, το (32) 64% σε ανεξάρτητη μονοκατοικία (Πίνακας 16). Το (1) 2% έχει μόνο ένα, ενώ το (49) 98% τέσσερα δωμάτια. (Πίνακας 17). Το πιο ψηλό ποσοστό ζει με το/η σύζυγό του (35) 70%, και με τα παιδιά του (14) 28%, και (1) 2% με τους γονείς ή τα πεθερικά (Πίνακας). Το (25) 50% θεωρεί την σημερινή κατοικία του "καλή", "πολύ καλή" (14) 28% "μέτρια" (10) 20%, και "άσχημη" (1) 2% (Πίνακας 20).

ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Οι ηλικιωμένοι που μένουν μόνοι τους αλλά στην ίδια γειτονιά με τα παιδιά τους είναι (3) 6%, στην ίδια περιοχή (8) 16%, στην ίδια επαρχία (3) 6%, σε άλλη επαρχία το (2) 4% και μένει στο εξωτερικό το (4) 8%.

(Πίνακας 22). Το (36) 72% θα συναντιέται με τα παιδιά του καθημερινά το (2) 4% εβδομαδιαίως και ετησίως το (4) 8% (Πίνακας 23). Το (32) 64% δεν θα ήθελε στο μέλλον να τους προσφέρουν τα παιδιά τους κάποια βοήθεια ενώ το (18) 36% θα περιμένουν κάποια βοήθεια.

(Πίνακας 24). Αυτοί που θα περιμένουν κάποια βοήθεια από τα παιδιά τους, αναφέρουν του είδους την βοήθεια: ως "Οικονομική" (6) 12%, "σε είδος" (4) 8% και ως "προσωπική συμπαράσταση" (24) 48%. (Πίνακας 25). Στην γειτονιά τώρα που κατοικούν μένουν γονείς (10) 20%, συγγενείς (26) 52%, φίλοι (14) 28%, γείτονες (4) 8%, (όταν λέμε γείτονες, εννοούμε τους ανθρώπους που λένε έστω και καλημέρα και που δεν τους είναι εντελώς άγνωστοι). (Πίνακας 26). Οι σχέσεις με τους πιο πάνω αναφερόμενους κρίνονται, άριστες (30) 60%, καλές (16) 32%, μέτριες (4) 8%, (Πίνακας 27).

ΠΙΝΑΚΑΣ 28

Ευθύνη εξεύρεσης ιατρού σε περίπτωση ασθένειας

Μόνος/η	22	44%
Σύζυγος	26	52%
Παιδιά	0	0%
Συγγενείς	2	4%
Φίλοι	0	0%
Σύνολο	50	100

ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 29

Γνώμες των μελλόντων ηλικιωμένων του 2020 για τον τρόπο συμπεριφοράς των παιδιών τους απέναντί τους σήμερα

Με σέβονται	32	64%
Με συμβουλεύονται	26	52%
Με υπακούουν	28	56%
Δεν με σέβονται	0	0%
Δεν με λογαριάζουν	0	0%
Δεν μετρούν οι απόψεις μου	0	0%
Μου συμπαραστέκονται	34	68%

Από τον πιο πάνω πίνακα διαπιστώνουμε ότι ακόμη οι νεώτεροι γνωρίζουν τον ρόλο των μεγαλύτερων τους και τον διατηρούν.

Ένα θετικό στοιχείο για τις αξίες της κοινωνίας μας. Βλέπουμε στον πιο κάτω πίνακα 30, ότι ένα σχετικά μεγάλο ποσοστό ανησυχεί για το μέλλον του (κι όταν αναφερόμαστε στο μέλλον εδώ εννοούμε την τρίτη ηλικία). Το (18) 36% ανησυχεί, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό 64% δεν ανησυχεί.

Οι λόγοι που κάνουν το 36% να ανησυχεί είναι: πρώτον η απώλεια του συντρόφου του και δεύτερο εάν θα είναι σε θέση να αυτοεξηπηρετούνται (Πίνακας 31). Αυτοί που έχουν προνοήσει και έχουν κάνει ενέργειες για την εξασφάλιση καλής ποιότητας ζωής για τα γηρατειά τους ανέρχεται σε ποσοστό (34) 68%, αποταμίευση (12) 24%, ασφάλεια ζωής (16) 32%, αγορά ιδιόκτητου σπιτιού (22) 44% και εξοχικό (1) 2%, (Πίνακας 33). Αυτοί που δεν έχουν κάνει καμιά από τις πιο πάνω, σε ποσοστό (4) 8% προβλέπουν σε πιθανή υποστήριξη από τα παιδιά τους όπως βοηθητικό σπίτι, οικονομική βοήθεια, βοήθεια σε είδος, προσωπική συμπαράσταση και άλλες φροντίδες.

Οι απόψεις τους για το που θα θέλανε να περάσουν τα γηρατειά τους είναι: (26) 52% να μένουν στο σπίτι τους, (12) 24% στο εξοχικό τους ή στην εξοχή, (7) 14% στα παιδιά τους και (5) 10% σε ίδρυμα. (Πίνακας 36). Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό 52% εκφράζει την επιθυμία να ζήσει στο σπίτι του. Από αυτούς αναμένουν βοήθεια από κάπου το (6) 12% (Πίνακας 37). Από τα παιδιά τους το (4) 8% και από φροντιστές το (2) 4%. (Πίνακας 38). Σ' αυτούς πάλι που έκφρασαν την επιθυμία να πάνε σε ίδρυμα αναφέρουν τους κυριότερους λόγους. Για να μην γίνονται βάρος των παιδιών τους (5) 10%, γιατί θα τους φροντίζουν κάποιοι άλλοι, χωρίς οι ίδιοι να ανησυχούν για το φαγητό τους ή την ιατροφαρμακευτική τους περίθαλψη, ποσοστό (5) 10% και γιατί δεν

θέλουν να ζουν μόνοι (5) 10%. (Πίνακας 39). Το (36) 72% πιστεύει ότι θα νοιώθει μοναξιά ενώ το 32% δεν το νομίζει (Πίνακας 40). Στον πίνακα 41, παρατηρούμε οι άνθρωποι που πηγαίνουν τώρα στην εκκλησία είναι μόνο (20) ή 40%, ενώ στο μέλλον το (36) 72% προσδοκούν να υπάρχει κοντά σ'αυτούς χώρο διαμονής τους εκκλησία. (Πίνακας 42). Ας σημειωθεί ότι οι γονείς των μελλόντων ηλικιωμένων του έτους 2020 τώρα κατά (20) 40% μένουν μόνοι τους, (12) ή 24% με τα αδέρφια τους, (2) ή 4% σε ίδρυμα, (14) ή 28% έχουν πεθάνει και μόνο ένα (2) 4% μένει μαζί τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 44

Στάση απέναντι των ηλικιωμένων ατόμων σήμερα

<u>Στάση</u>	<u>Αρ.</u>	<u>%</u>
<u>Με αγάπη</u>	<u>50</u>	<u>100</u>
<u>Με κατανόηση</u>	<u>44</u>	<u>88</u>
<u>Με συμπάθεια</u>	<u>26</u>	<u>52</u>
<u>Με κουράζουν</u>	<u>2</u>	<u>4</u>
<u>Δεν έχω υπομονή μαζί τους</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
<u>Χωρίς ενδιαφέρον</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
<u>Μου είναι αδιάφορα</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Στον πιο πάνω πίνακα παρατηρούμε ότι οι μέλλοντες γέροντες του 2020 διακατέχονται από συναισθήματα τέτοια όπως αγάπη, συμπάθεια και κατανόηση που είναι απαραίτητα για τον χειρισμό των γερόντων.

Αυτοί που γνωρίζουν τις υπάρχουσες υπηρεσίες εκφράζουν την γνώμη ότι χρειάζονται ακόμη περισσότερα κέντρα ημέρας (34) 68%,

τρόποι μερικής απασχόλησης των ατόμων της τρίτης ηλικίας (34) 68%, περισσότερες φροντίστριες (22) 44%, αύξηση των συντάξεων (34) 68%, περισσότερη ενημέρωση του κοινού όσο ναφορά την τρίτη ηλικία και τρόπους αποδοχής από τα ίδια τα ηλικιωμένα άτομα της αλλαγής που επέρχεται στην ζωή τους (π.χ. σεμινάρια, στον τύπο κ.λ.π.) (34) 68%, (Πίνακας 46). Το (48) 96% πιστεύει ότι οι ηλικιωμένοι του 2020, θα έχουν καλύτερη ποιότητα ζωής, γιατί σ'όλους τους τομείς υπάρχουν συνεχώς αλλαγές και εξελίξεις, και το θέμα των γηρατειών θα έχει πάρει σ'όλα τα ευρωπαϊκά κράτη μεγάλη διάσταση (Πίνακας 47). Το (46) 92% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι οι στόχοι που έχουν θέσει για τον τρόπο ζωής στα γηρατειά τους θα εκπληρωθούν, λόγω του σωστού προγραμματισμού και τις σίγουρες σχετικά πηγές του εισοδήματός του. Αυτοί που η άποψή τους είναι αρνητική οφείλεται σε κάποιες σωματικές ασθένειες που έχουν (Πίνακας 48). Είναι προφανές εκ των ανωτέρω πινάκων ότι οι μεσήλικες του 1992 και γέροντες το 2020, προβλέπουν την περίοδο των γηρατειών τους με ένα μεγάλο βαθμό αισιοδοξίας και σιγουριάς.

Σημείωση: Όλοι οι πίνακες εδώ αναφέρονται στους πίνακες του παραρτήματος Α και του παραρτήματος Β.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο V

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

α) Εισηγήσεις

ΟΙ ΑΠΟΜΑΧΟΙ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ

ΑΠΟΚΛΗΡΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Η πολιτεία σου οφείλει ένα αξιοπρεπές
επίπεδο ζωής γέροντα,

Εσύ, έχεις εργασθεί μια ολόκληρη

ζωή και έχεις συνεισφέρει στην ανάπτυξη

και ευημερία του συνόλου της κοινωνίας.

Είναι δικαίωμά σου να το έχεις.

Η μελέτη αυτή βασικό σκοπό είχε να διερευνήσει τις σημερινές μορφές φροντίδας που παρέχονται στον πληθυσμό της τρίτης ηλικίας και κατά πόσο οι υπηρεσίες αυτές κρίνονται ικανοποιητικές από τους λήπτες, και να εξετάσει τις απόψεις των μεσηλικών ατόμων του 1992 που θα είναι γέροντες το 2020, σχετικά με τις διάφορες ανάγκες και υπηρεσίες που θα τους είναι απαραίτητες. Η προσέγγιση του θέματος έγινε πρώτα μέσα από την ανασκόπηση της σχετικής επιστημονικής βιβλιογραφίας, ενώ συγχρόνως πραγματοποιήθηκε έρευνα που απευθυνόταν τους ίδιους τους ηλικιωμένους όπως επίσης και σε άτομα που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία μέσω ενός ερωτηματολογίου που συμπληρωνόταν από τον μελετητή.

Συμπερασματικά λοιπόν, με βάση τ' αρχικά ερωτήματα της μελέτης μπορούν να αναφερθούν τα εξής:

Α. Σε σχέση με τις οικονομικές και ψυχοκοινωνικές ανάγκες των ηλικιωμένων που διαμένουν μόνοι τους ή μετά την τοποθέτησή τους σε στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων.

α) Διαπιστώνουμε ότι οι ηλικιωμένοι που ζουν μόνοι τους κατά 88% είναι με το/η σύζυγό τους, ενώ στις στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων το 86% είναι χήρος/α. Τα πιο πάνω αποτελέσματα δείχνουν τον κυριότερο ίσως λόγο που αναγκάζονται τα ηλικιωμένα άτομα να ιδρυματοποιηθούν. Επίσης ένας δεύτερος λόγος είναι η Τουριστική εισβολή και ο εκτοπισμός του 1/3 του πληθυσμού, που επέφερε απότομες αλλαγές και επιτάχυνση των προβλημάτων φροντίδας των ηλικιωμένων, λόγω της διάλυσης κοινοτήτων και της διασποράς των μελών της οικογένειας.

Η προοδευτικά αυξανόμενη αδυναμία της οικογένειας να αναλάβει προσωπικά τη φροντίδα των ηλικιωμένων μελών της και η απουσία εναλλακτικών λύσεων, οδηγεί σε αυξημένη ηχρήση Στεγών Ηλικιωμένων και στην επικράτηση του θεσμού της ιδρυματικής φροντίδας, τον οποίο μέχρι το 1974 δεν ευνοούσε η Κυπριακή κοινωνία. Το 58% των ερωτημένων στα ιδρύματα που έγινε η έρευνα ήσαν πρόσφυγες. Όμως το ευχάριστο είναι ότι ένα μεγάλο ποσοστό των ηλικιωμένων που ζουν σε στέγες, 66% θεωρούν την διαμονή τους στο ίδρυμα "πολύ καλή" και 28% "καλή", (συνολικά 94%) και μόνο το 6% "μέτρια". Ένα άλλο πρόβλημα όμως εντοπίστηκε στα άτομα που μένουν στο ίδρυμα είναι η μη συχνή επαφή των παιδιών με τους ηλικιωμένους γονείς τους.. Γενικά οι άνθρωποι που ζουν μόνοι τους στα σπίτια τους νοιώθουν λιγότερο απομονωμένοι από την πολιτική και πολιτιστική ζωή του τόπου.

β) Όσον αφορά την οικονομική κατάσταση των ηλικιωμένων

(διαπιστώνεται ότι δεν έχουν σοβαρής μορφής οικονομικά προβλήματα, παρόλο ότι ένας μεγάλος αριθμός ηλικιωμένων παραπονείται για το ύψος του εισοδήματός του. Οσοι όμως δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στις διάφορες ανάγκες, λόγω χαμηλού εισοδήματος, παίρνουν οικονομική βοήθεια από το Τμήμα Κοινωνικής Ευημερίας (πρόγραμμα Δημοσίων Βοηθημάτων) επίσης και οικονομική βοήθεια από τα παιδιά τους. Ζητούν όλοι αύξηση συντάξεων για να μην επιβαρύνουν τα παιδιά τους. Η συνταξιοδότηση και η κάθετη πτώση του εισοδήματος αποτελεί καθοριστική καμπή στη ζωή τους με συχνά τεράστια ψυχολογικά προβλήματα.

Η απουσία φορέων έγκαιρης προετοιμασίας του ατόμου για τη συνταξιοδότηση και τα γηρατειά γενικότερα και η τάση για αποκλεισμό των ηλικιωμένων από το εργατικό δυναμικό, αποτελούν τις βασικότερες αιτίες για τον κλονισμό της κοινωνικής τους υπόστασης καθώς επίσης για τα ψυχολογικά και άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

γ) Οι ηλικιωμένοι που ζουν σε στέγες ηλικιωμένων αντιμετωπίζουν το πρόβλημα του εκκλησιασμού. Σχεδόν όλοι θέλουν να πηγαίνουν στην εκκλησία όμως υπάρχει το πρόβλημα της απόστασης του ιδρύματος από την εκκλησία και λόγοι υγείας που δεν τους επιτρέπουν συχνό εκκλησιασμό.

δ) Οι ηλικιωμένοι ικανοποιούν τις ανάγκες για επικοινωνία είτε διαμένουν μόνοι τους ή σε στέγες. Οι ηλικιωμένοι των Στεγών συναντιούνται σχεδόν σ' όλους τους χώρους και παρατηρείται ότι μεταξύ τους υπάρχει κατανόηση και αλληλοβοήθεια. Οι ηλικιωμένοι δε που μένουν μόνοι συνδέονται με συγγενείς, φίλους και γείτονες και οι σχέσεις τους κρίνονται καλές.

ε) Διαπιστώθηκε ότι οι ηλικιωμένοι καλύπτουν την ανάγκη τους για ψυχαγωγία και σχεδόν όλοι έκφρασαν την άποψη ότι δεν υπάρχει κανένα είδος ψυχαγωγίας που θα ήθελαν και δεν έχουν.

ζ) Αναφορικά με τις ειδικές ανάγκες, δεν παρουσιάζονται ιδιαίτερα προβλήματα, εκτός από τους ηλικιωμένους που ζουν μόνοι, ένα μικρό ποσοστό παρουσιάζει δυσκολία στο πύσιμο των ρούχων, που καλύπτετε όμως από τα παιδιά τους, αφού το μεγαλύτερο ποσοστό 48% συναντιέται καθημερινώς.

η) Σχεδόν όλοι οι ηλικιωμένοι που ερωτήθηκαν είναι ευχαριστημένοι από τα γηρατειά τους και έδωσαν στα κυριότερους λόγους ότι αυτοεξυπηρετούνται, ότι καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά και ότι τα παιδιά τους έχουν αποκατασταθεί.

θ) Οι ηλικιωμένοι που ζουν σε στέγες έκφρασαν την άποψη τους ότι ο καλύτερος τρόπος για να περάσει κανείς τα γηρατειά του κατά 44% είναι σε ίδρυμα λόγω της ασφάλειας που νοιώθουν κοντά σε άλλα άτομα. (Συγκάτοικοι, φροντιστές, νοσοκόμοι κ.λ.π. ενώ οι ηλικιωμένοι που ζουν μόνοι τους έκφρασαν την άποψη ότι ο καλύτερος τρόπος για να περάσει κανείς τα γηρατειά του είναι στο σπίτι του κατά 88%.

Β. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ **ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ**

Πρώτη στην κλίμακα προτεραιοτήτων είναι η ανάγκη των ηλικιωμένων που ζουν μόνοι για κάλυψη της ιατροφαρμακευτικής τους περίθαλψης. Κανένας δεν είναι ευχαριστημένος με ότι κάνει το κράτος για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

Για να αποφευχθεί η άσκοπη ταλαιπωρία των ηλικιωμένων

από τα εξωτερικά ιατρεία και τις ατέλειωτες ουρές αναμονής για να εξεταστούν από το γιατρό, ο οποίος τις περισσότερες φορές λόγω έλλειψης χρόνου και μεγάλου αριθμού αρρώστων που τον επισκέπτονται δεν μπορεί να εξετάσει τα ηλικιωμένα άτομα όπως πρέπει, προτείνονται τα εξής:

- α) Να ληφθεί πρόνοια για τη μεταφορά των ηλικιωμένων σ'όλα τα θεραπευτικά ιδρύματα και εξωτερικά ιατρεία από και στον τόπο διαμονής τους.
- β) Να καθιερωθεί ο θεσμός της προκαθορισμένης επίσκεψης στα εξωτερικά ιατρεία για τους υπερήλικες.
- γ) Να λειτουργήσει ξεχωριστή θυρίδα για την αποκλειστική και γρήγορη εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων. Ακόμη
- δ) Να γίνονται πιο συχνές οι επισκέψεις των Κοινωνικών Λειτουργών στις Στέγες και όχι μια φορά τον μήνα, αφού είδαμε ότι οι ηλικιωμένοι θα ήθελαν να τους επισκέπτονται πιο συχνά, αφού θεωρούν την προσφορά τους ουσιαστική. Όσο για τους ηλικιωμένους που ζουν μόνοι τα αποτελέσματα της έρευνας έφεραν στο φως ότι το μεγαλύτερο ποσοστό αγνοεί την ύπαρξή τους.
- ε) Διαφώτιση λοιπόν όλων των υπερηλίκων για τον ρόλο των Κοινωνικών Λειτουργών και των παροχών βοήθειας που μπορούν να έχουν. Είναι αναγκαία
- ζ) Επίσης η εφαρμογή του προγράμματος της "Κατ'οίκον φροντίδας" σε οργανωμένη βάση, γνωρίζοντας βέβαια ότι μόλις πρόσφατα άρχισε το πρόγραμμα αυτό, θα είναι πολύ ενυσηματική.

Γ. Υπάρχει προβληματισμός από τους νέους ανθρώπους γι' αυτό που ονομάζουμε γηρατειά, και τι προσδοκίες και επιδιώξεις έχουν για τα δικά τους γηρατειά

Στο ερώτημα εάν υπάρχει προβληματισμός από τους νέους ανθρώπους γι' αυτό που ονομάζουμε "γηρατειά" μπορούμε να πούμε "πως ναι υπάρχει". Από τ'αποτελέσματα της έρευνας παρατηρούμε ότι το 68% από τους ερωτώμενους έχουν ήδη κάνει κάποιες ενέργειες για την εξασφάλιση καλής ποιότητας ζωής για τα γηρατειά τους. Το 80% έχουν Κοινωνικές Ασφαλίσεις, 24% αποταμίευση, 32% ασφάλεια ζωής, 44% αγορά ιδιόκτητου σπιτιού, 2% εξοχικό, 2% κάτι άλλο. Επίσης θα ήθελα να επισημάνω ότι μόνο το 10% θέλει να ζήσει κοντά στα παιδιά του, που είναι ένα σχετικά πολύ μικρό ποσοστό προσκόλησης στην πατροπαράδοτη νοοτροπία, και ίσως για αυτό οι νέοι άνθρωποι να προβληματίζονται και να προγραμματίζουν τον τρόπο ζωής τους. Επίσης οι νέοι άνθρωποι είναι ενημερωμένοι για τις υπάρχουσες κοινωνικές Υπηρεσίες που έχουμε σήμερα, για την κάλυψη προβλημάτων της τρίτης ηλικίας και κατά την γνώμη τους χρειάζονται ακόμη, περισσότερα κέντρα ημέρας, να βρεθούν τρόποι μερικής απασχόλησης των ατόμων της τρίτης ηλικίας, περισσότερες φροντίστριες, αύξηση των συντάξεων, και περισσότερη ενημέρωση του κοινού όσον αφορά την τρίτη ηλικία, και τον τρόπο αποδοχής από τα ίδια τα ηλικιωμένα άτομα για την αλλαγή που επέρχεται στην ζωή τους.

Το 96% πιστεύει ότι το 2020 τα άτομα που θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία θα έχουν καλύτερη ποιότητα ζωής γιατί τα γηρατειά δεν αποτελούν ασθένεια, αλλά φυσιολογική εξέλιξη της ανθρώπινης

ζωής, γι' αυτό και οι νέοι άνθρωποι ενημέρωνονται και προετοιμάζονται έγκαιρα για τη θετική αντιμετώπισή τους, και δικαιολογημένα πιστεύει το 92% ότι οι στόχοι που θέσαν για τον τρόπο ζωής των γηρατειών τους θα εκπληρωθεί.

Ε Ι Σ Η Γ Η Σ Ε Ι Σ

Με βάση τα συμπεράσματα αυτής της μελέτης γίνονται οι ακόλουθες εισηγήσεις:

Για να καταπολεμηθεί το φαινόμενο της κοινωνικής απομόνωσης, αποξένωσης και περιθωριοποίηση των ηλικιωμένων καθώς και τα άλλα προβλήματα των ηλικιωμένων θα πρέπει:

1) Να γίνει κατάλληλη διαφώτιση και ενημέρωση του κοινού για τις ανάγκες και τα προβλήματα των ηλικιωμένων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την:

α) Προβολή του θέματος στα σχολεία (αναγνώσματα, ομιλίες, ειδικές ταινίες), έτσι ώστε να ευαισθητοποιηθούν οι νέοι στα θέματα της τρίτης ηλικίας. Πέρα από την προβολή του θέματος στα σχολεία, τα αρμόδια υπουργεία και ιδιαίτερα το Υπουργείο Παιδείας, η Εκκλησία και άλλοι Οργανισμοί, θα πρέπει να κατατοπίζουν τους νέους πάνω στις υποχρεώσεις τους απέναντι στους γέροντες και να τους δημιουργούν αισθήματα αγάπης, αποδοχής και συμπάραστασης προς την ομάδα αυτή των ατόμων.

β) Προβολή μέσω των μαζικών μέσων επικοινωνίας (εφημερίδες, ραδιόφωνο, τηλεόραση).

γ) Καθιέρωση σεμιναρίων και συνεδρίων σε τακτικά διαστήματα.

Α) Έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων για τα δικαιώματα των ηλικιωμένων από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

2) Θα πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για να ενδυναμωθεί ο θεσμός της οικογένειας με την παροχή υποστηρικτικής βοήθειας έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η παραμονή των ηλικιωμένων στους κόλπους της. Η συχνή διαφώτιση των οικογενειών γύρω από τα θέματα συμπεριφοράς των ηλικιωμένων ατόμων θεωρείται απαραίτητη.

3) Θα πρέπει να γίνεται κατάλληλη και συστηματική προετοιμασία του ατόμου για τα γηρατιά και τη συνταξιοδότηση, ώστε να αποφεύγονται όσο γίνεται τα ψυχολογικά και άλλα προβλήματα που συχνά δημιουργούνται. Η προετοιμασία αυτή μπορεί να επιτευχθεί μέσω της οικογένειας, των επαγγελματικών, συνδικαλιστικών και εθελοντικών οργανώσεων.

4) Οι ηλικιωμένοι με τη σειρά τους θα πρέπει να οργανωθούν και να επιδιώξουν συμμετοχή στα σώματα λήψεως αποφάσεων και στον καθορισμό πολιτικής στα θέματα που τους αφορούν.

Παράλληλα η πείρα και οι γνώσεις των ηλικιωμένων θα πρέπει να αξιοποιούνται ουσιαστικά για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, καθώς και την πολιτική και πολιτιστική ζωή του τόπου.

5) Να δημιουργηθούν τοπικά και περιφερειακά κέντρα στα οποία οι ηλικιωμένοι να λύνουν το πρόβλημα φροντίδας, ψυχαγωγίας, επικοινωνίας και συμμετοχής στην κοινωνική ζωή.

6) Η τοποθέτηση ηλικιωμένων σε ιδρύματα πρέπει να αποτελεί την τελευταία λύση αφού εξαντληθούν όλες οι δυνατότητες να ζήσει ο ηλικιωμένος σε οικογενειακό περιβάλλον. Εκτός από τους Κοινωνικούς Λειτουργούς, οι Επαρχιακοί Σύνδεσμοι Ευημερίας Ηλικιωμένων θα πρέπει να βοηθούν τις οικογένειες που προτίθενται

να τοποθετήσουν τους δικούς τους ηλικιωμένους σε ιδρύματα, να συνειδητοποιήσουν τις επιπτώσεις που θα έχει μια τέτοια απόφαση, για τους ηλικιωμένους γονείς τους.

7) Για να τυγχάνουν οι ηλικιωμένοι καλής υγείας θα πρέπει:

8) Να αντιληφθούν οι ηλικιωμένοι ότι η ιατρική περίθαλψη γίνεται καλύτερα στο σπίτι ή στην κοινότητα και όχι κατ' ανάγκη στα νοσοκομεία. Η κρατική ευθύνη και συμβολή στον τομέα αυτό πρέπει να είναι ουσιαστική.

α) Να αποκεντρωθούν οι υπηρεσίες υγείας, με την αύξηση των κοινοτικών κέντρων και με την υιοθέτηση της κατ' οίκον νοσηλείας ώστε οι ηλικιωμένοι να απαλλαγούν από την ταλαιπωρία της επίσκεψης στα νοσοκομεία, και να εξυπηρετούνται απ' αυτά μόνο τα σοβαρά περιστατικά.

β) Να παρέχεται οργανωμένη φυσιοθεραπεία στους ηλικιωμένους.

γ) Οι κατοικίες για ηλικιωμένα άτομα θα πρέπει να σχεδιάζονται με βάση τα προβλήματα κινητικότητας και αυτοεξυπηρέτησης των ηλικιωμένων και ανάλογα με τις ανάγκες τους να προβαίνουν στις αναγκαίες διαφοροποιήσεις.

δ) Πρέπει να εξασφαλίζεται στους ηλικιωμένους ένα αξιοπρεπές επίπεδο ζωής. Η κάλυψη όλων των ειδικών αναγκών των ηλικιωμένων και η αύξηση των συντάξεων και δημοσίων βοηθημάτων θεωρούνται απαραίτητα για την εξασφάλισή του.

9) Μελλοντικά προγράμματα που οργανώνονται για τους ηλικιωμένους δεν πρέπει να περιορίζονται στις αστικές περιοχές, αλλά να επεκτείνονται και στις αγροτικές.

Παράλληλα με την άμεση βελτίωση των υφισταμένων υπηρεσιών, χρειάζεται απαραίτητα μια συλλογική, συστηματική και τεκμηριωμένη προσπάθεια εκ μέρους όλων των αρμοδίων, που να αποσκοπεί στη συνεχή ανάλυση των επιπτώσεων της πληθυσμιακής γήρανσης για να επιδιώκεται η πρόληψη νέων προβλημάτων.

Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί, με την υιοθέτηση μιας ενιαίας κοινωνικής πολιτικής και ενός συντονισμένου προγράμματος δράσης, που θα βασίζονται στην κοινή αντίληψη των ποικίλων αναγκών των ηλικιωμένων και των δυνατοτήτων των υπηρεσιών, με ευρύτερο στόχο την προαγωγή της ευημερίας των υπερηλίκων.

П А Р А Р Т Н М А Т А

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Μορφωτικό επίπεδο ηλικιωμένων

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΟΣ	12	24
ΜΕΡΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ	14	28
ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΔΗΜ.ΣΧΟΛΕΙΟΥ	10	20
ΜΕΡΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	6	12
ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΓΥΜΝ.ΛΥΚΕΙΟΥ	4	8
ΜΕΡΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΣΕ ΣΧΟΛΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	2	4
ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	2	2
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Οικογενειακή κατάσταση ηλικιωμένων

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΑΓΑΜΟΣ/Η	4	8
ΕΓΓΑΜΟΣ/Η	2	4
ΧΗΡΟΣ/Α	43	86
ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ/Η	1	2
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Πηγή εισοδήματος ηλικιωμένων

ΠΗΓΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΡΓΑΣΙΑ	0	0
ΤΑΜΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	43	86
ΒΟΗΘΕΙΑ ΑΠΟ ΠΑΙΔΙΑ Η' ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ	16	32
ΔΗΜΟΣΙΟ ΒΟΗΘΗΜΑ	21	42
ΑΛΛΟ	8	16
ΣΥΝΟΛΟ	88	176

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Υψος εισοδήματος ηλικιωμένων

ΥΨΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΜΕΧΡΙ 83	4	8
84 - 166	39	78
167 - 291	5	10
292 - 375	1	2
376 - 458	0	0
459 - 584	1	2
585 - 750	0	0
751 +	0	0
ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Εισόδημα που οι ηλικιωμένοι πιστεύουν ότι πρέπει να έχουν για να είναι ικανοποιημένοι.

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΜΕΧΡΙ 83	0	0
84 - 166	1	2
167 - 291	25	50
292 - 375	0	0
376 - 458	0	0
459 - 584	0	0
585 - 750	0	0
751 +	0	0
ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	26	52

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Εξοπλισμός ιδρύματος

ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΜΠΑΝΙΟ	24	48
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΔΩΜΑΤΙΟ	32	64
ΤΗΛΕΦΩΝΟ	27	54
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	43	86
ΦΥΧΑΓΩΓ. ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ	20	40
ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ	50	100
ΒΙΝΤΕΟ	20	40
ΡΑΔΙΟ	50	100
ΘΕΡΜΑΝΣΗ	50	100
ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΛΙΜΑΤ.	24	48

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Πως θεωρούν οι ηλικιωμένοι τη διαμονή τους στο ίδρυμα

ΑΠΟΦΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ	33	66
ΚΑΛΗ	14	28
ΜΕΤΡΙΑ	3	6
ΚΑΘΟΛΟΥ ΚΑΛΗ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Πόσο μακριά μένουν τα παιδιά των ηλικιωμένων

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	16	32
ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΕΠΑΡΧΙΑ	18	36
ΣΕ ΑΛΛΗ ΕΠΑΡΧΙΑ	3	6
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	19	38
ΣΥΝΟΛΟ	56	112

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Πόσο συχνά επισκέπτονται τα παιδιά τους ηλικιωμένους γονείς τους

ΕΠΙΣΚΕΦΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΣ	7	14
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩΣ	22	44
ΜΗΝΙΑΙΩΣ	3	6
ΕΤΗΣΙΩΣ	8	16
ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΘΟΛΟΥ	4	8
ΣΥΝΟΛΟ	44	88

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

Τι είδους βοήθεια προσφέρουν τα παιδιά στους ηλικιωμένους γονείς τους ;

ΕΙΔΟΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΕ ΧΡΗΜΑ	23	46
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΕ ΕΙΔΟΣ	24	48
ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ	16	32
ΆΛΛΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	1	2
ΣΥΝΟΛΟ	64	128

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

Σε ποιούς χώρους συναντούντε οι ηλικιωμένοι (στο ίδρυμα)?

ΤΟΠΟΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΤΡΑΠΕΖΑΡΙΑ	46	92
ΚΑΘΗΣΤΙΚΟ	43	96
ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΩΡΜΑΤΙΑ	47	94
ΑΥΛΗ	20	40
ΑΛΛΟΥ	14	28
ΣΥΝΟΛΟ		

ΠΙΝΑΚΑΣ 15

Τι είδους ψυχαγωγία έχουν οι ηλικιωμένοι

ΕΙΔΟΣ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΚΟΥΒΕΝΤΟΥΛΑ ΣΕ ΚΟΙΝΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ	44	88
ΠΕΡΙΠΑΤΟ	28	56
ΚΗΠΟΥΡΙΚΗ	3	6
ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ	38	76
ΔΙΑΒΑΣΜΑ	21	42
ΚΕΝΤΗΜΑ	4	8
ΡΑΔΙΟ	44	88
ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ	50	100
ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΕ ΚΑΦΕΝ.	2	4
ΟΜΑΔΙΚΑ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ	14	28
ΑΛΛΟ	4	8

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

Συχνότητα επισκέψεων των Κοινωνικών Λειτουργιών στους ηλικιωμένους

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
1 ΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ	0	0
1 ΦΟΡΑ ΤΟΝ ΜΗΝΑ	50	100
1-2 ΦΟΡΕΣ ΤΟ ΕΤΟΣ	0	0
ΣΠΑΝΙΑ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

Βοήθεια των Κοινωνικών Λειτουργιών προς τους ηλικιωμένους σύμφωνα με τη δική τους εκτίμηση.

ΕΙΔΟΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	36	72
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	24	48
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	33	66
ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ	10	20

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

Πρόβλημα της υγείας των ηλικιωμένων

ΤΟΜΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΑΚΟΗ	7	14
ΟΡΑΣΗ	19	38
ΜΝΗΜΗ	7	14
ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ	18	36
ΣΥΝΟΛΟ	51	102

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

Τρόποι εισόδου των ηλικιωμένων στο ίδρυμα.

ΤΡΟΠΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΟΥ	17	34
ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ	2	4
ΑΛΛΟΙ (π.χ. ΚΡΑΤΟΣ)	4	8
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	23	46

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

Λόγοι ικανοποίησης των ηλικιωμένων για τα γηρατειά τους

ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΛΟΓΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΑΥΤΟΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ	28	56
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΙΔΙΩ	32	64
ΚΑΛΥΨΗ ΑΠΟ ΙΑΤΡΟΦΑ- ΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ	39	78
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ	13	26
ΣΩΣΤΗ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡ. ΧΡΟΝΟΥ	10	20
ΑΛΛΟ	0	0

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

Λόγοι μη ικανοποίησης των ηλικιωμένων για τα γηρατειά τους.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΛΟΓΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΜΟΝΑΞΙΑ	3	6
ΔΕΝ ΑΥΤΟΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΤΕ	3	6
ΣΥΝΕΧΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΙ ΣΥΓΓΕΝΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ	1	2
ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	2	4
ΑΛΛΟ	0	0

ΠΙΝΑΚΑΣ 22

Αντιλήψεις των ηλικιωμένων ως προς το ποιος είναι ο καλύτερος να περάσουν τα γηρατειά τους.

ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΚΟΝΤΑ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ	15	30
ΚΟΝΤΑ ΣΕ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ	0	0
ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ	13	26
ΣΕ ΙΔΡΥΜΑ	22	44
ΆΛΛΟ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 23

Κατάσταση ηλικιωμένων σαν αποτέλεσμα Τουρκικής Εισβολής

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΙΣ	6	12
ΜΗ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΙΣ	44	88
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 24

Φύλο των ηλικιωμένων

ΦΥΛΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΑΝΔΡΕΣ	22	44
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	28	56
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 25

Ηλικια ηλικιωμένων

ΗΛΙΚΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
65 - 69	18	36
70 - 74	18	36
75 - 79	8	16
85 +	6	12
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 26

Μορφωτικό επίπεδο ηλικιωμένων

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΟΣ	4	8
ΜΕΡΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΔΗΜ. ΣΧΟΛ.	26	52
ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ	12	24
ΜΕΡΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	4	8
ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΓΥΜΝ. (ΛΥΚΕΙΟΥ)	2	4
ΜΕΡΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΣΕ ΣΧΟΛΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣ	2	4
ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 27

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤ/ΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΑΓΑΜΟΣ/Η	2	4
ΕΓΓΑΜΟΣ/Η	44	88
ΧΗΡΟΣ/Α	2	4
ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ/Η	2	4
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 28

Πηγή εισοδήματος ηλικιωμένων

ΠΗΓΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΠΟ ΕΡΓΑΣΙΑ	6	12
ΤΑΜΕΙΟ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛ.	30	72
ΒΟΗΘΕΙΑ ΑΠΕ ΠΑΙΔΙΑ Η' ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ	24	48
ΔΗΜΟΣΙΟ ΒΟΗΘΗΜΑ	6	12
ΆΛΛΟ	20	40
ΣΥΝΟΛΟ	92	

ΠΙΝΑΚΑΣ 29

Υψος εισοδήματος ηλικιωμένων

ΥΨΟΣ Ο.Ρ.Ε ΕΙΣΟΔΗΜ.	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΜΕΧΡΙ 83	2	4
84 - 166	24	28
167 - 291	12	24
292 - 375	6	12
376 - 458	4	8
459 - 584	0	0
585 - 7500	0	0
751+	0	0
ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	12	24
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 30

Εισοδήμα που οι ηλικιωμένοι προτείνουν ότι πρέπει να έχουν για να είναι ικανοποιημένοι

ΕΙΣΟΔΗΜΑ Ο.Ρ. Ε	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΜΕΧΡΙ 83	0	0
84 - 166	2	4
167 - 291	14	28
292 - 375	2	4
376 - 458	0	0
459 - 584	0	0
585 - 7500	0	0
751+	0	0
ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	2	4
ΣΥΝΟΛΟ	20	40

ΠΙΝΑΚΑΣ 31

Εξοπλισμός κατοικίας ηλικιωμένων

ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	50	100
ΝΕΡΟ	50	100
ΜΠΑΝΙΟ (ΜΕ ΤΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ	50	100
ΚΟΥΖΙΝΑ ΓΚΑΖΙΟΥ Η' ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ	50	100
ΨΥΓΕΙΟ	50	100
ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ	50	100
ΒΙΝΤΕΟ	14	28
ΠΑΥΝΤΗΡΙΟ ΡΟΥΚΩΝ	16	32
ΘΕΡΜΑΝΣΗ	46	92
ΤΗΛΕΦΩΝΟ	48	96
ΡΑΔΙΟ	50	100
ΣΥΝΟΛΟ		

ΠΙΝΑΚΑΣ 32

Πως θέλουν οι ηλικιωμένοι την κατάσταση της σημερινής τους κατοικίας

ΑΠΟΦΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ	26	52
ΚΑΛΗ	22	44
ΜΕΤΡΙΑ	2	4
ΑΣΧΗΜΗ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 33

Πόσο μακριά μένουν τα παιδιά των ηλικιωμένων

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΓΕΙΤΟΝΙΑ	14	28
ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	18	36
ΣΕ ΑΛΛΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ	8	16
ΣΕ ΑΛΛΗ ΕΠΑΡΧΙΑ	0	0
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	8	16
ΣΥΝΟΛΟ	48	96

ΠΙΝΑΚΑΣ 34

Πόσο συχνά επισκέπτονται τα παιδιά, τους ηλικιωμένους γονείς τους.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΣ	24	48
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩΣ	12	24
ΜΗΝΙΑΙΩΣ	8	16
ΕΤΗΣΙΩΣ	0	0
ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΘΟΥΣ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	44	88

ΠΙΝΑΚΑΣ 35

Τα είδους βοήθεια προσφέρουν τα παιδιά στους ηλικιωμένους γονείς τους.

ΕΙΔΟΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΕ ΧΡΗΜΑ	22	44
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΕ ΕΙΔΟΣ	28	56
ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣ.	32	64
ΑΛΛΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	10	20
ΣΥΝΟΛΟ	92	184

ΠΙΝΑΚΑΣ 36

Τα είδους ψυχαγωγία έχουν οι ηλικιωμένοι

ΕΙΔΟΣ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΚΑΦΕΝΕΙΟ	14	28
ΠΕΡΙΠΑΤΟ	38	76
ΚΗΘΟΥΡΙΚΗ	18	36
ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ	48	96
ΔΙΑΒΑΣΜΑ	12	24
ΚΕΝΤΗΜΑ	12	24
ΡΑΔΙΟ	38	76
ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ	48	96
ΤΑΞΙΔΙΑ	8	16
ΑΛΛΑ	0	0

ΠΙΝΑΚΑΣ 37

Συχνότητα επισκέψεων των Κοινωνικών Λειτουργών στους ηλικιωμένους

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
1 ΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ	0	0
1 ΦΟΡΑ ΤΟΝ ΜΗΝΑ	0	0
1-2 ΦΟΡΕΣ ΤΟ ΕΤΟΣ	8	16
ΣΠΑΝΙΑ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	8	16

ΠΙΝΑΚΑΣ 38

Βοήθεια των Κοινωνικών Λειτουργών προς τους ηλικιωμένους σύμφωνα με τη δική τους εκτίμηση

ΕΙΔΟΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	6	12
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	4	8
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	4	8
ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ	8	16
ΣΥΝΟΛΟ		

ΠΙΝΑΚΑΣ 39

Ακόφεις για την Ιατροφαρμακευτική περιθαλψη που λαμβανουν απο το κράτος οι ηλικιωμένοι

ΑΠΟΦΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ	50	100
ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 40

Πρόβλημα της υγείας των ηλικιωμένων

ΤΟΜΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΑΚΟΗ	2	4
ΟΡΑΣΗ	22	44
ΜΝΗΜΗ	2	4
ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ		

ΠΙΝΑΚΑΣ 41

Λόγοι ικανοποίησης των ηλικιωμένων για τα γηρατειά τους

ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΛΟΓΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΑΥΤΟΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ	48	96
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΙΔΙΩ	38	76
ΚΑΛΥΨΗ ΑΠΟ ΙΑΤΡΟ-ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘ.	18	36
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ	16	32
ΣΩΣΤΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡ. ΧΡΟΝΟΥ	7	14

ΠΙΝΑΚΑΣ 42

Λογοί μη ικανοποίησης των ηλικιωμένων για τα γηρατειά τους.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΛΟΓΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΜΟΝΑΣΙΑ	2	4
ΔΕΝ ΑΥΤΟΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΤΕ	0	0
ΣΥΝΕΧΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΙ ΣΥΓΓΕΝΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ	0	0
ΜΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	2	4
ΆΛΛΟ	2	4
ΣΥΝΟΛΟ		

ΠΙΝΑΚΑΣ 43

Πως βλέπουν οι ηλικιωμένοι τη θέση τους στην οικογένεια σήμερα

ΑΠΟΦΕΙΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΜΕ ΣΕΒΟΝΤΑΙ	49	98
ΜΕ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΟΝΤΑΙ	30	60
ΜΕ ΥΠΑΚΟΥΟΥΝ	28	56
ΔΕΝ ΜΕ ΣΕΒΟΝΤΑΙ	0	0
ΔΕΝ ΜΕ ΛΟΓΑΡΙΑΖΟΥΝ	0	0
ΔΕΝ ΜΕΤΡΟΥΝ ΟΙ ΑΠΟΦΕΙΣ ΜΟΥ	1	2
ΆΛΛΑ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ		

ΠΙΝΑΚΑΣ 44

Αντιλήψεις των ηλικιωμένων ως προς το ποιος είναι ο καλύτερος τόπος να περάσουν τα γηρατειά τους.

ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΗΛΙΚΙΩΜ.	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΚΟΝΤΑ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ	6	12
ΚΟΝΤΑ ΣΕ ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ	0	0
ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ	44	88
ΣΕ ΙΔΡΥΜΑ	0	0
ΑΛΛΟ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 45

Κατάσταση των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία σαν αποτέλεσμα Τουρκικής Εισβολής.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΙΣ	36	72
ΜΗ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΙΣ	14	28
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 46

Φύλο των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία

ΦΥΛΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΑΝΔΡΕΣ	22	44
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	28	56
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 47

Ηλικία των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία

ΗΛΙΚΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
35 - 39	26	52
40 - 44	2	4
45 - 49	2	4
50 +	20	40
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 48

Μορφωτικό επίπεδο των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία.

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΟΣ	0	
ΜΕΡΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ	2	4
ΑΠΟΦΟΙΤ. ΔΗΜΟ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ	10	20
ΜΕΡΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣ.	4	8
ΑΠΟΦΟΙΤ. ΓΥΜΝ. (ΛΥΚΕΙΟΥ)	14	28
ΜΕΡΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΣΕ ΣΧΟΛΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜ. ΕΚΠ.	0	
ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΡΙΤΟ- ΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	20	40
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 49

Πηγή εισοδήματος των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία

ΠΗΓΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΡΓΑΣ.	40	80
ΤΑΜΕΙΟ ΚΟΙΝ.ΑΣΦΑΛ.	0	0
ΒΟΗΘΕΙΑ ΑΠΕ ΠΑΙΔΙΑ Η' ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ	0	0
ΔΗΜΟΣΙΟ ΒΟΗΘΗΜΑ	0	0
ΆΛΛΟ	10	20
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 50

Υψος εισοδήματος των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία.

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΜΕΧΡΙ 83	0	0
84 - 166	2	4
167 - 291	12	24
292 - 375	26	52
376 - 458	1	2
459 - 584	2	4
585 - 7500	1	2
751+	1	2
ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ	5	10
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 51

Επαγγελματική ιερότητα των ατόμων που το 202 θα βρισκόνται στην τρίτη ηλικία.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ /Η	40	80
ΑΝΕΡΓΟΣ /Η	1	2
ΟΙΚΟΚΥΡΑ	9	18
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ /Α	0	0
ΑΛΛΟ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 52

Τη είδους βοήθεια προσδοκούν τα άτομα που το 2020 θα βρισκόνται στην τρίτη ηλικία, από τα παιδιά τους.

ΕΙΔΟΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	6	12
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΕ ΕΙΔΟΣ	4	8
ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣ.	24	48
ΚΑΤΙ ΑΛΛΟ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ		

ΠΙΝΑΚΑΣ 53

Πως βλέπουν τα άτομα που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία την θέση τους στην οικογένειά τους σήμερα.

ΑΠΟΦΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΜΕ ΣΕΒΟΝΤΑΙ	32	64
ΜΕ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΟΝΤΑΙ	26	52
ΜΕ ΥΠΑΚΟΥΟΥΝ	28	56
ΔΕΝ ΜΕ ΣΕΒΟΝΤΑΙ	0	0
ΔΕΝ ΜΕ ΛΟΓΑΡΙΑΖΟΥΝ	0	0
ΔΕΝ ΜΕΤΡΟΥΝ ΟΙ ΑΠΟΦΕΙΣ ΜΟΥ	0	0
ΜΟΥ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΕΚΟΝΤΑΙ	34	68
ΣΥΝΟΛΟ		

ΠΙΝΑΚΑΣ 54

Τι ενέργειες έχουν κάνει τα άτομα που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ 3η ΗΛΙΚΙΑ ΤΟΥ 2020	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ	40	80
ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ	12	24
ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΖΩΗΣ	16	32
ΑΓΟΡΑ ΙΔΙΟΚΤΗΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ	2 2	44
ΕΧΘΙΚΟ	1	2
ΑΛΛΟ	1	2
ΣΥΝΟΛΟ		

ΠΙΝΑΚΑΣ 55

Τι αναμένουν οι ηλικιωμένοι του 2020 από τα παιδιά τους

ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΣΥΓΚΑΤΟΙΚΗΣΗ	0	0
ΣΕ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΣΠΙΤΙ	2	4
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	4	8
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΕ ΕΙΔΟΣ	6	12
ΦΡΟΝΤΙΔΑ	6	12
ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤ	20	40
ΑΛΛΑ	2	4
ΣΥΝΟΛΟ		

ΠΙΝΑΚΑΣ 56

Αντιλήψεις των ατόμων που το 2020 θα βρισκονται στην τρίτη ηλικία ως προς το ποιος είναι ο καλύτερος τόπος για να περάσουν τα γηρατειά τους

ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΤΟΥ 2020	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΟΥ	26	52
ΣΤΟ ΕΞΟΧΙΚΟ ΜΟΥ Η' ΣΤΗΝ ΕΞΟΧΗ	12	24
ΚΟΝΤΑ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΟΥ	7	14
ΣΕ ΙΔΡΥΜΑ	5	10
ΑΛΛΟ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 57

Αποφεις των ηλικιωμένων του 2020 που προτιμούν να περάσουν τα γηρατειά τους σε ίδρυμα

ΑΠΟΦΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΓΙΝΟΜΑΙ ΒΑΡΟΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΟΥ	5	10
ΓΙΑΤΙ ΘΑ ΜΕ ΦΡΟΝΤΙΖΟΥΝ ΑΛΛΟΙ (ΦΑΓΗΤΟ, ΙΑΤΡΟ κλπ)	5	10
ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΘΑ ΒΡΙΣΚΟΜΑΙ ΜΟΝΟΣ /Η	5	10
ΣΥΝΟΛΟ	15	30

ΠΙΝΑΚΑΣ 58

Που μένουν οι γονείς σήμερα των ατόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην τρίτη ηλικία

	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΜΟΝΟΙ/ΩΣ/Η	20	40
ΜΑΖΙ ΜΟΥ	2	4
ΜΕ ΤΑ ΑΔΕΛΦΙΑ ΜΟΥ	12	24
ΣΕ ΙΔΡΥΜΑ	2	4
ΔΕΝ ΖΟΥΝ	14	28
ΣΥΝΟΛΟ	50	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 59

Πως αντιμετωπίζουν τώρα τα ηλικιωμένα άτομα, οι ηλικιωμένοι του 2020.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΜΕ ΑΓΑΠΗ	50	100
ΜΕ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	44	88
ΜΕ ΣΥΜΠΑΘΕΙΑ	26	52
ΜΕ ΚΟΥΡΑΣΟΥΝ	2	4
ΔΕΝ ΕΧΩ ΥΠΟΜΟΝΗ ΜΑΖΙ ΤΟΥΣ	0	0
ΧΩΡΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ	0	0
ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΑΔΙΑΦΟΡΑ	0	0

ΠΙΝΑΚΑΣ 60

Η γνώμη των στόμων που το 2020 θα βρισκόνται στην τρίτη ηλικία όσο αφορά τις Κοινωνικές Υπηρεσίες.

ΑΠΟΨΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΚΕΝΤΡΑ ΗΜΕΡΑΣ	34	68
ΝΑ ΒΡΕΘΟΥΝ ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΡΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛ. ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ 3ης ΗΛΙΚ.	34	68
ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΡΙΕΣ	22	44
ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ	34	68
ΠΕΡΙΣΣΟΤ.ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΟΣΟ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ 3η ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΑΠΕ ΤΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ	34	68

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α Β

Ποσοστά με βάση τα τρία Ερωτηματολόγια

Ε Ρ Ω Τ Η Μ Α Τ Ο Λ Ο Γ Ι Ο Α

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	29	58%
2:	21	42%

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	15	30%
2:	35	70%

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	5	10%
2:	7	14%
3:	11	22%
4:	27	54%

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	12	24%
2:	14	28%
3:	10	20%
4:	6	12%
5:	4	8%
6:	2	4%
7:	2	4%

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	4	8%
2:	2	4%
3:	43	86%
4:	1	2%

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	39	78%
2:	11	22%

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
-	-	-

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	9	18%
2:	41	82%

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	18	36%
2:	32	64%

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	0	0%
2:	43	86%
3:	16	32%
4:	21	42%
5:	8	16%

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	4	8%
2:	39	78%
3:	5	10%
4:	1	2%
5:	0	0%
6:	1	2%
7:	0	0%
8:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	24	48%
2:	26	52%

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	0	0%
2:	1	2%
3:	25	50%
4:	0	0%
5:	0	0%
6:	0	0%
7:	0	0%
8:	0	0%
9:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	24	48%
2:	5	10%
3:	9	18%

ΠΙΝΑΚΑΣ 15

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	50	100%
2:	2	4%
3:	7	14%

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	24	48%
2:	32	64%
3:	27	54%
4:	43	86%
5:	20	40%
6:	50	100%
7:	20	40%

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
8:	50	100%
9:	50	100%
10:	24	48%

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	50	100%
2:	50	100%
3:	43	86%
4:	50	100%
5:	18	36%

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	33	66%
2:	14	28%
3:	3	6%

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	16	32%
2:	18	36%
3:	3	6%
4:	19	38%

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	7	14%
2:	22	44%
3:	3	6%
4:	8	16%
5:	4	8%
6:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	29	58%
2:	10	20%

ΠΙΝΑΚΑΣ 22

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	23	46%
2:	24	48%
3:	16	32%
4:	1	2%

ΠΙΝΑΚΑΣ 23

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	2	4%
2:	49	98%
3:	23	46%

ΠΙΝΑΚΑΣ 24

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	46	92%
2:	43	96%
3:	47	94%
4:	20	40%
5:	14	28%

ΠΙΝΑΚΑΣ 25

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	32	64%
2:	18	36%

ΠΙΝΑΚΑΣ 26

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	49	98%
2:	1	2%

ΠΙΝΑΚΑΣ 27

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	44	88%
2:	28	56%
3:	3	6%
4:	38	76%
5:	21	42%

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
6:	4	8%
7:	44	88%
8:	50	100%
9:	2	4%
10:	14	28%
11:	4	8%

ΠΙΝΑΚΑΣ 28

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	4	8%
2:	46	92%

ΠΙΝΑΚΑΣ 29

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	3	6%
2:	2	4%
3:	1	2%
4:	1	2%

ΠΙΝΑΚΑΣ 30

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	48	96%
2:	2	4%

ΠΙΝΑΚΑΣ 31

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	48	96%
2:	2	4%

ΠΙΝΑΚΑΣ 32

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	18	36%
2:	32	64%

ΠΙΝΑΚΑΣ 33

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	50	100%
2:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 34

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	0	0%
2:	50	100%
3:	0	0%
4:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 35

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	23	46%
2:	27	54%

ΠΙΝΑΚΑΣ 36

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	36	72%
2:	24	48%
3:	33	66%
4:	10	20%

ΠΙΝΑΚΑΣ 37

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	37	64%
2:	13	26%

ΠΙΝΑΚΑΣ 38

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	34	68%
2:	16	32%

ΠΙΝΑΚΑΣ 39

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	31	62%
2:	19	38%

ΠΙΝΑΚΑΣ 40

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	7	14%
2:	19	38%

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
3:	7	14%
4:	18	36%

ΠΙΝΑΚΑΣ 41

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	1	2%
2:	17	34%
3:	16	32%
4:	5	10%

ΠΙΝΑΚΑΣ 42

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	42	84%
2:	8	16%

ΠΙΝΑΚΑΣ 43

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	50	100%
2:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 44

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	43	86%
2:	21	42%

ΠΙΝΑΚΑΣ 45

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	31	62%
2:	19	38%

ΠΙΝΑΚΑΣ 46

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	17	34%
2:	2	4%
3:	4	8%
4:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 48

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	45	90%
2:	5	10%

ΠΙΝΑΚΑΣ 49

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	28	56%
2:	32	64%
3:	39	78%
4:	13	26%
5:	10	20%
6:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 50

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	3	6%
2:	3	6%
3:	1	2%
4:	2	4%
5:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 51

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	15	30%
2:	0	0%
3:	13	26%
4:	22	44%
5:	0	0%

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Β

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	6	12%
2:	44	88%

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	22	44%
2:	28	56%

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	18	36%
2:	18	36%
3:	8	16%
4:	6	12%

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	4	8%
2:	26	52%
3:	12	24%
4:	4	8%
5:	2	4%
6:	2	4%
7:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	2	4%
2:	44	88%
3:	2	4%
4:	2	4%

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	38	76%
2:	12	24%

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	36	72%
2:	34	68%

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	32	64%
2:	18	36%

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	28	56%
2:	22	44%

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	6	12%
2:	36	72%
3:	24	48%
4:	6	12%
5:	20	40%

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	2	4%
2:	14	28%
3:	12	24%
4:	6	12%
5:	4	8%
6:	0	0%
7:	0	0%

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
8:	0	0%
9:	12	24%

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	30	60%
2:	20	40%

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	0	0%
2:	2	4%
3:	14	28%
4:	2	4%
5:	0	0%
6:	0	0%
7:	0	0%
8:	0	0%
9:	2	4%

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	18	36%
2:	12	24%

ΠΙΝΑΚΑΣ 15

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	23	46%
2:	4	8%
3:	4	8%

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	32	64%
2:	14	28%
3:	4	8%

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	10	20%
2:	40	80%
3:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	0	0%
2:	0	0%
3:	0	0%
4:	50	100%

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	50	100%
2:	50	100%
3:	50	100%
4:	50	100%
5:	50	100%
6:	50	100%
7:	14	28%
8:	16	32%
9:	46	92%
10:	48	96%
11:	50	100%

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	26	52%
2:	22	44%
3:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	14	28%
2:	18	36%

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
3:	8	16%
4:	0	0%
5:	8	16%

ΠΙΝΑΚΑΣ 22

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	24	48%
2:	12	24%
3:	8	16%
4:	0	0%
5:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 23

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	34	68%
2:	4	8%

ΠΙΝΑΚΑΣ 24

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	22	44%
2:	28	56%
3:	32	64%
4:	10	20%

ΠΙΝΑΚΑΣ 25

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	10	20%
2:	28	56%

ΠΙΝΑΚΑΣ 26

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	14	28%
2:	22	44%
3:	32	64%
4:	10	20%

ΠΙΝΑΚΑΣ 27

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	36	72%
2:	10	20%
3:	2	4%
4:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 28

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	40	80%
2:	10	20%

ΠΙΝΑΚΑΣ 29

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	14	28%
2:	38	76%
3:	18	36%
4:	48	96%
5:	12	24%
6:	12	24%
7:	38	76%
8:	48	96%
9:	8	8%
10:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 30

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	4	8%
2:	46	92%

ΠΙΝΑΚΑΣ 31

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	1	2%
2:	1	2%
3:	0	0%
4:	2	4%

ΠΙΝΑΚΑΣ 32

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	50	100%
2:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 33

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	30	60%
2:	20	40%

ΠΙΝΑΚΑΣ 34

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	8	16%
2:	42	84%

ΠΙΝΑΚΑΣ 35

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	0	0%
2:	0	0%
3:	8	16%
4:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 36

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	4	8%
2:	4	8%

ΠΙΝΑΚΑΣ 37

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	6	12%
2:	4	8%
3:	4	8%
4:	8	16%

ΠΙΝΑΚΑΣ 38

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	28	56%
2:	6	12%
3:	30	60%

ΠΙΝΑΚΑΣ 39

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	0	0%
2:	50	100%

ΠΙΝΑΚΑΣ 40

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	28	56%
2:	22	44%

ΠΙΝΑΚΑΣ 41

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	50	100%
2:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 42

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	50	100%
2:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 43

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	0	0%
2:	22	44%
3:	2	4%
4:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 44

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	2	4%
2:	22	44%
3:	2	4%
4:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 45

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	30	60%
2:	20	40%

ΠΙΝΑΚΑΣ 46

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	18	36%
2:	28	56%
3:	8	16%
4:	0	0%
5:	0	0%
6:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 47

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	18	36%
2:	38	76%

ΠΙΝΑΚΑΣ 48

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	10	20%
2:	4	8%
3:	2	4%
4:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 49

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	36	72%
2:	10	20%
3:	4	8%
4:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 50

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	48	96%
2:	2	4%

ΠΙΝΑΚΑΣ 51

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	48	96%
2:	38	76%
3:	18	36%

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
4:	16	32%
5:	7	14%

ΠΙΝΑΚΑΣ 52

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	2	4%
2:	0	0%
3:	0	0%
4:	2	4%
5:	2	4%

ΠΙΝΑΚΑΣ 53

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	49	98%
2:	30	60%
3:	28	56%
4:	0	0%
5:	0	0%
6:	1	2%
7:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 54

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	6	12%
2:	0	0%
3:	44	88%
4:	0	0%
5:	0	0%

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Γ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	36	72%
2:	14	28%

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	22	44%
2:	28	56%

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	26	52%
2:	2	4%
3:	2	4%
4:	20	40%

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	0	0%
2:	2	4%
3:	10	20%
4:	4	8%
5:	14	28%
6:	0	0%
7:	22	44%

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	6	12%
2:	41	82%
3:	1	2%
4:	2	4%

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	40	80%
2:	10	20%

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	30	60%
2:	36	72%

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	40	80%
2:	10	20%

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	38	76%
2:	12	24%

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	40	80%
2:	0	0%
3:	0	0%
4:	0	0%
5:	10	20%

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	0	0%
2:	2	4%
3:	12	24%
4:	26	52%
5:	1	2%
6:	2	4%
7:	1	2%
8:	1	2%
9:	5	10%

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	28	56%
2:	22	44%

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	0	0%
2:	0	0%
3:	2	4%
4:	12	24%
5:	10	20%
6:	8	16%
7:	2	4%
8:	12	24%
9:	4	8%

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	40	80%
2:	1	2%
3:	9	18%
4:	0	0%
5:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 15

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	38	76%
2:	12	24%

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	18	36%
2:	32	64%
3:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	1	2%
2:	0	0%
3:	0	0%
4:	49	98%

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	14	70%
2:	1	2%
3:	35	28%
4:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	50	100%
2:	50	100%
3:	50	100%
4:	32	64%
5:	18	36%
6:	50	100%
7:	49	98%
8:	12	24%
9:	49	98%
10:	40	80%
11:	24	48%
12:	26	52%
13:	36	72%
14:	14	28%
15:	49	98%

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	14	28%
2:	25	50%
3:	10	20%
4:	1	2%

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	30	60%
2:	20	40%

ΠΙΝΑΚΑΣ 22

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	3	6%
2:	8	16%
3:	3	6%
4:	2	4%
5:	4	8%

ΠΙΝΑΚΑΣ 23

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	36	72%
2:	2	4%
3:	0	0%
4:	4	8%
5:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 24

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	32	64%
2:	18	36%

ΠΙΝΑΚΑΣ 25

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	6	12%
2:	4	8%
3:	24	48%
4:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 26

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	10	20%
2:	26	52%

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
3:	14	28%
4:	4	8%

ΠΙΝΑΚΑΣ 27

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	30	60%
2:	16	32%
3:	4	8%
4:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 28

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	22	44%
2:	26	52%
3:	0	0%
4:	2	4%
5:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 29

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	32	64%
2:	26	52%
3:	28	56%
4:	0	0%
5:	0	0%
6:	0	0%
7:	34	68%

ΠΙΝΑΚΑΣ 30

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	18	36%
2:	32	64%

ΠΙΝΑΚΑΣ 32

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	34	68%
2:	16	32%

ΠΙΝΑΚΑΣ 33

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	40	80%
2:	12	24%
3:	16	32%
4:	22	44%
5:	1	2%
6:	1	2%

ΠΙΝΑΚΑΣ 34

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	4	8%
2:	12	24%

ΠΙΝΑΚΑΣ 35

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	0	0%
2:	2	4%
3:	4	8%
4:	6	12%
5:	6	12%
6:	20	40%
7:	2	4%

ΠΙΝΑΚΑΣ 36

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	26	52%
2:	12	24%
3:	7	14%
4:	5	10%
5:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 37

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	6	12%
2:	25	50%

ΠΙΝΑΚΑΣ 38

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	4	8%
2:	0	0%
3:	2	4%

ΠΙΝΑΚΑΣ 39

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	5	10%
2:	5	10%
3:	5	10%

ΠΙΝΑΚΑΣ 40

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	36	72%
2:	16	32%

ΠΙΝΑΚΑΣ 41

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	20	40%
2:	30	60%

ΠΙΝΑΚΑΣ 42

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	36	72%
2:	14	28%

ΠΙΝΑΚΑΣ 43

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	20	40%
2:	2	4%
3:	12	24%
4:	2	4%
5:	14	28%

ΠΙΝΑΚΑΣ 44

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	50	100%
2:	44	88%
3:	26	52%
4:	2	4%
5:	0	0%
6:	0	0%
7:	0	0%

ΠΙΝΑΚΑΣ 45

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	34	68%
2:	16	32%

ΠΙΝΑΚΑΣ 46

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	34	68%
2:	34	68%
3:	22	44%
4:	34	68%
5:	34	68%

ΠΙΝΑΚΑΣ 47

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	48	96%
2:	2	4%

ΠΙΝΑΚΑΣ 48

	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
1:	46	92%
2:	4	8%

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α Γ

Ε Ρ Ω Τ Η Μ Α Τ Ο Λ Ο Γ Ι Α

Α/Α.....

Αξιολόγηση συνθηκών διαβίωσης και διερεύνηση βαθμού ικανοποίησης βασικών αναγκών ατόμων της Τρίτης ηλικίας που διαμένουν σε στέγες για ηλικιωμένους και αναπήρους στην περιοχή Λευκωσίας.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

A. ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Εκτοπισθείς/ Εκτοπισθείσα:

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

2. Φύλο

Ανδρας [1]
Γυναίκα [2]

3. Ηλικία

65-69 [1]
70-74 [2]
75-79 [3]
80+ [4]

4. Μορφωτικό επίπεδο

Αναλφάβητος [1]
Μερικές τάξεις Δημοτικού Σχολείου [2]
Απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου [3]
Μερικές τάξεις Γυμνασίου [4]
Απόφοιτος Γυμνασίου (Λυκείου) [5]
Μερικά χρόνια φοίτησης σε Σχολή
τριτοβάθμιας εκπαίδευσης [6]
Απόφοιτος Σχολής τριτοβάθμιας
εκπαίδευσης [7]

5. Οικογενειακή κατάσταση

Αγαμος/η [1]
Εγγαμος/η [2]
Χήρος/α [3]
Διαζευγμένος/η [4]

6. Έχετε παιδιά;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

7. Εάν ΝΑΙ, αναφέρετε αριθμό και φύλλο

Γυιός [] [] [1]
Κόρη [] [] [2]

B. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

NAI [1]
OXI [2]

9. Έχετε ακίνητη περιουσία;

NAI [1]
OXI [2]

10. Πηγή εισοδήματος:

Εισόδημα από εργασία [1]
Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων [2]
Βοήθεια από παιδιά ή συγγενείς [3]
Δημόσιο βοήθημα [4]
Άλλο [5]

11. Ύψος εισοδήματος:

Μέχρι £ 83 [1]
£ 84- £166 [2]
£167- £291 [3]
£292- £375 [4]
£376- £458 [5]
£459- £584 [6]
£585- £750 [7]
£751+ [8]
Δεν αναφέρεται [9]

12. Θεωρείτε το ύψος του εισοδήματος σας αρκετό, για να καλύπτει τις κυριότερες σας ανάγκες;

NAI [1]
OXI [2]

13. Εάν ΟΧΙ, πόσο εισόδημα νομίζετε ότι πρέπει να έχετε κάθε 9ε μήνα για να θεωρείτε ικανοποιητικό;

Μέχρι £ 83 [1]
£ 84- £166 [2]
£167- £291 [3]
£292- £375 [4]
£376- £458 [5]
£459- £584 [6]
£585- £750 [7]
£751 + [8]
Δεν αναφέρεται [9]

14. Αν στην ερώτηση 12 απαντήσατε ΟΧΙ, τι είδους δυσκολίες αντιμετωπίζετε;

Δεν καλύπτονται οι απαραίτητες [1]
μου ανάγκες
Δεν μπορώ να ταξιδεύω [2]
Κάτι άλλο [3]

15. Πως κατά την γνώμη σας θα μπορούσαν να καλυφθούν οι οικονομικές σας ανάγκες;

Να αυξηθούν οι συντάξεις	[1]
Να βρεθούν τρόποι μερικής απασχόλησης	[2]
Περισσότερη βοήθεια από τα παιδιά	[3]

Γ. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

• 16. Εξοπλισμό ιδρύματος:

Προσωπικό μπάνιο	[1]
Προσωπικό δωμάτιο	[2]
Τηλέφωνο	[3]
Βιβλιοθήκη	[4]
Ψυχαγωγικά παιχνίδια	[5]
Τηλεόραση	[6]
Βίντεο	[7]
Ράδιο	[8]
Θέρμανση	[9]
Σύστημα κλιματισμού	[10]

17. Τι ευκολίες σας παρέχει το ίδρυμα;

Φαγητό	[1]
Πλύσιμο ρούχων	[2]
Ψυχαγωγία	[3]
Νοσηλευτική φροντίδα	[4]
Άλλα	[5]

18. Πως θεωρείτε την διαμονή σας στο ίδρυμα;

Πολύ καλή	[1]
Καλή	[2]
Μέτρια	[3]
Καθόλου καλή	[4]

Δ. ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

19. Αν έχετε παιδιά, πόσο μακριά μένουν από κοντά σας;

Στην ίδια περιοχή	[1]
Στην ίδια επαρχία	[2]
Σε άλλη επαρχία	[3]
Εξωτερικό	[4]

20. Πόσο συχνά σας επισκέπτοντε;

Καθημερινώς	[1]
Εβδομαδιαίως	[2]
Μηνιαίως	[3]
Ετησίως	[4]
Σχεδόν καθόλου	[5]

- Καθόλου [6]
21. Τα παιδιά σας ,σας προσφέρουν κάποια βοήθεια:
- ΝΑΙ [1]
- ΟΧΙ [2]
22. Εάν ΝΑΙ, τι είδους βοήθεια;
- Βοήθεια σε χρήμα [1]
- Βοήθεια σε είδος [2]
- Προσωπική συμπάρσταση [3]
- Άλλη βοήθεια [4]
23. Στο ίδρυμα που κατοικείτε τώρα μένουν:
- Παλλιοί φίλοι [1]
- Νέοι φίλοι [2]
- Άγνωστοι [3]
24. Τόποι συνάντησης:
- Τραπεζαρία [1]
- Καθηστικό [2]
- Προσωπικά δωμάτια [3]
- Αυλή [4]
- Άλλού [5]
25. Γενικά οι σχέσεις σας με τους άλλους ανθρώπους που μένουν στο ίδρυμα κρίνονται:
- Πολύ καλές [1]
- Καλές [2]
- Μέτριες [3]
- Καθόλου καλές [4]
26. Αλληλοβοηθείστε:
- ΝΑΙ [1]
- ΟΧΙ [2]

Ε. ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ / ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ / ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

27. Τι είδους ψυχαγωγία έχετε;
- Κουβεντούλα σε κοινούς χώρους [1]
- Περίπατο [2]
- Κηπουρική [3]
- Επισκέψεις [4]
- Διάβασμα [5]
- Κέντημα [6]
- Ράδιο [7]
- Τηλεόραση [8]
- Επίσκεψη σε καφενείο [9]
- Ομαδικά ψυχαγωγικά παιχνίδια [10]

Άλλο

[1]

28. Υπάρχει κανένα είδος ψυχαγωγίας που θα θέλατε να έχετε και δεν μπορείτε;

ΝΑΙ [1]

ΟΧΙ [2]

29. Εάν ΝΑΙ, τι ακριβώς;

Πρόγραμμα για διακοπές [1]

Αθλητισμό [2]

Θεατρικές παραστάσεις [3]

Κάτι άλλο [4]

30. Θρησκεύετε;

ΝΑΙ [1]

ΟΧΙ [2]

31. Υπάρχει εκκλησία εδώ κοντά;

Ναι [1]

ΟΧΙ [2]

32. Πηγαίνετε στην εκκλησία;

ΝΑΙ [1]

ΟΧΙ [2]

2. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

33. Σας επισκέπτοντε Κοινωνικοί Λειτουργοί;

ΝΑΙ [1]

ΟΧΙ [2]

34. Εάν ΝΑΙ, πόσο συχνά;

1 φορά την εβδομάδα [1]

1 φορά τον μήνα [2]

1 με 2 φορές το έτος [3]

Σπάνια [4]

35. Θα θέλατε να σας επισκέπτοντε πιο συχνά;

ΝΑΙ [1]

ΟΧΙ [2]

36. Σας προσφέρουν ουσιαστική βοήθεια στο

Ψυχολογικό τομέα [1]

Οικονομικό τομέα [2]

Κοινωνικό τομέα [3]

Επαφή με άλλους φορείς [4]

Η. ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

37.Υποφέρετε απο κάποια σωματικά ασθένεια;
ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

38.Κινησθε χωρίς βοήθεια;
ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

39.Φροντίζετε μόνος/η τον ευατό σας;
ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

40.Εχετε πρόβλημα με την:
Ακοή [1]
Όραση [2]
Μνήμη [3]
Ισορροπία [4]

41.Χρειάζεστε
Ακουστικά [1]
Γυαλιά [2]
Μπαστούνι [3]
Αναπηρικό καροτσάκι [4]

42.Παίρνετε φάρμακα;
ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

43.Οταν αρρωστήσετε φροντίζει για γιατρό το ίδρυμα;
ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

44.Οταν αρρωστήσετε παρακολουθήστε απο:
Κυβερνητικό γιατρό [1]
Ιδιώτη γιατρό [2]

45.Είχατε την ευκαιρία να διαλέξετε το μέρος που κατοικείτε;
ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

46.Εαν ΟΧΙ,ποιός μεσολάβησε να έρθετε εδώ;
Τα παιδιά μου [1]
Συγγενείς [2]
Άλλοι (πχ.κράτος) [3]
Δεν γνωρίζω [4]

47.Εαν είχατε την ευκαιρία να φύγετε από αυτό το μέρος και να μεταφερθείτε κάπου αλλού,που θα πηγαίνατε;

48. Είσαι ευχαριστημένος / η με τα γηρατειά σου ;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

49. Εάν ΝΑΙ, αναφέρατε τους κυριότερους λόγους:

Αυτοεξυπηρέτηση [1]
Αποκατάσταση παιδιών [2]
Κάλυψη από ιατροφαρμακευτική [3]
περίθαλψη
Ικανοποιητικό εισόδημα [4]
Σωστή εκμετάλλευση του ελ- [5]
εύθερου χρόνου
Άλλο [6]

50. Εάν ΟΧΙ, αναφέρατε τους κυριότερους λόγους:

Μοναξιά [1]
Δεν αυτοεξυπηρετήσατε [2]
Συνεχείς θάνατοι συγγενών [3]
και φίλων
Μη ικανοποιητικό εισόδημα [4]
Άλλο [5]

51. Ποιός είναι κατά την γνώμη σας ο καλύτερος τόπος να πε-
ράσει κανείς τα γηρατειά του;

Κοντά στα παιδιά του [1]
Κοντά σε συγγενείς [2]
Στο σπίτι του [3]
Σε ίδρυμα [4]
Άλλο [5]

Αξιολόγηση συνθηκών διαβίωσης και διερεύνηση βαθμού ικανοποίησης βασικών αναγκών τις Τρίτης ηλικίας που διαμένουν σε σπίτι στην περιοχή Λευκωσίας.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

A. ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Εκτοπισθείς/ Εκτοπισθείσα:
ΝΑΙ	[1]
ΟΧΙ	[2]
2. Φύλο
Ανδρας	[1]
Γυναίκα	[2]
3. Ηλικία
65-69	[1]
70-74	[2]
75-79	[3]
80+	[4]
4. Μορφωτικό επίπεδο
Αναλφάβητος	[1]
Μερικές τάξεις Δημοτικού Σχολείου	[2]
Απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου	[3]
Μερικές τάξεις Γυμνασίου	[4]
Απόφοιτος Γυμνασίου (Λυκείου)	[5]
Μερικά χρόνια φοίτησης σε Σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	[6]
Απόφοιτος Σχολής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	[7]
5. Οικογενειακή κατάσταση
Αγαμος/η	[1]
Εγγαμος/η	[2]
Χήρος/α	[3]
Διαζευγμένος/η	[4]
6. Έχετε παιδιά;
ΝΑΙ	[1]
ΟΧΙ	[2]
7. Εάν ΝΑΙ, αναφέρετε αριθμό και φύλλο
Γιός	-----	[1]
Κόρη	[][]	[2]

B. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

8. Έχετε κινητή περιουσία;
ΝΑΙ	[1]

- OXI [2]
9. Έχετε ακίνητη περιουσία;
- NAI [1]
- OXI [2]
10. Πηγή εισοδήματος:
- Εισόδημα από εργασία [1]
- Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων [2]
- Βοήθεια από παιδιά και συγγενείς [3]
- Δημόσια βοήθημα [4]
- Άλλο [5]
11. Ύψος εισοδήματος:
- Μέχρι £ 83 [1]
- £ 84- £166 [2]
- £167- £291 [3]
- £292- £375 [4]
- £376- £458 [5]
- £459- £584 [6]
- £585- £750 [7]
- £751+ [8]
- Δεν αναφέρετε [9]
12. Θεωρείτε το ύψος του εισοδήματος σας αρκετό, για να καλύπτει τις κυριότερες σας ανάγκες;
- NAI [1]
- OXI [2]
13. Εάν ΟΧΙ, πόσο εισόδημα νομίζετε ότι πρέπει να έχετε κάθε μήνα για να θεωρείτε ικανοποιητικό;
- Μέχρι £ 83 [1]
- £ 84- £166 [2]
- £167- £291 [3]
- £292- £375 [4]
- £376- £458 [5]
- £459- £584 [6]
- £585- £750 [7]
- £751+ [8]
- Δεν αναφέρεται [9]
14. Αν στην ερώτηση 12 απαντήσατε ΟΧΙ, τι είδους δυσκολίες αντιμετωπίζετε;
- Δεν καλύπτονται οι απαραίτητες μου ανάγκες [1]
- Δεν μπορώ να ταξιδεύω [2]
- Κάτι άλλο [3]
15. Πως κατά την γνώμη σας θα μπορούσαν να καλυφθούν οι οικονομικές σας ανάγκες;
- Να αυξηθούν οι συντάξεις [1]
- Να βρεθούν τρόποι μερικής [2]

απασχόλησης
Περισσότερη βοήθεια από τα παιδιά [3]

Γ. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

16. Κατοικία

Ιδιόκτητη [1]
Ενοικιαζόμενη [2]
Άλλο [3]

17. Μένετε σε

Διαμέρισμα [1]
Ανεξάρτητη μονοκατοικία [2]
Ανώγειος κατοικία [3]

18. Αριθμός δωματίων

1 [1]
2 [2]
3 [3]
4 [4]

19. Εξοπλισμός κατοικίας

Ηλεκτρισμό [1]
Νερό [2]
Μπάνιο (με τα απαραίτητα) [3]
Κουζίνα γκαζιού ή ηλεκτρική [4]
Ψυγείο [5]
Τηλεόραση [6]
Βίντεο [7]
Πλυντήριο ρούχων [8]
Θέρμανση [9]
Τηλέφωνο [10]
Ράδιο [11]

20. Πως θεωρείτε την κατάσταση της σημερινής σας κατοικίας;

Πολύ καλή [1]
Καλή [2]
Μέτρια [3]
Άσχημη [4]

Δ. ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

21. Αν έχετε παιδιά, πόσο μακριά μένουν από κοντά σας;

Στην ίδια γειτονιά [1]
Στην ίδια περιοχή [2]
Στην ίδια επαρχία [3]
Σε άλλη επαρχία [4]
Εξωτερικό [5]

22. Πόσο συχνά συναντιέστε με τα παιδιά σας;

Καθημερινώς [1]

Εβδομαδιαίως	[2]
Ετησίως	[3]
Σχεδόν καθόλου	[4]
Καθόλου	[5]
23.Τα παιδιά σας,σας προσφέρουν κάποια βοήθεια;	
ΝΑΙ	[1]
ΟΧΙ	[2]
24.Εαν ΝΑΙ,τι είδους βοήθεια;	
Βοήθεια σε χρήμα	[1]
Βοήθεια σε είδος	[2]
Προσωπική συμπράταση	[3]
Άλλη βοήθεια	[4]
25.Εσείς προσφέρετε κάποια βοήθεια στα παιδιά σας;	
ΝΑΙ	
ΟΧΙ	[1]
	[2]
26.Στην γειτονιά σας μένουν	
Τα παιδιά σας	[1]
Συγγενείς	[2]
Φίλοι	[3]
Άγνωστοι	[4]
27.Γενικά οι σχέσεις σας με τους πιο πάνω αναφερόμενους κρίνονται	
Αριστες	[1]
Καλές	[2]
Μέτριες	[3]
Καθόλου καλές	[4]
28.Αλληλοβοηθείστε;	
ΝΑΙ	[1]
ΟΧΙ	[2]
Ε.ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ /ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ /ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	

29.Τι είδους ψυχαγωγία έχετε;	
Καφενείο	[1]
Περίπατο	[2]
Κηπουρική	[3]
Επισκέψεις	[4]
Διάβασμα	[5]
Κέντημα	[6]
Ράδιο	[7]
Τηλεόραση	[8]
Ταξίδια	[9]
Άλλα	[10]

30.Υπάρχει κανένα είδος ψυχαγωγίας που θα θέλατε και δεν μπορείτε να έχετε;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

31.Εαν ΝΑΙ,τι ακριβώς;

Πρόγραμμα για διακοπές [1]
Θεατρικές παραστάσεις [2]
Αθλητισμό [3]
Ανοιχτός ιδρυματισμός [4]

32.Θρησκεύετε;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

33.Πηγαίνετε εκκλησία;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

Ζ.ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

34.Σας επισκέπτοντε Κοινωνικοί Λειτουργοί;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

35.Εαν ΝΑΙ,πόσο συχνά;

1 φορά την εβδομάδα [1]
1 φορά τον μήνα [2]
1-2 φορές το έτος [3]
Σπάνια [4]

36.Θα θέλατε να σας επισκέπτοντε πιο συχνά;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

37.Σας προσφέρουν ουσιαστική βοήθεια στο

Ψυχολογικό τομέα [1]
Οικονομικό τομέα [2]
Κοινωνικό τομέα [3]
Επαφή με άλλους φορείς [4]

38.Τι νομίζετε ότι θα μπορούσε το κράτος να προσφέρει για σας;

Φροντίστρια [1]
Εξοπλισμό σπιτιού [2]
Οικονομική βοήθεια [3]

39.Γενικά είσαστε ευχαριστημένος / η με ότι κάνει το κράτος για την ιατροφαρμακευτική σας περίθαλψη;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

Η. ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

40. Υποφέρετε από κάποια σωματική ασθένεια;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

41. Κινηστέ χωρίς βοήθεια;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

42. Φροντίζετε μόνος/η τον εαυτό σας;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

43. Χρειάζεστε

Ακουστικά [1]
Γυαλιά [2]
Μπαστούνι [3]
Αναπηρικό καροτσάκι [4]

44. Έχετε πρόβλημα με την

Ακοή [1]
Όραση [2]
Μνήμη [3]
Ισορροπία [4]

45. Εάν Ναι, σας παρακολουθεί για αυτά γιατρός;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

46. Ποιό πρόσωπο φροντίζει για γιατρό;

Μόνος/η [1]
Τα παιδιά μου [2]
Συγγενείς [3]
Φίλοι [4]
Γείτονες [5]
Άλλοι [6]

47. Όταν αρρωστήσετε παρακαλούσθε από

Κυβερνητικό γιατρό [1]
Ιδιωτικό γιατρό [2]

48. Χρειάζεστε βοήθεια στο:

Πλύσιμο των ρούχων [1]
Δουλειές του σπιτιού [2]
Μαγειρέμα [3]
Άλλα [4]

49. Ποιός κάνει τις παραπάνω δουλιές όταν εσείς δεν μπορείτε;

- Τα παιδιά μου [1]
- Συγγενείς [2]
- Φροντίστρια [3]
- Άλλοι [4]

50. Είσαι ευχαριστημένος /η από τα γηρατειά σου;

- ΝΑΙ [1]
- ΟΧΙ [2]

51. Εάν ΝΑΙ, αναφέρετε τους κυριότερους λόγους:

- Αυτοεξυπηρέτηση [1]
- Αποκατάσταση παιδιών [2]
- Κάλυψη από ιατροφαρμακευτική περιθαλψη [3]
- Ικανοποιητικό εισόδημα [4]
- Σωστή εκμετάλλευση του ελεύθερου χρόνου [5]

52. Εάν ΟΧΙ, αναφέρετε τους κυριότερους λόγους:

- Μοναξιά [1]
- Δεν αυτοεξυπηρετούμαι [2]
- Ανεπαρκείς βοήθεια [3]
- Συνεχείς θανάτοι συγγενών - φίλων [4]
- Μη ικανοποιητικό εισόδημα [5]

53. Πως βλέπετε την θέση σας στην οικογένεια σήμερα;

- Με σέβονται [1]
- Με συμβουλεύονται [2]
- Με υπακούουν [3]
- Δεν με σέβονται [4]
- Δεν με λογαριάζουν [5]
- Δεν μετρούν οι απόψεις μου [6]
- Άλλα [7]

54. Ποιός είναι κατά την γνώμη σας ο καλύτερος τόπος να περάσει κανείς τα γηρατειά του;

- Κοντά στα παιδιά του [1]
- Κοντά σε συγγενείς [2]
- Στο σπίτι του [3]
- Σε ίδρυμα [4]
- Άλλο [5]

A/A.

Διερεύνηση για ικανοποίηση βασικών αναγκών στόμων που το 2020 θα βρίσκονται στην Τρίτη ηλικία και που τώρα διαμένουν στην περιοχή Λευκωσίας.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

A.ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.Εκτοπισθείς/ Εκτοπισθείσα:

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

2.Φύλο

Ανδρας [1]
Γυναίκα [2]

3.Ηλικία

35-39 [1]
40-44 [2]
45-49 [3]
50+ [4]

4.Μορφωτικό επίπεδο

Αναλφάβητος [1]
Μερικές τάξεις Δημο- [2]
τικού Σχολείου
Απόφοιτος Δημοτικού [3]
Σχολείου
Μερικές τάξεις Γυμνα- [4]
σίου
Απόφοιτος Γυμνασίου(Λυ- [5]
κείου)
Μερικά χρόνια φοίτησης [6]
σε Σχολή τριτοβάθμιας
εκπαίδευσης
Απόφοιτος Σχολής τρι- [7]
τοβάθμιας εκπαίδευσης

5.Οικογενειακή κατάσταση

Άγαμος/ η [1]
Εγγαμος/ η [2]
Χήρος/ α [3]
Διαζευγμένος/η [4]

6.Εχετε παιδιά;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

7.Εαν ΝΑΙ,αναφέρετε αριθμό και φύλλο

Γυιός [][] [1]
Κόρη [][] [2]

Β. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

8. Έχετε κίνητη περιουσία;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

9. Έχετε ακίνητη περιουσία;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

10. Πηγή εισοδήματος:

Εισόδημα από εργασία [1]
Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων [2]
Βοήθεια από παιδιά ή συγγενείς [3]
Δημόσιο Βοήθημα [4]
Άλλο [5]

11. Ύψος εισοδήματος:

Μέχρι £ 83 [1]
£ 84- £166 [2]
£167- £291 [3]
£292- £375 [4]
£376- £458 [5]
£459- £584 [6]
£585- £750 [7]
£751 + [8]
Δεν αναφέρετε [9]

12. Θεωρείτε το ύψος του εισοδήματος σας αρκετό για να καλύπτει τις κυριότερες σας ανάγκες;

ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]

13. Πόσο εισόδημα νομίζετε ότι πρέπει να έχετε κάθε μήνα για να θεωρείτε ικανοποιητικό;

Μέχρι £ 83 [1]
£ 84- £166 [2]
£167- £291 [3]
£292- £375 [4]
£376- £458 [5]
£459- £584 [6]
£585- £750 [7]
£751 + [8]
Δεν αναφέρετε [9]

14. Επάγγελματική ιδιότητα

Εργαζόμενος/ η [1]
Ανεργός/ η [2]
Οικοκυρά [3]
Συνταξιούχος/ α [4]
Άλλο [5]

Γ. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

15. Κατοικία		
	Ιδιόκτητη	[1]
	Ενοικιαζόμενη	[2]
16. Μένετε σε		
	Διαμέρισμα	[1]
	Ανεξάρτητη μονοκατοικία	[2]
	Ανώγειος κατοικία	[3]
17. Αριθμός δωματίων		
	1	[1]
	2	[2]
	3	[3]
	4	[4]
18. Κατοικώ μαζί με		
	Μόνος/ η μου /σύζυγο	[1]
	Γονείς	[2]
	Πεθερικά	[3]
	Τα παιδιά μου	[4]
	Άλλους	[5]
19. Εξοπλισμό κατοικίας		
	Ηλεκτρισμό	[1]
	Νερό	[2]
	Μπάνιο (με τ'απαραίτητα	[3]
	κουζίνα γκαζιού	[4]
	κουζίνα ηλεκτρική	[5]
	Ψυγείο	[6]
	Πλυντήριο ρούχων	[7]
	Πλυντήριο πιάτων	[8]
	Τηλεόραση έγχρωμη	[9]
	Βίντεο	[10]
	ραδιόφωνο	[11]
	Στερεοφωνικό	[12]
	Θερμάστρα	[13]
	Κεντρική θέρμανση	[14]
	Τηλέφωνο	[15]
20. Πως θεωρείτε την κατάσταση της σημερινής σας κατοικίας;		
	Πολύ καλή	[1]
	Καλή	[2]
	Μέτρια	[3]
	Ασχημη	[4]

Δ. ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

21. Τα παιδιά σας μένουν μαζί σας;
ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]
22. Εάν ΟΧΙ, πόσο μακριά μένουν από κοντά σας;
Στην ίδια γειτονιά [1]
Στην ίδια περιοχή [2]
Στην ίδια επαρχία [3]
Σε άλλη επαρχία [4]
Εξωτερικό [5]
23. Πόσο συχνά συναντιέστε με τα παιδιά σας;
Καθημερινώς [1]
Εβδομαδιαίως [2]
Μηνιαίως [3]
Ετησίως [4]
Σχεδόν καθόλου [5]
24. Θα θέλετε στο μέλλον από τα παιδιά σας να σας προσφέρουν κάποια βοήθεια;
ΝΑΙ [1]
ΟΧΙ [2]
25. Εάν ΝΑΙ, τι είδους βοήθεια θα θέλετε;
Οικονομική βοήθεια [1]
Βοήθεια σε είδος [2]
Προσωπική συμπαράσταση [3]
Κάτι άλλο [4]
26. Εδώ που κατοικείτε τώρα, μένουν στην ίδια γειτονιά
Γονείς [1]
Συγγενείς [2]
Φίλοι [3]
Γείτονες [4]
27. Πως κρίνονται οι σχέσεις σας με τους πιο πάνω που αναφέραμε;
Αριστες [1]
Καλές [2]
Μέτριες [3]
Καθόλου καλές [4]
28. Όταν αρρωστήσετε ποιά πρόσωπο φροντίζει για γιατρό;
Μόνος/ η [1]
Σύζυγος [2]
παιδιά [3]
Συγγενείς [4]
Φίλοι [5]

Ε. ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

29. Πώς βλέπεις την θέση σου στην οικογένεια σου σήμερα;

- Με σέβονται [1]
- Με συμβουλεύονται [2]
- Με υπακούουν [3]
- Δεν με σέβονται [4]
- Δεν με λογαριάζουν [5]
- Δεν μετρούν οι απόψεις μου [6]
- Μου συμπαραστέκονται [7]

30. Σας ανυσηχεί το μέλλον σας;

- ΝΑΙ [1]
- ΟΧΙ [2]

31. Εάν ΝΑΙ, τι είναι αυτό που σας ανυσηχεί; _____

32. Έχετε κάνει ενέργειες για την εξασφάλιση καλής ποιότητας ζωής στα γηρατειά σας;

- ΝΑΙ [1]
- ΟΧΙ [2]

33. Εάν ΝΑΙ, τι;

- Κοινωνικές Ασφαλίσεις [1]
- Αποταμίευση [2]
- Ασφάλεια ζωής [3]
- Αγορά ιδιόκτητου σπιτιού [4]
- Εξοχικό [5]
- Άλλο [6]

34. Εάν ΟΧΙ, μήπως έχετε προσδοκίες από τα παιδιά σας;

- ΝΑΙ [1]
- ΟΧΙ [2]

35. Εάν ΝΑΙ, τι αναμένεται από τα παιδιά σας;

- Συγκατοίκηση
- Σε βοηθητικό σπίτι
- Οικονομική βοήθεια
- Βοήθεια σε είδος
- Φροντίδα
- Προσωπική συμπάρσταση
- Άλλα

36. Εσείς προσωπικά που θα θέλατε να ζήσετε τα γηρατειά σας;

- Στο σπίτι μου [1]
- Στο εξοχικό μου ή στην εξοχή [2]
- Κοντά στα παιδιά μου [3]

	Σε ίδρυμα	[4]
	Άλλο	[5]
37.Εάν " Στο σπίτι σου " αναμένεις βοήθεια από κάπου;	ΝΑΙ	[1]
	ΟΧΙ	[2]
38.Εάν ΝΑΙ,από ποιούς;	Απο τα παιδιά μου	[1]
	Απο συγγενείς	[2]
	Απο φροντίστρια	[3]
39.Εάν " Σε ίδρυμα " για πιο λόγο το προτιμάτε;	Για να μην γίνομαι βάρος των παιδιών μου	[1]
	Γιατί θα με φροντίζουν άλλοι και θα μου παρέχουν φαγητό,ιατροφαρμακευτική φροντίδα και καθαρό περιβάλλον	[2]
	Γιατί δεν θα βρίσκομαι μόνος/ η	[3]
40..Πιστεύετε ότι θα νιώθετε μοναξιά;	ΝΑΙ	[1]
	ΟΧΙ	[2]
41.Πηγαίνετε εκκλησία;	ΝΑΙ	[1]
	ΟΧΙ	[2]
42.Θα θέλετε να υπάρχει κοντά εκκλησία στον τόπο που θα κατοικήτε;	ΝΑΙ	[1]
	ΟΧΙ	[2]
43.Που μένουν οι γονείς σας;	Μόνοι/ ος / η	[1]
	Μαζί μου	[2]
	Με τα αδέρφια μου	[3]
	Σε ίδρυμα	[4]
	Δεν ζούν	[5]
44.Πως αντιμετωπίζετε τώρα τα ηλικιωμένα άτομα;	Με αγάπη	[1]
	Με κατανόηση	[2]
	Με συμπάθεια	[3]
	Με κουράζουν	[4]
	Δεν έχω υπομονή μαζί τους	[5]
	Χωρίς ενδιαφέρον	[6]

Μου είναι αδιάφορα [7]

45. Γνωρίζετε τις υπάρχουσες Κοινωνικές υπηρεσίες που έχουμε σήμερα, για την κάλυψη προβλημάτων της Τρίτης ηλικίας;

ΝΑΙ [1]

ΟΧΙ [2]

46. Εάν ΝΑΙ, τι κατά την γνώμη σας χρειάζεστε ακόμη;

Περισσότερα κέντρα ημέρας [1]

Να βρεθούν τρόποι μερικής απασχόλησης των ατόμων της Τρίτης ηλικίας [2]

Περισσότερες φροντίστριες [3]

Αύξηση των συντάξεων [4]

Περισσότερη ενημέρωση [5]

του κοινού όσο αφορά την Τρίτη ηλικία, και τον τρόπο αποδοχής από τα ίδια τα ηλικιωμένα άτομα για την αλλαγή που επέρχεται στην ζωή τους (πχ. σεμινάρια, στο τύπο κλπ)

47. Πιστεύετε ότι μέχρι το 2020 τα άτομα που θα βρίσκονται στην Τρίτη ηλικία θα έχουν καλύτερη ποιότητα ζωής από ότι σήμερα και γιατί;

ΝΑΙ [1]

ΟΧΙ [2]

48. Πιστεύετε ότι οι στόχοι που θέσατε για τον τρόπο ζωής στα γηρατεία σας θα εκπληρωθούν; και γιατί;

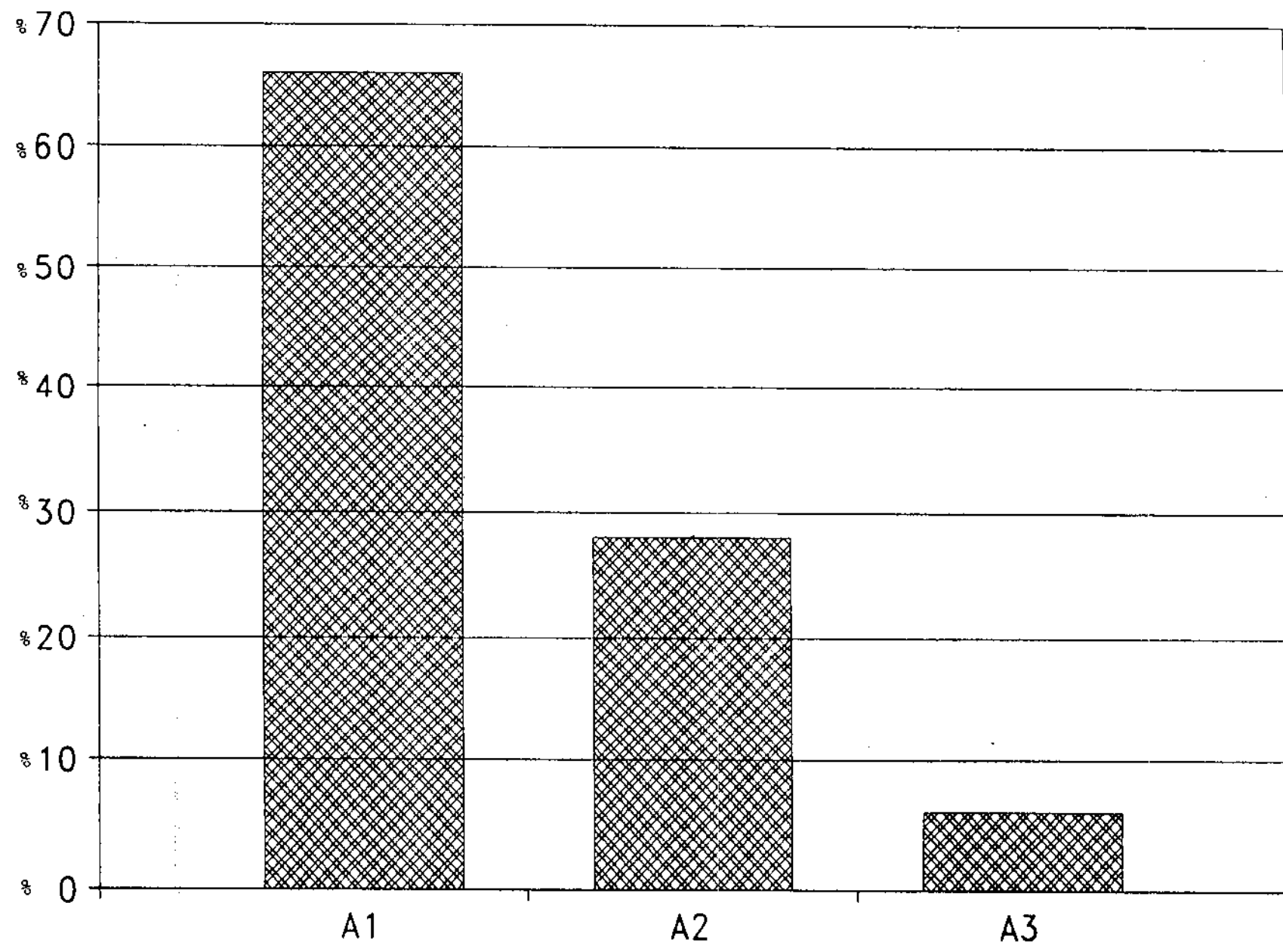
ΝΑΙ [1]

ΟΧΙ [2]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

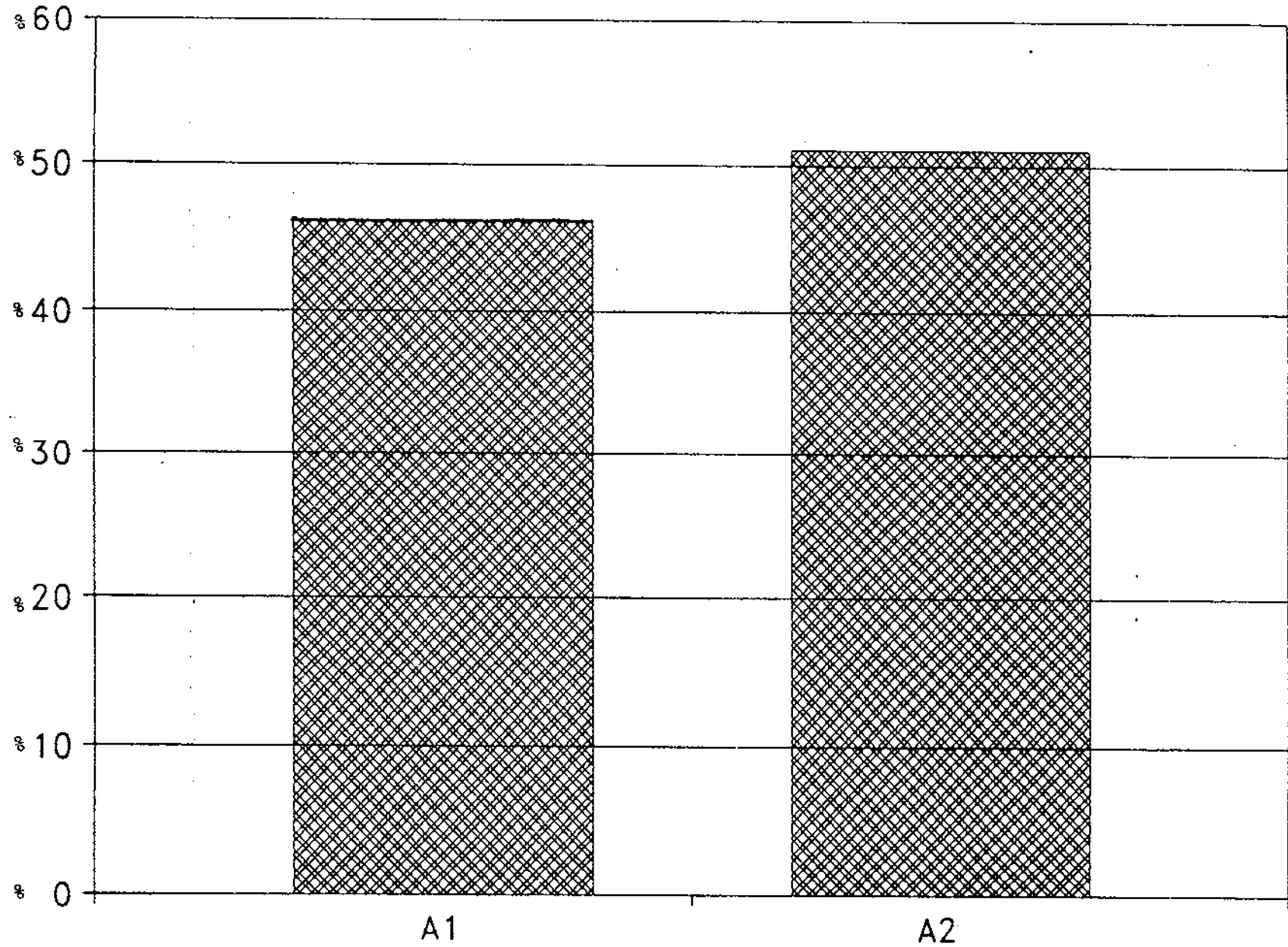
ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

Πως θεωρείτε την διαμονή σας στο ίδρυμα
Α1 Πολύ καλή Α2 Καλή Α3 Μέτρια

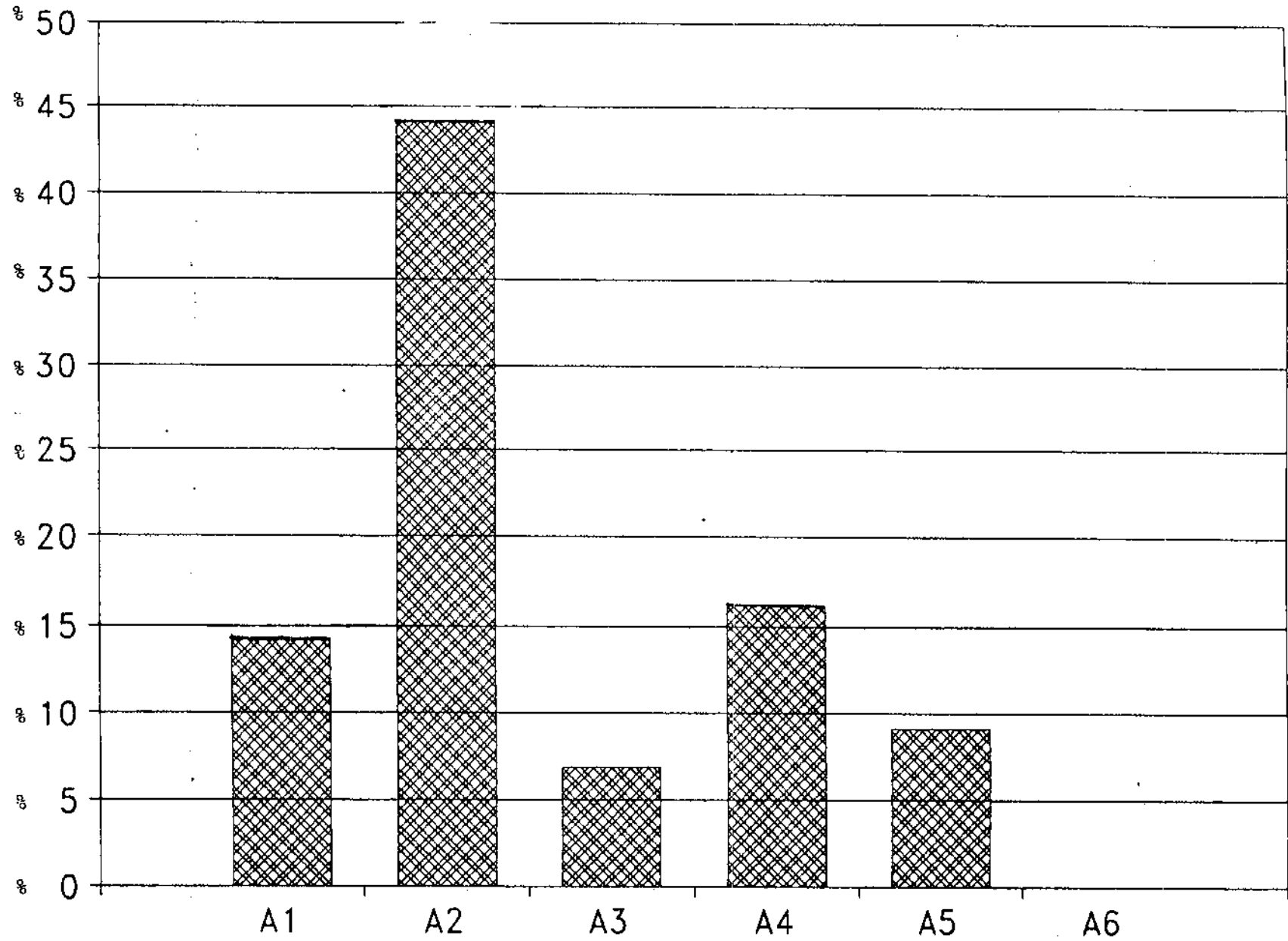
Θα θέλατε να σας επισκέπτονται πιο συχνά οι Κοινωνικοί Λειτουργοί;

A1 ΝΑΙ A2 ΟΧΙ

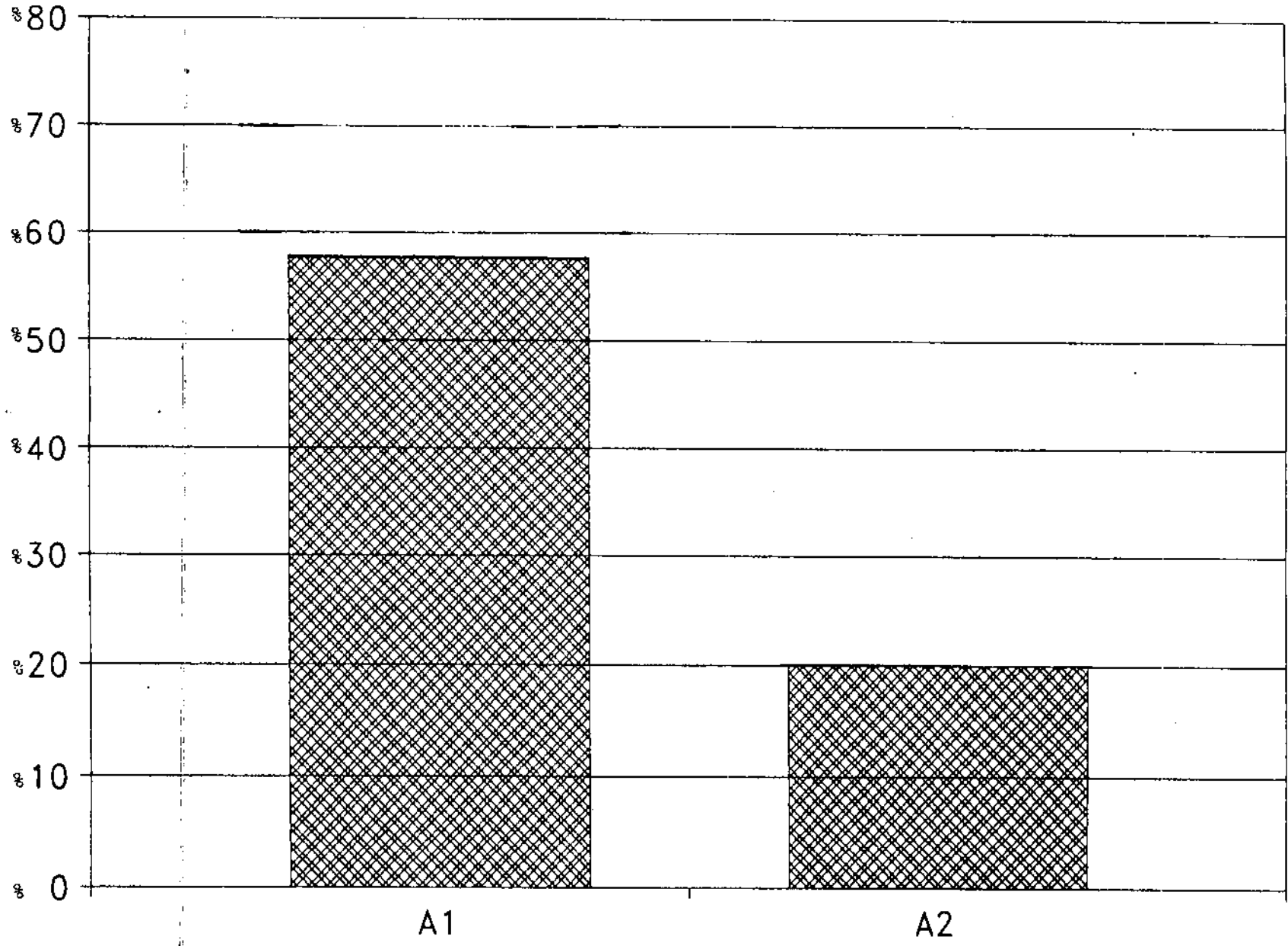

πόσο συχνά σας επισκεπτόνται;

A1 Καθημερινώς A2 Εβδομαδιαίως A3 Μηνιαίως A4 Ετησίως A5 Σχεδόν καθόλου
A6 Καθόλου

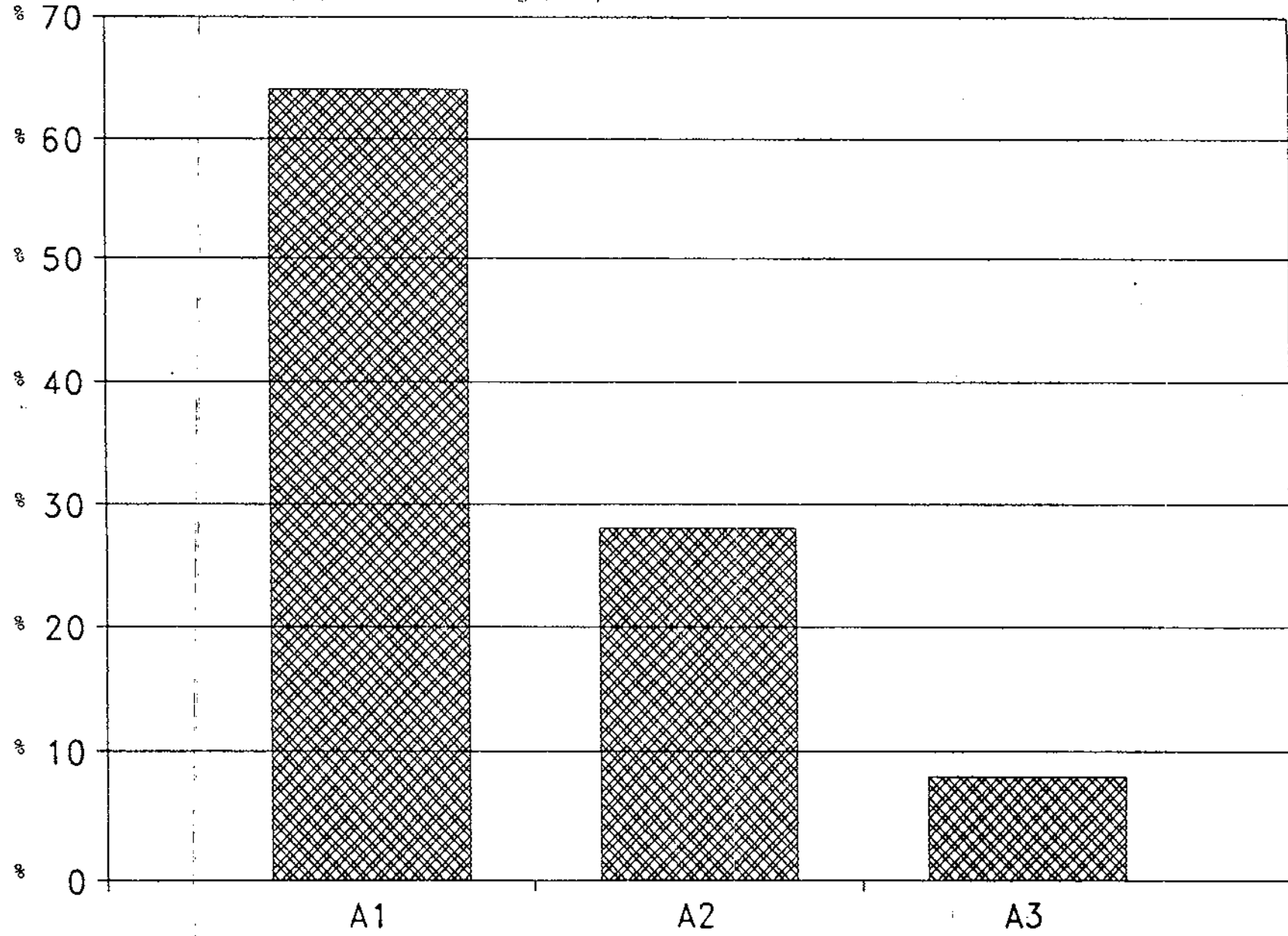

1a κατὰ σάξ, σάξ κρῶσῆρῶν κατὰ ποῖσῆα;
A1 ΝΑΙ A2 ΟΧΙ

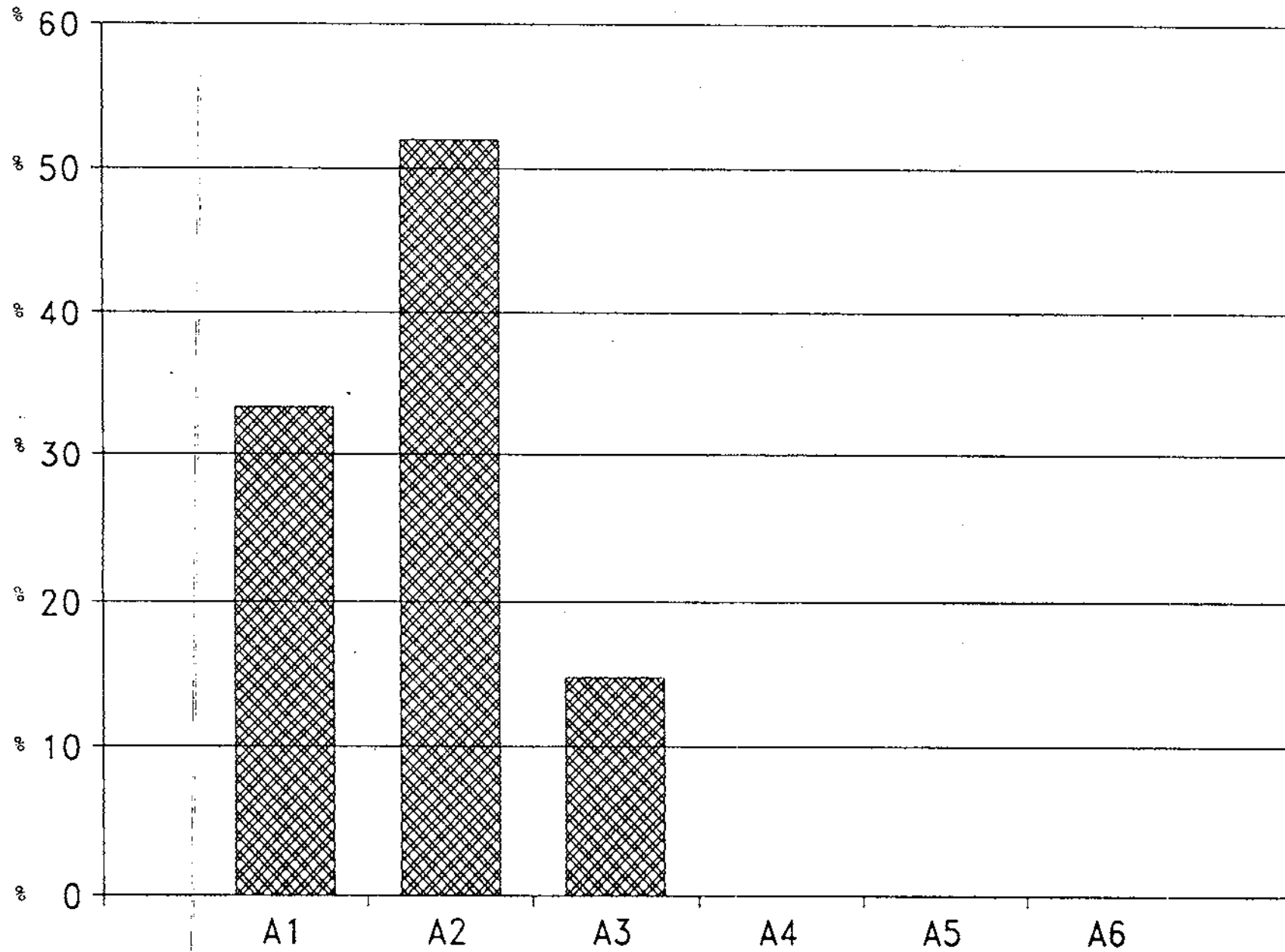

Αξιολόγηση συνθηκών διαβίωσης και διερεύνηση βαθμού ικανοποίησης βασικών αναγκών της τρίτης ηλικίας που διαμένουν σε σπίτι στην περιοχή Λευκωσίας.

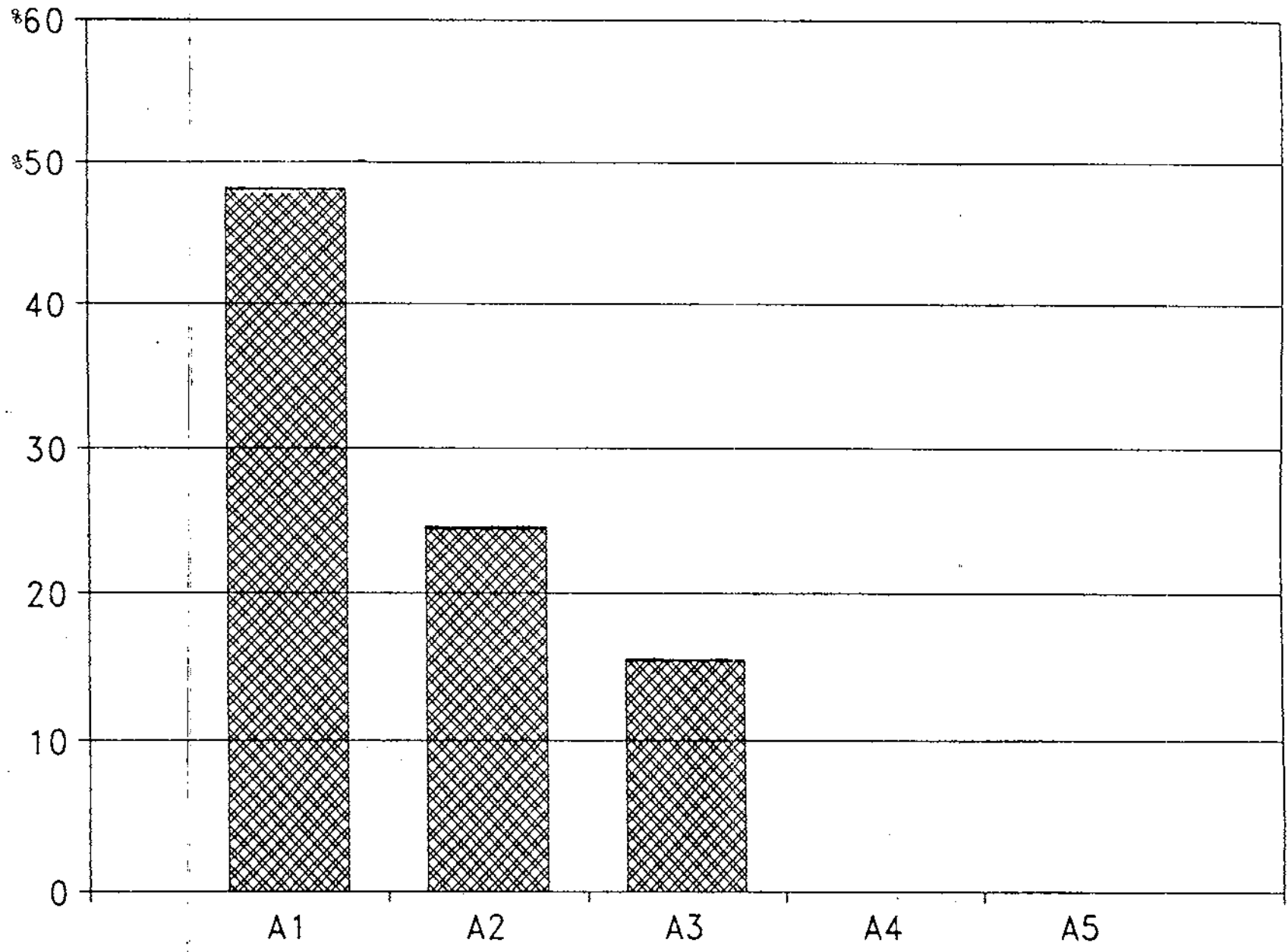
Κατοικία : Α1 Ιδιόκτητη Α2 Ενοικιαζόμενη Α3 Άλλο

Α1 Μόνος/η Α2 Τα παιδιά μου Α3 Συγγενείς Α4 Άλλοι Α5 Γείτονες Α6 Άλλοι

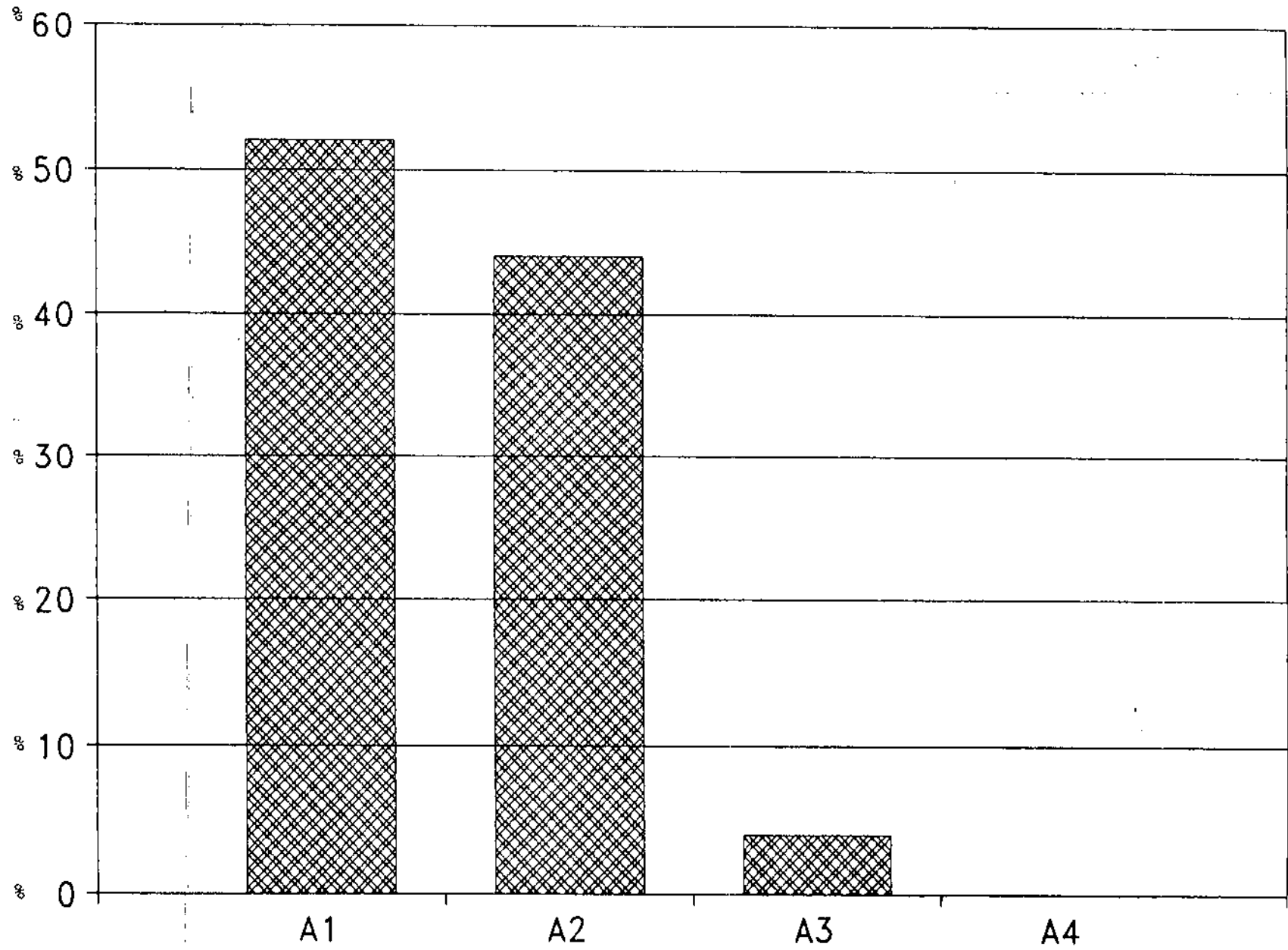

πόσο συχνά συναντιέστε με τα παιδιά σας;
A1 Καθημερινώς A2 Εβδομαδιαίως A3 Ετησίως A4 Σχεδόν καθόλου A5 Καθόλου

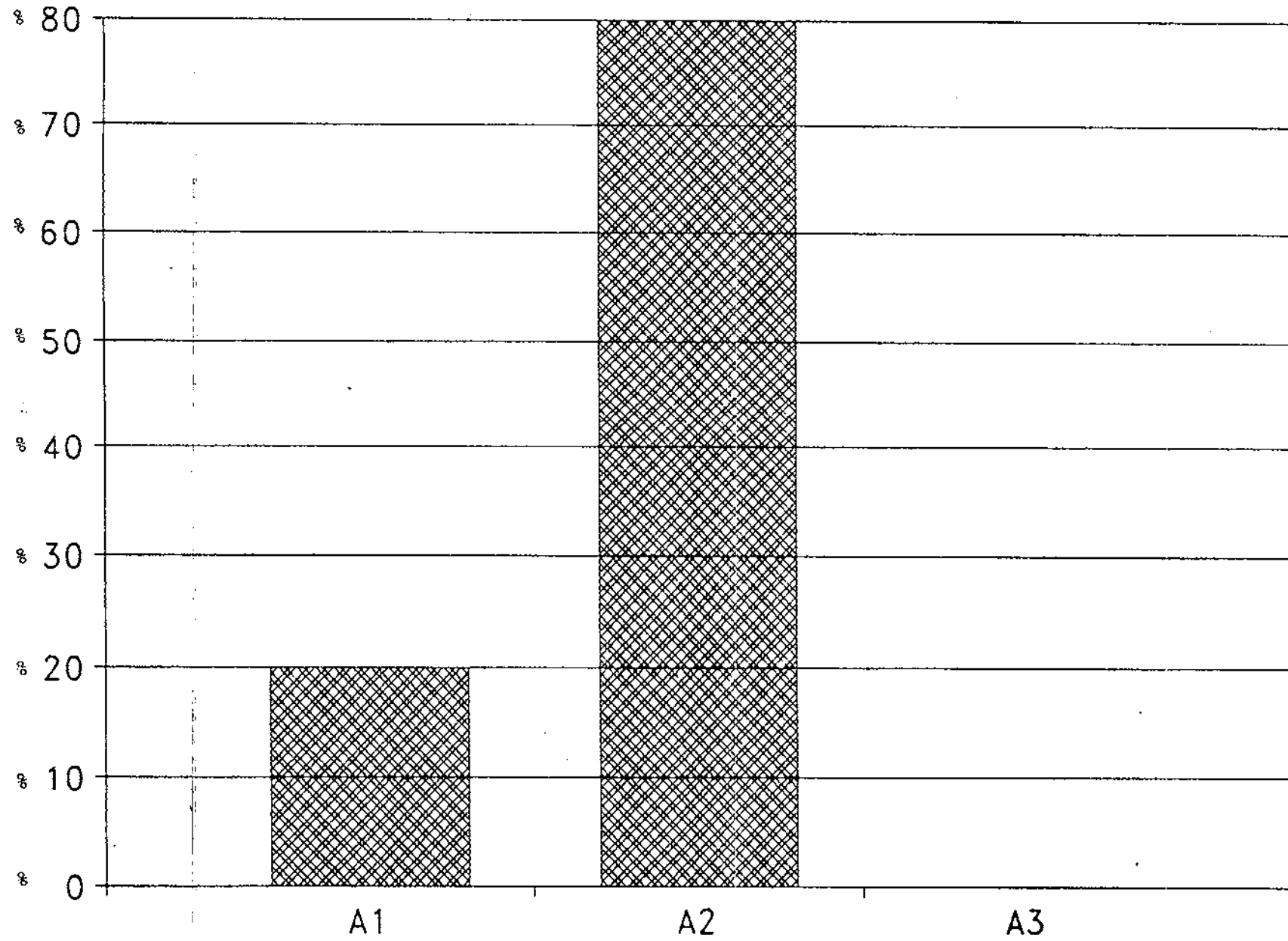

κατοικίας;

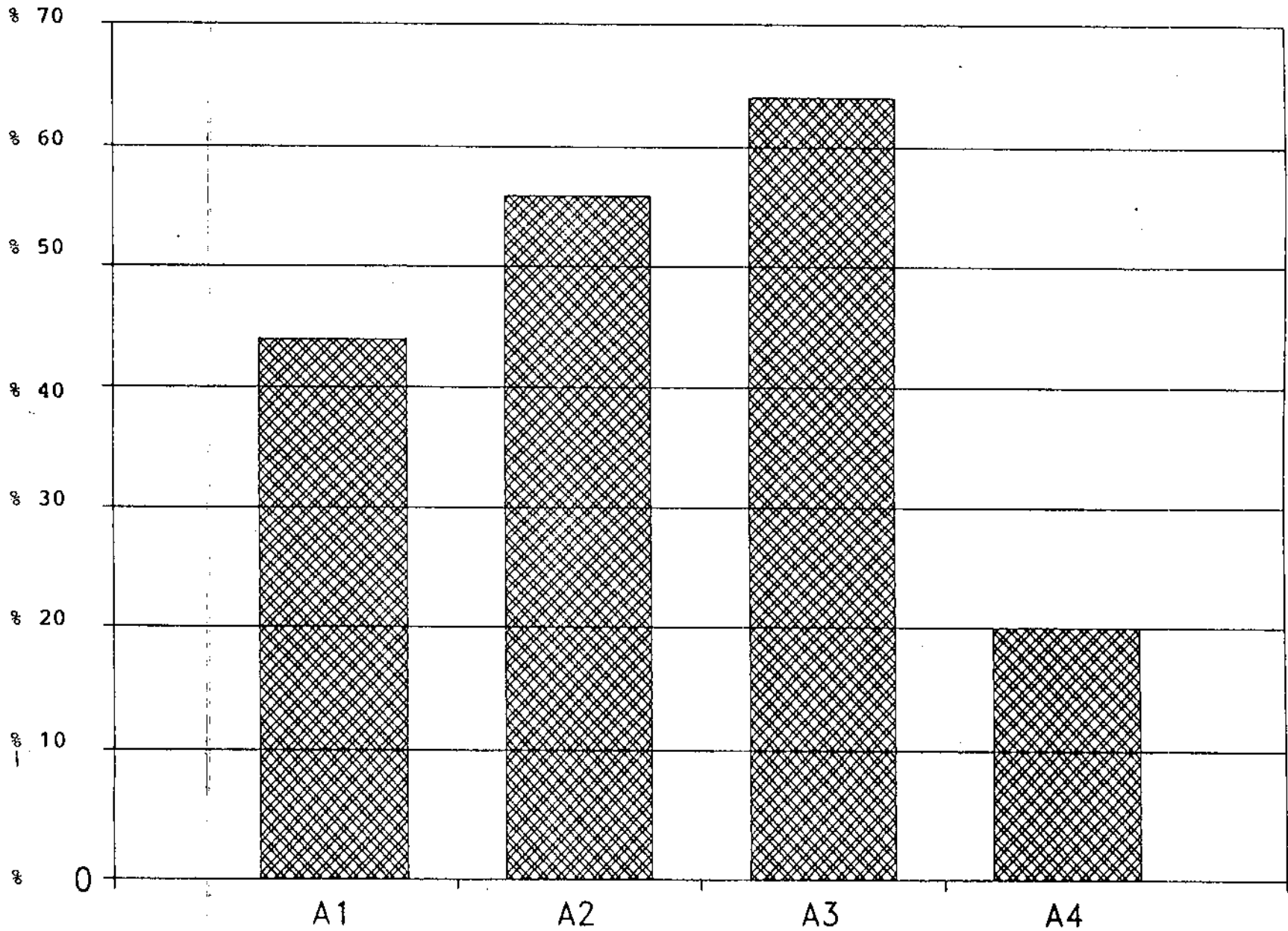
A1 Πολύ καλή A2 Καλή A3 Μέτρια A4 Λοχημη

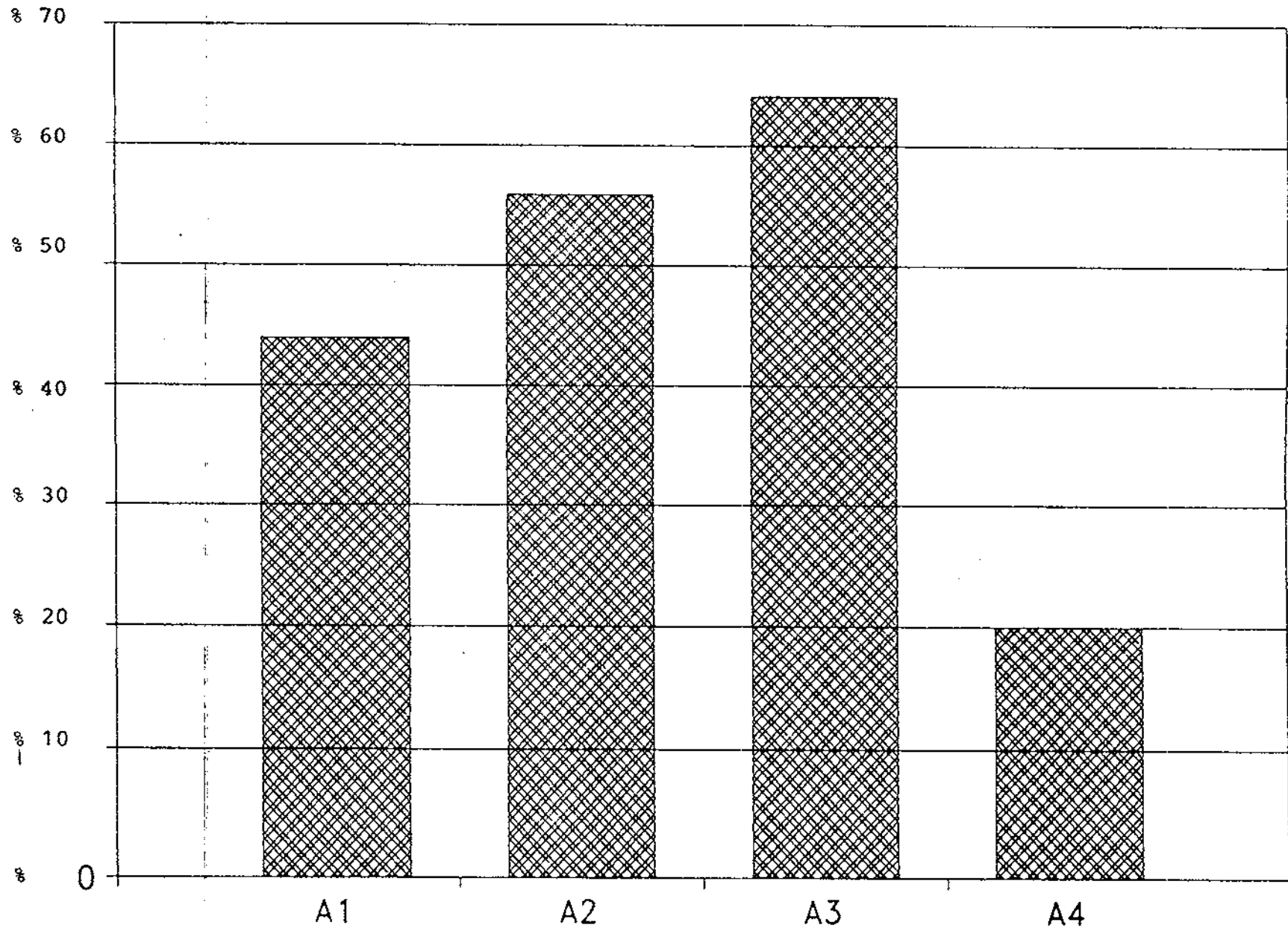
ΠΕΝΤΕ 06
Α1 Διαμέρισμα Α2 Ανεξάρτητη μονοκατοικία Α3 Ανώγειος κατοικία

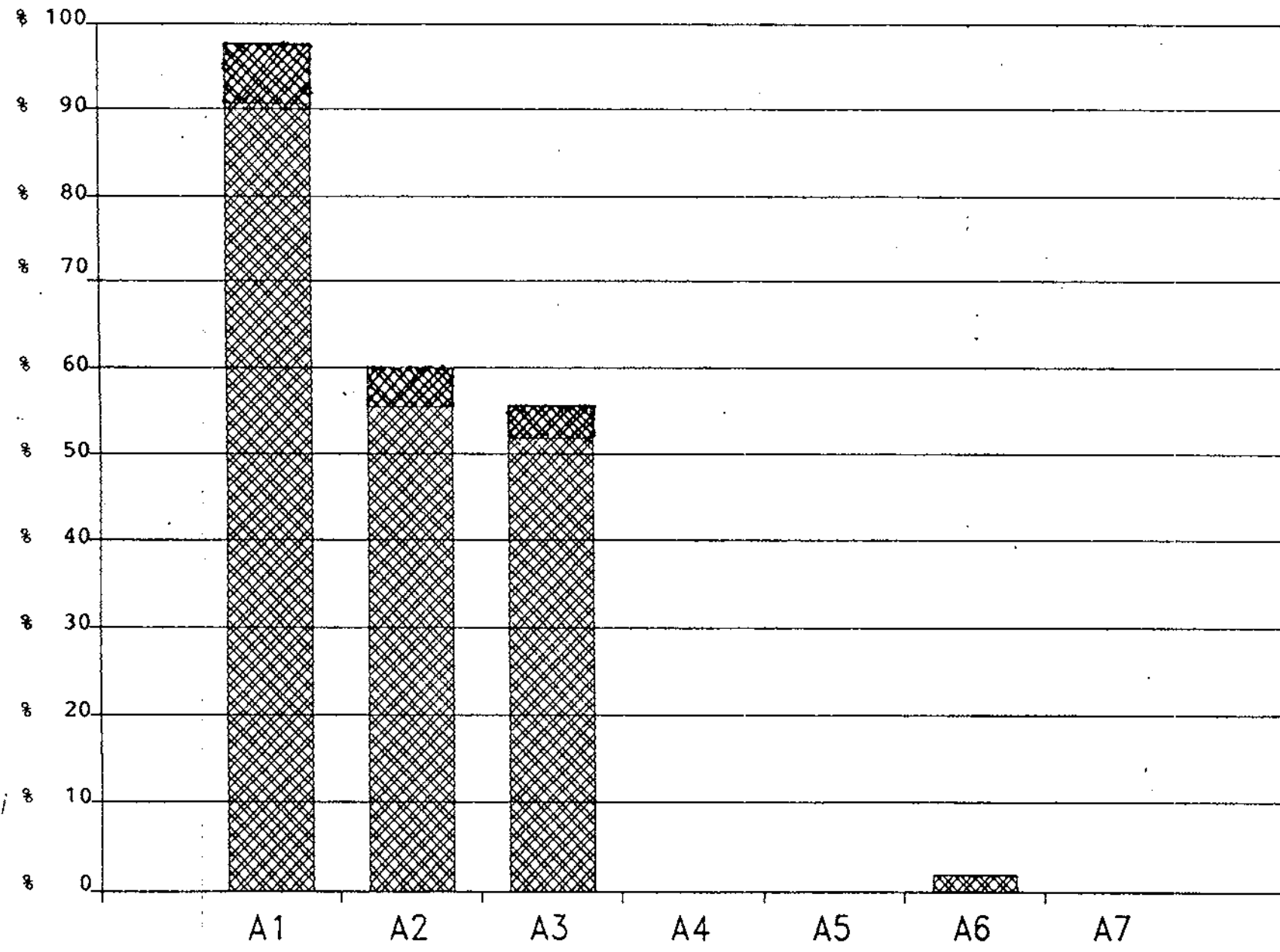
Α1 Βοήθεια σε χρήμα Α2 Βοήθεια σε είδος Α3 Προσωπική συμπαρόταση
Α4 Άλλη βοήθεια

Α1 Βοήθεια σε χρήμα Α2 Βοήθεια σε είδος Α3 Προσωπική συμπαράσταση
Α4 Άλλη βοήθεια

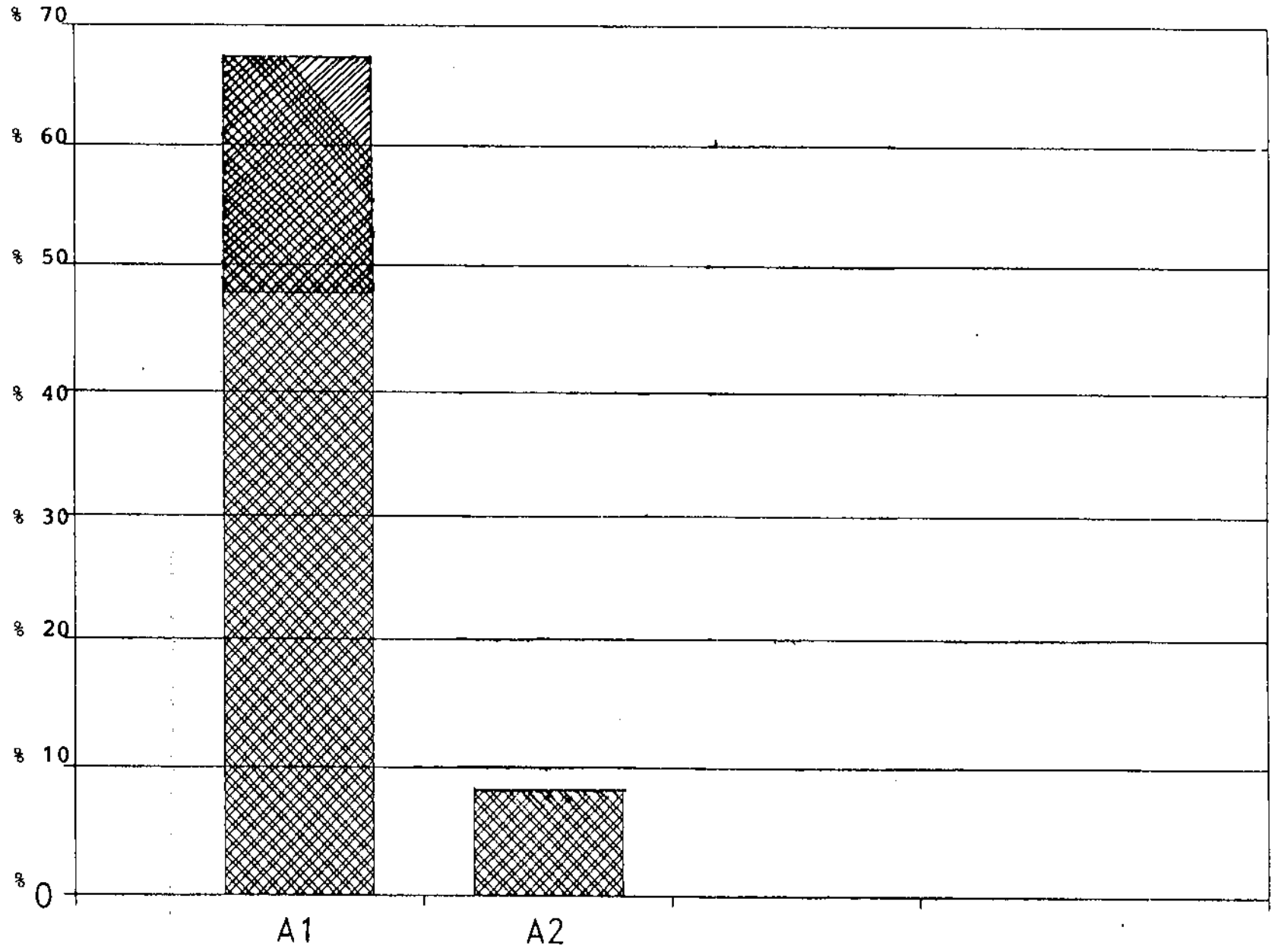
A1 Με σέβονται A2 Με συμβουλεύονται A3 Με υπακούουν A4 Δεν με σέβονται
A5 Δεν με λογαριάζουν A6 Δεν μετρούν οι απόψεις μου A7 Αλλά

Τα παιδιά σας προσφέρουν κάποια βοήθεια;

A1 ΝΑΙ

A2 ΟΧΙ

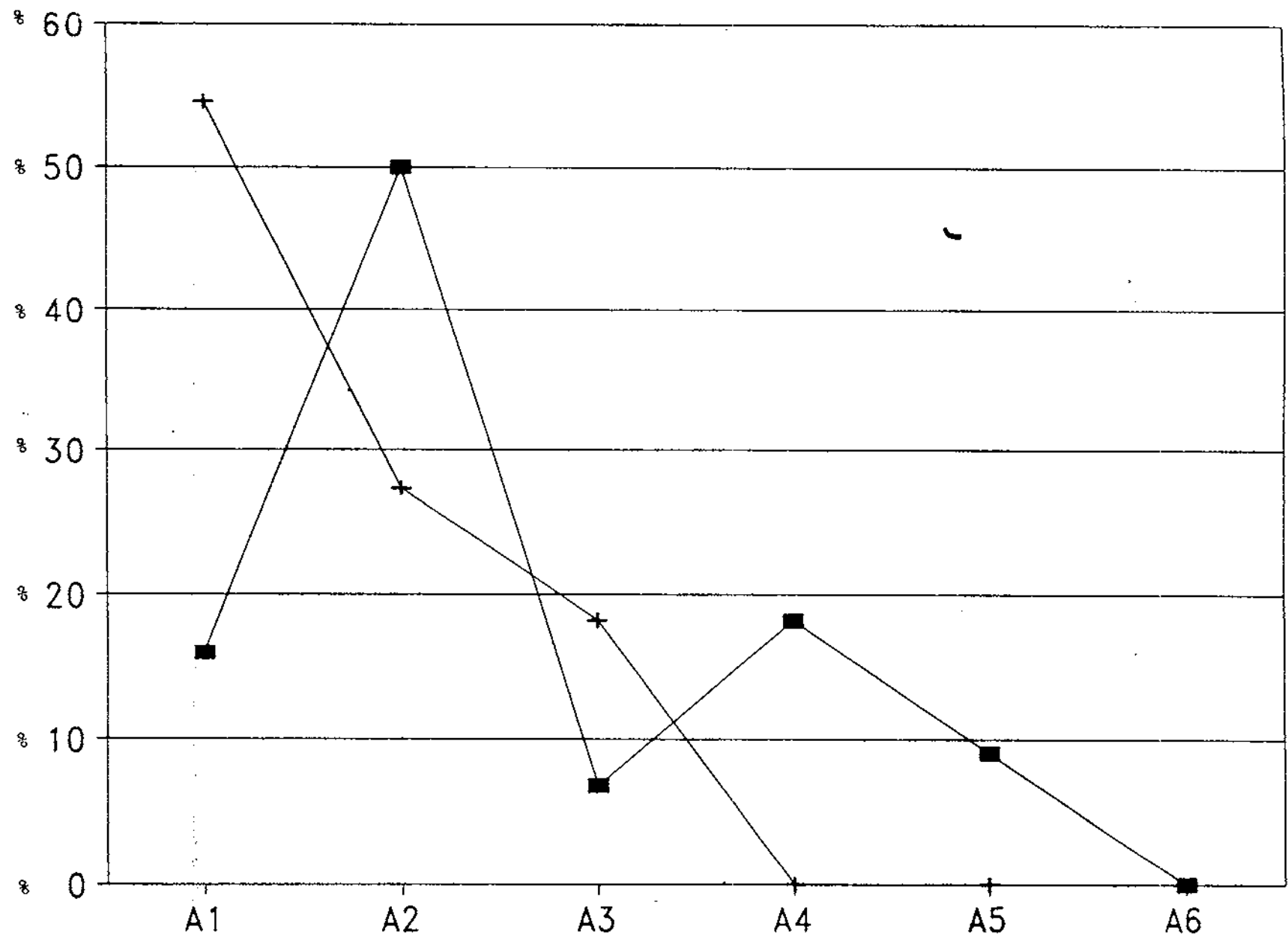

+A 20

B 22

Πόσο συχνά συναντιέστε με τα παϊσιά σας;

A1 Καθημερινώς A2 Εβδομαδιαίως A3 Ετησίως A4 Σχεδόν καθόλου A5 Καθόλου

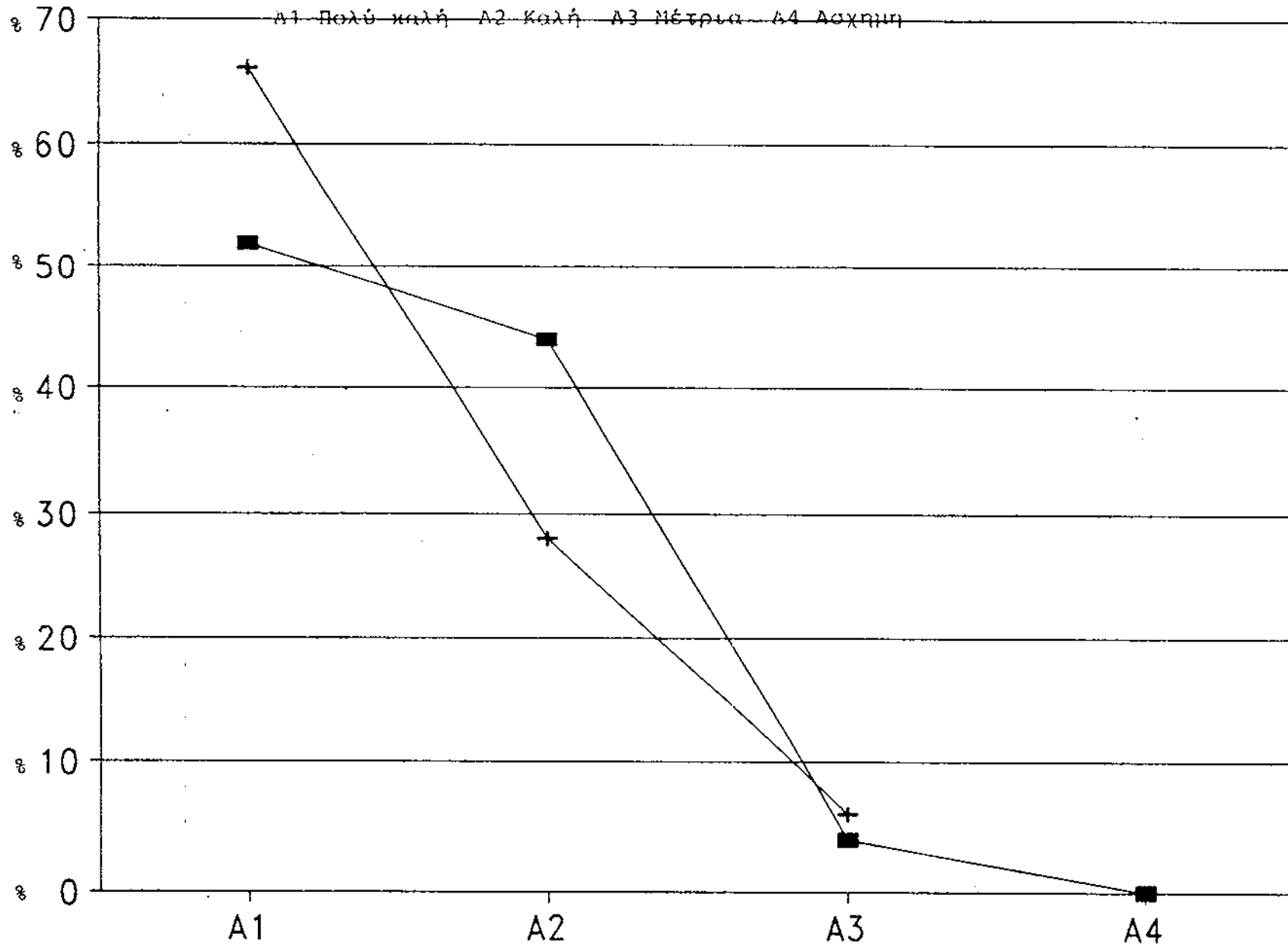
σε στέγες ηλικιωμένων και ανασήρων

B 20

+A 18

Πως θεωρείτε την σημερινή σας κατοικία;

A1 Πολύ καλή A2 Καλή A3 Μέτρια A4 Δυσχημη

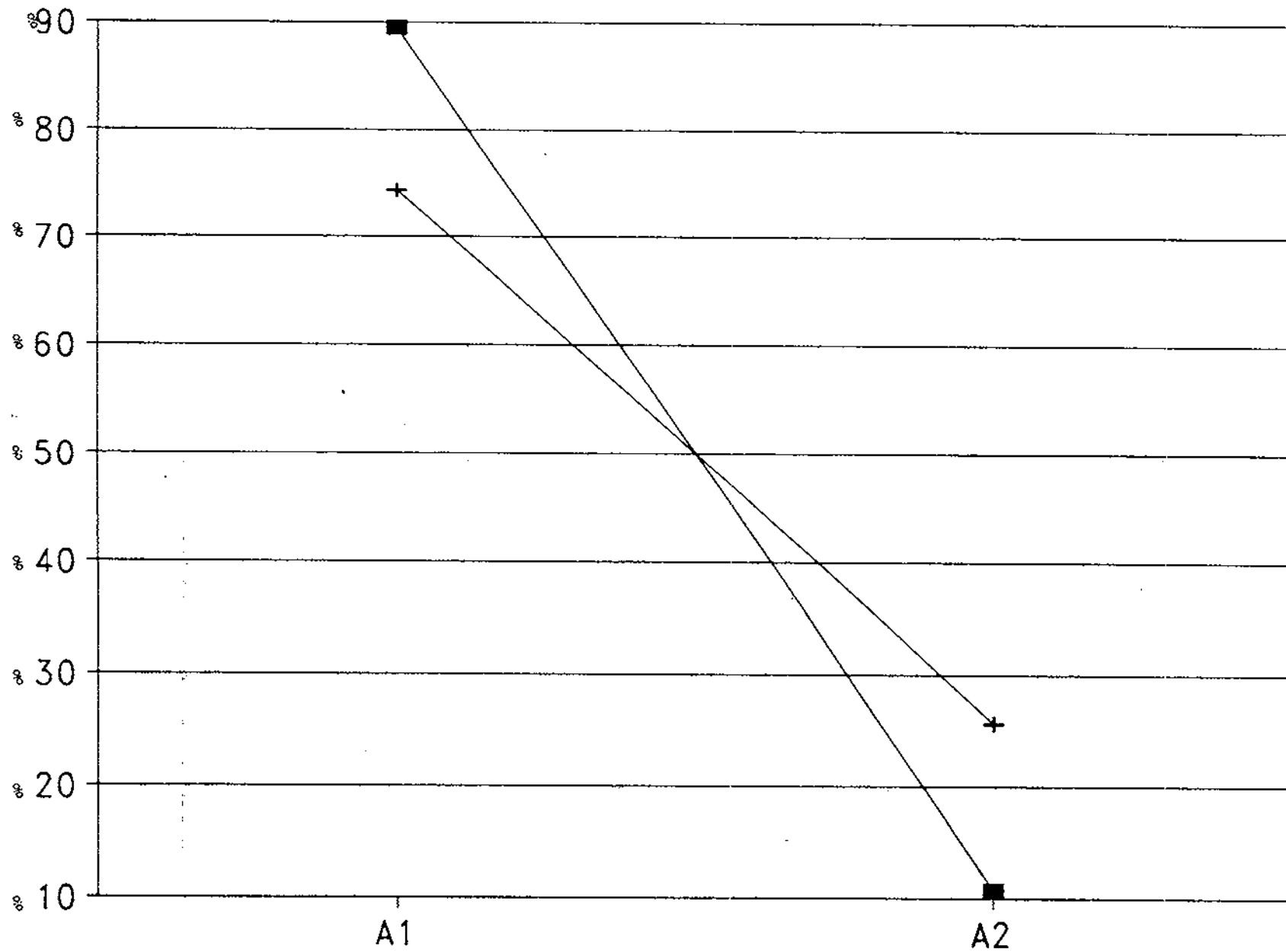

B 23

Τα παιδιά σας σας προσφέρουν κάποια βοήθεια;

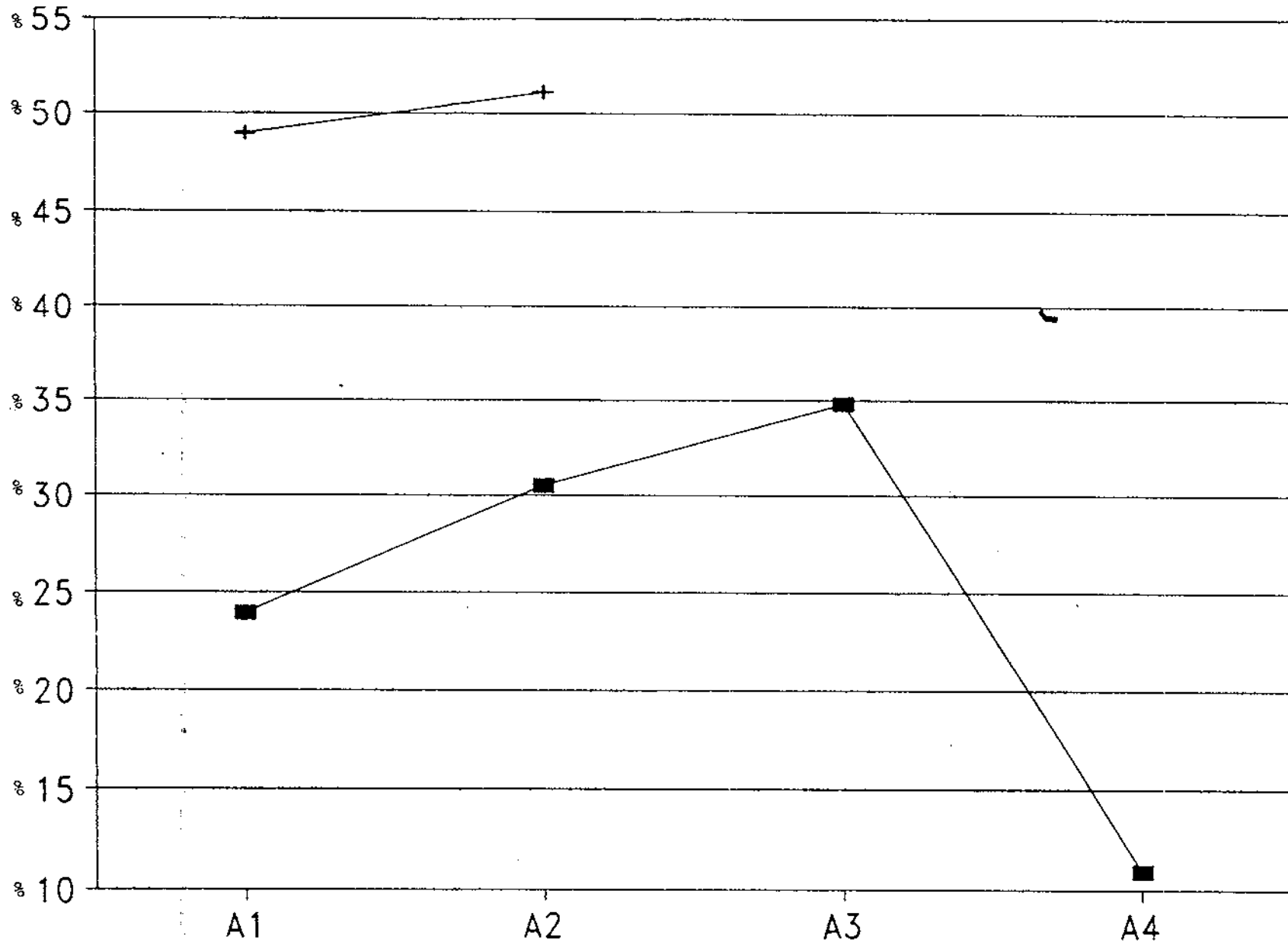
+A 21

A1 ΝΑΙ A2 ΟΧΙ

B 24
+A 22

Τι είδους βοήθεια σας προσφέρουν τα παιδιά σας;
Α1 Βοήθεια σε χρήμα Α2 Βοήθεια σε είδος Α3 Προσωπική συμπαράσταση
Α4 Άλλη βοήθεια

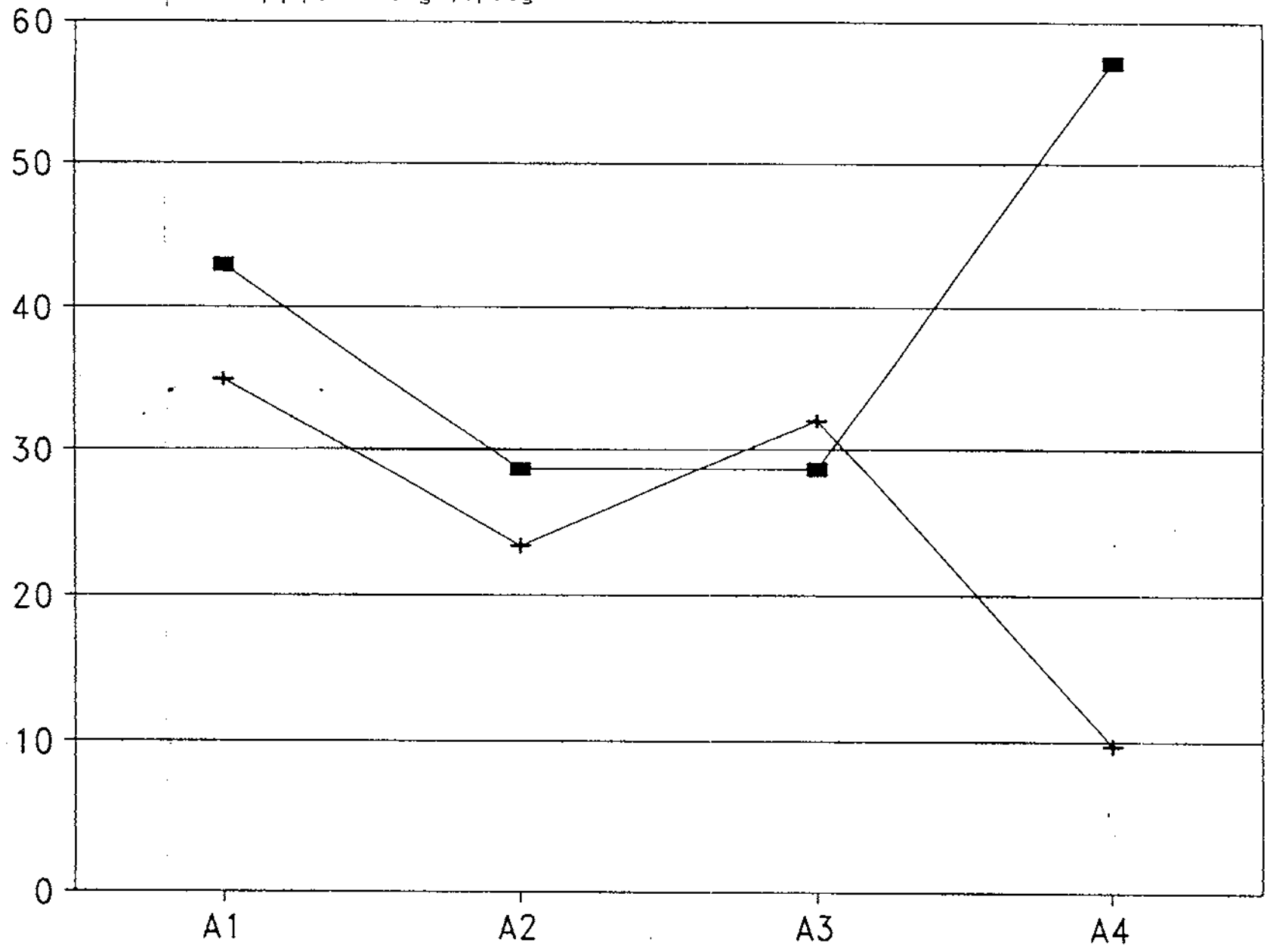
■ B 37

Σας προσφέρουν ουσιαστική βοήθεια στο:

+ A 36

A1 Ψυχολογικό τομέα A2 Οικονομικό τομέα A3 Κοινωνικό τομέα

A4 Επαφή με άλλους φορείς

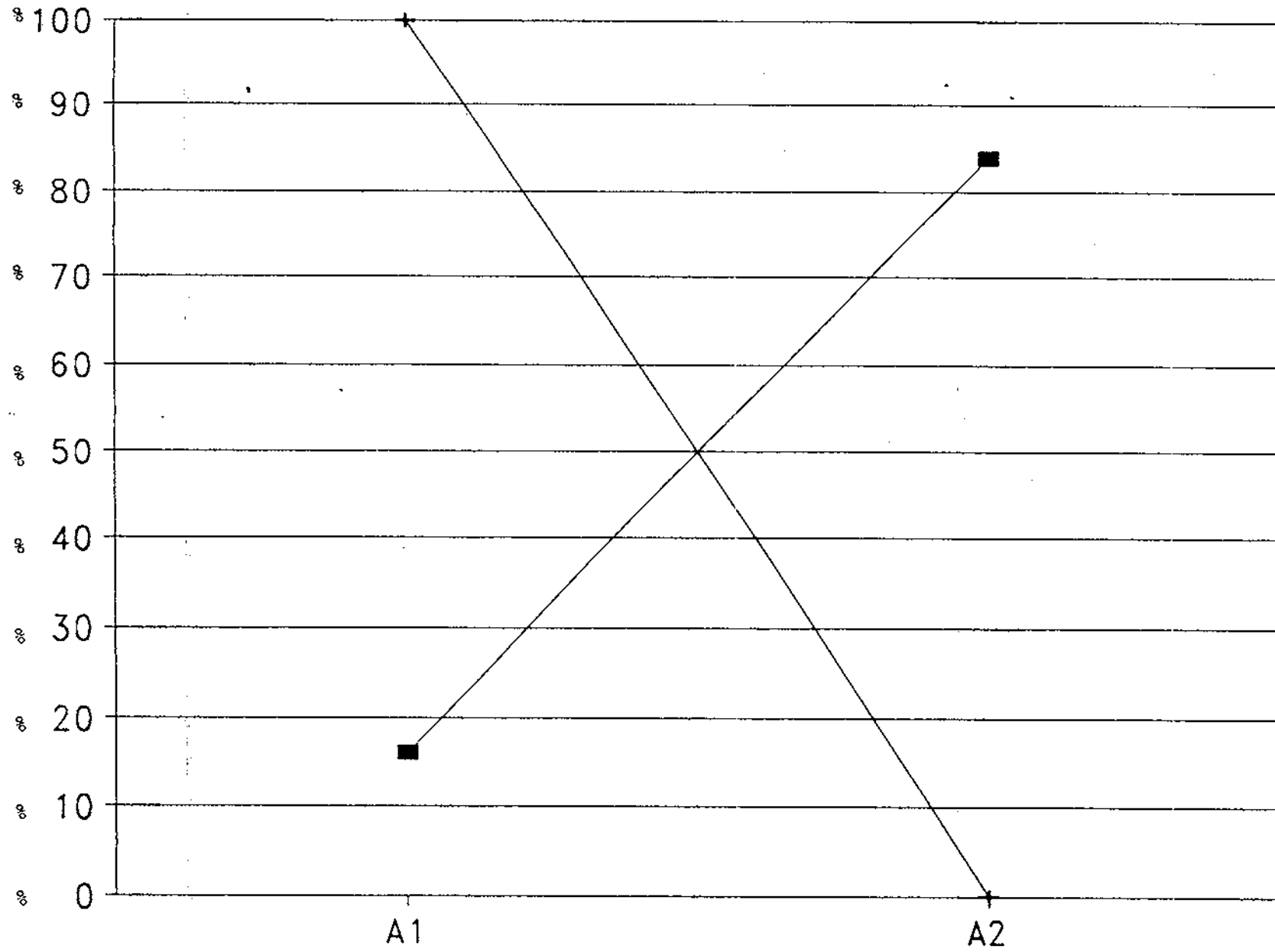

B 34

+A 33

Σας επροκρίνεται Κοινωνικοί Λειτουργοί;

A1 ΝΑΙ A2 ΟΧΙ

B 54

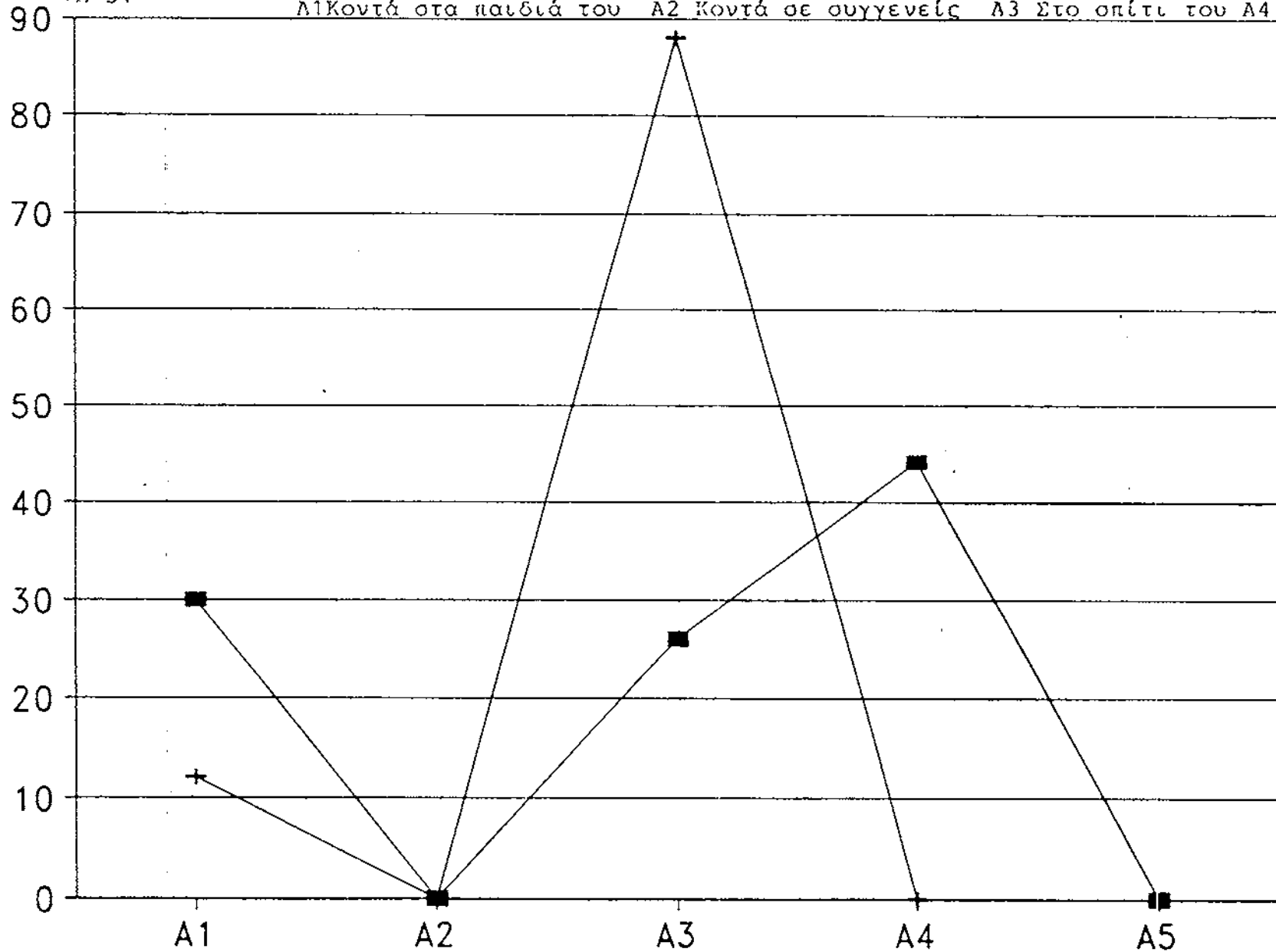
Ποιός είναι κατά την γνώμη σας ο καλύτερος τόπος να περάσει κανείς

+A 51

τα γηρατειά του;

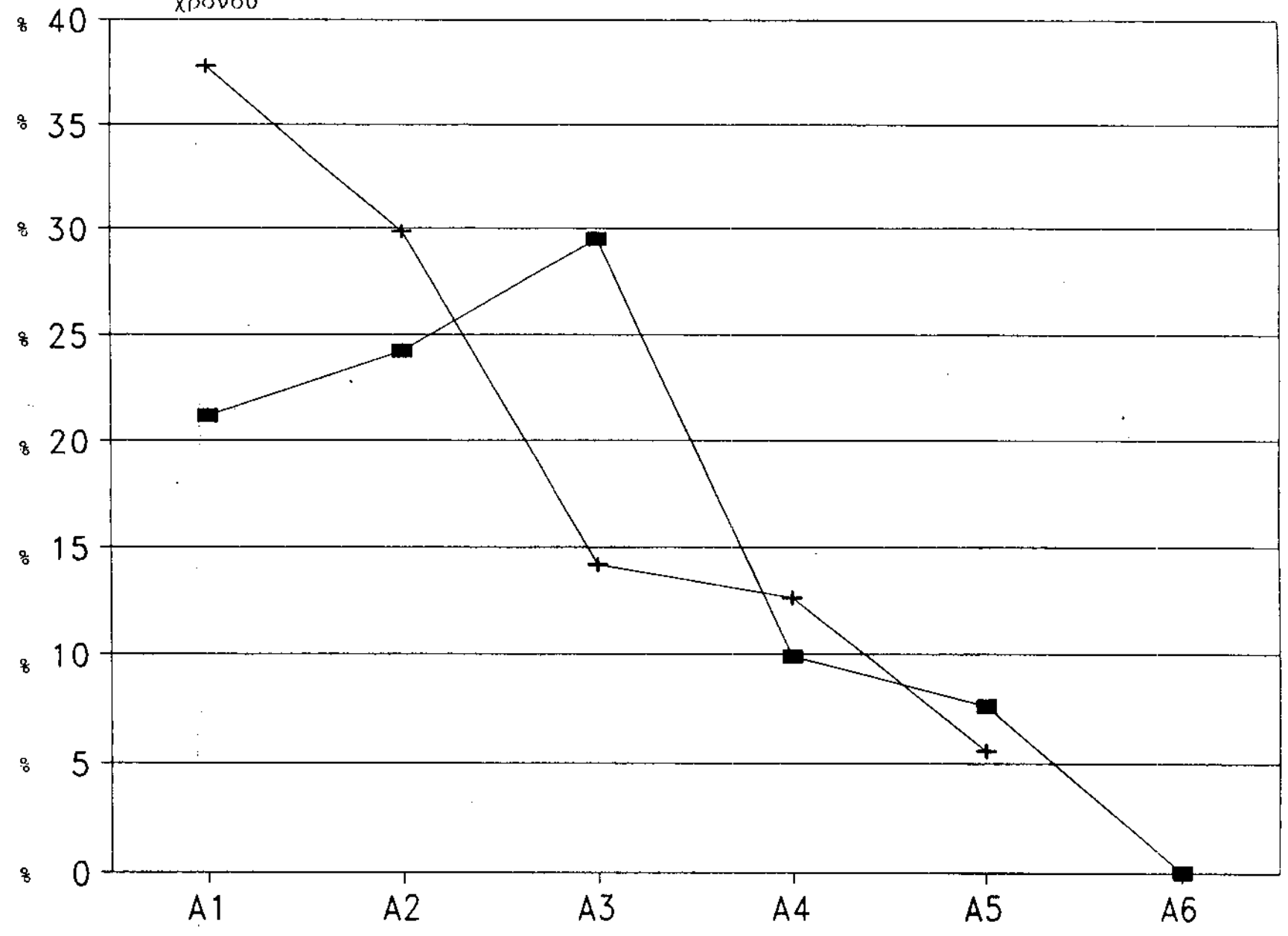
A1 Κοντά στα παιδιά του A2 Κοντά σε συγγενείς A3 Στο σπίτι του A4 Σε ίδρυμα

A5 Άλλο

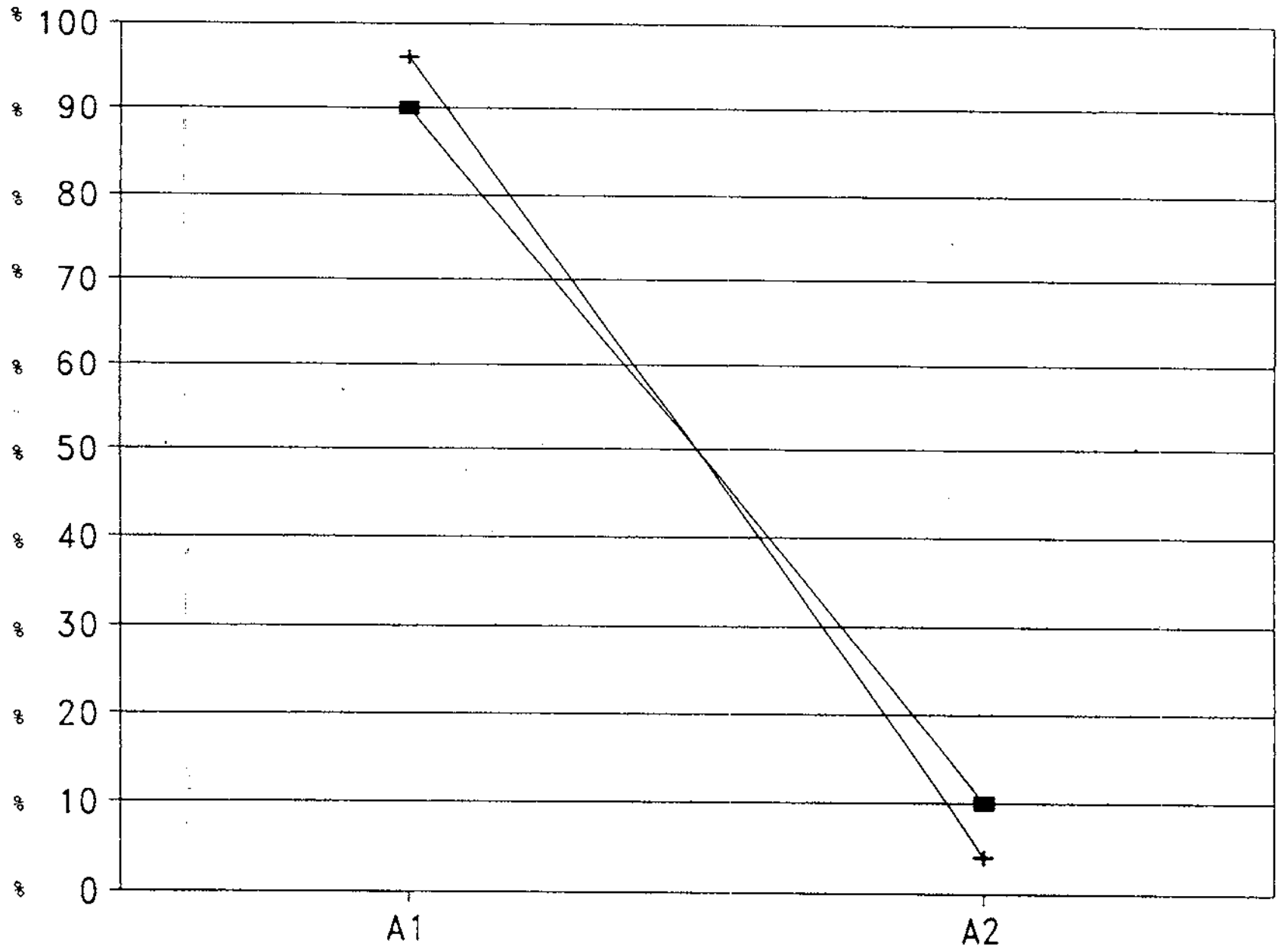
B51
+A49

Εάν ΝΑΙ, τους κυριότερους λόγους
Α1 Αυτοεξυπηρέτηση Α2 Αποκατάσταση παιδιών Α3 Κάλυψη από ιατροφαρμακευτική
περίθαλψη Α4 Ικανοποιητικό εισόδημα Α5 Σωστή εκμετάλλευση του ελεύθερου
χρόνου

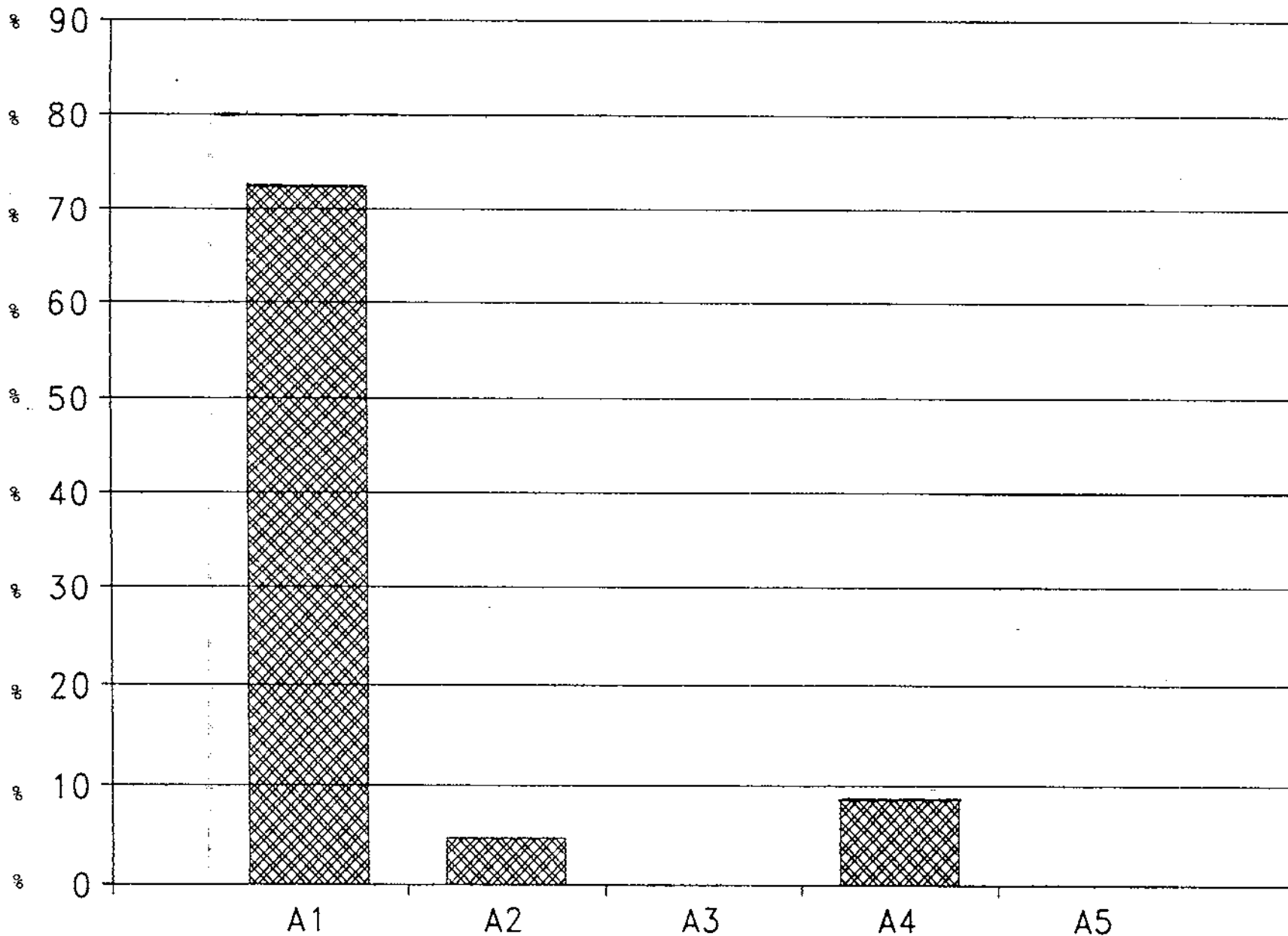
B 50
+A 48

Είσαι ευχαριστημένος/η από τα γηρατειά σου;
Α1 ΝΑΙ Α2 ΟΧΙ

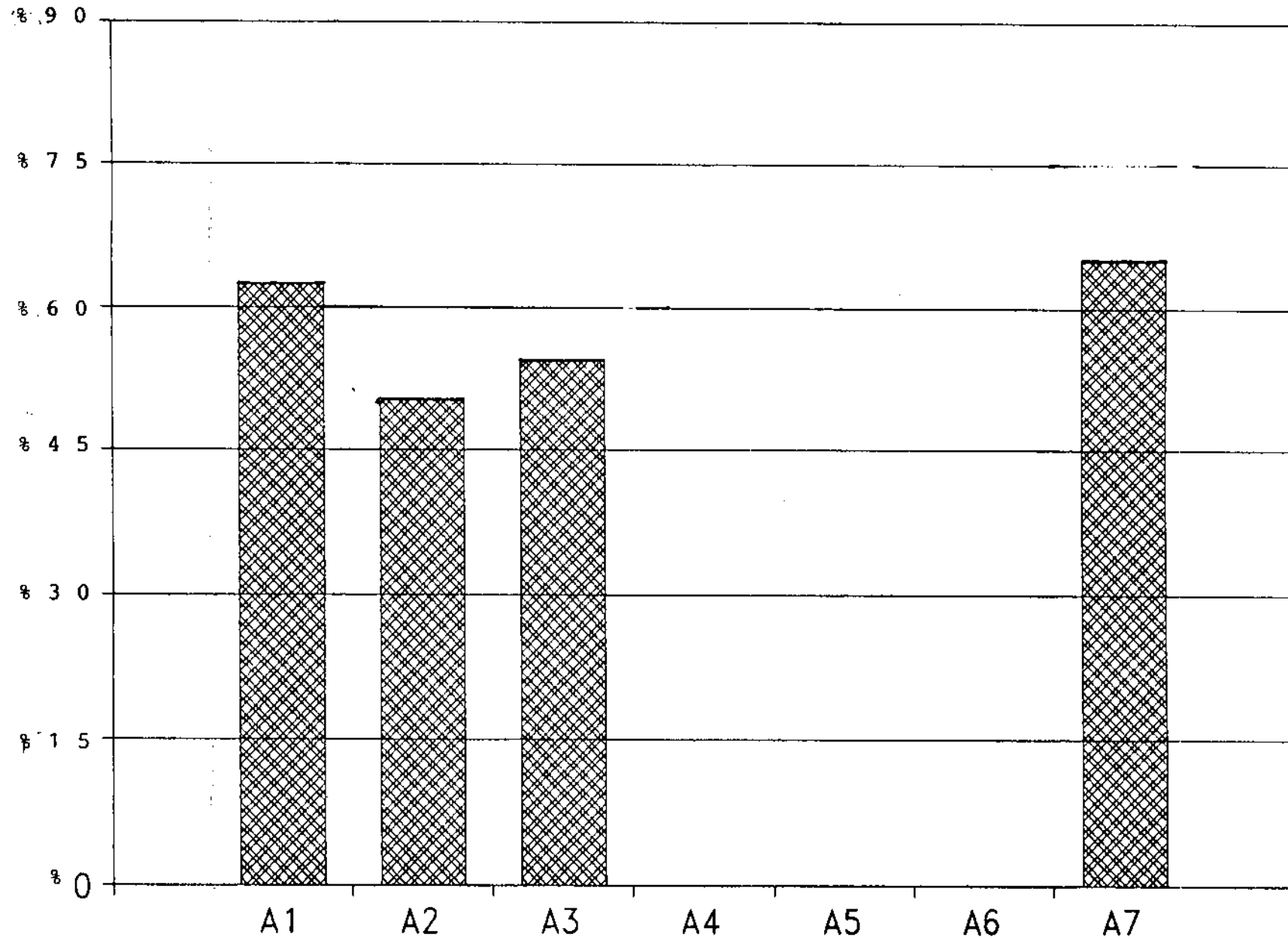

Πόσο συχνά συναντιέστε με τα παιδιά σας;

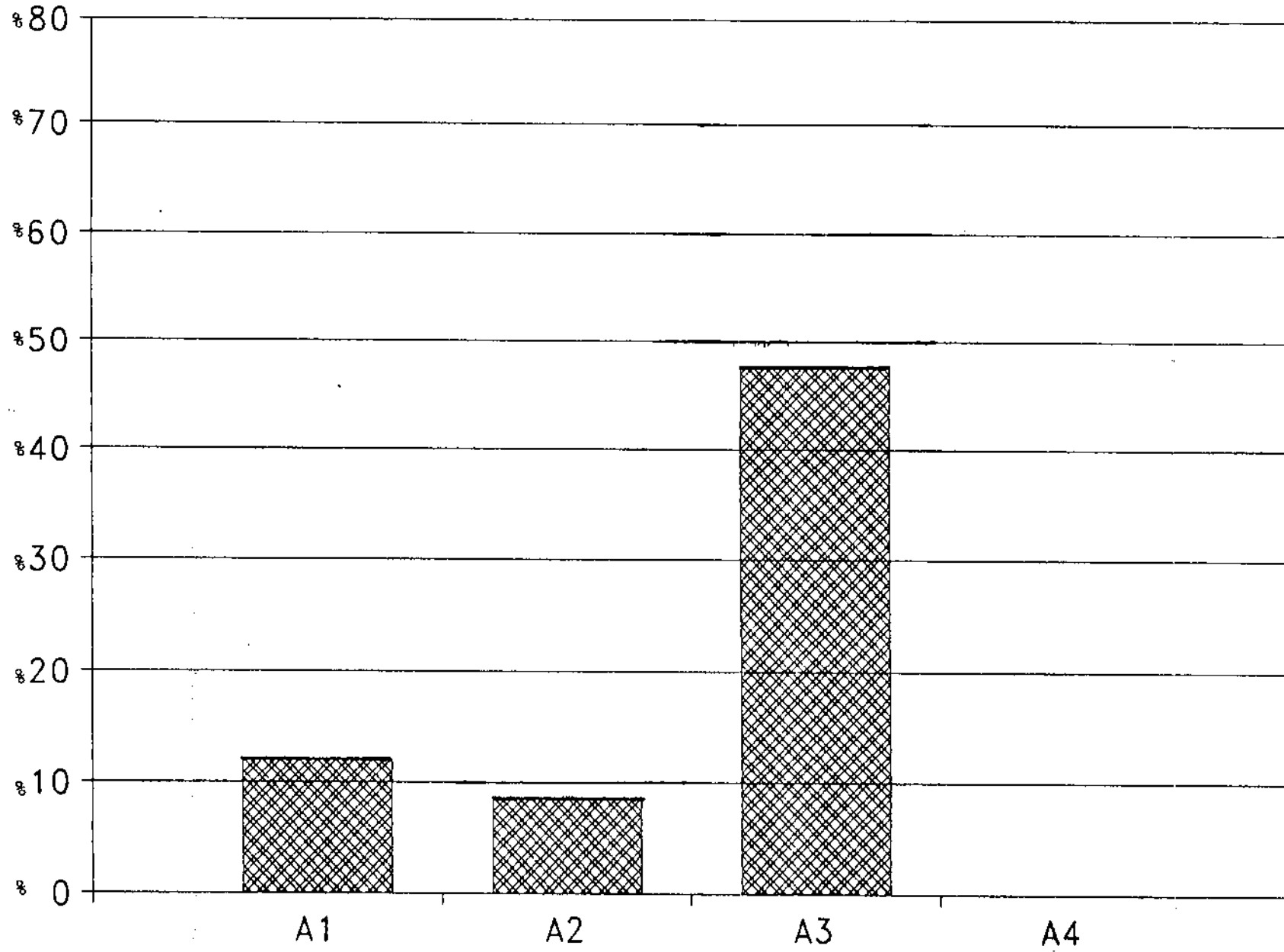
A1 Καθημερινώς , A2 Εβδομαδιαίως , A3 Μηνιαίως , A4 Ετησίως , A5 Σχεδόν καθόλου

A1 Με σέβονται A2 Με συμβουλεύονται A3 Με υπακούουν A4 Δεν με σέβονται
A5 Δεν με λογαριάζουν A6 Δεν μετρούν οι απόψεις μου A7 Μου συμπαραστέκονται

A1 Οικονομική βοήθεια A2 Βοήθεια σε είδος A3 Προσωπική συμπαράσταση A4 Κάτι άλλο

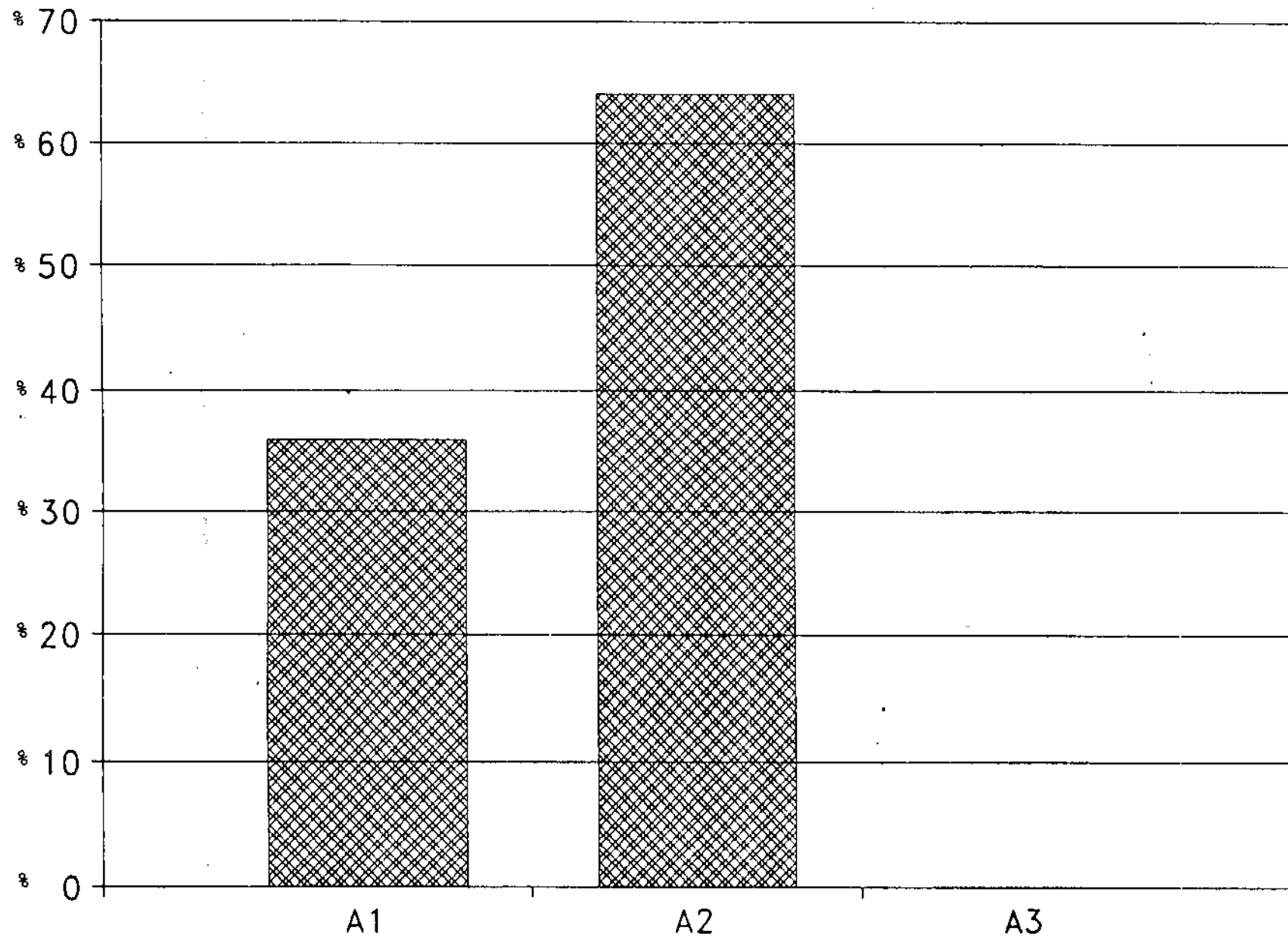

ΜΕΝΕΤΕ ΟΣ

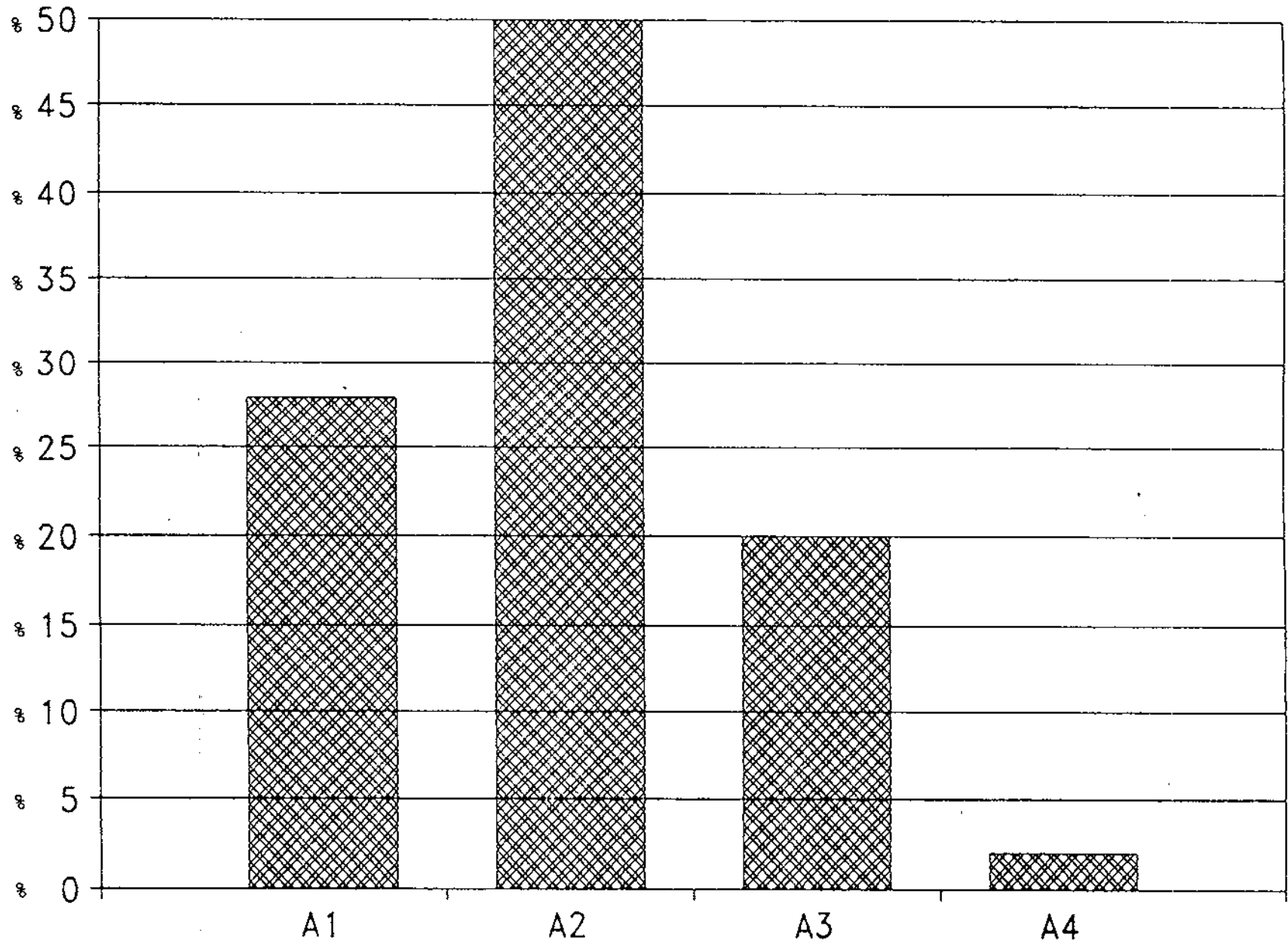
A1 Διαμέρισμα

A2 Ανεξάρτητη μονοκατοικία

A3 Ανώγειος κατοικία

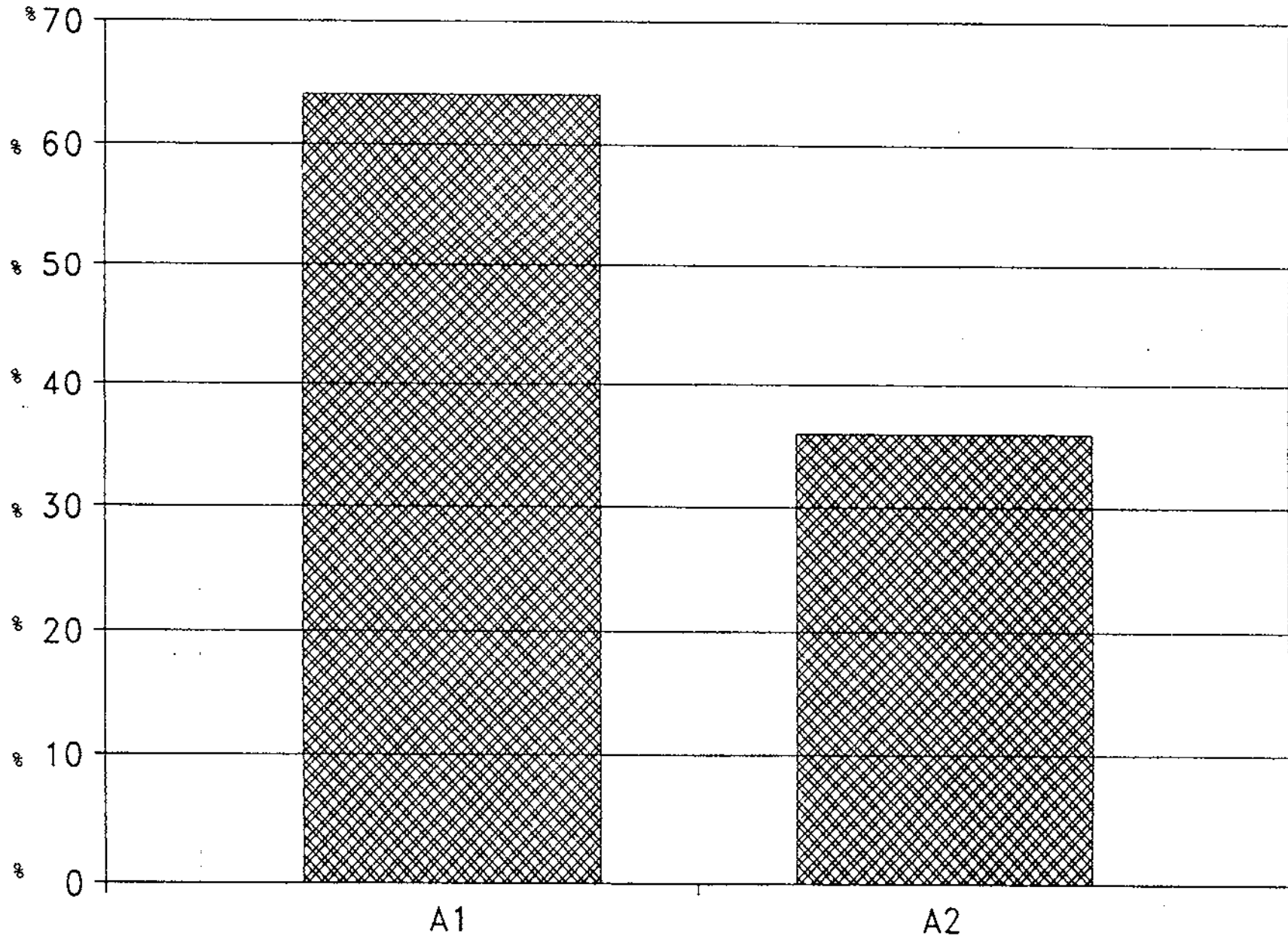

Πως θεωρείτε την κατάσταση της σημερινής σας κατσίκας,
A1 Πολύ καλή A2 Καλή A3 Μέτρια A4 Ασχημη

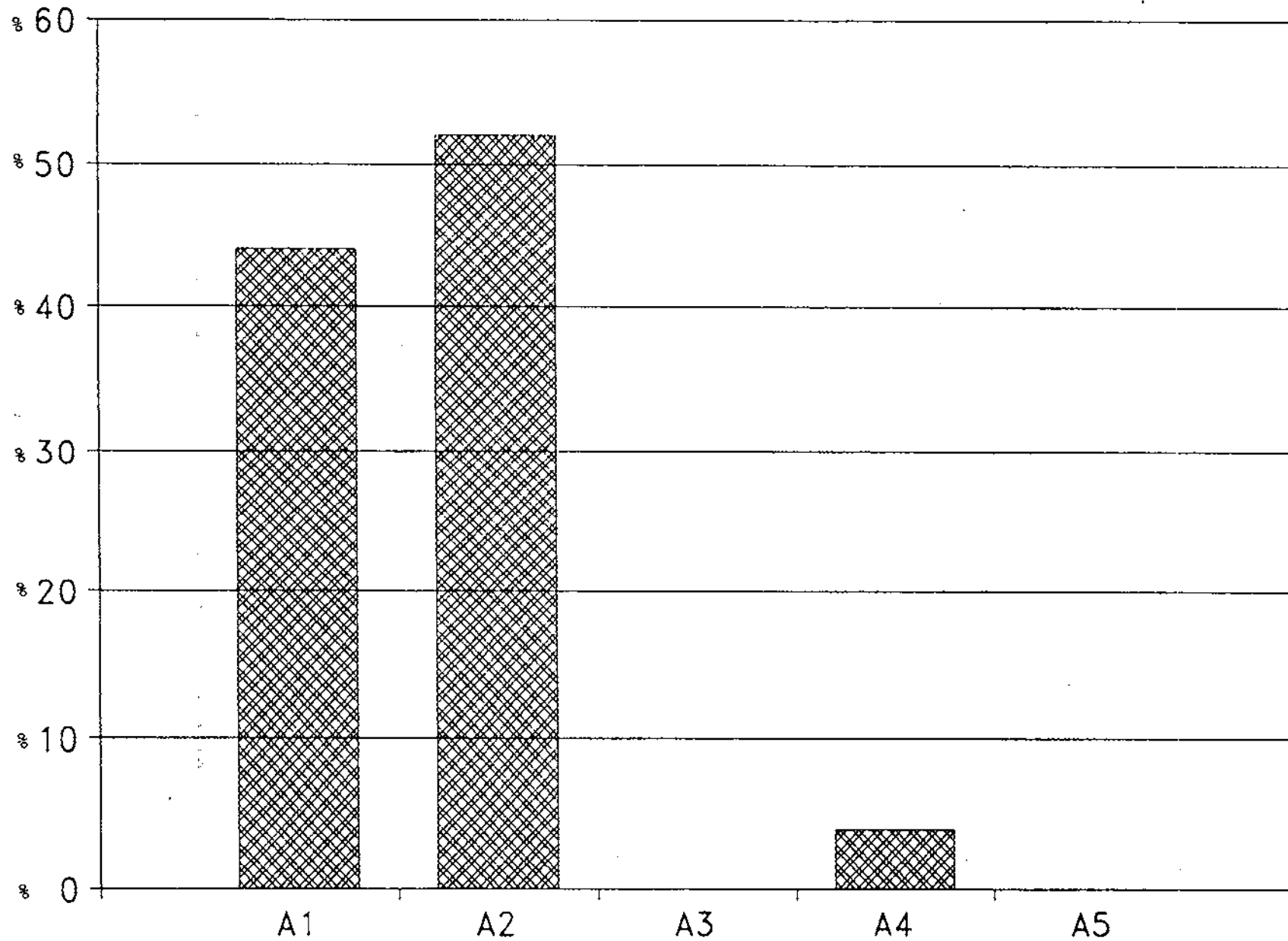
Θα θέλετε στο μέλλον από τα παιδιά σας να σας προσφέρουν κάποια βοήθεια;

A1 ΝΑΙ A2 ΟΧΙ

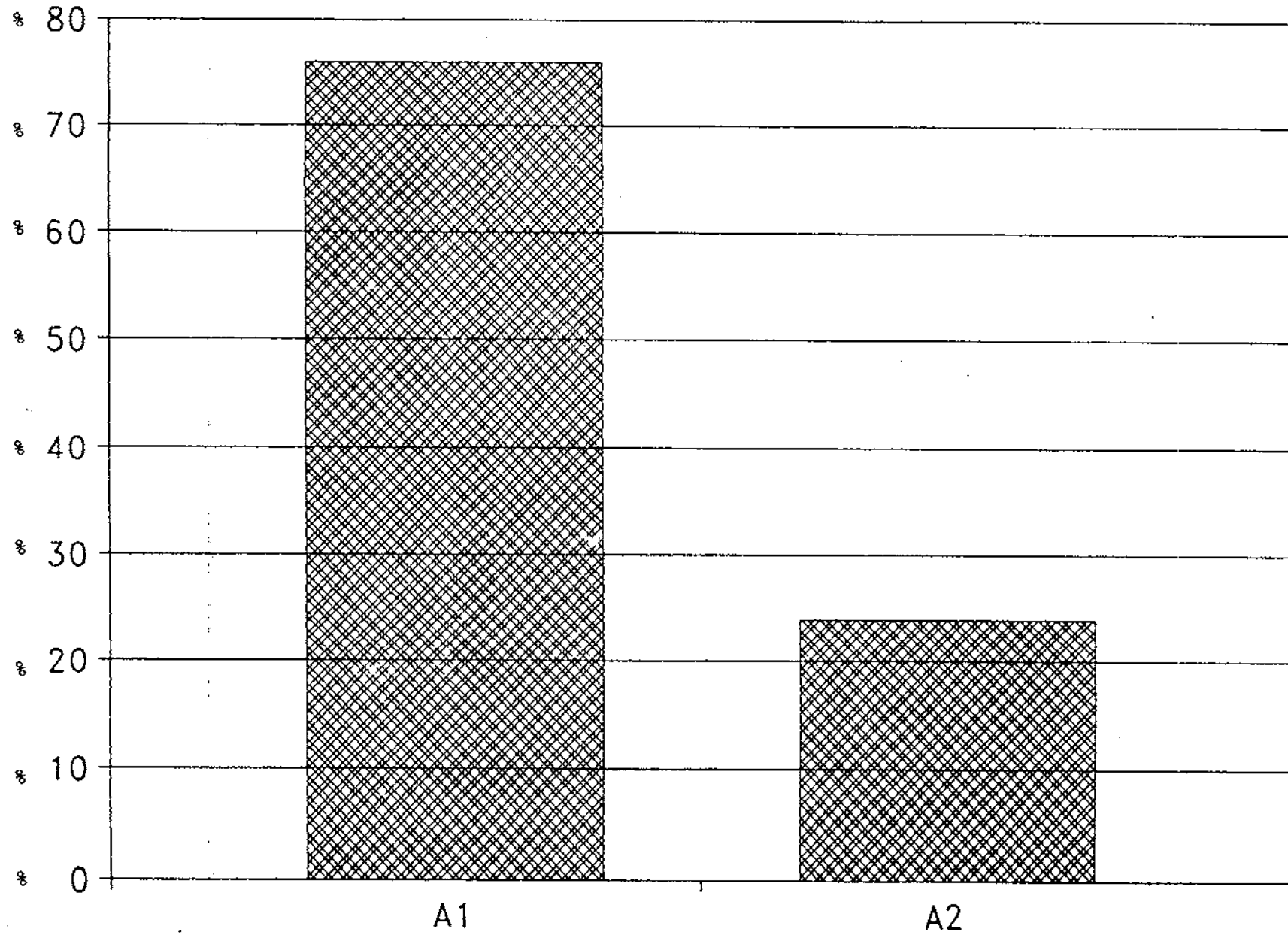

Όταν αρρωστήσετε ποιο πρόσωπο φροντίζει για γιατρό;

A1 Μόνος/η A2 Σύζυγος A3 Παιδιά A4 Συγγενείς A5 Φίλοι

νται στην τρίτη ηλικία και που τώρα διαμένουν στην περιοχή Λευκωσίας.
Κατοικία: A1 Ιδιόκτητη, A2 Ενοικιαζόμενη

Διανομή πληθυσμού σε τρεις ομάδες χρονολογικά απο το 1980, 2000 και 2020(25).

Μέλη κ. κρατών	Αριθμός Κρατών	Αναλογία κατά ηλικίες και ομάδες		
		0-14	15-64	65+
<hr/>				
1980				
Γηραιότερος πληθυσμός	2	18-19	65-66	16
Δ.Γερμανία, Σουηδία.				
Μεσαίο 1	10	19-23	63-68	13-15
Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Αγγλία, Ελλάδα, Ιταλία, Λου- ξεμβούργο, Νορβηγία, Ελβετία.				
Μεσαίο 2	6	23-27	63-68	8-11
Κύπρος, Ισλανδία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Ισπανία.				
Νεότεροι πληθυσμοί	2	30-38	57-59	5-11
Ιρλανδία, Τουρκία.				
Όλες	20	18-38	57-68	5-16
<hr/>				
2000				
Γηραιότερος πληθυσμός	9	16-19	66-69	15-17
Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Δ.Γερμανία, Ιταλία, Λου- ξεμβούργο, Νορβηγία, Σουη- δία, Ελβετία.				
Μεσαίο 1	6	19-22	63-70	9-16
Γαλλία, Αγγλία, Ελ- λάδα, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Ισπανία.				
Μεσαίο 2	3	21-23	66-67	10-13
Κύπρος, Ισλανδία, Πορτογαλία.				
Νεότεροι πληθυσμοί	2	24-33	62-64	5-9
Ιρλανδία, Τουρκία.				
Όλες.	20	16-33	62-69	5-17

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ο περί Στεγών δια Ήλικιωμένους και Αναπήρους Νόμος του 1981 εκδίδεται δια δημοσιεύσεως εις την επίσημον εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 52 τοῦ Συντάγματος.

Ἀριθμός 79 τοῦ 1981

ΝΟΜΟΣ ΠΡΟΝΟΩΝ ΠΕΡΙ ΣΤΕΓΩΝ ΔΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΟΥΣ

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἀντιπροσώπων ψηφίζει ὡς ἀκολούθως:—

1. Ὁ παρὼν Νόμος θὰ ἀναφέρηται ὡς ὁ περί Στεγῶν δια Ἁλικιω-
μένων καὶ Ἀναπήρους Νόμος τοῦ 1981. Συντοπικὸς
τίτλος.

Μέρος I - ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑ

2. Ἐν τῷ παρόντι Νόμῳ, ἐκτὸς ἐὰν ἄλλως προκύπη ἐκ τοῦ Ἐργασία
κειμένου—

«πρόσωπον» σημαίνει φυσικὸν ἢ νομικὸν πρόσωπον καὶ περι-
λαμβάνει σῶμα ἢ ομάδα προσώπων, ἔχον ἢ ἔχουσαν νομικὴν
προσωπικότητα ἢ μὴ·

«στέγη» σημαίνει οἰκονομικὸν ὑποστατικὸν ἐν τῷ ὁποίῳ παρέ-
χεται διαμονὴ καὶ περίθαλψις εἰς πρόσωπα ἀνω τῶν δεκαοκτῶ
ἔτων τὰ ὁποῖα, ἐνεκὸν ἀναπηρίας ἢ προκεχωρημένης ἡλικίας ἢ
ἐνεκὸν οἰκονομικῶν λόγων ἢ οἰκονομικῶν συνθηκῶν, ἔχου-
σιν ἀνάγκην περιθάλψεως καὶ μερίμνης, καὶ περιλαμβάνει πᾶν
ἢ πάντα ἐν σχέσει πρὸς τὸ τοιοῦτον ὑποστατικὸν χρησιμοποιού-
μενον ἕτερον ὑποστατικὸν ἢ χῶρον·

Νοεῖται ὅτι δὲν περιλαμβάνει οἰκονομικὸν ἔδραμα ἢ ὑποστα-
τικὸν εἰς τὸ ὁποῖον, ὡς προνοεῖται διὰ τοῦ ἀρθροῦ 14, δὲν ἐφαρ-
μόζεται ὁ παρὼν Νόμος.

«Υπουργός» σημαίνει τὸν Υπουργὸν Ἐργασίας καὶ Κοινωνι-
κῶν Ἀσφαλίσεων.

Μέρος II. - ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΕΓΩΝ

3. Οἰδὲν πρόσωπον δύναται νὰ διατηρῇ οἰκονομικὴν Στέγην ἐὰν Ἀπογύρευσις
διατηρήσεως
Στέγης ἀνεῦ
ἐγγραφῆς
αὕτη δὲν εἶναι ἐγγεγραμμένη συμφώνως πρὸς τὸν παρόντα Νόμον.

4-(1) Πᾶσα αἴτησις δι' ἐγγραφῆν Στέγης ὑποβάλλεται ἐν τῷ
καθορισμένῳ τύπῳ εἰς τὸν Υπουργόν. Ἐγγραφή
Στεγῶν.

(2) Πᾶσα ὑποβληθεῖσα αἴτησις ἐξετάζεται ὑπὸ τοῦ Υπουργοῦ, ὁ
ὁποῖος, ἐὰν δὲν ἠθέλην ἀρνηθῆ τὴν αἰτουμένην ἐγγραφὴν συμφώνως
πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἐδαφίου (3), ἐγγράφει τὸν αἰτητὴν ἀναφο-
ρικῶς πρὸς τὴν ἐν τῇ αἰτήσῃ ἀναφερομένην Στέγην καὶ ἐκδίδει εἰς
αὐτὸν πιστοποιητικὸν διὰ τὴν τοιαύτην ἐγγραφὴν.

(3) Ὁ Υπουργός δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐγγραφὴν τοῦ αἰτητοῦ
διαφορικῶς πρὸς τὴν ἐν τῇ αἰτήσῃ ἀναφερομένην Στέγην ἐὰν ἠθε-
λῆν ἰκανοποιηθῆ.

Ν. 79/81

- (α) "Ότι δ' αίτητής ή οιονδήποτε πρόσωπον άπασχολούμενον ή τό όποιον θα άπασχοληθή υπό του αίτητού εις την λειτουργίαν ή την διαχείρισιν της Στέγης ή μέρους αυτής δέν κέκτηται τά υπό των Κανονισμών προβλεπόμενα προσόντα να διατηρή, ή να άπασχολήται εις, Στέγην ως ή Στέγη ή περιγραφόμενη έν τή αίτήσει ή
- (β) ότι διά λόγους άφορώντας εις ύγειονομικάς συνθήκας, την θέσιν, την πυρασφάλειαν, την κατασκευήν, την διαρρύθμισιν, την αναγκαίαν επιδιόρθωσιν, την συντήρησιν, την γενικήν κατάστασιν, την επάνδρωσιν ή τόν εξοπλισμόν, ή Στέγη δέν είναι κατάλληλος διά χρήσιν ή λειτουργίαν ως Στέγη ως ή Στέγη ή περιγραφόμενη έν τή αίτήσει ή
- (γ) ότι ό τρόπος διά του όποιου ό αίτητής ή οιονδήποτε πρόσωπον άπασχολούμενον υπ' αυτού διευθύνει ή προτείνει να διευθύνη την Στέγην είναι τοιοότος ώστε να μη παρέχωνται αι ύπηρεσίαι ή αι διευκολύνσεις αι όποίαι συμφώνως προς Κανονισμούς έκδοθέντους δυνάμει του παρόντος Νόμου, πρέπει να παρέχωνται εις ένοίκους της τοιαύτης Στέγης ή
- (δ) ότι οίσοδήποτε ένοικος έν τή Στέγη ύπέστη ή ύφίσταται κακομεταχειρίσιν ή στέρησιν των βασικών έλευθεριών αυτού.

Απόφασις πιστοποιητικού έγγραφής Στέγης

5. Πάν πιστοποιητικόν έγγραφής έκδοθέν δυνάμει του έδαφίου (2) του άρθρου 4 δέον όπως αναρτάται εις περίοπτον θέσιν έντός της Στέγης εις την όποίαν τουτο αναφέρεται.

Απόφασις έγγραφής Στέγης.

6. Ό Υπουργός δύναται καθ' οιονδήποτε χρόνον να άκυρώση την έγγραφην οιονδήποτε προσώπου αναφορικώς προς Στέγην, δι' οιονδήποτε λόγον ό όποιος θα έδικαιολόγει την άρνησιν έγγραφής αυτού αναφορικώς προς την έν λόγω Στέγην ή διά τόν λόγον ότι τό ρηθέν πρόσωπον κατεδικάσθη διά άδίκημα κατά παράβασιν του άρθρου 12 ή κατά παράβασιν Κανονισμών έκδοθέντων δυνάμει του παρόντος Νόμου ή διά τόν λόγον ότι οιονδήποτε έτερον πρόσωπον έργοδοτούμενον υπό του έν λόγω προσώπου κατεδικάσθη διά τοιοότο άδίκημα αναφορικώς προς την τοιαύτην Στέγην.

Μέρος ΙΙΙ. — ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ

Γνωστοποίησις περί πρόθεσεως άπορρίψεως αίτήσεως δι' έγγραφην ή άκυρώσεως έγγραφής κλπ.

7.—(1) Ούχι όλιγώτερον των δεκατεσσάρων ήμερών προτου προση εις άπορρίψιν αίτήσεως προς έγγραφην Στέγης ή εις άκύρωσιν έγγραφής Στέγης, ό Υπουργός άποστέλλει εις τόν αίτητήν ή εις τό έγγεγραμμένον πρόσωπον, αναλόγως της περιπτώσεως, γνωστοποίησιν περί της προθέσεως του να άπορρίψη την αίτησιν ή να άκυρώση την έγγραφην.

(2) Έκάστη τοιαύτη γνωστοποίησις πρέπει να αναφέρη τούς λόγους επί των όποιων ό Υπουργός προτίθεται να βασίση την άπορρίψιν της αίτήσεως ή την άκύρωσιν της έγγραφής και να περιέχη ύπόδειξιν ότι εάν έντός δεκατεσσάρων ήμερών από της λήψεως της γνωστοποίησεως ό αίτητής ή τό έγγεγραμμένον πρόσωπον, αναλόγως της περιπτώσεως, πληροφορήση τόν Υπουργόν γραπτώς ότι επιθυμεί να δειξη λόγον, προσωπικώς ή δι' αντιπροσώπου, κατά της τοιαύτης άπορρίψεως ή άκυρώσεως, ό Υπουργός όφείλει, προτου λάβη άπόφασιν επί του θέματος, να παράσχη εις αυτόν την εύκαιρίαν να πράξη τουτο.

έγγραφην, εκδίδει την τωπιυτην απόφασίν του, και γνωστοποιεί ταύτην εις τόν αιτητήν ή τό έγγεγραμμένον πρόσωπον, αναλόγως τής περιπτώσεως.

8. Πάν πρόσωπον τό όποϊον θεωρεί έαυτόν ήδικημένον έξ απόφασίως του Ύπουργού δι' άπόρριψιν αίτήσεως δι' έγγραφην Στέγης, ή δι' άκύρωσιν έγγραφής Στέγης, δύναται νά προσβάλη την τωιαύτην απόφασιν ένώπιον του άρμοδίου δικαστηρίου, έν τή περιπτώσει δέ τωιαύτης προσφυγής εις τό δικαστήριον κατ' απόφάσεως δι' άκύρωσιν έγγραφής Στέγης, ή τωιαύτη άκύρωσις δέν θά ισχύη πρό τής παρελεύσεως του χρονικού δικαιήματος έντός του όπολου ή προσφυγή δύναται νά κατατεθή έναιτίον τής τωιαύτης απόφάσεως ένώπιον του άρμοδίου δικαστηρίου ή, όπου τωιαύτη προσφυγή έχει κατατεθή, πρό τής τελικής απόφάσεως επί τής προσφυγής του δικαστηρίου.

Προσφυγή εις Δικαστήριον.

Μέρος IV.—ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΣΤΕΓΩΝ

8.—(1) Πάν πρόσωπον έξουσιοδοτημένον πρός τούτο υπό του Ύπουργού δύναται νά εισέρχεται εις οιοδήποτε Στέγην ή εις οιοδήποτε ύποστατικόν τό όποϊον τό πρόσωπον τούτο έχει ελλογον αίτιαν νά πιστεύη ότι χρησιμοποιείται ως Στέγη και δύναται νά επιθεωρήση ταύτην ή τούτο και τούς έντός αυτής ή αυτού ένόικους, τάς διευθετήσεις αι όποιαι όφίστανται διά την περίθαλψιν, μέριμναν και εύημερίαν αυτών και οιοδήποτε μητρώα τηρούμενα έν σχέσει πρός την τωιαύτην Στέγην ή τό τωιούτον ύποστατικόν.

Έξουσία εισόδου και επιθεωρήσεως Στεγών.

(2) Έάν εις οιοδήποτε πρόσωπον έξουσιοδοτημένον ως αναφέρεται έν τῷ άρθρῳ (1) δέν επιτραπή ή είσοδος εις οιοδήποτε Στέγην ή εις οιοδήποτε ύποστατικόν τό όποϊον τό πρόσωπον τούτο έχει ελλογον αίτιαν νά πιστεύη ότι χρησιμοποιείται ως Στέγη, τό έν λόγω πρόσωπον δύναται νά άποταθῆ εις τό Δικαστήριον τό όποϊον εάν κατόπιν ένόρκου μαρτυρίας ίκανοποιηθῆ ότι δέν τού επιτρέπη ή είσοδος εις την Στέγην ή ότι ύπάρχει ελλογος αίτια νά πιστεύη ότι τό ύποστατικόν χρησιμοποιείται ως Στέγη, αναλόγως τής περιπτώσεως, τό Δικαστήριον δύναται νά εκδώση ένταλμα έξουσιοδοτούν τόν αιτητήν νά εκβάλη εις τά ύποστατικά και νά διενεργήση την επιθεώρησιν ως αναφέρεται έν τῷ άρθρῳ (1).

(3) Πάν πρόσωπον προτιθέμενον νά ένασκήση οιοδήποτε έξουσίαν εισόδου ή επιθεωρήσεως χορηγουμένην υπό ή δυνάμει του παρόντος άρθρου όφείλει, εάν ήθελε ζητηθῆ παρ' αυτού, νά παρουσιάση έγγραφον τό όποϊον νά πιστοποιῆ την τωιαύτην έξουσίαν.

(4) Πάν πρόσωπον τό όποϊον καθ' οιοδήποτε τρόπον έμποδίζει ή άποπειράται νά έμποδίση την ένάσκησιν οιοσδήποτε έξουσίας χορηγουμένης υπό ή δυνάμει του παρόντος άρθρου είναι ένοχον ποινικού άδικήματος και επί τή καταδίκη του ύπόκειται εις τάς ποινάς τάς προβλεπομένας έν τῷ άρθρῳ 12.

Μέρος V.—ΠΟΙΚΙΛΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

10. Ό Ύπουργός Έργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, δύναται νά έθρύση άντιπροσωπευτικών Συμβουλευτικών Σώμα δια νά τόν βοηθῆ εις την έφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος Νόμου.

Έξουσία πρός Έθρυσιν Συμβουλευτικού Σώματος.

11.—(1) Τό Ύπουργικόν Συμβούλιον δύναται νά εκδίδη Κανονισμούς, δημοσιευομένους έν τή έπισήμῳ έφημερίδι τής Δημοκρατίας, διά την καλύτεραν έφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος Νόμου και άνευ θλάσσης ή επηρεασμού τής γενικότητος τής διατάξεως ταύτης δύναται νά εκδίδη Κανονισμούς δι' οιοδήποτε τών άκολουθων θεμάτων:

Κανονισμοί.

Ν. 79/81

- (α) τήν υγειονομικήν κατάστασιν καὶ διάρθρωσιν Στέγης
- (β) τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα τοῦ προσωπικοῦ Στέγης
- (γ) τὴν ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ προσωπικοῦ Στέγης πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνοίκων οἱ ὅποιοι δύνανται νὰ στεγασθῶσιν εἰς αὐτήν
- (δ) τὴν ἀπαιτούμενην ἐπίπλωσιν καὶ τὸν ἀπαιτούμενον ἐξοπλισμὸν Στέγης
- (ε) τὴν ἀναλογίαν χώρου εἰς Στέγην δι' ἕκαστον ἐνοίκον καὶ τὸ ἐπίπεδον τῶν ὀπηρεσιῶν καὶ διευκολύνσεων εἰς τοὺς ἐνοίκους Στέγης
- (στ) τοὺς τύπους δι' οἰκισθῆποτε τῶν σκοπῶν τοῦ παρόντος Νόμου
- (ζ) τὸν καθορισμὸν παντὸς θέματος τὸ ὅποιον δύναται ἢ δεῖν νὰ καθορισθῆ
- (η) τὴν ἐπιβολὴν ποινῆς φυλάκισως μὴ ὑπερβαίνουσης τοὺς ἑξ ἡμῶνας ἢ χρηματικῆς ποινῆς μὴ ὑπερβαίνουσης τὰς τριακοσίας λίρας ἢ ἀμφοτέρων τῶν ποινῶν τούτων, δι' οἰανδήποτε παράβασιν τῶν Κανονισμῶν
- (θ) τὸν ἀριθμὸν, τὰ προσόντα καὶ τὰ καθήκοντα τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλευτικοῦ Σώματος.

¶(2) Κανονισμοὶ ἐκδοθῆμενοι δυνάμει τοῦ ἐδαφίου (1) κατατίθενται εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἀντιπροσώπων. Ἐὰν μετὰ πάροδον τριάκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς τοιαύτης καταθέσεως ἡ Βουλὴ τῶν Ἀντιπροσώπων δι' ἀποφάσεως αὐτῆς δὲν τροποποίησῃ ἢ ἀκυρώσῃ τοὺς ὀτω κατατεθέντας Κανονισμοὺς, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, τότε ὀττοι ἀμέσως μετὰ τὴν πάροδον τῆς ὄς ἀνω προθεσμίας δημοσιεύονται ἐν τῇ ἐπισημῷ ἐφημερίδι τῆς Δημοκρατίας καὶ τίθενται ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ τῆς τοιαύτης δημοσιεύσεως. Ἐν περιπτώσει τροποποιήσεως τούτων, ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, ἀπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων ὀττοι δημοσιεύονται ἐν τῇ ἐπισημῷ ἐφημερίδι τῆς Δημοκρατίας ὄς ἠθελον ὀτω τροποποιηθῆ ὀπ' αὐτῆς καὶ τίθενται ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ τῆς τοιαύτης δημοσιεύσεως.

*Ἀδικήματα.

12.—(1) Πᾶν πρόσωπον—

- (α) τὸ ὅποιον διατηρεῖ Στέγην χωρὶς νὰ εἶναι ἐγγεγραμμένον, ἐν σχέσει πρὸς τὴν τοιαύτην Στέγην, δυνάμει τοῦ παρόντος Νόμου ἢ
- (β) τὸ ὅποιον παραβαίνει, ἢ παραλείπει νὰ συμμορφωθῆ πρὸς, οἰανδήποτε ἑτέραν διάταξιν τοῦ παρόντος Νόμου,

εἶναι ἐνοχον ποινικοῦ ἀδικήματος καὶ, ἐπὶ τῇ καταδίκῃ του, ὑπέκειται εἰς χρηματικὴν ποινὴν μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰς τριακοσίας λίρας ἢ εἰς περίπτωσιν δευτέρου ἢ οἰανδήποτε μεταγενεστέρου ἀδικήματος εἰς φυλάκισιν μὴ ὑπερβαίνουσαν τοὺς δώδεκα μῆνας ἢ εἰς χρηματικὴν ποινὴν μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰς ἑπτακοσίας πενήκοντα λίρας ἢ εἰς ἀμφοτέρας τὰς ποινὰς ταύτας.

¶(2) Ὅσῳκις ἀδίκημα κατὰ παράβασιν τοῦ παρόντος Νόμου ἢ Κανονισμῶν ἐκδοθέντων δυνάμει τῶν διατάξεω τοῦ παρόντος Νόμου διεπράχθη ὀπὸ νομικοῦ προσώπου, ποινικὴν εὐθύνην θὰ ἔχη καὶ πᾶν πρόσωπον τὸ ὅποιον κατὰ τὸν χρόνον διαπράξεως τοῦ ἀδικήματος ἦτο πρόεδρος, διευθυντής, γραμματεὺς ἢ γενικὸς διαχειριστής τοῦ τοιοῦτου νομικοῦ προσώπου ἢ κατεῖχεν οἰανδήποτε παρομοίαν θέσιν ἐν αὐτῷ, ἢ ἐνήργει ἐν τῇ ἰδιότητι ταύτῃ, ἐκτὸς ἐὰν ἠθελεν ἀποδείξει ὀτι τὸ ἀδίκημα διεπράχθη ἐν ἀγνοίᾳ του ἢ ἀνευ τῆς συγκαταθέσεως ἢ τῆς ἀνοχῆς του καὶ ὀτι εἶχεν ἐξασκήσει

πᾶσαν τὴν ἐπιρροὴν τοῦ διὰ τὰ ἐμποδίσῃ τὴν διάπραξιν τοῦ ἀδικήματος λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῆς φύσεως τῶν ἐξουσιῶν τοῦ ὑπὸ τὴν τοιαύτην ἰδιότητα τοῦ καὶ παρῶν τῶν ἄλλων περιστάσεων.

13. Αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος Νόμου καὶ αἱ διατάξεις οἰκονομικῶν Κανονισμῶν ἐκδοθησάντων ἐν τούτῳ θὰ ἐφαρμόζωνται εἰς καὶ ἐν σχέσει πρὸς, οἰκονομικῶν Στέγην ἐδρισκομένην ἐν λειτουργίᾳ κατὰ τὴν ἡμερομηνίαν ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Νόμου καὶ τῶν δυνάμει τούτου ἐκδοθησάντων Κανονισμῶν μετὰ πάροδον ἐνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἡμερομηνίας.

14. Ὁ παρῶν Νόμος δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰ κάτωθι ἱδρύματα καὶ ὑποστατικά:

- (α) Οἰκονομικῶν νοσοκομείων, Στέγην ἢ ἱδρύματα τὰ ὁποῖον συντηρεῖται ὑπὸ τῆς Δημοκρατίας
- (β) οἰκονομικῶν Ψυχιατρικῶν ἱδρύματα, ἢ οἰκονομικῶν ἑτέρα ἐγκριμένα ὑποστατικά ἐντὸς τῆς ἐνορίας τοῦ περὶ Διανοητικῶν Ασθενῶν Νόμου
- (γ) οἰκονομικῶν νοσοκομείων, ἀναρρωτήριον, νοσηλευτικῶν ἱδρύματα, ἢ ἱδρύματα διὰ περιθαλψῆν φυματικῶν ἢ οἰκονομικῶν ἑτέρα ὑποστατικά ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ περὶ Ἰδιωτικῶν Νοσοκομείων (Ἐλεγχος) Νόμου.
- (δ) οἰκονομικῶν στέγην ἢ οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν ἢ ὁποῖα ἢ ὁποῖος ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Μέρους V τοῦ περὶ Παιδίων Νόμου.

Ἐφαρμογὴ τοῦ παρόντος Νόμου καὶ Κανονισμῶν εἰς λειτουργίας Στέγην μετὰ πάροδον ἐνὸς ἔτους.

Μὴ ἐφαρμογὴ τοῦ παρόντος Νόμου εἰς ἱδρύματα καὶ ὑποστατικά.

Κεφ. 252. 62 τοῦ 1970 55 τοῦ 1981.

Κεφ. 255.

Κεφ. 352.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΡΙΤΟ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Αρ. 1861 της 29ης ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1983
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ Ι

Κανονιστικές Διοικητικές Πράξεις

Αριθμός 102

Οι περί Στεγών διά Ηλικιωμένους και Αναπήρους Κανονισμοί του 1983, κατατεθέντες εις την Βουλήν των Αντιπροσώπων και εγκριθέντες υπ' αυτής, δημοσιεύονται εις την επίσημον εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας δυνάμει του εδαφίου (2) του άρθρου 11 του περί Στεγών διά Ηλικιωμένους και Αναπήρους Νόμου του 1981 (Αρ. 79 του 1981).

Ο ΠΕΡΙ ΣΤΕΓΩΝ ΔΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΟΥΣ ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1981
(ΝΟΜΟΣ 79 ΤΟΥ 1981)

Κανονισμοί δυνάμει του άρθρου 11

Το Υπουργικόν Συμβούλιον, ενασκούν τας διά του άρθρου 11 του περί Στεγών διά Ηλικιωμένους και Αναπήρους Νόμου του 1981 χορηγουμένης αυτώ εξουσίας, εκδίδει τους ακόλουθους Κανονισμούς.

Μέρος Ι.—ΤΙΤΛΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ

1. Οι παρόντες Κανονισμοί δύνανται να αναφέρονται ως οι περί Στεγών διά Ηλικιωμένους και Αναπήρους Κανονισμοί του 1983. Συνοπτικός τίτλος.

2. Εν τοις παρούσι Κανονισμοίς, εκτός εάν άλλως προκύπη εκ του κειμένου— Ερμηνεία.

«διευθύνον πρόσωπον» σημαίνει το μέλος του προσωπικού της Στέγης όπερ έχει την διεύθυνσιν και εποπτείαν ταύτης·

«ένοικος» σημαίνει πρόσωπον προς το οποίον παρέχεται διαμονή και περίθαψις εις Στέγην, συμφώνως ταις διατάξεσι του Νόμου και των παρόντων Κανονισμών·

«Υπουργός» σημαίνει τον Υπουργόν Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και περιλαμβάνει πάντα λειτουργόν προσηκότως επί τούτω εξουσιοδοτηθέντα υπ' αυτού.

Κ.Δ.Π. 102/83

Μέρος ΙΙ.—ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΣΤΕΓΩΝ

Προόδια
Προσωπικού.

3.—(1) 'Απαντα τα μέλη του προσωπικού δέον όπως—

- (α) είναι άτομα σωματικώς και διανοητικώς κατάλληλα διά να αναλάβουν την ευθύνη της παροχής περιθάλψεως και υπηρεσιών προς τους ενοίκους, της τοιαύτης καταλληλότητος βεβαιουμένης δι' ιατρικού πιστοποιητικού χορηγούμενου υπό κυβερνητικού ιατρικού λειτουργού·
- (β) διαθέτουν επαρκή πείραν εις την παροχήν φροντίδος και περιθάλψεως εις ηλικιωμένα άτομα και αναπήρους·
- (γ) εις περιπτώσεις καθ' ας η Στέγη δέχεται και κληήρη άτομα ή έτερα άτομα πάσχοντα εκ σωματικής αναπηρίας, εν τουλάχιστον μέλος του προσωπικού δέον όπως κατέχη ανεγνωρισμένον δίπλωμα ή πιστοποιητικόν εις την νοσηλευτικήν, εκτός εάν το διεύθυνον πρόσωπον της Στέγης κατέχη το προσόν τούτο και ο αριθμός των κληήρων ή αναπήρων ενοίκων δεν υπερβαίνει τους δέκα.

(2) Το διεύθυνον πρόσωπον δέον όπως κατέχη ανεγνωρισμένον δίπλωμα ή πιστοποιητικόν εις την ιδρυματικήν φροντίδα ηλικιωμένων ή αναπήρων ή εις την διεύθυνσιν ιδρυμάτων κοινωνικής ευημερίας ή οιονδήποτε έτερον κατά την κρίσιν του Υπουργού σχετικόν προσόν:

Νοείται ότι αι διατάξεις της παρούσης παραγράφου δεν θα τυγχάνωσιν εφαρμογής εις τας περιπτώσεις Στεγών των οποίων η χωρητικότητα δεν επιτρέπει την παροχήν διαμονής και περιθάλψεως εις πέραν των πέντε ενοίκους, εάν το διεύθυνον πρόσωπον κέκτηται επαρκούς πείρας εις την ιδρυματικήν φροντίδα ηλικιωμένων ή αναπήρων:

Νοείται περαιτέρω ότι αι διατάξεις της παρούσης παραγράφου δεν θα τυγχάνωσιν εφαρμογής εις τας περιπτώσεις ατόμων άτινα κατά την ημερομηνίαν ενάρξεως της ισχύος των παρόντων Κανονισμών εξετέλουν καθήκοντα διευθύνοντος προσώπου εις λειτουργούσαν Στέγην, εάν ικανοποιηθή ο Υπουργός ότι είναι πρόσωπα κατάλληλα διά τον σκοπόν αυτόν και εφ' όσον, εντός ευλόγου χρόνου τασσομένου υπό του Υπουργού, θα αποκτήσωσι τοιαύτην επιμόρφωσιν, ως ήθελεν ο Υπουργός ορίσει.

Μέρος ΙΙΙ.—ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΕΓΩΝ

Τύπος
αιτήσεων
εγγραφής
Στέγης.
Πρώτος
Πίναξ.

4. Πάσα αίτησις δι' εγγραφήν Στέγης υποβαλλομένη δυνάμει του εδαφίου (1) του άρθρου 4 του Νόμου θα είναι συμφώνως τω τύπω τω εκτιθεμένω εν τω συνημμένω τοις παρούσι Κανονισμοίς Πρώτω Πίνακι.

Τύπος
πιστοποιητικού
εγγραφής
στέγης.
Δεύτερος
Πίναξ.

5. Παν πιστοποιητικόν εγγραφής εκδιδόμενον δυνάμει του εδαφίου (2) του άρθρου 4 του Νόμου θα είναι συμφώνως τω τύπω τω εκτιθεμένω εν τω συνημμένω τοις παρούσι Κανονισμοίς Δευτέρω Πίνακι.

Μέρος ΙV.—ΥΠΟΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΣΤΕΓΩΝ

Καταλληλότης
υποστατικών.

6. Η καταλληλότης των υποστατικών εκάστης Στέγης δέον όπως πιστοποιήται κατ' έτος υπό του Τμήματος Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων ως προς την κατασκευήν τούτων, υπό της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών ως προς την πυρασφάλειαν τούτων και υπό της Υγειονομικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Υγείας ως προς την υγειονομικήν κατάστασιν τούτων.

Κ.Δ.Π. 102/83

7. Η αναλογία του εμβαδού εκάστου υποδοωματίου δέον να είναι ουχί μικρότερα των πενήκοντα τετραγωνικών ποδών δι' εκάστην κλίνην, μη συμπεριλαμβανομένου του χώρου δι' ερμάρια και νιπτήρας. Η απόσταση μεταξύ των κλινών δέον να είναι ουχί μικρότερα των τριών ποδών.

Αναλογία χώρου υποδοματίου προς ένοικον.

8. Τα υποστατικά δέον όπως διαθέτουν χώρον ή χώρους διά στίσιιν, κοινήν ανάπαυσιν, συναναστροφήν και ψυχαγωγίαν των ενοίκων. Η αναλογία των χώρων αυτών δέον να είναι ουχί μικρότερα των δεκαπέντε τ.π. δι' έκαστον ένοικον.

Αναλογία χώρων κοινής χρήσεως προς ένοικον.

9. Ανά δέκα ενοίκους θα πρέπει να αναλογούν τουλάχιστον εν μπάνιον ή ντους, εις νιπτήρ και δύο αποχωρητήρια.

Αναλογία μέσων υγιεινής προς ένοικον.

10. Εις έκαστον ένοικον θα παραχωρήται χώρος ο οποίος λογικώς θεωρείται επαρκής και κατάλληλος διά ασφαλή φύλαξιν των προσωπικών του ειδών.

Χώρος προς ένοικον διά τα προσωπικά του είδη.

11. Η Στέγη δέον όπως διαθέτη περιπεφραγμένον εξωτερικόν χώρον διά άνετον χρήσιν υπό των ενοίκων και διά την προσέγγισιν αυτοκινήτου δι' εξυπηρέτησίν των.

Εξωτερικός χώρος.

12. Αι θύραι και τα παράθυρα να ανοιγοκλείνουν κατά τρόπον μη δυσχεραίνοντα την εύκολον χρήσιν τούτων υπό των ενοίκων.

Χρήσις θυρών και παραθύρων.

13. Το άνοιγμα των θυρών όλων των δωματίων τα οποία χρησιμοποιούνται υπό των ενοίκων να μη είναι μικρότερον του πλάτους ενός κανονικού αναπηρικού τροχοκαθίσματος.

Διαστάσεις θυρών και παραθύρων.

14. Εις τα υποδομάτια ως και εις τα δωμάτια μπάνιου να υπάρξη σύστημα κλήσεως του προσωπικού υπό των ενοίκων, εν περιπτώσει επειγούσης ανάγκης.

Σύστημα κλήσεως.

15. Ο φωτισμός να είναι επαρκής και η θερμοκρασία σταθερά και ανάλογος προς τας ανάγκας των ενοίκων.

Φωτισμός και θερμοκρασία.

16. Δέον όπως η Στέγη διαθέτη κιβώτιον Πρώτων Βοηθειών καταλλήλως εξοπλισμένον.

Κιβώτιον Πρώτων Βοηθειών.

Μέρος V.—ΣΥΝΤΗΡΗΣΙΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΣΤΕΓΩΝ

17. Η Στέγη δέον να τηρήται καθαρά και απηλλαγμένη δυσάρεστων οσμών, τα δε έπιπλα και ο εξοπλισμός να ευρίσκονται εις καλήν κατάστασιν.

Καθαριότης κτιρίου.

18. Η εκτέλεσις των εργασιών λειτουργίας της Στέγης δεν πρέπει καθ' οιονδήποτε τρόπον να επηρεάζη δυσμενώς την παροχήν φροντίδος, περιθάψεως και αναψυχής προς τους ενοίκους.

Εκτέλεσις εργασιών.

19. Ουδείς ένοικος της Στέγης θα χρησιμοποιήται διά την εκτέλεσιν εργασιών συντηρήσεως της Στέγης, εκτός όπου τούτο κρίνεται επιβεβλημένον διά ψυχολογικούς λόγους ή διά σκοπούς εργασιοθεραπείας κατόπιν αδείας του Υπουργού.

20. Εν εκάστη Στέγη δέον όπως τηρώνται τα ακόλουθα Αρχεία— Αρχεία.

(α) Μητρώον εις το οποίον θα καταχωράνται—

- (i) Όνομα και ημερομηνία γεννήσεως ή ηλικία του ενοίκου
- (ii) Διεύθυνσις προ της εισδοχής του
- (iii) Όνομα και διεύθυνσις του πλησιεστέρου ενδιαφερομένου συγγενούς, ή προσώπου ή οργανισμού, ο

οποίος εμερίμησεν διά την εισδοχήν του και μετά του οποίου η διεύθυνσις του ιδρύματος συνεβλήθη διά την παροχήν των υπηρεσιών της

- (iv) ημερομηνία εισδοχής και απολύσεως και λόγοι απολύσεως
- (v) ημερομηνία και αίτια θανάτου όπως παρουσιάζονται εις το πιστοποιητικόν θανάτου.

(β) Ατομικός Φάκελλος του ενοίκου εις τον οποίον θα καταχωρώνται—

- (i) Όνομα του ενοίκου, αριθμός ταυτότητος, ηλικία
- (ii) λόγοι εισδοχής του εις την Στέγην
- (iii) γενική κατάσταση του ενοίκου εις ό,τι αφορά το επίπεδον υγείας του και την ικανότητά του δι' αυτόρκειαν και αυτοεξυπηρέτησιν κατά την εισδοχήν αυτού εις την Στέγην
- (iv) οιαδήποτε σοβαρά προβλήματα τα οποία παρουσιάζει και τρόποι χειρισμού των
- (v) πρόγραμμα εργασιοθεραπείας
- (vi) ετήσιαι αξιολογήσεις διά τον τρόπον χειρισμού του και την πρόδόν του εις την Στέγην
- (vii) κατάλογον των προσωπικών του αντικειμένων ή περιουσίας του εντός της Στέγης.

Αναλογία
προσωπικού
προς ενοίκους.

21.—(1) Ο αριθμός των ενοίκων, οσάκις ούτοι δύνανται να αυτοεξυπηρετώνται, δεν θα υπερβαίνη τους οκτώ δι' έκαστον εν ενεργώ υπηρεσία μέλος του προσωπικού, συμπεριλαμβανομένου και του διευθύνοντος προσώπου.

(2) Ο αριθμός των ενοίκων, οσάκις ούτοι δεν δύνανται να αυτοεξυπηρετώνται, δεν θα υπερβαίνη τους πέντε δι' έκαστον εν ενεργώ υπηρεσία μέλος του προσωπικού, συμπεριλαμβανομένου και του διευθύνοντος προσώπου.

(3) Η εν ταις ανωτέρω παραγράφοις αναλογία προσωπικού προς ένοικον θα παραμένη σταθερά από πρώιας μέχρι νυκτός ή μέχρις ότου συμπληρωθούν όλαι αι συνηθείς εργασίαι εις ό,τι αφορά την φροντίδα των ενοίκων.

Νυκτερινόν
προσωπικόν.

22. Κατά την διάρκειαν της νυκτός εν τουλάχιστον μέλος του προσωπικού ή δύο, οσάκις ο αριθμός των ενοίκων υπερβαίνη τους δέκα, θα παραμένουν εν ενεργώ υπηρεσία.

Ωράριον
διευθύνοντος
προσώπου.

23. Το διευθύνον την Στέγην άτομον θα πρέπει να ευρίσκεται επί καθήκοντι καθ' όλην την διάρκειαν της ημέρας ή κατά το μεγαλύτερον μέρος αυτής.

Ασφάλεια
ενοίκων.

24. Η Στέγη δέον όπως λειτουργή κατά τοιούτον τρόπον ώστε να μη τίθεται εν κινδύνω η υγεία και η ασφάλεια των ενοίκων.

Ιατρική
περιθαλψία
ενοίκων.

25. Δέον όπως υπάρχουν υπηρεσίαι ή διευκολύνσεις διά την τακτικήν ιατρικήν εξέτασιν των ενοίκων και διά την άμεσον παροχήν ιατρικής περιθαλψεως εν περιπτώσει επειγούσης ανάγκης.

Αναψυχή,
σπασχόλησις,
επικοινωνία
ενοίκων.

26. Δέον όπως παρέχονται ευκαιρίαι δι' αναψυχήν και δημιουργικήν απασχόλησιν ως και τηλεφωνικαί διευκολύνσεις δι' έγκαιρον χρήσιν τόσοσν υπό του προσωπικού όσοσν και υπό των ενοίκων.

Κ.Α.Π. 102/83

27. Η παρεχόμενη τροφή δέον όπως είναι σύμφωνος προς τας διαιτητικές ανάγκες των ενοίκων και περιλαμβάνη πρόγευμα, γεύμα και δείπνον. Μεταξύ προγεύματος, μεσημβρινού γεύματος και δείπνου να παρέχεται ρόφημα ή ελαφρόν έδεσμα.

Διατροφή
ενοίκων.

28. Η οργάνωσις της Στέγης, η διεξαγωγή της εργασίας, ως και οι εσωτερικοί κανονισμοί της να μη αντιστρατεύωνται την προσωπικήν ελευθερίαν και την άνεσιν των ενοίκων και το δικαίωμα εκλογής του ρουχισμού και υποδήσεώς των.

Προσωπική
ελευθερία.

29. Δέον όπως γίνωνται σεβασταί αι θρησκευτικά πεποιθήσεις των ενοίκων και διευκολύνωνται ούτοι να εκτελούν τα θρησκευτικά των καθήκοντα.

Σεβασμός
θρησκευτικών
πεποιθήσεων
ενοίκων.

30. Η αδικαιολόγητος απουσία οιαυδήποτε ενοίκου δέον όπως αναφέρεται άνευ καθυστερήσεως εις το αμέσως ενδιαφερόμενον διά τον ένοικον άτομον ή οργανισμόν.

Αδικαιολό-
γητος απουσία
ενοίκου.

31. Απαγορεύεται η επιβολή οιαυδήποτε τιμωρίας προς τους ενοίκους υπό του προσωπικού, η συμπεριφορά και στάσις του οποίου δέον όπως είναι σύμφωνος προς τας ανάγκες ενός εκάστου των ενοίκων.

Χειρισμός
ενοίκων.

Μέρος VI.—ΠΟΙΚΙΛΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

32.—(1) Το υπό του άρθρου 10 του Νόμου προβλεπόμενον Συμβουλευτικόν Σώμα θα είναι εννεαμελές και θα απαρτίζεται εκ των κάτωθι:

Συμβου-
λευτικόν
Σώμα.

- (α) ενός εκπροσώπου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όστις θα προεδρεύη των συνεδριών του Σώματος
- (β) ενός εκπροσώπου του Υπουργείου Υγείας
- (γ) ενός εκπροσώπου της Ενώσεως Δήμων
- (δ) ενός εκπροσώπου των Στεγών Εθελοντικής Πρωτοβουλίας
- (ε) ενός εκπροσώπου των Ιδιοκτητών Ιδιωτικών Στεγών διά ηλικιωμένους και αναπήρους
- (στ) τεσσάρων εκπροσώπων των ηλικιωμένων και αναπήρων.

(2) Το Συμβουλευτικόν Σώμα θα συνεδριάξη οσάκις καλήται προς τούτο υπό του Υπουργού, κατόπιν προσκλήσεως εν η θα αναγράφωνται τα θέματα της ημερησίας διατάξεως.

33. Παν πρόσωπον το οποίον παραβαίνει ή παραλείπει να συμμορφωθή προς οιαυδήποτε διάταξιν των παρόντων Κανονισμών είναι ένοχον ποινικού αδικήματος και, επί τη καταδίκη του, υπόκειται εις ποινήν φυλακίσεως μη υπερβαίνουσαν τους εξ μήνας ή εις χρηματικήν ποινήν μη υπερβαίνουσαν τας τριακοσίας λίρας ή εις αμφοτέρας τας ποινάς ταύτας.

Αδικήματα.

34. Ο Υπουργός δύναται όπως επιτρέψη την μη τήρησιν οιαυδήποτε των εν τοις Μέροις IV και V των παρόντων Κανονισμών αναφερομένης διατάξεως οσάκις εξαιρετικάί περιστάσεις δικαιολογούσι τούτο.

Εξουσία
Υπουργού.

Κ.Δ.Π. 102/83

ΠΡΩΤΟΣ ΠΙΝΑΞ
ΟΙ ΠΕΡΙ ΣΤΕΓΩΝ ΔΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1983
(Κανονισμός 4)
ΑΙΤΗΣΙΣ ΔΙ' ΕΓΓΡΑΦΗΝ ΣΤΕΓΗΣ

Ημερομηνία.....

Υπουργόν Εργασίας και
Κοινωνικών Ασφαλίσεων,
Λευκωσία.
Έντιμε Κύριε Υπουργέ,

Ο/Η κάτωθι υπογεγραμμένος/η προτίθεται
να διατηρώ Στέγη/διατηρώ Στέγη από της και
αιτούμαι όπως εγγραφώ δυνάμει του περί Στεγών δι' Ηλικιωμένους
και Αναπήρους Νόμου του 1981.

Διεύθυνσις υποστατικών Στέγης:

Τηλέφωνον:

Ονοματεπώνυμον διευθύνοντος προσώπου:

Αρ. Ταυτ. Διεύθυνσις Τηλ.

Επισυνάπτω τα ακόλουθα πιστοποιητικά καταλληλότητας των
υποστατικών της Στέγης:

(α) Διά σκοπούς πυρασφαλείας, υπό της Πυροσβεστικής Υπηρε-
σίας του Υπουργείου Εσωτερικών.

(β) Διά σκοπούς καταλληλότητας της κατασκευής υπό του Τμή-
ματος Δημοσίων Έργων του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων.

(γ) Διά υγειονομικούς σκοπούς υπό της Υγειονομικής Υπηρεσίας
του Υπουργείου Υγείας.

Μετά τιμής

Υπογραφή αιτητού:.....

Ονοματεπώνυμον αιτητού:.....
(ολογράφως)

Διεύθυνσις:

Τηλέφωνον:.....

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΟΙ ΠΕΡΙ ΣΤΕΓΩΝ ΔΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΟΥΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1983
(Κανονισμός 5)
ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

Υπό του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων πιστο-
ποιείται ώδε ότι ο/η αρ. ταυτ.

εγγράφεται εν σχέσει προς την Στέγην οδός.....

αρ. εις την οποίαν γίνονται δεκτά άτομα βάσει του περί
Στεγών δι' Ηλικιωμένους και Αναπήρους Νόμου του 1981, υπό τον
όρον ότι η Στέγη θα λειτουργή συμφώνως ταις διατάξεσι του ως
άνω Νόμου και των βάσει αυτού ισχυόντων Κανονισμών.

Ημερ.....

(Υπ.).....

Υπουργός Εργασίας και
Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ε.Ε., Παρ. Ι,
Αρ. 2241, 10.7.87

Ν. 168/87

Ο περί Στεγών διά Ηλικιωμένους και Αναπήρους (Τροποποιητικός) Νόμος του 1987 εκδίδεται με δημοσίευση στην επίσημη εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

Αριθμός 168 του 1987

**ΝΟΜΟΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΩΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΣΤΕΓΩΝ
ΔΙΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΟΥΣ ΝΟΜΟΝ ΤΟΥ 1981**

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Στεγών διά Ηλικιωμένους και Αναπήρους (Τροποποιητικός) Νόμος του 1987 και θα αναγινώσκηται ομού μετά του περί Στεγών διά Ηλικιωμένους και Αναπήρους Νόμου του 1981 (εν τοις εφεξής αναφερομένου ως «ο βασικός νόμος») και ο βασικός νόμος και ο παρών Νόμος θα αναφέρονται ομού ως οι περί Στεγών διά Ηλικιωμένους και Αναπήρους Νόμοι του 1981 και 1987.

Ευνοητικός τίτλος.

79 του 1981.

2. Το άρθρο 2 του βασικού νόμου τροποποιείται διά της εξ αυτού διαγραφής του ορισμού της λέξεως «στέγη» και της αντικαταστάσεώς του διά του ακολούθου ορισμού:

Τροποποίησης του άρθρου 2 του βασικού νόμου.

«Στέγη» σημαίνει οιονδήποτε υποστατικόν εις το οποίον παρέχεται διαμονή εις πέραν των πέντε ατόμων άνω των δεκαοκτώ ετών, τα οποία λόγω αναπηρίας ή προκεχωρημένης ηλικίας ή λόγω οιονδήποτε άλλων λόγων ή οιονδήποτε συνθηκών, έχουν ανάγκην περιθάλψεως και μερίμνης και περιλαμβάνει παν ή πάντα εν σχέσει προς το τοιούτον υποστατικόν χρησιμοποιούμενον άλλο υποστατικόν ή χώρον.

Νοείται ότι δεν περιλαμβάνει οιονδήποτε ίδρυμα ή υποστατικόν εις το οποίον, ως προνοείται διά του άρθρου 14, δεν εφαρμόζεται ο παρών Νόμος».

3. Το άρθρον 4 του βασικού νόμου τροποποιείται ως ακολούθως:

Τροποποίησης του άρθρου 4 του βασικού νόμου.

(α) Διά της εκ του εδαφίου (2) αυτού διαγραφής της φράσεως «τον αιτητήν αναφορικώς προς την εν τη αιτήσει αναφερομένην Στέγην και εκδίδει εις αυτόν» (τρίτη, τετάρτη και πέμπτη γραμμαί) και της αντικαταστάσεώς της διά της φράσεως «την εν τη αιτήσει αναφερομένην Στέγην και εκδίδει»

(β) διά της εκ του εδαφίου (3) αυτού διαγραφής της φράσεως «του αιτητού αναφορικώς προς την εν τη αιτήσει αναφερομένην Στέγην» (πρώτη και δευτέρα γραμμαί) και της αντικαταστάσεώς της διά της φράσεως «της εν τη αιτήσει αναφερομένης Στέγης» και

(γ) διά της προσθήκης, ευθύς μετά το εδάφιον (3) αυτού, του ακολούθου νέου εδαφίου—

«(4) Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος Νόμου παν πιστοποιητικόν εγγραφής εκδιδόμενον δυνάμει του εδαφίου (2) του παρόντος άρθρου αναφέρεται εις την Στέγην και εξακολουθεί η ισχύς του εν περιπτώσει μεταβιβάσεως αυτής είτε εν ζωή είτε αιτία θανάτου.»

4. Το άρθρον 6 του βασικού νόμου διαγράφεται και αντικαθίσταται διά του ακολούθου νέου άρθρου:

Αντικατάστασις του άρθρου 6 του βασικού νόμου.

«Ακύρωσις εγγραφής Στέγης»

6. Ο Υπουργός δύναται καθ' οιονδήποτε χρόνον να ακύρωση την εγγραφήν οιασδήποτε Στέγης, δι' οιονδήποτε λόγον ο οποίος θα εδικαιολόγει την άρνησιν εγγραφής ή διά

Ο ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΒΟΗΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΝΟΜΟΣ
(ΕΝΟΠΟΙΗΣΙΣ)

Νόμος προνοών δια την καταβολήν Δημοσίων
Βοηθημάτων και την προσφοράν υπηρεσιών
εις πρόσωπα χρήζοντα ανάγκης

Αριθμός Βασικού Νόμου: 10 του 1975 ✓
Τροποποιητικοί Νόμοι: 40 του 1976, 31 του 1981,
74 του 1987, 118 του 1988

Μέρος Ι. - ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑ

1. Οί περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών
Νόμοι του 1975 έως 1988.

2. Εν τω παρόντι Νόμω, εκτός εάν εκ του κειμένου
προκύπη διάφορος έννοια-

"αιτητής" σημαίνει πρόσωπον όπερ αιτείται
δημόσιον βοήθημα ή υπηρεσίαν ή εκ μέρους
ούτινος αιτείται βοήθεια ή υπηρεσία,

"βασικαί ανάγκαι" περιλαμβάνει τροφήν,
απαραίτητον ένδυσιν και υπόδησιν, καύσιμα
και φωτισμόν και είδη υγιεινής διαβιώσεως
δια τον αιτητήν και δια παν εξ αυτού
εξαρτώμενον πρόσωπον,

"Δημοκρατία" σημαίνει την Κυπριακήν Δημοκρατίαν,

"δημόσιον βοήθημα" σημαίνει βοήθημα τοις
μετρητοίς ή/και εις είδος επί τη βάσει
μηνιαίου επιδόματος ή άλλως πως,

"Διευθυντής" σημαίνει τον Διευθυντήν του
Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, ή
τον δεόντως εξουσιοδοτημένον αντιπρόσωπον
αυτού,

"ειδικαί ανάγκαι" περιλαμβάνει στέγασιν,
ιατρικήν και φαρμακευτικήν περίθαλψιν μη
παρεχομένην υπό Κρατικών Υπηρεσιών δωρεάν,
και ετέρας ανάγκας αι οποίαι προκύπτουν εκ
της ψυχικής υγείας ή σιασδήποτε ανικανότητος
του αιτητού ή του λήπτου ή των εξ αυτού
εξαρτωμένων και των οποίων η ικανοποίησις
θα μειώση τον βαθμόν εξαρτήσεώς των εκ
δημοσίων βοηθημάτων, ως και ανάγκας συναφείς
προς την προσωπικήν άνεσιν του λήπτου και των
εξ αυτού εξαρτωμένων προσώπων.

Ερμηνεία

- (i) καθαρόν εισόδημα εκ της εργασίας ή/και εκ της περιουσίας και οιανδήποτε σύνταξιν,
- (ii) εισόδημα εξ εισφορών προσώπων κατά νόμον υπευθύνων να συντηρώσι τον αιτητήν ή λήπτην,
- (iii) εισόδημα ή χορήγημα ή άλλον ωφέλημα παρεχόμενον υπό του Κράτους,
- (iv) εισόδημα εκ του Σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή οιανδήποτε ετέρου Σχεδίου,
- (v) τριάκοντα τοις εκατόν του καθαρού εισοδήματος των τέκνων αυτού, εάν έχη τοιαύτα, ηλικίας 16-18 ετών άτινα διαμένουν εν τη αυτή οικία μετ' αυτού, και
- (vi) καθαρόν εισόδημα, χορήγημα ή άλλον ωφέλημα, το οποίον ο αιτητής ή λήπτης λαμβάνει ή δικαιούται να λάβη εξ οιασδήποτε πηγής, το οποίον ο Διευθυντής θεωρεί κατάλληλον όπως ληφθή υπ' όψιν,

"εκουσίως άνεργος" σημαίνει πρόσωπον όπεο επιμόνως αρνείται εργασίαν ην τούτο είναι ικανόν να εκτελέση ή εάν τούτο ήδη απασχολήται πλήρως ή μερικώς αρνείται νέαν πλέον προσοδοφόρον εργασίαν ή συμπληρωματικήν εργασίαν ην τούτο είναι ικανόν να εκτελέση ή να παρακολουθήση σειράν μαθημάτων, εκπαιδευσιν ή κατάρτισιν ή να υποστή ιατρικήν περίθαλψιν ή εξέτασιν ήτις θα υπερβήθαι τούτο να εξασφαλίση προσοδοφόρον εργασίαν ή να αποδείξη την ανικανότητά του δι' εργασίαν,

του 1987

"έκρυθμος κατάστασις" σημαίνει την συνεπεία της Τουρκικής εισβολής δημιουργηθείσαν κατάστασιν ήτις εξακολουθεί να υφίσταται μέχρις ότου το Υπουργικόν Συμβούλιον δια γνωστοποιήσεως δημοσιευομένης εις την επίσημον εφημερίδα της Δημοκρατίας όριση ημερομηνίαν λήξεως της τοιαύτης καταστάσεως,

του 1987

"εκτοπισθείς" σημαίνει πρόσωπον το οποίον κατά τον αμέσως προ της Τουρκικής εισβολής χρόνον είχε την συνήθη διαμονήν ή έδραν ή το κέντρον των εργασιών αυτού εις περιοχήν ήτις ως εκ της εισβολής ή συνεπεία αυτής κατέστη απροσπέλαστος ή πληγείσα,

"εξαρτώμενον πρόσωπον" σημαίνει παν πρόσωπον όπερ ο αιτητής ή λήπτης έχει υποχρέωσιν όπως συντηρή δυνάμει του άρθρου 12 του παρόντος Νόμου.

"καθαρόν εισόδημα" σημαίνει το εισόδημα όπερ απομένει αφαιρουμένων των γενομένων δαπανών προς κτήσιν του ακαθαρίστου εισοδήματος.

"κανονισμοί" σημαίνει τους κανονισμούς τους εκδιδόμενους δυνάμει οιουδήποτε άρθρου του παρόντος Νόμου.

"λήπτης" σημαίνει πρόσωπον όπερ λαμβάνει δημόσιον βοήθημα ή υπηρεσίαν ή δια το όποιον παρέχεται τοιούτον βοήθημα ή υπηρεσία.

"συγγενής" σημαίνει γονέα, θετόν γονέα, πάππον, μάμμην, αδελφόν, αδελφήν, θείαν, θείον, ανεψιόν ή ανεψιάν, και εν περιπτώσει εξωγάμου τέκνου, πρόσωπον όπερ θα ήτο ούτω συγγενές προς αυτόν εάν ήτο νόμιμον.

"Τμήμα" σημαίνει το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

"Υπουργός" σημαίνει τον Υπουργόν Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Μέρος ΙΙ.- ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΒΟΗΘΗΜΑΤΟΣ

3.-(1) Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος Νόμου και οιουδήποτε βάσει τούτου εκδιδόμενων Κανονισμών, εις παν πρόσωπον νομίμως διαμένον εν Κύπρω του όποιου το εισόδημα και οι οικονομικοί πόροι δεν επαρκούσι δια τας βασικάς ή/και ειδικάς ανάγκας αυτού, ως αύται καθορίζονται εν τω παρόντι Νόμω, παρέχεται δημόσιον βοήθημα.

(2) Εις ουδένα παρέχεται δημόσιον βοήθημα-

(α) δι' οιουδήποτε περιόδον καθ' ην ούτος απασχλείται πλήρως εις προσοδοφόρον εργασίαν:

Νοείται ότι οσάκις υφίστανται ειδικαί περιστάσεις ο Διευθυντής δύναται να εγκρίνη την παροχήν δημοσίου βοηθήματος εις τα ακόλουθα πρόσωπα έστω και εάν ταύτα απασχολούνται πλήρως εις προσοδοφόρον εργασίαν-

(ι) εις ανάπηρα πρόσωπα,

(ιι) εις τον μόνον γονέα οικογενείας.

- (ιιι) εις γονέα έχοντα τέσσαρα τουλάχιστον τέκνα κάτω των δεκαοκτώ ετών διαμένοντα μετ' αυτού,
- (ιiv) εις οιονδήποτε πρόσωπον το οποίον λόγω εξαιρετικώς σοβαρών οικογενειακών περιστάσεων χρήζει οικονομικής βοήθειας προς αποσόβησιν του κινδύνου διασπάσεως ή διαλύσεως της οικογενείας του.
- (β) δι' οιανδήποτε περίοδον καθ'ην ούτος εκουσίως παραμένει άνεργος,
- (γ) δι' οιανδήποτε περίοδον, πέραν του ενός ημερολογιακού μηνός, καθ'ην ούτος απουσιάζει εκ Κύπρου,
- (δ) δι' οιανδήποτε περίοδον, πέραν του ενός ημερολογιακού μηνός, καθ'ην ούτος εισήχθη εις νοσοκομείον ή έτερον ίδρυμα δαπάναις της Κυβερνήσεως ή δωρεάν,
- (ε) εάν το μέρος της κατοικίας του ή το μέρος της κατοικίας οιονδήποτε προσώπου διαμένοντος εν Κύπρω και κατά νόμον υποχρέου να συντηρή αυτόν δεν είναι ελευθέρως προσιτόν εις τον Διευθυντήν, καθ' οιονδήποτε εύλογον χρόνον, επί τω τέλει διαξαγωγής ερεύνης, ήτις ευνατόν να ευρεθή αναγκαία δια τους σκοπούς του παρόντος Νόμου, νοουμένου ότι ο Διευθυντής δύναται εν ειδικαίς περιπτώσεσι να εγκρίνη την παροχήν βοήθειας εις οιονδήποτε ούτως αποκλειόμενον πρόσωπον,
- (στ) εάν ούτος κέκτηται κινητήν ή ακίνητον περιουσίαν, πλην της οικίας εν τη οποία διαμένει, την οποίαν παραλείπει να αναπτύξη ή εκμεταλλευθή κατά τρόπον όστις θα ηδύνατο να μειώση τον βαθμόν εξαρτήσεώς του εκ του δημοσίου βοηθήματος ή να τον καταστήση αυτοσυντήρητον,
- (ζ) εάν η οικία εν τη οποία διαμένει είναι τοιαύτης αξίας ώστε δια της χρησιμοποίησεως ή αξιοποίησεως ταύτης, εφ' όσον τούτο είναι δυνατόν, θα μειώνετο ο βαθμός εξαρτήσεώς του εκ δημοσίου βοηθήματος ή θα καθίστατο ούτος αυτοσυντήρητος,
- (η) εάν ούτος αρνήται να αναλάβη προσοδοφέρων εργασίαν με μόνον δικαιολογητικόν ότι ασχολείται εν τη φροντίδι των ανηλίκων

τέχνων του όταν υπαλλακτικαί διευθετήσεις θα ήτο δυνατόν να γίνωσι δια την τοιαύτην φροντίδα, ως θα συνεβούλευεν ο Διευθυντής,

- (θ) εάν εϋτος αρνηθή να παράσχη πληροφορίας η στοιχεία προς τον Διευθυντήν εν σχέσει προς την οικονομικήν του κατάστασιν ή εν σχέσει προς οιονδήποτε έτερον ζήτημα όπεο ουσιωδώς θα επηρεάση οιαδήποτε σχέδια ή οιασδήποτε αποφάσεις ληφθησόμενας υπό του Διευθυντού δια την αποκατάστασιν αυτού ή το δικαίωμά του εις δημόσιον βοήθημα.

4. Ουδέν των εν τω εδαφίω (2) του άρθρου 3 του παρόντος Νόμου διαλαμβανόμενων θα εμποδίζη τον Διευθυντήν από του να παρέχη δημόσιον βοήθημα προς πρόσωπον όπεο ευρίσκεται εν επειγούση ανάγκη τοιαύτης βοήθειας ως αποτέλεσμα ειδικών προσωπικών περιστάσεων ή απροσδοκήτου ή εκτάκτου καταστάσεως και, ενεργών ούτως, ο Διευθυντής δύναται να παραβλέψη την ανάγκην διεξαγωγής πλήρους ερεύνης εν σχέσει προς το τοιούτον πρόσωπον, ως προβλέπεται εν τω άρθρω 17 του παρόντος Νόμου ή της αυστηράς συμμορφώσεως προς τας διατάξεις των κανονισμών αναφορικώς προς την διαδικασίαν παροχής του βοηθήματος.

5. Η απόφασις κατά πόσον αιτητής τις ή λήπτης πληροί τας προϋποθέσεις παροχής δημοσίου βοηθήματος καθώς και επί τού ποσού του βοηθήματος εις το οποίον ούτος δικαιούται, θα λαμβάνηται υπό του Διευθυντού, εκάστη δε τοιαύτη απόφασις θα λαμβάνηται συμφώνως προς τας διατάξεις του παρόντος Νόμου και οιονδήποτε δύναμει τούτου εκδιδομένων Κανονισμών:

Νοείται ότι ο Διευθυντής δύναται να αναθέτη εις Λειτουργόν ή επιτροπήν συνισταμένην εκ Λειτουργών του Τμήματός του ή άλλων προσώπων όπως εξετάζη ωρισμένα θέματα αναφερόμενα εκ της αιτήσεως και υποβάλλη εις αυτόν έκθεσιν προ της υπ' αυτού εκδόσεως αποφάσεως επί της αιτήσεως.

6. Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος Νόμου, το ποσόν δημοσίων βοηθημάτων το παρεχόμενον εις πρόσωπόν τι δια τας βασικάς ανάγκας αυτού θα είναι το ποσόν καθ' ο το εισόδημα και οι οικονομικοί αυτού πόροι υπελείπονται του αναγκαίου δια τας τοιαύτας ανάγκας ποσού, ως τούτο καθορίζεται δύναμει του άρθρου 11 του παρόντος Νόμου:

Νοείται ότι εν ουδεμιά περιπτώσει το ποσόν του παρεχόμενου δημοσίου βοηθήματος προς κάλυψιν βασικών ή/και ειδικών αναγκών θα είναι μικρότερον των ε5.- κατά μήνα.

7. Οσάκις ο σύζυγος και η σύζυγος συγκατοικώσιν, αι ανάγκαι και οι οικονομικοί αυτών πόροι, δια σκοπούς λήψεως αποφάσεως επί της υπ' αυτών πληρώσεως των προϋποθέσεων παροχής δημοσίου βοηθήματος και του ύψους:

αυτού, θα αθροίζονται και υπολογίζονται ως σύνολον. Το αυτό θα εφαρμόζεται και εις την περίπτωσην δύο ατόμων άτινα συζώσιν ως σύζυγοι.

8. Τα ποσά τα πληρωτέα προς κάλυψιν βασικών αναγκών προσώπου το οποίον πληροί τας προϋποθέσεις λήψεως δημοσίου βοηθήματος θα αυξάνονται ως ακολούθως προς κάλυψιν ειδικών αναγκών:

- (α) Εάν ούτος ή οιονδήποτε μέλος της οικογενείας αυτού όπερ ούτος υποχρεούται να συντηρήση, υποφέρη εκ ψυχικής ή σωματικής ασθενείας ή εξ ετέρας ανικανότητας ή χρήζη άμέσου ενδύσεως ή οικιακού εξοπλισμού, ο Διευθυντής θα παρέχη τοιαύτην επιπρόσθετον βοήθειαν εις το τοιούτο πρόσωπον, ως ήθελεν ούτος θεωρήσει αναγκαίον.
- (β) Οσάκις οιονδήποτε πρόσωπον δεν διαθέτη ή δεν δύναται να εξασφαλίση δωρεάν στέγην ή κατάλυμα και ζη εν υποστατικώ επί ενοικίω, ο Διευθυντής καταβάλλει εις αυτόν το ποσόν του ενοικίου συν τω τιμολογίω ύδατος, μέχρι ανωτάτου ποσού Ε5.- ανά διμηνίαν, τοις δημοτικοίς φόροις ή ετέροις φόροις της αυτής φύσεως, εάν υπάρχωσι τοιούτοι, τοις πληρωτέοις παρ' αυτού, νοουμένου ότι, τηρουμένων των διατάξεων της παραγράφου (γ), το ανώτερον ποσόν ενοικίου όπερ θα καταβάλληται υπό του Διευθυντού δεν θα υπερβαίνη τα πενήτηκοντα τοις εκατόν του ποσού του ορισθέντος ως βασικάί ανάγκαι και νοουμένου ότι το τοιούτον ποσόν ενοικίου μειούται κατά:
- (ι) το ποσόν οιονδήποτε προσόδων εξ υπενοικιάσεως οιονδήποτε τμήματος του υποστατικού εν σχέσει προς το οποίον καταβάλλεται το ενοίκιον'
- (ιι) το ποσόν οιασδήποτε συνεισφοράς ήτις, κατά την γνώμην του Διευθυντού, έδει να καταβάλληται ως ενοίκιον υπό των μετ' αυτού συζώντων τέκνων αυτού.
- (γ) Ο Διευθυντής δύναται, εν ειδικαίς περιπτώσεσι, να επιτρέπη δια περίοδον μη υπερβαίνουσαν τους δώδεκα συνεχείς μήνας, την πληρωμήν ποσού ενοικίου ανωτέρου εκείνου όπερ είναι καταβλητέον δυνάμει της ως άνω παραγράφου (β) μέχρι του πλήρους ποσού του ενοικίου.
- (δ) Εάν ούτος κατοική εν ιδιοκτήτω υποστατικώ ο Διευθυντής θα καταβάλλη εις αυτόν ποσόν όπερ θα καλύπτη:

- (ι) Υποθηκευτικόν τόκον δια το εν λόγω υποστατικόν, εάν υπάρχη τοιούτος, μη υπερβαίνοντα το ανώτατον όριον του ποσού, το οποίον θα ηδύνατο να καταβληθῆ δυνάμει της παραγράφου (β) του παρόντος άρθρου, νοουμένου ότι το δάνειον συνήφθη τουλάχιστον εν έτος προ της αιτήσεως δια δημόσιον βοήθημα, εκτός εάν ο Διευθυντής ηθέλε πεισθῆ ότι η υποθήκευσις εγένετο καλή τη πίστει,
- (ιι) επιδιορθώσεις κατοικίας εγκρινομένας εκ των προτέρων υπό του Διευθυντού, μέχρι του ποσού των πεντακοσίων λιρών,
- (ιιι) το τιμολόγιον ύδατος μέχρι ανωτάτου ποσού ε5.- ανά διμηνίαν, τους δημοτικούς φόρους ή ετέρους φόρους της αυτής φύσεως, εάν υπάρχωσι τοιούτοι, τοις πληρωτέοις παρ' αυτού.
- (ε) Εάν ούτος ή εξαρτώμενόν του πρόσωπον έχη ανάγκην επαγγελματικής εκπαιδεύσεως ή εργαλείων ή ετέρου εξοπλισμού, δι' ων υπό κανονικάς συνθήκας θα καταστή ούτος οικονομικώς αυτοσυντήρητος ή θα μειωθῆ ο βαθμός εξαρτήσεως αυτού εκ δημοσίας βοηθείας, ο Διευθυντής δύναται να εξουσιοδοτήσῃ την πληρωμήν εις αυτόν χορηγήματος μη υπερβαίνοντος τας ε500.- εν σχέσει προς τας τοιαύτας ανάγκας.
- (στ) Ο Διευθυντής δύναται να επιτρέπη την πληρωμήν ποσού μη υπερβαίνοντος τας ε50.- ετησίως δια την κάλυψιν των δαπανών δια θέρμανσιν.
- (ζ) Επιπροσθέτως οιοδήποτε ποσού το οποίον χορηγείται δια ειδικάς ανάγκας, εις περίπτωσιν αναπήρου προσώπου θα παρέχεται και ειδικόν επίδομα δια προσωπικάς ανάγκας, ίσον με το 1/2 του επιδόματος το οποίον χορηγείται εις το εν λόγω αναπήρον πρόσωπον δια βασικάς ανάγκας.
- (η) Ο Διευθυντής δύναται αναλόγως των αναγκών λήπτου δημοσίου βοηθήματος, να εγκρίνη επιπρόσθετον επίδομα ύψους μέχρι ε12.- μηνιαίως δια την κάλυψιν δαπανών συναφών προς την προσωπικήν άνεσιν του λήπτου και επιπρόσθετον επίδομα ύψους μέχρι ε6.- μηνιαίως δι' έκαστον εξαρτώμενον πρόσωπον του λήπτου δια την κάλυψιν δαπανών συναφών προς την προσωπικήν άνεσιν του εν λόγω εξαρτωμένου προσώπου.

9. Τα ακόλουθα εισοδήματα και οικονομικοί πόροι αιτητού τινος ή λήπτου δεν θα λαμβάνονται υπ' όψιν κατ' την λήψιν αποφάσεως δια την παροχήν δημοσίου βοηθήματος ή δια τον καθορισμόν του ύψους του τοιούτου βοηθήματος

- (α) καθαρόν εισόδημα εξ εργασίας μέχρι ε15.- μηνιαίως και μέχρι ε100.- μηνιαίως όταν ο αιτητής είναι ανάπηρος και εις περιπτώσιν μακράς περιόδου απορίας το εισόδημα εξ εργασίας δια περίοδον ενός μηνός από της ημερομηνίας καθ' ην ανέλαβε προσοδοφόρον εργασίαν,
- (β) εισόδημα τέκνων ηλικίας κάτω των 16 ετών,
- (γ) οιονδήποτε βοήθημα γάμου, τοκετού ή κηδείας δυνάμει του Σχεδίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων,
- (δ) οικονομίαι του αιτητού ή λήπτου μέχρι του ποσού των τριακοσίων λιρών και οικονομίαι οιονδήποτε προσώπου της οικογενείας αυτού, το οποίον έχει νομικήν ευθύνην να συντηρή, μέχρι του ποσού των εκατόν πενήκοντα λιρών, νοουμένου ότι το ανώτατον ποσόν οικονομιών δι' όλα τα μέλη της οικογενείας του δεν θα υπερβαίνη τας επτακοσίας πενήκοντα λίρας,
- (ε) (ι) Παν ποσόν συντάξεως δυνάμει των περί Ταμείου Συντάξεων και Εκτάκτων Επιδομάτων των εκ των Πεσόντων και Θυμάτων του Αγώνος Εξαρτημένων και των Αναπήρων αυτού Νόμων του 1962-1980,

(ιι) Παν ποσόν χορηγήματος δυνάμει των περί της Εθνικής Φρουράς (Χορηγήματα εις Εξαρτημένους και εις Αναπήρους) Κανονισμού του 1978-1980.

(ιιι) Παν ποσόν χορηγήματος δυνάμει του περί Χορηγημάτων εις Εξαρτημένους Πεσόντων και εις Αναπήρους Νόμου του 1978.

- (στ) οιαδήποτε συνεισφορά τέκνων αιτητού ή λή. διαμενόντων εις το εξωτερικόν ή συνεισφο. αγαθοεργού η φιλανθρωπικού ιδρύματος.
- (ζ) πενήκοντα τοις εκατόν του καθαρού εισοδήματος εξ εργασίας του αιτητού ή λήπτου εάν ούτος είναι ο μόνος γονεύς εις την οικογένειαν και έχη εξαρτώμενα πρόσωπα
- (η) οιονδήποτε ποσόν το οποίον καταβάλλεται από το Σχέδιον Επιδομάτων Τέκνων δια πολυτέκνους.

10. Οσάκις διαπιστούται ότι ο λήπτης αδυνατή να χρησιμοποιήση το ποσόν του δημοσίου βοηθήματος δια σκοπόν δια τον οποίον τούτο παρέχεται, ο Διευθυντής δύναται να εξουσιοδοτήση την παροχήν δημοσίου βοηθήματος, υπό μορφήν αγαθών ή υπηρεσιών ή εν οιαδήποτε ετέρα μορφή, ήν ούτος ήθελε θεωρήσει κατάλληλον, ίσου προς το ποσόν το οποίον ο λήπτης θα ελάμβανεν ως δημόσιον βοήθημα.

11. Το ύψος των παρεχομένων δημοσίων βοηθημάτων καθορίζεται και αι βασικαί ανάγκαι αναθεωρούνται, ετησίως, υπό του Υπουργικού Συμβουλίου δια Κανονισμών.

Νοείται ότι οιοιδήποτε Κανονισμοί εκδιδόμενοι επί τη βάσει του παρόντος άρθρου κατατίθενται εις την Βουλήν των Αντιπροσώπων. Εάν μετά πάροδον δεκαπέντε ημερών από της τοιαύτης καταθέσεως η Βουλή των Αντιπροσώπων δι' αποφάσεως αυτής δεν τροποποιήση ή ακυρώση τους ούτω κατατεθέντας Κανονισμούς εν όλω ή εν μέρει τότε ούτοι αμέσως μετά την πάροδον της ως άνω προθεσμίας δημοσιεύονται εν τη επισήμω εφημερίδι της Δημοκρατίας και τίθενται εν ισχύ από της τοιαύτης δημοσιεύσεως. Εν περιπτώσει τροποποιήσεως τούτων εν όλω ή εν μέρει υπό της Βουλής των Αντιπροσώπων ούτοι δημοσιεύονται εν τη επισήμω εφημερίδι της Δημοκρατίας ως ήθελον ούτω τροποποιηθή υπ' αυτής και τίθενται εν ισχύ από της τοιαύτης δημοσιεύσεως.

Μέρος ΙΙΙ.- ΕΥΘΥΝΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΤΗΣΙΣ ΔΑΠΑΝΩΝ

12.-(1) Δια τους σκοπούς του παρόντος Νόμου και ανεξαρτήτως οιονδήποτε διατάξεων εν οιοδήποτε ειέρω εν ισχύ Νόμω:

- (α) ο ανήρ ευθύνεται δια την συντήρησιν της συζύγου και των τέκνων αυτού, ηλικίας κάτω των 18 ετών ή των διαμενόντων μετ' αυτού αγάμων τέκνων άτινα αδυνατούσι να συντηρήσωσιν εαυτά.

Νοείται ότι ο ανήρ δεν ευθύνεται δια την συντήρησιν των ως είρηται διαμενόντων μετ' αυτού αγάμων τέκνων του εάν ταύτα είναι ανάπηρα,

- (β) η γυνή ευθύνεται δια την συντήρησιν του συζύγου και των τέκνων αυτής, ηλικίας κάτω των 18 ετών, καθ' ό μέτρον ο σύζυγος αδυνατεί να πράξη τούτο, ή των διαμενόντων μετ' αυτής αγάμων τέκνων άτινα αδυνατούσι να συντηρήσωσιν εαυτά.

Νοείται ότι η γυνή δεν ευθύνεται δια την συντήρησιν των ως είρηται διαμενόντων μετ' αυτής αγάμων τέκνων της εάν ταύτα είναι ανάπηρα,

- (γ) το ηλικίας άνω των 18 ετών τέκνον ευθύνεται δια την συντήρησιν των γονέων του, οίτινες αδυνατούσι να συντηρήσωσιν εαυτούς,

Νοείται ότι διαρκούσης της εκρόθμου καταστάσεως εκτοπισθέν τέκνον ή τέκνον εκτοπισθέντων γονέων ή γονέως δεν εμπίπτει εις τας διατάξεις της ανωτέρω παραγράφου.

(2) Εν τω παρόντι άρθρω η αναφορά εις τα τέκνα ανδρός τινος περιλαμβάνει αναφοράν εις τέκνα δια τα οποία ούτος έχει κηρυχθή υπό του Δικαστηρίου ως ο υποτιθέμενος πατήρ και η αναφορά εις τέκνα γυναικός τινός περιλαμβάνει αναφοράν εις τα εξώγαμα αυτής τέκνα, εάν υπάρχωσι τοιαύτα, και η αναφορά εις τους γονείς τέκνου τινός περιλαμβάνει αναφοράν εις τον γονέα τον κηρυχθέντα υπό του Δικαστηρίου ως τον υποτιθέμενον γονέα αυτού.

13.- (1) Έκαστος οφείλει να επιστρέψη προς τον Διευθυντήν οιονδήποτε ποσόν δημοσίου βοηθήματος ληφθέν υπ' αυτού συνεπεία παραλείψεως αποκαλύψεως ή ανακριβούς δηλώσεως υπ' αυτού ουσιώδους γεγονότος, ανεξαρτήτως εάν η τοιαύτη παράλειψις ή δήλωσις ήτο δολία ή μη.

(2) Άνευ επηρεασμού οιασδήποτε ετέρας θεραπείας, οιονδήποτε ποσόν όπερ δέον να επιστραφή δυνάμει του εδαφίου (1), του παρόντος άρθρου δύναται να ανακτηθή υπό του Διευθυντού δια κρατήσεων εκ της βοηθείας, εάν παρέχεται τοιαύτη, της καταβαλλομένης δυνάμει του παρόντος Νόμου.

(3) Πας δωρεοδόχος ευθύνεται δια την απόδοσιν του ποσού του δημοσίου βοηθήματος του καταβληθέντος προς τον λήπτην εάν ο τελευταίος μετά την θέσπισιν του παρόντος Νόμου είχε μεταβιβάσει ή εκχωρήσει προς τον τοιούτον δωρεοδόχον οιαδήποτε περιουσίαν κινητήν ή ακίνητον, συνεπεία της μεταβιβάσεως ή εκχωρήσεως της οποίας περιήλθεν ο λήπτης εις κατάστασιν ικανοποιούσαν τους όρους παροχής δημοσίου βοηθήματος:

Νοείται ότι το ολικόν ποσόν των χρημάτων άτινα θα επιστραφώσι δεν θα υπερβαίνη την εμπορικόν αξίαν της τοιαύτης περιουσίας κατά τον χρόνον ότε εγένετο η μεταβίβασις ή εκχώρησις.

Μέρος IV. - ΠΑΡΟΧΗ ΤΟΠΟΥ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

14.-(1) Ο Διευθυντής δύναται, τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος Μέρους, να παρέχη διαμονήν, περίθαλψιν και μέριμναν εις πρόσωπα ηλικίας πέραν των 18 ετών άτινα λόγω προβεβηκυίας ηλικίας, αναπηρίας ή οινωδήποτε ετέρων συνθηκών, χρήζουσι περιθάλψεως και μερίμνης, ετέρας ή ιατρικής ή νοσοκομειακής τοιαύτης, ήτις δεν είναι άλλως προσιτή εις ταύτα.

(2) Η διαμονή, περίθαλψις και μέριμνα, ήτις παρέχεται υπό του Διευθυντού εν τη ενασκήσει της ρηθείσης εξουσίας αυτού θα είναι εν υποστατικοίς υπό την διεύθυνσιν αυτού ή εν οιοισδήποτε ετέροις υποστατικοίς εγκεκριμένοις υπ' αυτού.

15.-(1) Πρόσωπα εις άτινα παρέχεται διαμονή, περίθαλψις ή μέριμνα δυνάμει του παρόντος Μέρους, δυνατόν να υποχρεωθώσι να πληρώσωσι δια την διαμονήν, περίθαλψιν ή μέριμναν η οποία τους παρέχεται, ως ήθελε καθορισθῆ υπό του Διευθυντού.

(2) Οσάκις η διαμονή, περίθαλψις ή μέριμνα παρέχεται υπό εθελοντικού οργανισμού ή υπό ιδιώτου, ο Διευθυντής θα πληρώνη εις τον ρηθέντα οργανισμόν ή ιδιώτην την διαφοράν μεταξύ του ποσού του συμφωνηθέντος μετά του εν λόγω οργανισμού ή ιδιώτου δια την τοιαύτην διαμονήν, περίθαλψιν ή μέριμναν και του ποσού το οποίον το πρόσωπον, προς το οποίον παρέχεται η διαμονή, περίθαλψις ή μέριμνα ή μέλλει να παρέχεται η διαμονή, περίθαλψις ή μέριμνα, θα ήδύνατο να πληρώση δια ταύτην, ως θα εξετιμάτο υπό του Διευθυντού.

16. Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος Νόμου ο Υπουργός δύναται να εκδίδη κανονισμούς δια την λειτουργίαν και διοίκησιν των υποστατικών υπό την διεύθυνσιν του Διευθυντού δια τους σκοπούς του παρόντος Μέρους.

Μέρος V. - ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ

17. Ο Διευθυντής, εκτός οσάκις τούτο δεν είναι δυνατόν δυνάμει των διατάξεων της παραγράφου (ε) του άρθρου 3 του παρόντος Νόμου, διερευνά άπάσας τας αιτήσεις δια δημόσιον βοήθημα και τηρεί στοιχεία αφορώντα εις τας οικονομικάς και κοινωνικάς περιστάσεις του αιτητού και εις τους λόγους δια τους οποίους δημόσιο βοήθημα παρεσχέθη ή απερρίφθη.

18.-(1) Οσάκις πρόσωπον τι επιμόνως αρνήται ή παραλείπει να συντηρήση οιονδήποτε πρόσωπον όπερ υποχρεούται δυνάμει των διατάξεων του παρόντος Νόμου να συντηρήση είναι ένοχον αδικήματος:

Νοείται ότι πρόσωπον τι δεν θα θεωρήται ως διαπράξαν αδικημά τι δυνάμει του παρόντος άρθρου, εάν Δικαστήριο είναι ικανοποιημένον ότι κατά τον ουσιώδη χρόνον δεν είχε τα μέσα να συντηρήση οιονδήποτε τοιούτον πρόσωπον.

(2) Πάν πρόσωπον όπερ είναι ένοχον αδικημάτων τινος δυνάμει του παρόντος άρθρου υπόκειται εις πρόστιμον μη υπερβαίνον τας πενήκοντα λίρας ή εις φυλάκισιν δια περίοδον μη υπερβαίνουσαν τους τρεις μήν ή εις αμφοτέρας τας τοιαύτας ποινάς της φυλακίσεως και του προστίμου.

19. Οσάκις δημόσιον βοήθημα παρέχεται εις περιπτώσει καθ'ας ο αιτητής έχει οιονδήποτε συγγενή όστις, δυνάμει του Νόμου υποχρεούται να συντηρήση αυτόν, ο Διευθυντής δύναται να ανακτήση παρά του τοιούτου συγγενούς οιονδήποτε ποσόν πληρωθέν προς τον αιτητήν ως δημόσιον βοήθημα δι οιονδήποτε περίοδον καθ' ην ο συγγενής είχε τα μέσα να συντηρήση τον αιτητήν.

20.-(1) Το Δικαστήριο υπό του οποίου πρόσωπον τι κατεδικάσθη δια παράβασιν του άρθρου 12 του παρόντος Νόμου δύναται, τη αιτήσει του Διευθυντού, να εκδώση διάταγμα (εν τοις εφεξής αναφερόμενον ως "το διάταγμα συντηρήσεως") διατάττον όπως το καταδικασθέν πρόσωπον συντηρή την σύζυγον ή το τέκνον ή τον σύζυγον ή τον γονέα αυτού, ως εάν ήτο η περίπτωσης, και το τοιούτον διάταγμα δύναται να περιλαμβάνη πρόνοιαν ότι το καταδικασθέν πρόσωπον οφείλει να πληρώνη εις την σύζυγον ή το τέκνον ή τον σύζυγον ή τον γονέα αυτού ως εάν ήτο περίπτωσης, ή εις τον Διευθυντήν ή έτερον πρόσωπον δια χρήσιν του εν λόγω συζύγου, τέκνου, ή γονέως, τοιούτον ποσόν ως το Δικαστήριο, λαμβάνον υπ' όψιν τα οικονομικά μέσα του καταδικασθέντος προσώπου, ήθελε θεωρήσει εύλογον.

(2) Το διάταγμα συντηρήσεως δύναται, καθ' οιονδήποτε χρόνον, να τροποποιηθή, μεταβληθή, ανακληθή ή κηρυχθή λήξαν υπό του Δικαστηρίου και το Δικαστήριο δύναται, τη αιτήσει του Διευθυντού, από καιρού εις καιρόν, να αυξάνη ή ελαττώνη το ποσόν οιασδήποτε πληρωμής ήτις δέον να γίνη κατά διαταγήν του Δικαστηρίου.

21. Οσάκις πρόσωπον τι άνευ ευλόγου αιτίας παραλείπει να συμμορφωθή προς διάταγμα συντηρήσεως, το Δικαστήριο δύναται να διατάξη όπως τα δυνάμει του διατάγματος συντηρήσεως οφειλόμενα καθυστερημένα ποσά επιβληθώσι και ανακτηθώσιν ως ποινή από πάσης απόψεως, συμφώνως προς,

και τηρουμένων των διατάξεων του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου ή οιουδήποτε Νόμου τροποποιούντος ή αντικαθιστώντος τούτον, δύναται δε να επιβάλη φυλάκισιν αντί εκδόσεως εντάλματος δι' εκτέλεσιν, νοουμένου ότι ουδέν διάταγμα θα εκδίδηται δια την ανάκτησιν καθυστερημένων άτινα κατέστησαν πληρωτέα πλέον του ενός έτους προ της εκδόσεως του διατάγματος.

22. Πας όστις-

- (α) επί τω τέλει λήψεως, είτε υπ' αυτού του ιδίου είτε υπ' ετέρου προσώπου, δημοσίου βοηθήματος, δυνάμει του παρόντος Νόμου, ή
- (β) επί τω τέλει αποφυγής ή μειώσεως οιασδήποτε ευθύνης δυνάμει του παρόντος Νόμου,

προβαίνει εις οιανδήποτε δήλωσιν ή παράστασιν την οποίαν γνωρίζει ότι είναι ψευδής ή δεν πιστεύσει ότι είναι αληθής ή αποκρύπτει οιονδήποτε στοιχείον είναι ένοχος αδικήματος και υπόκειται εις πρόστιμον μη υπερβαίνον τας πενήτηκοντα λίρας ή εις φυλάκισιν δια περίοδον μη υπερβαίνουσαν τους τρεις μήνας ή εις αμφοτέρας τας τοιαύτας ποινάς της φυλακίσεως και του προστίμου.

23.-(1) Ο Διευθυντής εν συνεννοήσει μετά του Λειτουργού Μεταναστεύσεως δύναται να εγκρίνη τας δαπάνας του επαναπατρισμού πολίτου ετέρας χώρας (εν τω παρόντι άρθρω αναφερομένου ως "βοηθηθέν πρόσωπον") εάν εύρη ότι τούτο επιβάλλεται, έχων υπ' όψιν τα περιστατικά της υποθέσεως και τα συμφέροντα και την ευημερίαν του τοιούτου προσώπου.

(2) Εάν το βοηθηθέν πρόσωπον κέκτηται πηγάς αίτινες δεν είναι αμέσως προσιταί δια την πληρωμήν των δαπανών του επαναπατρισμού του, ο Διευθυντής δύναται να απαιτήση την επιστροφήν των τοιούτων δαπανών.

24. Ο Διευθυντής δικαιούται να παρέχη υπηρεσίας κοινωνικής ευημερίας ή να προβαίνη εις διευθετήσεις μετά φιλανθρωπικών οργανισμών ή ετέρων προσώπων, δια την παροχήν, έναντι αμοιβής, υπηρεσιών κοινωνικής ευημερίας εις πρόσωπα εν σχέσει προς τα οποία εφαρμόζεται ο παρών Νόμος ή εις έτερα πρόσωπα, ως ο Διευθυντής ήθελε κρίνει κατάλληλα, δια να προλάβη ή μειώση εξάρτησιν εκ κονδυλίων δημοσίων βοηθημάτων, ή εξ υπηρεσιών παρεχομένων υπό του Τμήματος, ή να βοηθήση πρόσωπα έχοντα τα πλέον σοβαρά ή χρόνια προβλήματα τα σχετιζόμενα προς την τοιαύτην εξάρτησιν.

25.-(1) Ο Διευθυντής δύναται να εξουσιοδοτήση την καταβολήν χορηγήματος θανάτου ουχί μεγαλυτέρου των εκατόν λιρών δια την ταφήν λήπτου τινός ή οιουδήποτε ετέρου προσώπου όπερ θα εδικαιούτο εις δημόσιον βοήθημα εάν απετείνετο δια το τοιούτον βοήθημα αμέσως προ του

θανάτου του. εάν ουδέν επίδομα θανάτου καταβάλλεται εν σχέσει προς τον θάνατον του τοιούτου προσώπου δυνάμει του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου.

(2) Παν χορήγημα θανάτου όπερ δυνατόν να καταβληθή δυνάμει του παρόντος άρθρου θα καταβάλληται προς την χήραν ή τον χήρον του αποβιώσαντος ή εις οιονδήποτε έτερον πρόσωπον, το οποίον ο Διευθυντής ήθελε κρίνει κατάλληλον.

26. Ο Διευθυντής δύναται να εξουσιοδοτήση την καταβολήν βοηθήματος τοκετού ουχί μεγαλύτερου των πενήτηκοχτα λιρών εις παν πρόσωπον όπερ λαμβάνει δημόσιον βοήθημα ή υπηρεσίαν ή δια το οποίον παρέχεται τοιούτον βοήθημα ή υπηρεσία νοουμένου ότι το τοιούτον πρόσωπον δεν θα εδικαιούτο βοηθήματος τοκετού σύμφωνα προς τας διατάξεις του περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου του 1972.

27. Άμα τω θανάτω λήπτου τινός, το ολικόν ποσόν βοηθείας το πληρωθέν δυνάμει του παρόντος Νόμου, θα δύναται να ανακτάται εκ της περιουσίας του αποβιώσαντος, εάν υπάρχη τοιαύτη, νοουμένου ότι ουδεμία τοιαύτη εξίσις θα είναι επιβλητέα εφ' όσον η τοιαύτη κληρονομία περιέρχεται εις την επιζήσαν σύζυγον ή τα επιζήσαντα εξαρτώμενα πρόσωπα του αποβιώσαντος, ή τους επιζήσαντας εκτοπιζόμενους συγγενείς του αποβιώσαντος οίτινες συνεμίουν μετ' αυτού κατά τον χρόνον του θανάτου αυτού, και τυγχάνουσιν άποροι.

28. Ο Υπουργός διορίζει τοιούτον Συμβουλευτικόν Σώμα αντιπροσωπευτικόν των διαφόρων ενδιαφερομένων επαγγελματικών και άλλων κοινωνικών οργανώσεων ή συνδέσμων, ως ούτος κρίνει αναγκαίον, δια να παρέχη εις αυτόν συμβουλήν εις την διαμόρφωσιν πολιτικής αντιπροσέγγισης εις την εφαρμογήν του παρόντος Νόμου.

29.-(1) Το Υπουργικόν Συμβούλιον δύναται να εκδίδη Κανονισμούς δημοσιευομένους εν τη επισήμω εφημερίδι της Δημοκρατίας δια την καλύτεραν εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος Νόμου.

(2) Κανονισμοί εκδιδόμενοι επί τη βάσει του παρόντος άρθρου κατατίθενται εις την Βουλήν των Αντιπροσώπων. Εάν μετά πάροδον είκοσι και μιας ημερών από της τοιαύτης καταθέσεως η Βουλή των Αντιπροσώπων δι' αποφάσεις αυτής δεν τροποποιήση ή ακυρώση τους ούτω κατατεθέντας Κανονισμούς εν όλω ή εν μέρει τότε ούτοι αμέσως μετά την πάροδον της ως άνω προδεσμίας δημοσιεύονται εν τη επισήμω εφημερίδι της Δημοκρατίας και τίθενται εν ισχύϊ από της τοιαύτης δημοσιεύσεως. Εν περιπτώσει τροποποιήσεως τούτων εν όλω ή εν μέρει υπό της Βουλής των Αντιπροσώπων ούτοι δημοσιεύονται εν τη επισήμω εφημερίδι της Δημοκρατίας ως ήθελον ούτω τροποποιηθή υπ' αυτής και τίθενται εν ισχύϊ από της τοιαύτης δημοσιεύσεως.

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

A. ΒΙΒΛΙΑ

1. BROMLEY B.D.

THE PSYCHOLOGY OF HUMAN AGEING PENGUIN BOOKS L.T.D.
HARMONDSWORTHNE, MIDDLESEX, ENGLAND 1966.

2. Κανστενμπάουμ Ρ., Η τρίτη ηλικία, Ψυχογιός, Αθήνα 1982.

3. Ντε Μπωβουάρ Σιμόν, Τα γηρατειά, Γλάρος, Αθήνα, 1970.

4. Ρούσος Αργύρης, "Οι ηλικιωμένοι στη σημερινή Κυπριακή πραγματικότητα", Παγκύπριο Σεμινάριο για τα γηρατειά, Εθνική Επιτροπή Κύπρου για τα γηρατειά, Λευκωσία 7-8, Νοεμβρίου 1983.

B. ΕΡΕΥΝΕΣ, ΑΡΧΕΙΑ, ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ, ΣΥΝΕΔΡΙΑ.

5. "BACKGROUND NOTES IN CYPROUS AND OTHER COUNTRIES" A UNITED NATIONS PUBLICATIONS, 1971.

6. DEPARTMENT OF ECONOMICS AND SOCIAL AFFAIRS, "THE AGING TRENDS AND POLICIES", UNITED NATIONS PUBLICATIONS, NEW YORK, NICOSIA, 1975.

7. DEPARTMENT OF SOCIAL WELFARE, "CONTRIBUTION TO THE SOCIAL REORGANISATION OF CYPRUS", MINISTRY OF LABOUR AND SOCIAL INSURANCE NICOSIA, 1977.

8. DEPARTMENT OF SOCIAL WELFARE "MANUAL OF OPERATIONS", MINISTRY OF LABOUR AND SOCIAL INSURANCE NICOSIA, 1977.

9. Έκθεση του Διεθνή του Τμήματος για τις δραστηριότητες των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας στην περίοδο 1979-1982, "Η Κοινωνική Ευημερία στην τετραετία 1979-1982", Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Λευκωσία, 1984.

10. "HOME HELP FOR THE AGING AROUND THE WORLD", A PUBLICATION OF THE INTERNATIONAL FEDERATION ON AGING, WASHINGTON 1973.
11. Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, "Εκθεση της Εθνικής Επιτροπής Κύπρου για τα Γηρατειά για την Παγκόσμια Συνέλευση για τα Γηρατειά στη Βιέννη", 26 Ιουλίου μέχρι 6 Αυγούστου, 1982, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Κύπρος, Ιανουάριος, 1984.
12. Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, Ανάτυπο "Ενδυνάμωση του Παραδοσιακού Θεσμού της Οικογένειας για τους ηλικιωμένους", Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Λευκωσία, 1987.
13. Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, "Κρίση στις Οικογενειακές σχέσεις και στη Μέριμνα των ηλικιωμένων", Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Λευκωσία, 1986.
14. Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, "Παγκύπριο Σεμινάριο για τα γηρατειά της Εθνικής Επιτροπής Κύπρου", Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Λευκωσία, Νοέμβριος, 1983.
15. Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, Ανάτυπο "Τα στάδια ανάπτυξης του ανθρώπου", Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Λευκωσία, 1984.
16. Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, Ανάτυπο "Κοινότητα και Κοινοτική Ανάπτυξη", Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, 5 Οκτωβρίου, 1984.

17. Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών, Τελευταία δημογραφικά και Οικονομικά στοιχεία, Υπουργείο Εσωτερικών, Λευκωσία, 1988.
18. Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, "Έρευνα της Εθνικής Επιτροπής Κύπρου για τα γηρατειά", Κέντρο Ερευνών Μέσης Ανατολής, Δεκέμβριος, 1984.
19. Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, "Ετήσια έκθεση των υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας για το έτος 1986", Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Λευκωσία 1987.
20. Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, "Πεπραγμένα-Εισηγήσεις και Οικονομικός Απολογισμός της Εθνικής Επιτροπής Κύπρου για τα γηρατειά", Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Λευκωσία, Δεκέμβριος, 1984.
21. Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, Ανάτυπο "Κρίση στις οικογενειακές σχέσεις και στην ανατροφή των μελών της Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Λευκωσία, 1979.
22. Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, Παγκόσμια Συνέλευση γήρατος της ελληνικής Εθνικής Επιτροπής στη Βιέννη", 26 Ιουλίου μέχρι 6 Αυγούστου, "Οι ηλικιωμένοι στην Ελλάδα", Αθήνα, 1982.

